

STRATEGJIA TERRITORIALE
BASHKIA LEZHË
- VIZIONI STRATEGJIK, OBJEKTIVAT E ZHVILLIMIT -

Autorësia dhe kontributet

Ky dokument u përgatit nga bashkia Lezhë nën drejtimin e kryetarit Fran Frrokaj, me mbështetjen financiare të Ministrisë së Zhvillimit Urban, me ndihmesë teknike të konsulentit uts-01 dhe me mbikqyrje teknike nga Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit.

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR

BASHKIA LEZHË, KURBIN, KRUIË

Autorësia dhe kontributet

Dokumentet e PPV-ve të bashkive Lezhë, Kurbin dhe Krujë u përgatitën me pjesëmarrje aktive të stafëve përkatëse dhe të drejtuesve Z. Sokol Toma, Z. Elton Suti, Znj. Aida Dedja të DPKZHT nën drejtimin e kryetarëve të bashkive, Lezhë: Z. Fran Frrokaj, Kurbin: Z. Artur Bardhi, Krujë: Z. Artur Bushi, me mbështetjen teknike të konsulentit UTS-01, me mbikëqyrjen e Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit nën drejtimin e koordinatores Znj. Fiona Mali dhe me mbështetjen financiare të Ministrisë së Zhvillimit Urban Bazuar në kontratën Nr. Prot. 564 të datës 28 janar 2016, lidhur midis MZHU dhe konsulentit UTS-01, grupi i punës, i përfshirë për realizimin e PPV-ve, gjatë periudhës janar-nëntor 2016, përbëhej nga:

Udhëheqës:

Roberto Mascarucci
(Planifikues urban)

Piero Rovigatti
(Planifikues urban)

Markel Baballëku
(Inxhinier ndërtimi/vlerësues sizmik)

Koordinator:

Ekspertë kyç:

Klaud Manehasa
(Planifikues urban)

Mario Eboli
(Ekonomist urban)

Alfred Lako
(Inxhinier/ekspert mjedisi)

Gjergj Islami
(Arkitekt/Urbanist)

Besar Zifla
(Arkitekt/Urbanist)

Antonio Demajo
(Ekspert GIS)

Ekspertë në fusha të posaçme dhe staf mbështetës:

Rikard Luka
(Inxhinier ndërtimi)

Edmond Përgëga
(Arkitekt)

Admir Agolli
(Urbanist)

Shyqyri Aliaj
(Gjeolog dhe Hidrogeolog)

Oltion Marko
(Inxhinier mjedisi)

Marsida Tuxhari
(Arkitekte/urbaniste)

Enola Muhametaj
(Arkitekte/ekonomi urbane)

Klaudjo Çollaku
(Ekspert GIS)

Altin Sula
(Inxhinier transporti)

Eugen Kallfani
(Arkitekt/
ekspert i trashëgimis kulturore)

Muhamet Kruja
(Inxhinier transporti)

Shpresa Prifti
(eksperte e trashëgimisë kulturore)

Denada Veizaj
(Arkitekte)

Majlinda Shehu
(Eksperte ligjore)

Arjan Shyti
(Inxhinier elektrik)

Klodiana Kajmaku
(Arkitekte)

Alvin Saraçi
(Përkthyes)

Patris Martopullo
(Inxhinier mjedisi)

Anisa Llango
(Inxhinier ndërtimi)

Ina Bajlozi
(Inxhinier ndërtimi)

Desi Memoçi
(Urbaniste)

Ani Verzivolli
(Inxhinier transporti)

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR

BASHKIA LEZHË

Autorësia dhe kontributet

Dokumenti i PPV-së së bashkisë Lezhë u përgatit me pjesëmarrje aktive të stafit teknik të bashkisë dhe të drejtuesit Z. Sokol Toma, nën drejtimin e kryetarit të bashkisë, Lezhë: Z. Fran Frrokaj, me mbështetjen teknike të konsulentit UTS-01, me mbikëqyrjen e Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit nën drejtimin e koordinatorës Znj. Fiona Mali dhe me mbështetjen financiare të Ministrisë së Zhvillimit Urban

Bazuar në kontratën Nr. Prot. 564 të datës 28 janar 2016, lidhur midis MZHU dhe konsulentit UTS-01, grupi i punës, i përfshirë për realizimin e PPV-së, gjatë periudhës janar-nëntor 2016, përbëhej nga:

Udhëheqës:

Roberto Mascarucci
(Planifikues urban)

Klaud Manehasa
(Planifikues urban)

Gjergj Islami
(Arkitekt/Urbanist)

Marsida Tuxhari
(Arkitekte/urbaniste)

Altin Sula
(Inxhinier transporti)

Shpresa Prifti
(eksperte e trashëgimisë kulturore)

Arjan Shyti
(Inxhinier elektrik)

Patris Martopullo
(Inxhinier mjedisi)

Desi Memoçi
(Urbaniste)

Piero Rovigatti
(Planifikues urban)

Ekspertë kyç:

Mario Eboli
(Ekonomist urban)

Besar Zifla
(Arkitekt/Urbanist)

Edmond Përgega
(Arkitekt)

Oltion Marko
(Inxhinier mjedisi)

Enola Muhametaj
(Arkitekte/ekonomi urbane)

Eugen Kallfani
(Arkitekt/
ekspert i trashëgimisë kulturore)

Denada Veizaj
(Arkitekte)

Klodiana Kajmaku
(Arkitekte)

Anisa Llango
(Inxhinier ndërtimi)

Ani Verzivolli
(Inxhinier transporti)

Koordinator:

Markel Baballëku
(Inxhinier ndërtimi/vlerësues sizmik)

Alfred Lako
(Inxhinier/ekspert mjedisi)

Antonio Demaio
(Ekspert GIS)

Admir Agolli
(Urbanist)

Klaudjo Çollaku
(Ekspert GIS)

Muhamet Kruja
(Inxhinier transporti)

Majlinda Shehu
(Eksperte ligjore)

Alvin Saraçi
(Përkthyes)

Ina Bajlozi
(Inxhinier ndërtimi)

Ekspertë në fusha të posaçme dhe staf mbështetës:

1	STRATEGJIA E PËRGJITHSHME E ZHVILLIMIT	1
1.1	METODOLOGJIA	1
1.1.1	Qasja strategjike	1
1.1.2	Vizioni në shkallë të ndryshme	3
1.2	UDHËZIMET STRATEGJIKE TË PLANEVE KOMBËTARE	5
1.2.1	Plani i Përgjithshëm Kombëtar	5
1.2.1.1	Korridoret kryesore.....	6
1.2.1.2	Qendrat urbane dhe lokale të zonës.....	7
1.2.2	Plani i Integruar Ndër-sektorial për Bregdetin.....	11
1.2.2.1	Integrimi në Hapësirën mesdhetare	11
1.2.2.2	Potencialet e fashave, tokësore dhe detare.....	12
1.2.2.3	Struktura e bregdetit.....	16
1.2.3	Drejtimet e zhvillimit sipas pesë sistemeve	17
1.2.3.1	Sistemi Urban.....	17
1.2.3.2	Sistemi natyror	17
1.2.3.3	Sistemi bujqësor.....	18
1.2.3.4	Sistemi ujor	18
1.2.3.5	Sistemi Infrastrukturor.....	19
1.2.3.6	Turizmi	21
1.3	VIZIONI HAPËSINOR I SHKALLËS SË GJERË	23
1.3.1	Analiza dhe interpretimi i ecurive socio-ekonomike	23
1.3.1.1	Analiza e situatës ekonomike të vendit	23
1.3.1.2	Situata aktuale dhe perspektivat ekonomike.....	29
1.3.2	Propozimi i përgjithshëm strategjik	31
1.3.3	Vizioni hapësinor territorial	42
2	STRATEGJIA TERRITORIALE	51
2.1	IDENTIFIKIMI I NEVOJAVE, POTENCIALEVE DHE PENGESAVE	51
2.1.1	Analiza e thelluar e territorit	51
2.1.1.1	Metodologjia.....	51
2.1.1.2	Harta e trashëgimisë historiko-kulturore-natyrore.....	51
2.1.1.3	Harta e degradimit dhe braktisjes	54
2.1.1.4	Harta e riskut hidrologjik dhe të rrëshqitjeve	55
2.1.1.5	Harta e elementëve përjashtues	56
2.1.2	Proceset demografike dhe drejtimet e zhvillimit urban në Bashkinë Lezhë.....	58
2.1.3	Analiza SWOT për secilin nga pesë sistemet territoriale (N, U, B, UB, IN)	63
2.1.3.1	Metodologjia e përdorur	63
2.1.3.2	Analiza e përgjithshme.....	63
2.1.3.3	Analiza SWOT - Sistemi Natyror.....	65
2.1.3.4	Analiza SWOT – Sistemi Ujor	67
2.1.3.5	Analiza SWOT – Sistemi Bujqësor.....	68
2.1.3.6	Analiza SWOT – Sistemi Urban	69
2.1.3.7	Analiza SWOT – Sistemi Infrastrukturor	70
2.1.4	Analiza metabolike.....	71
2.1.4.1	Hyrje.....	71
2.1.4.2	Energjia dhe uji në rajon	72
2.1.4.3	Energjia	73
2.1.4.4	Hidrocentralet e mëdha.....	73
2.1.4.5	Hidrocentralet e vegjël	74
2.1.4.6	Burimet alternative	74
2.1.4.7	Uji.....	78

2.1.4.8	<i>Analiza e bashkisë Lezhë</i>	79
2.1.4.9	<i>Fluksi i energjisë</i>	80
2.1.4.10	<i>Fluksi i ujit</i>	83
2.1.4.11	<i>Fluksi i ushqimit</i>	84
2.1.4.12	<i>Fluksi i mbetjeve</i>	86
2.1.4.13	<i>Turizmi</i>	87
2.1.4.14	<i>Përfundime</i>	87
2.2	STRATEGJIA TERRITORIALE, VIZIONI STRATEGJIK DHE OBJEKTIVAT E ZHVILLIMIT	89
2.2.1	Identifikimi i mundësive kryesore të zhvillimit ekonomik dhe social	89
2.2.1.1	<i>Hyrje</i>	89
2.2.1.2	<i>Prija turistike e Bashkisë së Lezhë, efektet në prodhimin bujqësor dhe në zhvillimin e agro-turizmit</i> ..	90
2.2.2	Vizioni hapësinor lokal	92
2.2.2.1	<i>Metodologjia e përdorur</i>	92
2.2.2.2	<i>Ripërcaktimi i organizimit dhe hierarkisë urbane</i>	92
2.2.2.3	<i>Hierarkia e infrastrukturave</i>	95
2.2.2.4	<i>Korridori peizazhistik bregdetar</i>	96
2.2.2.5	<i>Riorganizimi, modifikimi dhe zgjerimi i zonave të mbrojtura</i>	97
2.2.2.6	<i>Objektivat e zhvillimit socio-ekonomik</i>	97
2.2.2.7	<i>Përdorimi i fashës detare (12 milje)</i>	98
2.2.3	Strategjia e zhvillimit lokal.....	100
2.3	HARTËZIMI I STRATEGJISË TERRITORIALE	103
2.3.1	Strategjia territoriale për secilin nga pesë sistemet territoriale të Bashkisë Lezhë (N, U, B, UB, IN)	103
2.3.2	Mbivendosja e sistemeve territoriale	111
3	VEPRIMET STRATEGJIKE DHE PROJEKTET E ZHVILLIMIT	113
3.1	PROJEKTET STRATEGJIKE	113
3.1.1	Tipologjitë e projekteve	113
3.1.2	Projektet bazë	113
3.1.3	Projektet e zhvillimit	120
3.1.4	Projektet Pilot.....	121
3.2	PROGRAMET DHE PLANI I VEPRIMIT	129
3.2.1	Të përgjithshme	129
3.2.2	Analiza financiare e politikave të përcaktuara në Planin e Veprimit	129
3.2.3	Analiza ekonomike e politikave të përcaktuara në Planin e Veprimit	131
3.2.4	Plani i Veprimit.....	132
3.3	PROJEKTE ZHVILLIMI - HARTËZIMI	133
3.3.1	Identifikimi dhe hartëzimi i projekteve	133
3.3.2	Skedat e Projekteve të zhvillimit	135
4	ANEKS	165
4.1	Konsultat publike gjatë hartimit të strategjisë territoriale.....	165
4.1.1	Dëgjësë Publike datë 29.02.2016	165
4.1.2	Pyetësorët e realizuar gjatë dëgjësave publike dhe mbledhjes së informacionit në terren	168
4.1.3	Përpunim i informacionit të mbledhur nga dëgjësja publike, terreni dhe online.....	174
4.1.4	Proçes-verbal të mbajtura gjatë takimeve të punës.....	178
4.1.5	Pyetësor i detajuar për njësitë administrative	181
4.1.6	Prezantim i Strategjive Territoriale të 26 PPV-ve, 3-4-5 Maj 2016	193
4.1.7	Takim me Forumin Këshillimor Vendor, datë 17 Maj 2016	194
4.1.8	Dëgjësë publike, datë 25 Maj 2016	197
4.1.9	Takim me Forumin e Bashkëndimit të Planifikimit Vendor (FBPV) 30 Maj 2016.....	200
4.2	Materiali hartografik:	205

Lista e figurave

Figura 1.1 Ortofoto e gjendjes aktuale të territorit.....	2
Figura 1.2 PPK – Itineraret dhe korridoret strategjike.....	5
Figura 1.3 PPK – Skema e rrjetit energjetik.....	7
Figura 1.4 Ndërlidhja hapësinore mes zonave funksionale ekonomike dhe zonave funksionale të specializuara.....	9
Figura 1.5 PPK – Potencialet turistike të Mesdheut.....	11
Figura 1.6 Fashat e PINS për Bregdetin.....	12
Figura 1.7 Fasha A – Det dhe Diell.....	13
Figura 1.8 Fasha B – Bujqësia.....	14
Figura 1.9 Fasha C – Histori dhe Kulturë.....	15
Figura 1.10 Fasha D – Fasha detare.....	15
Figura 1.11 PINS i Bregdetit – Infrastruktura.....	20
Figura 1.12 Kategorizimi i turizmit sipas PINS të Bregdetit.....	21
Figura 1.13 Prodhimi i Brendshëm Bruto sipas viteve për person.....	23
Figura 1.14 Ecuria e papunësisë sipas viteve.....	23
Figura 1.15 Ecuria e bilancit mes hyrjeve dhe daljeve sipas viteve.....	25
Figura 1.16 Ecuria e raportit mes Borxhit Publik dhe PBB sipas viteve.....	25
Figura 1.17 Shpërndarja e PBB sipas sektorëve të ekonomisë.....	26
Figura 1.18 Shpërndarja e punësimit sipas sektorëve të ekonomisë.....	26
Figura 1.19 Evidentimi i pesë peizazheve territoriale.....	33
Figura 1.20 Plani sektorial i bregdetit – Segmenti 1 Veri.....	34
Figura 1.21 Ndërthurja e pesë mjediseve territoriale me korridoret e tërthorta.....	35
Figura 1.22 Vizioni strategjik i shkallës së gjerë.....	36
Figura 1.23 Sistemet urbane te evidentuara në vendimin Nr.5 date 29.12.2014 të KKT.....	37
Figura 1.24 Evidentimi i morfologjive të zonave urbane.....	39
Figura 1.25 Vizioni hapësinor territorial.....	41
Figura 1.26 Sistemi natyror.....	46
Figura 1.27 Sistemi ujqor.....	47
Figura 1.28 Sistemi bujqësor.....	48
Figura 1.29 Sistemi urban.....	49
Figura 1.30 Sistemi infrastrukturor.....	50
Figura 2.1 Harta e trashëgimisë historiko-kulturore-natyrore.....	52
Figura 2.2 Harta e degradimit dhe braktisjes.....	54
Figura 2.3 Harta e riskut hidrologjik dhe të rrëshqitjeve.....	56
Figura 2.4 Harta e elementëve përjashtues.....	57
Figura 2.5 Ndryshimi i popullsisë 2001-2011.....	58
Figura 2.6 Harta e flukseve në territorin e Bashkisë Lezhë.....	73
Figura 2.7 Ndarja në zona sipas shpejtësisë së erës dhe orëve vjetore.....	75
Figura 2.8 Energjia diellore në Shqipëri.....	78
Figura 2.9 Hidrocentralet në territorin e Shqipërisë.....	81
Figura 2.10 Fluksi i energjisë.....	82
Figura 2.11 Potenciali energjetik.....	82
Figura 2.12 Fluksi i Ujit.....	83
Figura 2.13 Konsumi i ujit.....	84
Figura 2.14 Fluksi i Ushqimit.....	86
Figura 2.15 Harta e potencialeve turistike.....	87
Figura 2.16 Paraqitje e rrugës peizazhistike bregdetare (me blu).....	96
Figura 2.17 Zinxhiri i ekonomisë detare.....	99
Figura 2.18 Zhvillimi strategjikë i bashkisë Lezhë.....	103
Figura 2.19 Strategjitë -Sistemi Natyror (N).....	105

Figura 2.20 Strategjitë -Sistemi Ujor (U)	106
Figura 2.21 Strategjitë –Sistemi Bujqësor (B).....	107
Figura 2.22 Strategjitë -Sistemi Urban (UB)	109
Figura 2.23 Strategjitë -Sistemi Infrastrukturor (IN)	110
Figura 3.1 Qëndrueshmëria financiare e projektit.....	130
Figura 3.2 Identifikimi dhe hartëzimi i projekteve.....	133

Lista e tabelave

Tabela 1: Niveli i rritjes së PBB (në %) sipas viteve	24
Tabela 2: Bujqësia, vlera e shtuar (% e PBB).....	27
Tabela 3: Industria, vlera e shtuar (% e PBB).....	28
Tabela 4: Shërbimet, vlera e shtuar (% e PBB).....	29
Tabela 5: Ndërthurja e peizazheve me zonat urbane	40
Tabela 6: Ndryshimi i Popullsisë 2001/2011	59
Tabela 7: Ndryshimi i popullsisë 2013/2015	60
Tabela 8: Popullsia sipas gjinisë.....	60
Tabela 9: Treguesi i rritjes vjetore të popullsisë për secilën njësi administrative.....	61
Tabela 10: Fuqia dhe kapaciteti i hidrocentraleve në vend.....	74
Tabela 11: Lista e parqeve eolike të miratuara.....	76
Tabela 12: Burimet gjeotermale në Shqipëri.....	77
Tabela 13: Popullsia banuese në Shqipëri (INSTAT, 2011)	80
Tabela 14: NjEF sipas llojit kryesor të energjisë së përdorur për ngrohje në zonat urbane dhe rurale	81
Tabela 15: Bilanci i energjisë elektrike, 2011 (INSTAT, 2011)	81
Tabela 16: Fluksi ushqimor në Bashkinë Lezhë (INSTAT, 2012).....	85
Tabela 17: Fermat në Bashkinë Lezhë (QTTB dhe MBZHRAU, 2014)	85
Tabela 18: Bashkia Lezhë sipas Reformës Territoriale	93
Tabela 19: Klasifikimi i njësive urbane	94
Tabela 20: Klasifikimi i korridoreve	95
Tabela 21: Drejtimet strategjike bazë (kushtet fillestare për zhvillim)	101
Tabela 22:Lista e projekteve bazë	114
Tabela 23:Lista e projekteve të zhvillimit	120

Parathënie

Në korrik të vitit 2015, Qeveria Shqiptare mori nismën për të mbështetur 26 bashki në hartimin e Planeve të Përgjithshme Vendore me financim nga buxheti i shtetit.

Iniciativa për hartimin e Strategjisë, në kuadrin e PPV-së, vjen si nevojë për një koncept të ri në trajtimin dhe konceptimin e situatës aktuale, për t'i dhënë një rrugë zhvillimi të qëndrueshëm dhe të organizuar territorit të bashkisë Lezhë, duke u orientuar drejt një vizioni afatgjatë dhe shumë dimensional të problemeve urbane dhe përdorimit e ruajtjes së burimeve natyrore. Kuadri ligjor për planifikimin dhe zhvillimin e territorit, përmes direktivave dhe orientimeve që jep, për hartimin e Planeve të Përgjithshme Lokal, siguron që produkti final i këtij procesi të jetë një dokument orientues strategjik për zhvillimin e bashkisë në tërësi. Synimet dhe objektivat e PPV sigurojnë një zhvillim të qëndrueshëm të bashkisë në aspektin ekonomik, urban, mjedisor dhe çdo element tjetër të rëndësishëm për 15 vitet e ardhshëm.

Strategjia e zhvillimit të territorit pasqyron një shkallë ta lartë të përvojës dhe punës së kryer në nivel vendor, lokal e rajonal nga gjithë aktorët dhe specialistët e përfshirë. Ky dokument përpiket të japë një kolazh shumë planesh dhe gjithëpërfshirës të faktorëve politikë, ekonomikë, socialë, rajonalë dhe kombëtarë që ndikojnë në mënyrë të tërthortë apo të drejtpërdrejtë ecurinë e Bashkisë Lezhë në 15-20 vitet e ardhshëm. Përmes këtij dokumenti arrijmë të kuptojmë objektivat kryesorë të zhvillimit, sfidat mundësitë dhe rreziqet me të cilat ai do të përballlet, duke lehtësuar vendimmarrjen afatgjatë që do të shprehet më tej përmes PPV-së. Ky dokument ndërtohet jo vetëm mbi bazën e analizave shkencore territoriale, por edhe si shprehës i nevojave dhe dëshirave të banorëve dhe grupeve të interesit në Bashkinë Lezhë. Gjatë periudhës së hartimit janë zhvilluar shumë vizita në terren e në institucione publike, me qëllim grumbullimin sa më të efektshëm të informacionit.

Në vijim Bashkia do të punojë ngushtësisht me konsulentin për të kaluar hapat ligjore e teknike të hartimit të PPV-së dhe rregullores së tij. Finalizimi i Planit të Përgjithshëm Vendor do të jetë një nga arritjet e para të kësaj bashkie të re, me dëshirën e vullnetin për të përballuar sfidat e zhvillimit të qëndrueshëm të territorit, së bashku me komunitetin, që është burimi dhe qëllimi final i këtij vullneti drejt të ardhmes.

Bashkia Lezhë falënderon, së pari, të gjithë stafin e Bashkisë, në veçanti zyrën e planifikimit të territorit, për sigurimin e të dhënave dhe dokumenteve të dobishme të projektit. Të dhënat dhe njohuritë e zgjeruara të tyre, kanë kontribuar në mënyrë të konsiderueshme në zhvillimin sa më të plotë dhe të saktë të këtij dokumenti.

Së dyti, falënderon të gjithë përfaqësuesit e Njësive Administrative, si dhe të palëve të interesit dhe qytetarëve të kësaj bashkie, që gjithmonë kanë qenë pjesëmarrës dhe mjaft aktivë në çdo Forum Këshillues.

Gjithashtu, i shpreh mirënjohjen Ministrisë së Zhvillimit të Urban, për inicimin e këtij procesi dhe mbështetjen e vazhdueshme, si dhe Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit, e cila në shumë raste ka dhënë ndihmesën e saj të vyer, gjatë hartimit të dokumentit të Planifikimit të Përgjithshëm Vendor për Bashkinë Lezhë. Falënderojmë, veçanërisht, koordinatorin e projektit, që me bashkëpunimin e ngushtë, ka ndihmuar në avancimin e punës për këtë dokument.

Së fundmi, falënderon konsulentin, UTS-01, për mbledhjen e të gjithë materialeve ekzistuese, për dokumentimin e tyre dhe për përditësimin e të dhënave, si dhe për hartimin e Strategjisë së Zhvillimit Territorial të Bashkisë.

HYRJE

Një ndër instrumentet e planifikimit vendor është: Dokumenti i Strategjisë Territoriale të Zhvillimit, e cila është qasja e parë fiziko-hapësinore me Planin e Përgjithshëm Vendor të kësaj bashkie, si shprehja më e lartë e planifikimit të territorit, që pasqyron përparësi e qëllime strategjike, objektiva, mjete e rezultate të pritshme, për të orientuar, drejtuar dhe nxitur proceset e mëtejshme të planifikimit të territorit.

Politika e zhvillimit të territorit është bazuar në fazat e analizës së gjendjes ekzistuese dhe përfshin projeksionet ekonomike dhe demografike për 15-20 vitet e ardhshme. Këto parashikime janë bërë mbi bazën e analizimit të tendencave të zhvillimit në vitet e fundit dhe në të dhënat sociale, ekonomike e demografike të mbledhura në fazat e para. Gjithashtu janë marrë parasysh parashikimet e zhvillimit të ardhshëm të Bashkisë, sipas qëllimit dhe objektivave për vizionin e zhvillimit të këtij territori, që duhet të përfshijë plani i përgjithshëm vendor.

Ky projekt përfshin hartimin e instrumenteve vendore të planifikimit për Bashkinë Lezhë, ku theksi vihet dhe është i orientuar në zhvillimin e njësisë në aspektin ekonomik, urban, mjedisor dhe çdo aspekt tjetër të rëndësishëm për njëzetë vitet e ardhshme.

Ky dokument ka 3 kapituj kryesorë, që përbëjnë bazën e vlerësimit:

- Strategjia Rajonale (Vizioni i gjerë)
- Strategjia Territoriale Lokale
- Plani i veprimeve prioritare, investimeve strategjike kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

Një element i rëndësishëm i hartimit të këtij dokumenti ka qenë përfshirja e grupeve të interesit dhe dëgjesat publike me objektiv kryesor rritjen e transparencës dhe besimit mes komuniteteve të ndryshme që jetojnë në këtë territor dhe autoriteteve publike, para vendimmarrjeve të rëndësishme zhvillimit. Në zbatim të këtij detyrimi, publik dhe ligjor, ky dokument është prezantuar në 3 dëgjesa publike, si dhe janë kryer disa takime të ngushta me ekspertë vendorë, përfaqësues të biznesit e aktorë të tjerë, që operojnë në këtë rajon dhe janë pjesë vitale e zhvillimit me aktivitetin e tyre.

Strategjia rajonale, me vizion të gjerë, e paraqitur në kapitullin e parë fokusohet kryesisht në territorin e bashkive Lezhë Kurbin dhe Krujë, por duke trajtuar dhe bashki të tjera kufitare që në një farë mënyre ndikojnë në zhvillimin e bashkisë Lezhë. Duke përfituar nga kjo analizë hapësinore në shkallë të gjerë, është bërë evidentimi i pikave të tyre të përbashkëta, pozicionin dhe rolin që luan ky rajon në tërësinë territoriale të Republikës së Shqipërisë, sidomos për sa i përket zhvillimit të infrastrukturës, raportit mes malit dhe detit, veriut dhe jugut, urbanizmit dhe natyrës.

Strategjia Territoriale bazohet në gjetjet e fazës së parë dhe potencialet e zonës duke përcaktuar strukturën e ndërtuar të territorit, vizionin dhe strategjinë zhvillimore specifike për Bashkinë e Lezhës. Ky proces është zhvilluar duke kaluar në tre hapa:

- Identifikimi i nevojave, potencialet dhe kufizimet
- Formulimi i një vizion dhe strategjie për zhvillimin lokal e njësisë territoriale
- Hartëzimi i Strategjisë së Territorit

Sa më sipër, Strategjia Territoriale do të japë orientimet kryesore të zhvillimit, përcaktimet hapësinore dhe sasiore të nevojave, elementët kryesorë të konservimit,

si dhe do të ofrojë rekomandime e programe specifike për problemet kryesore dhe transformimet e parashikuara.

Vizioni dhe orientimet kryesore strategjike do të paraqiten në harta, sipas pesë sistemeve territoriale, duke treguar direktivat kryesore, fazat e zbatimit për zhvillime të mëtejshme, si dhe ndryshimet e nevojshme që rrjedhin nga zbatimi i vizionit strategjik të përcaktuar.

Plani i veprimeve prioritare, investimeve strategjike kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit vjen si një shtjellim i nevojave prioritare të Bashkisë dhe plani i investimeve mbi të cilat do të zhvillohen këta elementë kryesorë. Plani do të bazohet kryesisht në investimet në infrastrukturën e nevojshme për rritjen e cilësisë së shërbimit dhe për të akomoduar rritjen e ardhshme ekonomike, duke identifikuar së pari projektet e investimeve me prioritet të lartë, të nevojshme gjatë pesë viteve të ardhshme. Ky plan do të evidentojë tre tipe projektesh, duke filluar nga shkalla e madhe në projektet e detajuara dhe duke shpjeguar diferencat e rëndësinë e secilit:

- Projekte Bazë
- Projekte Zhvillimi
- Projekte Pilot

Plani do të përfshijë gjithashtu një vlerësim të përgjithshëm dhe programin e investimeve kapitale financiare për implementimin infrastrukturave të propozuara, si dhe zonat e rëndësisë së veçantë për territorin lokal, të konsideruara zona të zhvillimit prioritar dhe që do të luajnë rolin e rasteve studimore për testimin e zhvillimeve të së ardhmes.

1 STRATEGJIA E PËRGJITHSHME E ZHVILLIMIT

1.1 METODOLOGJIA

1.1.1 Qasja strategjike

Ajo që karakterizon vëmendjen e kohëve të fundit ndaj qasjes strategjike të planifikimit është mundësia, që njëkohësisht të mbahen parasysh, si nevoja e re për konkurrencë e sistemeve lokale, ashtu edhe kriza e modelit tradicional të zhvillimit. Është kjo arsyeja pse, detyra kryesore e planeve të reja të përgjithshme vendore është ajo e krijimit të mundësive për shfrytëzim të qëndrueshëm të resurseve lokale, duke përfshirë iniciativat për zhvillim urban në një kornizë më të gjerë, duke ekzaminuar skenarët alternativë, duke vlerësuar efektet, por mbi të gjitha duke saktësuar “perspektivat territoriale” të referimit.

Disa lloje problematikash nuk mund të përballohen dhe të zgjidhen në nivel lokal. Menaxhimi i zhvillimit lokal, pa përcaktuar horizontet strategjike, mund të bëjë që qyteteve dhe territoreve t’ju shkojnë dëm mjaft mundësi shumë të rëndësishme zhvillimi. Plani i Përgjithshëm Vendor (PPV) duhet që të mund të përfytyrojë mënyra të reja të organizimit të hapësirës në raport me ripozicionimin strategjik të vendit në kontekstin e “Zonës së Gjerë” (Leximi dhe interpretimi i territorit me anë të "Zonave të Gjera" nënkupton kërkimin e shkallës së duhur të planifikimit që përfshin një hapësirë territoriale me karakteristika homogjene, e cila shpeshherë tejkalon kufijtë administrative lokalë).

Me fokus trajtimin e “Zonave të gjera”, në këtë kapitull hyrës të dokumentit të zhvillimit strategjik territorial, analiza shtrihet në një territor më të gjerë se kufijtë territorial të bashkisë dhe kryesisht në njësitë vendore kufitare. Në rastin e këtij studimi, territori i bashkive Lezhë, Kurbin dhe Krujë paraqet një homogjenitet funksional dhe hapësinor, edhe pse nuk mungojnë situatat specifike lokale.

Mundësia e funksionimit me sukses e një programi lokal zhvillimi varet edhe nga krijimi i situatave të tjera shtesë të favorshme si: ndërtimi i rrjetit të grupeve të interesit, marrëveshja mes institucioneve për realizimin e tij, pajtimi social i iniciativës etj.

Në këtë drejtim mund, dhe duhet të punohet që planet e reja të jenë një mundësi për të tejkaluar dështimet e të shkuarës, duke ndërtuar një listë ndërhyrjesh prioritare që të kenë kushtin e dyfishtë:

- të jenë të sakta nga pikëpamja teknike,
- të jenë të zbatueshme dhe të qëndrueshme nga pikëpamja ekonomiko-sociale.

Në mënyrë që Plani i Përgjithshëm Vendor të mund të jetë një instrument efikas për zhvillimin e territorit, ai duhet:

- të sqarojë synimet ekonomiko-sociale të komunitetit lokal duke përcaktuar ripozicionimin e tij strategjik në kontekstin e një perspektive të “Zonës së Gjerë”;
- të evidentojë veprimet strategjike që mund të realizohen në një kohë të shkurtër me anë të resurseve të disponueshme dhe të përdorshme;
- të bazohet mbi disa objektiva (të limituara) që duhet të arrihen në një hark kohor të paracaktuar.

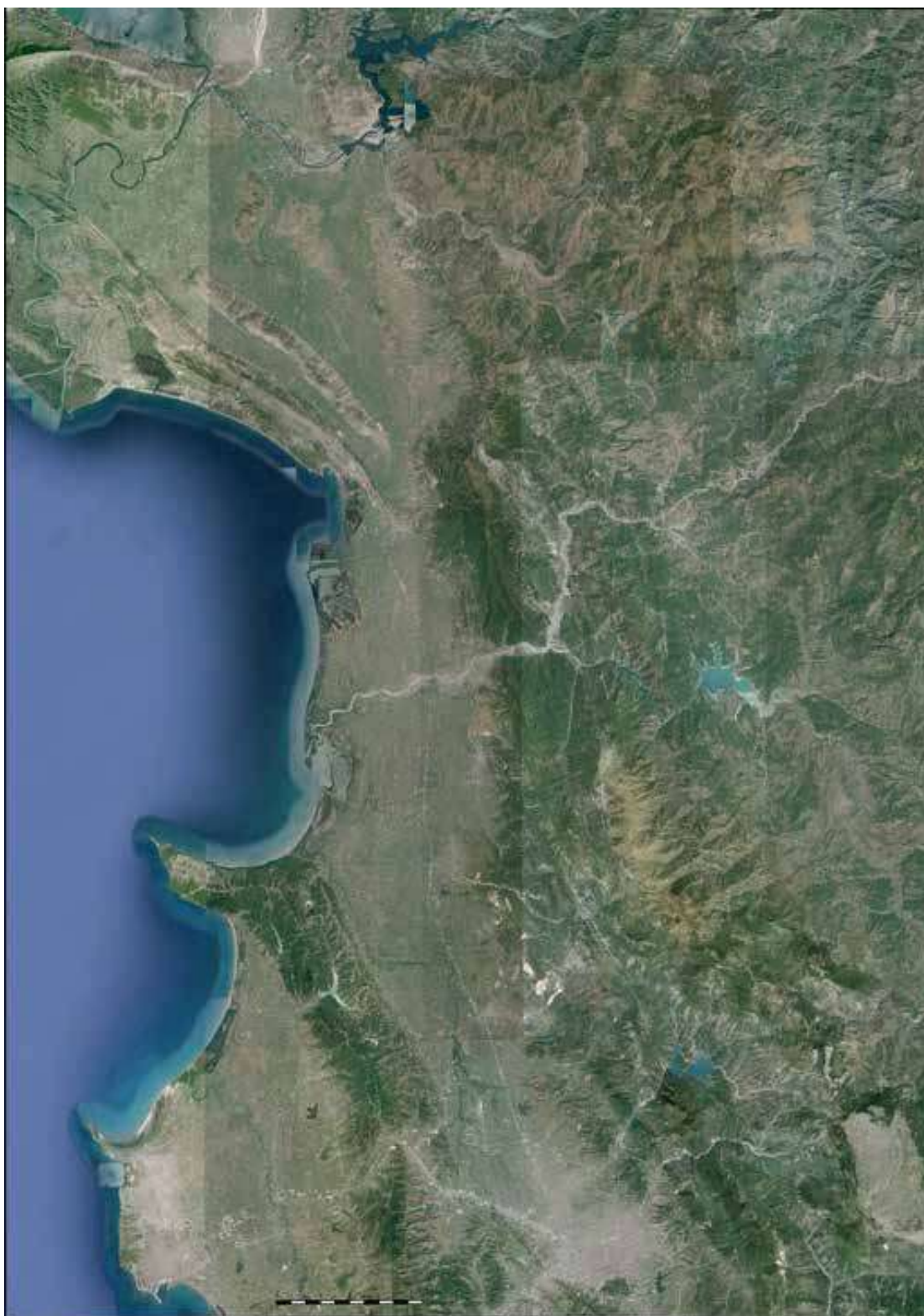

Figura 1.1 Ortofoto e gjendjes aktuale të territorit

Nga kjo rrjedh nevoja e proceseve qeverisëse në disa nivele, të bazuara në marrëveshje (si horizontale, ashtu edhe vertikale) mes institucioneve të niveleve dhe llojeve të ndryshme. PPV i hartuar sipas një qasjeje strategjike mund t'i krijojë pushtetit lokal mundësi të reja shtesë zhvillimi, por për të bërë këtë, programi i ndërhyrjeve dhe

i veprimeve që duhen vënë në funksion duhet të ndërtohet duke u nisur nga sugjerimet e ofruara nga territori, i nënkuptuar në formën e dyfishtë të një sistemi vendor dhe një bashkësie grupesh interesi.

Vizioni Strategjik duhet konsideruar si qasja projektuale e një “perspektive territoriale”, e ndërtuar duke u nisur nga “ambiciet ekonomiko-sociale” të komunitetit lokal. Konkretisht, bëhet fjalë për ndërtimin e një politike të re urbane në një harmoni më të madhe me logjikën ekonomike. Duke qenë se një detyrë e tillë zhvillimi nuk mund t'i lihet vetëm PPV (siç nënkuptohet tradicionalisht), procesi duhet të parashikojë ndërtimin e një perspektive territoriale si kalim nga ambiciet ekonomiko-sociale të ndërhyrjeve.

Një PPV e hartuar sipas logjikës së mësipërme ka këto avantazhe:

- menaxhon transformimin e territoreve, në kuadër të një objekti koherent të nxjerrjes në pah të vlerave ekonomike;
- garanton funksionalitetin e secilës prej ndërhyrjeve, në lidhje me sistemin e përgjithshëm të rrjeteve infrastrukturore;
- favorizon pikat (vendndodhjet) e mundshme prodhuese, që janë të afta të thithin investime nga brenda dhe jashtë vendit.

Në këtë kontekst, Plani i Përgjithshëm Vendor (PPV) duhet të menaxhojë raportin mes pozicionit gjeografik dhe rrjetit infrastrukturor, si në hapësirë ashtu edhe në shkallë, domethënë të përfytyrojë lloje të reja organizimi të hapësirës dhe t'i përfytyrojë ato në lidhje me pozicionimin strategjik të vendit krahasuar me dinamikën e rrjeteve.

1.1.2 Vizioni në shkallë të ndryshme

Transformimi i një Plani të Përgjithshëm Vendor në një projekt zhvillimi, nënkupton përfshirjen e qasjeve strategjike që mund t'i shtojnë planit mundësi të reja zhvillimi, konkrete dhe të menjëhershme.

Në përputhje me një vizion të përbashkët në shkallë territoriale, PPV-ja duhet të parashikojë "mundësitë taktike" të cilat bëjnë të realizueshme zgjedhjet strategjike. Pra, në PPV duhen parashikuar të gjitha elementet domethënës, që mundësojnë transformimin e tij në një projekt të vërtetë zhvillimi urban, garantojnë realizueshmërinë e strategjive të evidentuara në shkallë territoriale, si edhe sigurojnë shpejtësinë procedurale për realizimin e këtyre parashikimeve të bëra nga plani.

Një plan mund të bëhet projekt zhvillimi pavarësisht nga shkalla e aplikimit. Përcaktimi i një konfigurimi të dëshiruar hapësinor dhe evidentimi i bashkësive të veprimeve që duhen vënë në funksion për arritjen e tij është një operacion që mund të bëhet në çfarëdo shkalle, për të rindërtuar një qytet por edhe për të realizuar një sistem objektesh të vogla me karakter shërbimi, të shpërndarë në territor ose një rrjet të organizuar për menaxhimin e një fluksi mallrash apo njerëzish.

Raporti midis projektit të zhvillimit dhe planit shtjellohet në shkallë të ndryshme dhe i përshkon vertikalisht shkallët në kuptimin që, plani mund të paraqesë projekte ndërhyrjesh në shkallë të ndryshme në varësi të territorit për të cilin është hartuar, ashtu sikurse një projekt mund të provokojë efekte në shkallë të ndryshme nga ajo në të cilën zbatohet. Për shembull, shpeshherë nënvleftësohet influenca e ndërsjelltë mes organizimit të hapësirave në shkallë lokale dhe dinamikave ekonomiko-sociale në shkallë globale. Politikat e zhvillimit ekonomik janë akoma shumë të shkëputura

nga politikat e menaxhimit të transformimeve të hapësirës territoriale dhe urbane. Ndërsa lidhja funksionale mes projektimit të hapësirës së urbanizuar dhe strategjive të zhvillimit është e fortë dhe e ndërsjellët. Zgjedhjet hapësinore, në shkallë territoriale dhe urbane, mund të kenë influencë mbi dinamikën ekonomike kontekstuale, ashtu si zgjedhjet strategjike bazë mund të përftojnë mundësi të reja zhvillimi urbanistik.

Veprimi i bashkërenduar i planifikimit të territorit dhe i projektimit të hapësirave urbane duhet të përcaktojë kushtet që favorizojnë tërheqjen e investimeve, të cilat nuk janë më të lidhura vetëm me shërbimet ndaj prodhimit (zonat ekonomike – industriale), por edhe me shërbimet e integruara me njeriun (sisteme urbane), duke parë që me gjithë globalizimin e marrëdhënieve virtuale, janë akoma qytetet ato që tërheqin dijen dhe favorizojnë nxitjen e proceseve të inovacionit.

Planifikimi strategjik, në riprojektimin e rrjeteve infrastrukturore, mund të transformojë boshllëqet urbane (hapësira të pa urbanizuara brenda zonës urbane) në mundësi të reja zhvillimi. Plani i zhvillimit urban të një qyteti mund të jetë themelor për krijimin e kushteve të duhura, në mënyrë që ai qytet të jetë më tërheqës kundrejt personave dhe kapitaleve. Konfigurimi hapësinor i një nyjeje infrastrukturore mund të përcaktojë kushtet bazë, që një lidhje e thjeshtë intermodale të transformohet në një “ndërlidhje komplekse”, e aftë të krijojë dinamikën të reja zhvillimi social dhe ekonomik.

Vlerësimi i vetëdijshëm i raporteve të shkallëve për të cilën hartohet një strategji zhvillimi, lejon të konceptohet në mënyrën e duhur, zona e studimit në lidhje me raportet e shumta hapësinore, si të brendshme ashtu edhe të jashtme, duke tejkalluar vështirësinë e zakonshme të përkthimit të kompleksitetit të rrjeteve në një projekt po aq kompleks. Përdorimi në mënyrë të vetëdijshme i vizionit në shkallë të gjerë është i pari kusht që projekti i hapësirave urbane të jetë koherent dhe bashkëveprues me rregullat e përgjithshme të planifikimit dhe të përdorimit të tokës në shkallë “të gjerë” (pra në konceptin e hapësirës territoriale përtej kufijve lokalë).

1.2 UDHËZIMET STRATEGJIKE TË PLANEVE KOMBËTARE

1.2.1 Plani i Përgjithshëm Kombëtar

Territori i bashkive Lezhë, Kurbin, Krujë, të cilat janë trajtuar në këtë kapitull në trajtë integrale, përfshihet në disa nga programet dhe projektet strategjike të Planit të Përgjithshëm Kombëtar (PPK).

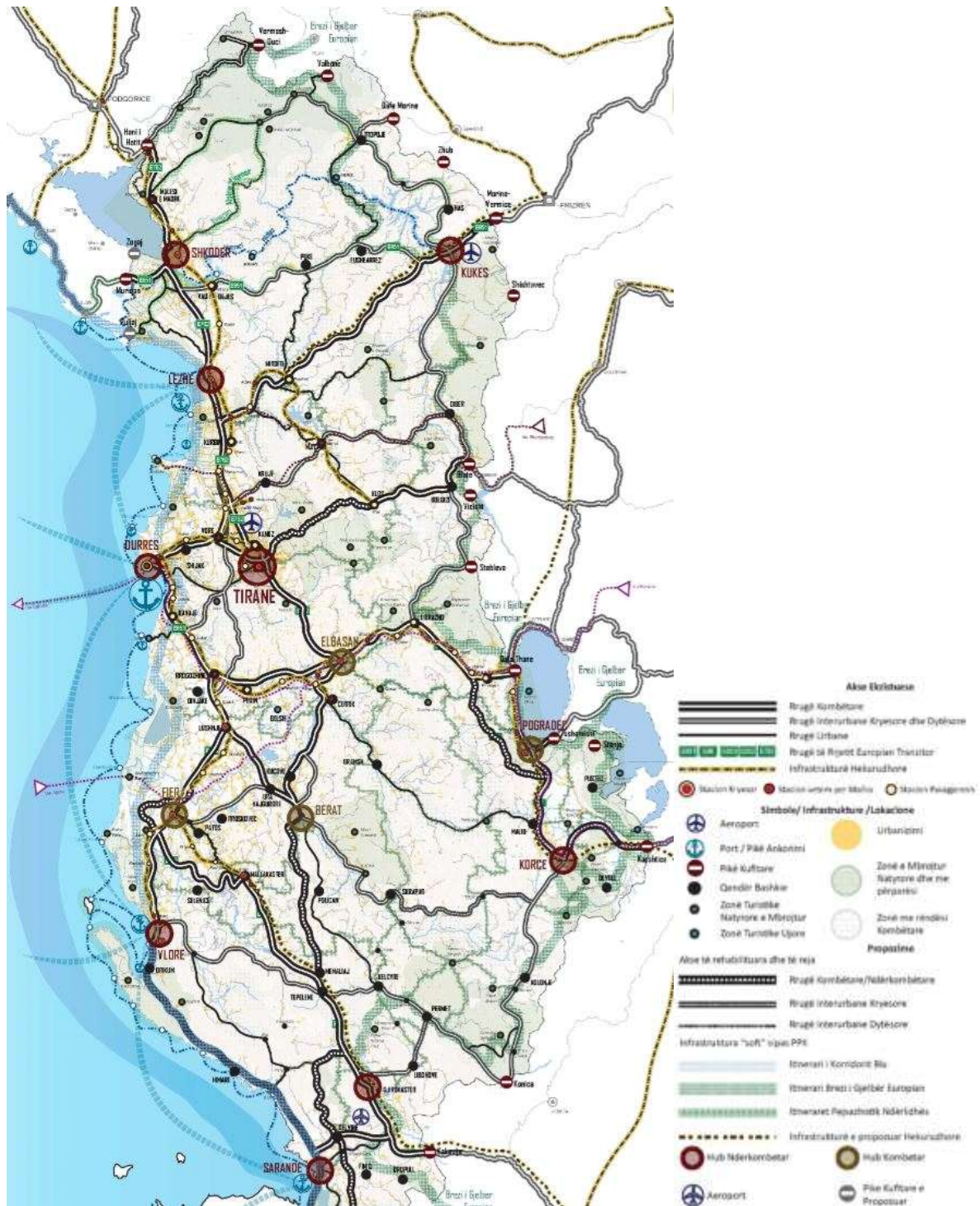

Figura 1.2 PPK – Itineraret dhe korridoret strategjike¹

¹ Harta e itinerareve dhe korridoreve strategjik është marrë nga materiali grafik i PPK-së

Sipas PPK, Lezha propozohet të kthehet në qendër të rëndësishme urbane, Laçi evidentohet si qendër lokale dhe qendër e specializuar në planin e zhvillimit policentrik dhe luan rol ndërmjetës në disa nga projektet kombëtare të zhvillimit që kalojnë nga Lezha, kurse Kruja ngelet nën ndikimin e fortë të zonës Tiranë-Durrës dhe qendër historike me rëndësi kombëtare. Më poshtë janë listuar parashikimet konkrete të PPK-së që lidhen drejtpërsëdrejti me territorin e këtyre tre bashkive.

1.2.1.1 *Korridoret kryesore*

Zona në fjalë është pjesë e disa Projekteve strategjike të propozuara nga PPK, në kontekstin rajonal ballkanik dhe më gjerë:

- Korridori i Gjelbër (Realizimi i lidhjes midis Malit të Zi dhe Greqisë nga Hani i Hotit në Shkodër dhe Gjirokastrë përmes pikës kufitare Kakavija, me një gjatësi prej 405 km);
- Korridori Blu (rrugë bregdetare turistike me impakt të ulët mjedisor, që lidh lokalitetet e bregdetit: Velipojë – Shëngjin, Shëngjin – Patok, Patok – Durrës, Durrës – Divjakë, Divjakë – Seman, Seman – Vlorë, Vlorë – Dhërmi, Dhërmi – Sarandë, Sarandë – Butrint.
- Rruga e Kombit (Durrës-Kukës-Prishtinë-Nish). Si një nga korridoret me ndikim më të lartë në rajon për shkak të lidhjes përmes Prishtinës me korridorin X^{-të} dhe Serbinë.

Në territorin e bashkive Lezhë, Kurbin dhe Krujë kalojnë gjithashtu korridoret e mëposhtme energjetike:

- IAP- Ionian Adriatik Pipeline do të kalojë në pjesën perëndimore të Shqipërisë, nga Fieri në Shkodër për të furnizuar Malin e Zi, Bosnjën e Kroacisë;
- IAP-KOSOVË. IAP degëzohet në rajonin Shkodër- Lezhë, për të furnizuar Kosovën nëpërmjet Kukësit duke realizuar Unazën Perëndimore të Ballkanit Western Balkan Rings (WBR).

Gazsjellësi Joniano-Adriatik është një zgjatim i projektit TAP drejt vendeve të rajonit. Nga studimi i fizibilitetit², ky gazsjellës ka një gjatësi 510.8 km dhe segmenti që shtrihet në territorin e vendit tonë është 167.7km. Pikë-nisja është në Fier (ku kryqëzohet me TAP) dhe përshkon përafërsisht gjithë vijën bregdetare drejt veriut, arrin në Malin e Zi e më pas përfundon në Split të Kroacisë.

Për Shqipërinë, veç investimeve direkte në masën 170 milionë euro dhe krijimit të vendeve të reja të punës të përcaktuara këto nga studimi i fizibilitetit, ky investim strategjik mundëson shtrirjen e rrjetit të gazit në zonat më të populluara të vendit. Gazsjellësi Trans-Adriatik ndalon në Fier duke vazhduar drejt Italisë, ndërsa linja Joniano-Adriatike bën të mundur që tubacioni të shtrihet edhe në qytetin e Durrësit, atë të Tiranës dhe Shkodrës.

Paralelisht, ndërtimi i këtij gazsjellësi rrit edhe më shumë pozitat gjeostrategjike të Shqipërisë në rajon, duke e shndërruar atë në nje të rrjetit rajonal të gazit. Sipas studimit, gazsjellësi do të transportojë 5 miliardë metër kub gaz në vit, prej të cilave 1 miliardë metër kub do të konsumohen në Shqipëri, 0.5 miliardë në Mal të Zi dhe pjesa tjetër në Bosnje e Kroaci.

² FS and ESIA for the Ionian – Adriatic Pipeline (IAP), Feasibility Study Report - January 2014 (EuropeAid/128073/C/SER/MULTI, Sub Project: WB5-REG-ENE-03)

Gjithashtu në këtë territor kalon dhe linja e interkoneksionit 400kV, Elbasan – Tiranë – Podgoricë një prej linjave kryesore të energjisë elektrike që Shqipëria ka me tregun e rajonit dhe atë të Bashkimit Europian. Kjo linjë sëbashku me dy linjat e tjera të interkoneksionit: Shqipëri – Kosovë dhe Tiranë – Elbasan – Kapshticë, përbëjnë korridoret kryesore të energjisë elektrike me anë të cilave vendi jonë lidhet me tregun rajonal.

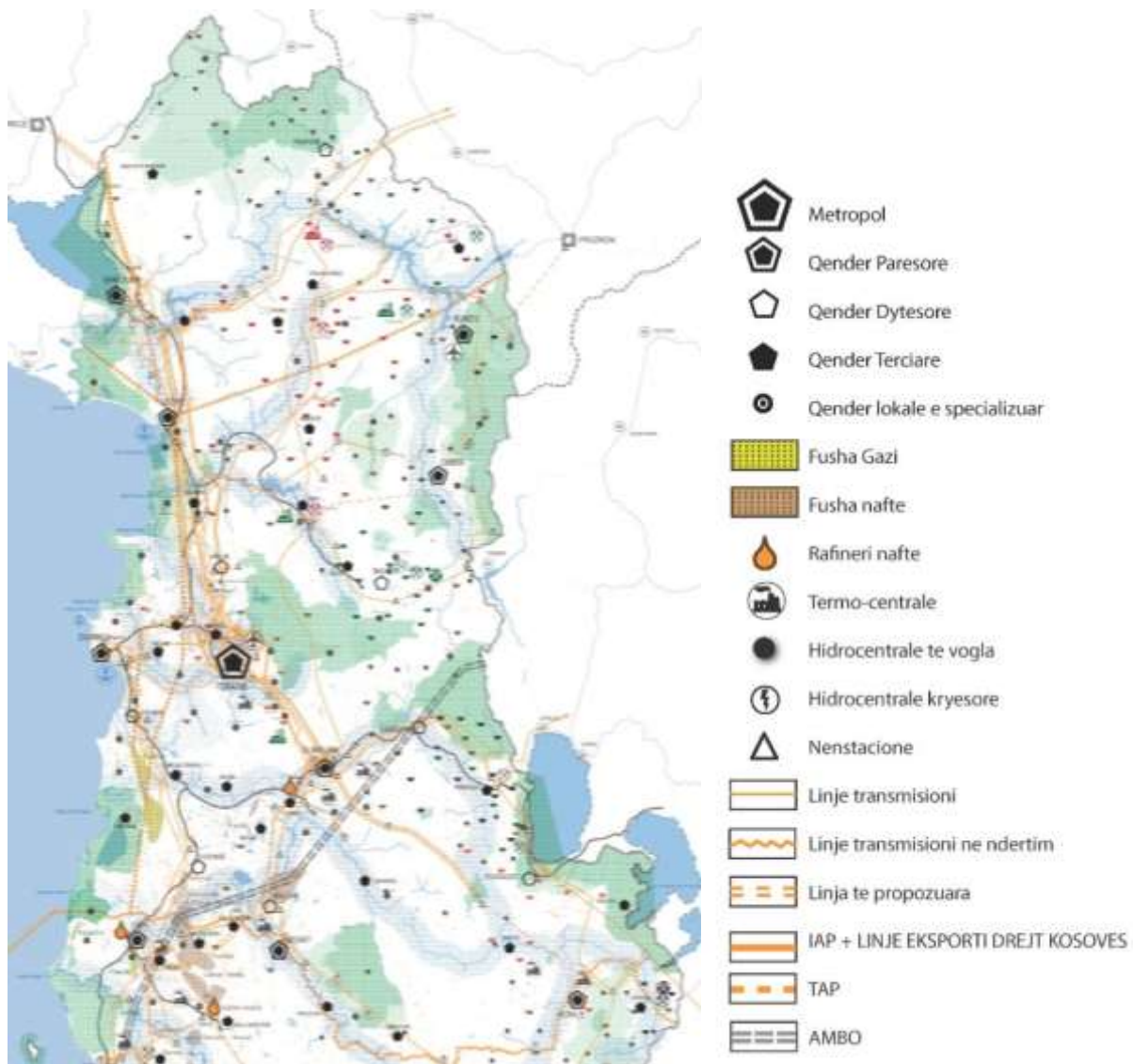

Figura 1.3 PPK – Skema e rrjetit energjetik

1.2.1.2 Qendrat urbane dhe lokale të zonës

Në vijim, për qytetet qendra të secilës Bashki (Lezhë, Kurbin dhe Krujë) janë paraqitur parashikimet kryesore të përcaktuara në instrumentet kombëtare të planifikimit. Konkretisht, në këtë dokument, fokusi kryesor është përqendruar në qytetin e Lezhës. Dukë qenë se në këtë kapitull është bërë një shikim në shkallë më të gjërë se territori i bashkisë Lezhë, një përshkrimi i shkurtër është bërë dhe për Laçin dhe Krujën.

Bashkia LEZHË

Objektivat

- Ndërthurje e turizmit detar kulturor dhe bujqësor.
- Rrezik minimal natyror.
- Pol bujqësor rajonal

Politikat

- Promovim potencialesh turistike.
- Nxitje e vlerave bujqësore.
- Masa konkrete për mbrojtjen nga rreziqet natyrore.
- Aksesim i vlerave natyrore, kulturore përmes infrastrukturës me impakt të ulët në mjedis.

Lezha hyn në grupin e qendrave primare urbane. Ajo duhet të promovojnë vlerat arkitektonike, monumentale, tradicionale e natyrore të lokaliteteve.

Lezha është një nga qendrat urbane, që vlerësohet nga PPK dhe nga PINS bregdetit, si një nga pikat e rëndësishme urbane, si dhe një portë e rëndësishme detare hyrëse në Shqipëri (pjesë e Portës së Veriut, bashkë me bashkinë Shkodër), me kontribut të lartë në transport ndërkombëtar, mallrash, peshkimi dhe pasagjerësh.

Kategoritë kryesore të turizmit të zhvilluara në këtë bashki janë turizmi det-diell dhe ai natyror të cilët ndikojë pozitivisht në ekonominë e zonës, por është fakt që edhe turizmi i kulinarisë, agro-turizmi dhe peshkimi kanë marrë një hov të madh vitet e fundit.

Kërkesa e turizmit det-diell, në këtë zonë duhet të përshtatet me një infrastrukturë me karakter respektues ndaj mjedisit, me materiale natyrore, pa impakt mjedisor, për të vlerësuar dhe zhvilluar më tej turizmin natyror “ekoturizmin”, me zonat e mbrojtura mjedisore, parqet kombëtare, që këtë zonë e karakterizon. Lezha si pikë kyçe e rëndësishme ku kalojnë rrugët detare të rëndësishme ndërkombëtare, për transportin e mallrave dhe për transport turistësh, duhet me prioritet, të zhvillojë infrastrukturën portuale të përshtatshme për akomodim të anijeve turistike Cruise, anije pasagjerësh, etj. Kjo do të mundësonte për këtë qendër kryesore urbane dhe turistike, rritjen e turizmit ndërkombëtar, jo vetëm në zonën e veriut, por edhe në gjithë brezin bregdetar. Këtu vlerësohet po ashtu një lidhje e fortë e marrëdhënive administrative-funksionale, shërbimesh dhe ekonomike midis qendrës kryesore urbane Lezhë – dhe asaj terciare, Shëngjin.

Rritja urbane, ekonomike dhe e funksioneve të tjera të shërbimit publik për këtë qendër, orientohen më tepër në zhvillimin e logjistikës, përpunimit, transportit tranzit ndërkombëtar dhe transportit kombëtar të prodhimeve dhe lëndëve të para vendase.

Për këtë arsye kjo qendër kryesore urbane, do të ketë një zhvillim mjaft kompleks, dhe do të ndikojë si qendër e rëndësishme rajonale, në rritjen e cilësisë së jetës dhe shërbimeve publike dhe turistike jo vetëm për komplet zonën veriore të bregdetit Shqiptar por edhe për brendësinë e territorit përreth, me lokalitetet rurale e autentike për turizmin malor, etj.

Lezha parashikohet të jetë qendra e transportit multimodal jo vetëm për zonën turistike të bregdetit të Veriut të Shqipërisë, por do të shërbejë edhe për rajonet më të thella në territor, sipas PPK. Zhvillimi i kësaj qendre urbane, do të nënkuptojë, plotësimin e shërbimeve publike të munguara, dhe përmirësimin e atyre ekzistuese, në kanalizime

ujësjellës, për të plotësuar kërkesën e ndërtimeve dhe ekspansionit të qytetit në 25 vitet e fundit; me qëllim mbrojtjen dhe ruajtjen e aseteve natyrore.

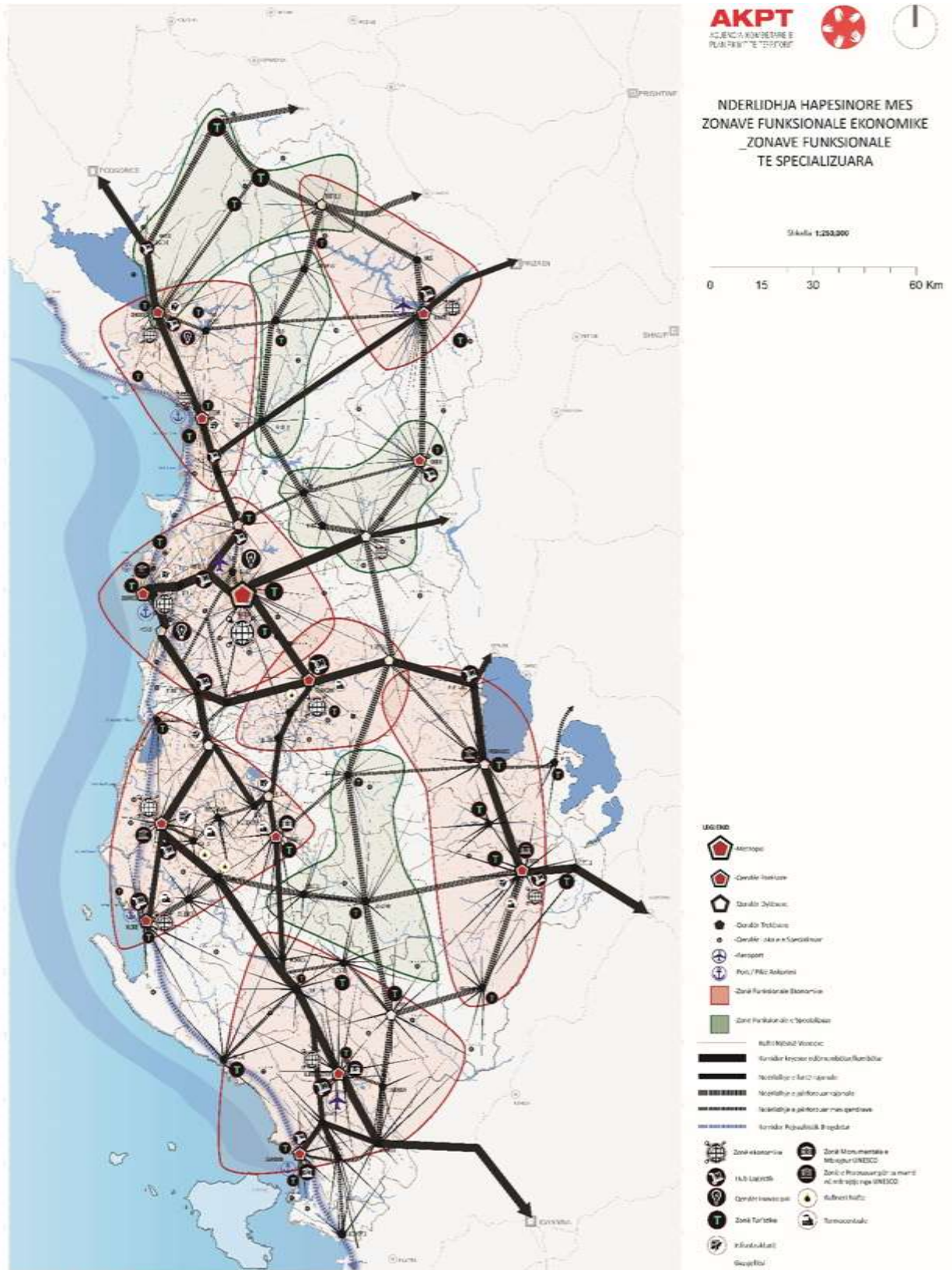

Figura 1.4 Ndërlidhja hapësinore mes zonave funksionale ekonomike dhe zonave funksionale të specializuara

Në të njëjtën kohë, ndërtimet e reja, sipas parashikimeve të INSTAT-it për rritjen e popullsisë, duhen të orientohen brenda zonave të urbanizuara tanimë, duke parashikuar mbrojtjen e aseteve të kulturës mijëra vjeçare, densifikim në zonat e urbanizuara dhe parashikimin e zonave të përshtatshme si zona ekonomike, logjistike, qendra kulturore, sportive, portuale e shërbimesh të tjera publike, për të rritur cilësinë e jetës. Aksesimi i mirë, nga qendrave inferiore urbane dhe lokale me qendrën kryesore urbane të Lezhës, do të ndihmonte në gjenerimin dhe alternimin e aktiviteteve të ndryshme publike dhe ekonomike që ofrohen dhe ndërlidhen nga qendra kryesore drejt lokaliteteve dhe anasjelltas.

Gjithashtu dhe në bashkinë e Lezhës, si në gjithë territorin e vendit, incentivohet ngritja e sistemeve për përdorimin e energjive të rinovueshme (parqe fotovoltaike, eolike, etj.) për efikasitet të energjisë elektrike dhe alternimi i sajë në sezonet e kur turizmi arrin pikun e tij.

Për rritjen e kualitetit të jetesës së kësaj qendre kryesore, me rëndësi rajonale, orientohet Lezha, drejt investimit në ndërtimin dhe mirëmbajtjen e ballinave ujore, si qytet që zhvillohet pranë detit; duke ofruar një hapësirë publike për jo vetëm qytetarët e qendrës së sajë, por edhe për lokalitetet e qytetit e tjera përreth, si mundësi zhvillimit ekonomik për qytetin.

1.2.2 Plani i Integruar Ndër-sektorial për Bregdetin

Vija bregdetare e territorit të bashkive të trajtuar në këtë kapitull, me dy nga bashkitë e saj, respektivisht Lezhën dhe Kurbinin, shtrihet në Bregdetin Verior, i cili përfshin hapësirën nga Durrësi (Kepi i Rodonit) deri në Liqenin e Shkodrës. Kjo zonë përfshin si zonat e urbanizuara ashtu edhe ato natyrore të mbrojtura. Parimet kryesore të PINS për Bregdetin janë:

- Bregdeti si binom det-tokë aset i rëndësishëm kombëtar dhe pjesë e integruar e rrjetit mesdhetar;
- Hapësirë e mirë menaxhuar ku harmonizohen nevojat për zhvillim ekonomik dhe nevojat lokale me domosdoshmërinë e mbrojtjes së aseteve kulturore, natyrore dhe historike.

1.2.2.1 Integrimi në Hapësirën mesdhetare

Deti Mesdhe, paraqet një potencial të lartë të zhvillimit ekonomik, pasi rreth 51% e turizmit botëror zhvillohet në këtë hapësirë. Qëllimi primar i këtij plani është integrimi real i vendit tonë në hapësirën mesdhetare, përmes propozimeve të reja në infrastrukturën lidhëse, bashkëpunim ndër-rajonal për zhvillim të mëtejshëm ekonomik dhe programeve të ndryshme ndërkombëtare (për vendet në proces integrimi në BE).

Kjo do të arrihet duke ofruar një zhvillim të kontrolluar në zonën bregdetare, zhvillim i cili mundëson ruajtjen e aseteve natyrore, kulturore dhe sociale dhe gjeneron ekonomi, zhvillim i cili bazohet në traditat, kulturën dhe produktin vendas.

Projekti ndërkombëtar i korridorit blu, i cili ka si qëllim ndërlidhjen e gjithë hapësirës Mesdhetare, është një projekt strategjik i rëndësishëm, i cili rrit mundësinë e vendit tonë për tu integruar në marrëdhëniet ekonomike me vendet e tjera jo vetëm të Mesdheut, por edhe në brendësi të kontinenteve.

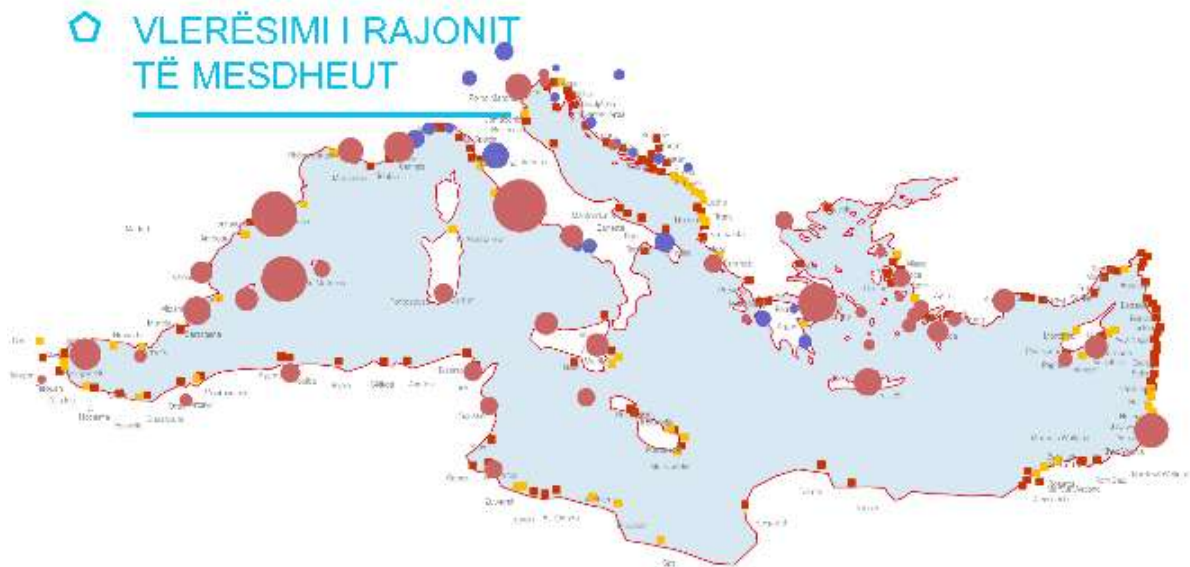

Figura 1.5 PPK – Potencialet turistike të Mesdheut

1.2.2.2 Potencialet e fashave, tokësore dhe detare

Si gjithë bashkitë me territore bregdetare, vizioni i tyre duhet të marrë në konsideratë zonën mbrojtëse të parashikuar nga PINS për Bregdetin sipas këtyre fashave:

Figura 1.6 Fashat e PINS për Bregdetin

Fasha A

Kjo është fasha e hapësirës bregdetare **det-diell**. Sipas PINS për Bregdetin kjo fashë është njëkohësisht:

Territori i parë që prek detin Mesdhe, përmes deteve Adriatik dhe Jon, me mundësi zhvillimi të transportit detare mes tre kontinente Azi, Afrikë dhe Evropë, dhe lidhje të menjëhershme me 27 shtete që prekin detin Mesdhe;

Territori më i ndjeshëm ndaj fenomeneve të përmbytjes, erozionit, rrëshqitjes dhe ndotjes së deteve dhe brigjeve detare Adriatik dhe Jon (nga prurjet e tetë lumenjve) dhe nga zhvillimi urban i madh dhe i pakontrolluar në hapësirën e bregdetit. Sa më sipër, në territorin e bashkive Lezhë, Kurbin dhe Krujë të trajtuara në këtë kapitull lumenjtë kryesorë janë një degë e lumit Drin dhe lumi Mat. Për sa i përket zhvillimit urban zona më e ndikuar është vija bregdetare e njësisë administrative Shëngjin, pjesë e bashkisë Lezhë.

Hapësira detare dhe tokësore ku ndodhen pesë zona të mbrojtura mjedisore, me pasuri të lartë në biodiversitetin e florës dhe të faunës; me një nga tre lagunat, atë Kune-Vain-Tale, në territorin e bashkisë Lezhë.

Hapësira ku janë zhvilluar disa nga qytetet më të rëndësishme të Shqipërisë për nga demografia dhe niveli i lartë ekonomik, me infrastruktura dhe shërbimet publike të nivelit kombëtar. Konkretisht për territorin e trajtuar në këtë dokument, Lezha është qendra më e rëndësishme në vështrimin tonë.

Figura 1.7 Fasha A – Det dhe Diell

Territori me një infrastrukturë portuale të rëndësishme jo vetëm në kontekstin kombëtar por edhe atë ndërkombëtar të rajonit të Ballkanit dhe më pas të Evropës; Në këtë kontekst, për vijën bregdetare të bashkive të trajtuara në këtë dokument, porti i Shëngjinit, pavarësisht se me një karakter peshkimi dhe turistik, është një nga portet kryesore të rrjetit infrastrukturor portual të vendit tonë.

Hapësirë bregdetare, me gjerësi 2-10 km, është zhvilluar më tepër në sektorin e turizmit det-diell, si pasojë e presionit dhe potenciali më i lartë i zhvillimit të ekonomisë së turizmit.

Fasha B

Kjo është fasha Bujqësore e hapësirës bregdetare. Fasha B është **hapësira e tokës** e cila vjen menjëherë pas fashës A, në brendësi të territorit. Ajo përfaqësohet nga ultësira perëndimore, si zonë e ndërmjetme, mes fashës së parë të bregdetit dhe fashës malore. Kjo fashë ka një gjerësi që varion nga 5-25 km dhe përfshin tokën bujqësore dhe kodrat e ulëta me tarracat kryesisht të punuara në vreshtari, pemë frutore dhe ullishte. Gjithashtu në këtë fashë kalojnë dhe akset kryesore të transportit rrugor kombëtar Veri-Jug.

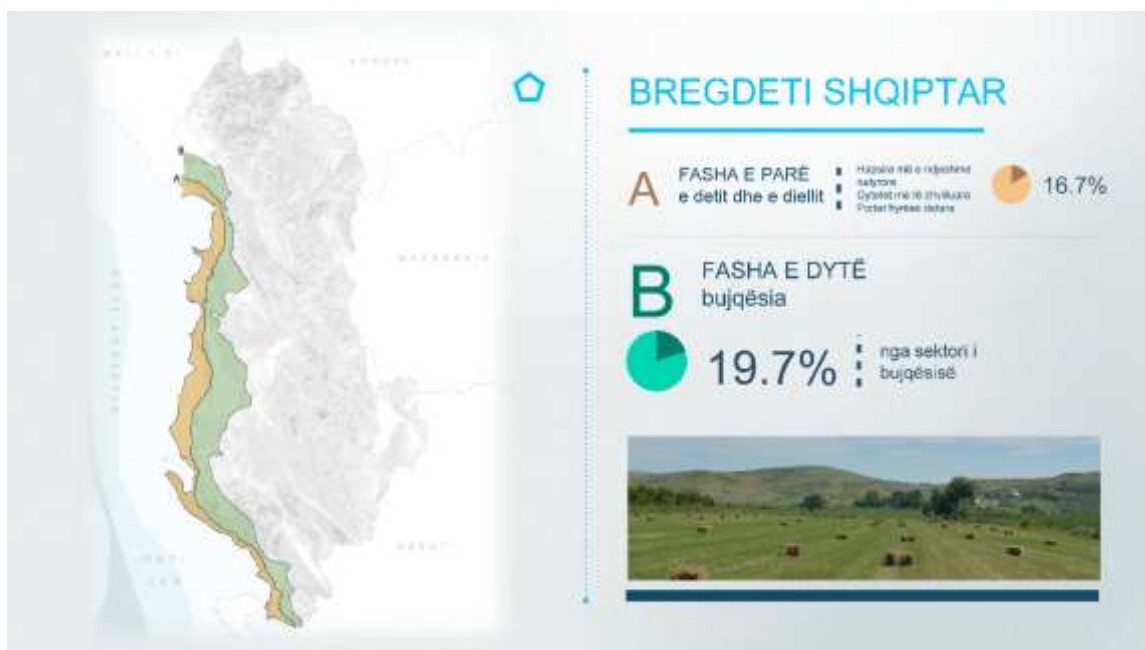

Figura 1.8 Fasha B – Bujqësia

Për zonën tonë kjo fashë përfaqësohet nga Fusha e Kakarriqit, Fusha e Zadrimës, Fusha e Lezhës (që kufizohet nga lumi Drin deri në lumin Mat) dhe territori fushor në vazhdim nga Lumi Mat deri në lumin Ishëm.

Ky brez ka një pasuri ujore shumë të lartë (sipërfaqësore dhe nëntokësore) e cila kontribuon në rritjen dhe zhvillimin e tokës bujqësore. Uji është faktori kryesor lidhës midis zonës së ndërmjetme dhe rripit bregdetar. Cilësia dhe sasia e tij është më rëndësi thelbësore për ruajtjen e qëndrueshmërisë së rripit bregdetar.

1. Fasha C

Në aspektin kombëtar, kjo është fasha e pasurisë historike e kulturore të hapësirës bregdetare. Fasha C është hapësirë territoriale e cila nis që nga bregdeti e vazhdon deri më në brendësi të territorit duke përfshirë edhe qytete me vlera jo vetëm kombëtare, por edhe ndërkombëtare që gëzojnë statusin dhe mbrohen nga UNESCO.

Kjo fashë përfaqësohet nga vlerat e trashëgimisë kulturore që shtrihen në të gjithë territorin bregdetar, fushor dhe malor, dhe që ka ndikim me vlerat që ajo mbart, në të gjithë territorin bregdetar të Shqipërisë;

Territori i fashës C, mbivendoset me dy fashat e para A dhe B, dhe depërton më thellë në brendësi të territorit, duke përfshirë të gjitha potencialet me vlerë dhe me ndikim në zhvillimin e turizmit.

Thellësia e kësaj fashe në territor varion nga 10-40 km distancë nga vija bregdetare.

Numërohen rreth 1000 monumente kulture dhe historike vetëm në këtë pjesë të territorit të Shqipërisë.

Kjo fashë përfshin pothuajse 80% të territorit të bashkive Lezhë, Kurbin dhe Krujë dhe gjithashtu ndodhen qendrat kryesore urbane (aktuale dhe historike).

Figura 1.9 Fasha C – Histori dhe Kulturë

2. Fasha D

Kjo fashë përfaqësohet nga hapësira detare (12milje - 19,3 km) dhe nga të gjitha aktivitetet ekonomike e rekreative që ndodhin në të' dhe nga potencialet për zhvillim të saj, si:

- zhvillimi i akuakulturës,
- transporti detar
- turizmi detar
- ekstraktimi dhe përpunimi i kripës
- zhvillimi i industrisë së peshkimit

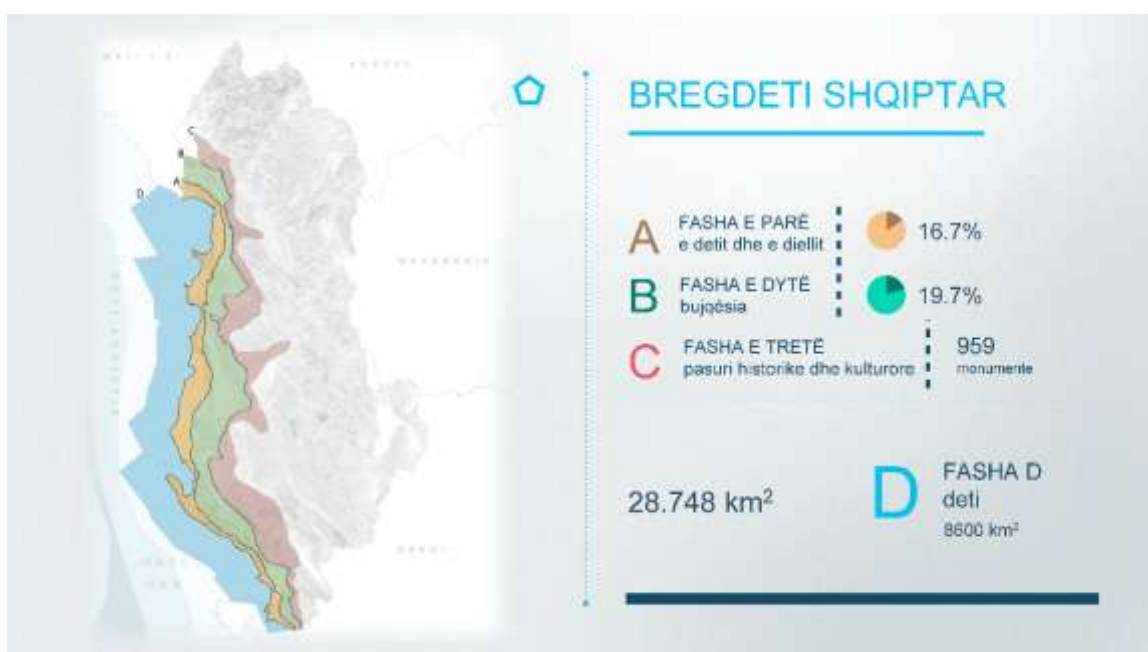

Figura 1.10 Fasha D – Fasha detare

1.2.2.3 Struktura e bregdetit

PINS e ka ndarë bregdetin shqiptar në katër zona, duke u kujdesur të përzgjedhë së pari elementët përcaktues për të mundësuar një ndarje të natyrshme e organike. Faktorët e marrë në konsideratë për të realizuar këtë ndarje, duke nënvizuar pikat më të forta të secilit territor, janë:

- morfologjia territoriale
- forma dhe tipologjia e vlerave të mjedisit, dhe peizazhit natyror
- karakteri urban i zhvilluar (tipologjia dhe morfologjia urbane)
- prezenca e monumenteve të trashëgimisë kulturore

Zona bregdetare e bashkive Lezhë e Kurbin, së bashku me atë të Bashkisë Shkodër, bie në **Zonën e ekoturizmit**, që shtrihet nga Grykëderdhja e Bunës deri në Hamallaj (Durrës). Vlerat, karakteri dhe sektorët e zhvilluar historikisht në këtë territor, që evidentohen si dominuese, më tepër se të tjerat, janë: vlerat e shumta mjedisore, me ekosisteme flore dhe faune shumë të pasura (katër nen-zonat e mbrojtura mjedisore); aktivitetet ekonomike të zhvilluara lidhen me sektorin e bujqësisë, peshkimit dhe blegtorisë. Turizmi në këtë zonë është i alternuar, ditor në plazhet me gjatësi të shkurtër edhe për të mbrojtur dhe ruajtur vlerat e zonave natyrore dhe mjedisore me vlerë, dhe sezonal, në plazhet me gjatësi më të madhe. Karakteri i zhvillimit të kësaj zone është ekoturizmi. Kjo nuk përjashton zhvillimin e tipologjive të tjera të turizmit, dhe aktiviteteve të tjera që janë të qëndrueshme dhe në respekt të mjedisit të zonave lagunore; kontributi i të cilave do të sillte një zhvillim ekonomik vjetor të qëndrueshëm nga turizmi i kombinuar.

Për këtë zonë, PINS për Bregdetin rekomandon:

- Lidhjen me Korridorin blu; pra lidhja e infrastrukturave segmentare të transportit automobilistik përgjatë bregdetit shqiptar, në një rrjet të vazhdueshëm me shërbime publike në fushën e turizmit, i cili lidh lokalitetet që janë më në afërsi me plazhet e territorit të Shqipërisë, dhe lehtëson aksesin nëpër asetet mjedisore, plazhe, asetet kulturore, agro-turizmet, etj.
- Lidhja e infrastrukturave lokale dhe vlerave natyrore, mes tyre, për të mundësuar aksesin që nga bregdeti në drejtim të brendësisë së territorit.
- Administrimi i transportit publik tokësor dhe detar, duke rivitalizuar të gjitha portet e vjetra (të peshkimit, molet, ish portet ushtarake), në shërbim të turizmit.
- Kufizimi i ndërtimeve të reja 200 m nga vija bregdetare ranore dhe në kuotën 60 m lartësi për relievin shkëmbor (vija bregdetare matet çdo 2 vjet SHGJSH)
- Të gjitha zhvillimet e reja do të orientohen në qendrat urbane ekzistuese. Kjo, për arsye konsolidim të qendrave urbane ekzistuese.
- Zhvillimi i sektorëve të peshkimit, bujqësisë, e blegtorisë me të gjitha hallkat e saj të përpunimit të produkteve nga këta sektorë.
- Krijimi i tregjeve të vegjël lokal, ku të promovohen produktet tipike të zonës.
- Ndërtimet e reja në brezin e parë bregdetarë, duhet të respektojnë arkitekturën tradicionale të zonës ku ato zhvillohen, dhe duke përdorur materialet lokale.
- Qytetet dhe lokalitetet në bregdet duhet të krijojnë ballinat ujore, si hapësira publike me vlerë jo vetëm për turizmin, por mbi të gjitha për cilësinë e jetesës së vetë banorëve të zonës.
- Të hartohen projekte për menaxhimin/administrimin e zonës së mbrojtur mjedisore, lagunës Kune-Tale-Vain, dhe plane menaxhimi i monumenteve të kulturës, për të zhvilluar ekonominë lokale falë këtyre aseteve.

1.2.3 Drejtimet e zhvillimit sipas pesë sistemeve

Të dhënat dhe objektivat kryesore për zhvillimin e zonës sipas pesë sistemeve bazë territorial janë një përmbledhje e orientimeve të përbashkëta që dalin nga analizimi i PPK-së dhe Planeve sektoriale që ndikojnë në territorin e bashkive Lezhë, Kurbin dhe Krujë.

1.2.3.1 Sistemi Urban

Sistemi urban formohet nga bashkimi i territoreve urbane dhe kufizohet nga vija e gjelbër. "Territori urban" është hapësira gjeografike e vazhdueshme, e ndërtuar nga aktiviteti njerëzor.

Objektivi kryesor: Rritja inteligjente

Politika: Zhvillimi policentrik, densifikimi, gjithë përfshirja

Parimet mbi të cilat do bazohet Sistemi Urban:

- Zhvillim Policentrik hapësinor dhe një marrëdhënie të re Urbane–Rurale
- Përcaktimi i zonave urbane prioritare, që të funksionojnë si një lidhëse për fshatrat më pak të populluara dhe lokalitetet e ndryshme, për shpërndarjen e shërbimeve.
- Kontroll i ekspansionit fizik të qyteteve kryesore dhe zonave të urbanizuara duke promovuar densifikimin në vend të shpërhapjes urbane;
- Përcaktimi i saktë i *vijave të gjelbra* kufizuese për zonat urbane, duke marrë parasysh legalizimin e zhvillimeve të deritanishme.
- Përcaktimin e zonave të zhvillimit të mëtejshëm në bazë të sugjerimeve të PPK-së dhe tendencave demografike.
- Hierarkizimin e qendrave dhe profilizimin e tyre në akomodimin e sektorëve ekonomikë të përshtatshëm duke shfrytëzuar potencialet ekzistuese.
- Efiçensë energjetike dhe energji e rinovueshme
- Rivitalizimi i ballinave ujore në të gjitha qendrat urbane dhe lokale në bregdet, duke rritur kështu cilësinë e jetesës, përmes hapësirave publike.
- Promovimi i qendrave lokale dhe lokaliteteve jo vetëm turistike, me anë të vlerave arkitektonike, monumentale, tradicionale e natyrore që ato vetë kanë.

Duke u nisur nga Plani i Përgjithshëm Kombëtar, PPV-ja bazuar në "Kriteret për Organizimin e Sistemit Urban" duhet të përcaktojë propozojë brenda kontekstit të territorit të Bashkisë, hierarkinë e qendrave urbane:

- **Qendrat primare**, në zonat e banuara me popullsi të stabilizuar dhe shërbime bazike të karakterit infrastrukturor, si elementë të hierarkisë lokale.
- **Qendrat e specializuara**, që do të zhvillohen në përputhje me potencialet e tyre dhe karakteristikat specifike të karakterit ekonomik

1.2.3.2 Sistemi natyror

Sistemi natyror (N) përbëhet nga peizazhet, hapësirat e paprekura të natyrës, korridoret ekologjike dhe hapësirat që kanë një kategori bazë të përdorimit "natyrë" dhe në përputhje me legjislacionin e posaçëm.

Objektivi kryesor: Zhvillimi i qëndrueshëm i sistemit natyror.

Politika: Rritje e zonave të mbrojtura natyrore, promovimi dhe aksesimi i tyre.

Targeti për 2030 i PPV-së do të synojë shtimin e sipërfaqes së zonave të mbrojtura 20 % për tokën dhe 12-15 % të sipërfaqes ujore. Ruajtja dhe shtimi i zonave të mbrojtura natyrore do të bëhet nëpërmjet:

- Vendosjes së prioritetit të përdorimit të Zonave të lira natyrore, me përparësi mjedisin.
- Krijimi dhe konsolidimi i Korridoreve lidhëse Natyrore përgjatë luginave lumore, të cilët bëjnë njëkohësisht lidhjen e qëndrueshme të sistemit të zonave të mbrojtura, por edhe ruajtjen e sistemit ujor.
- Zonat me rrezikshmëri natyrore ndaj njeriut si rrjedhim i erozionit, nivelit të lartë sizmik, prezencës së materialeve të dëmshme për shëndetin, etj.
- Zonat e degraduara prej aktiviteti njerëzor, si punime minerare, depozitim mbeturinash, shfrytëzim i pa kriter i burimeve natyrore, etj. Të vendosen objektiva kohorë për rikthimin e këtyre zonave në gjendjen e mëparshme.

1.2.3.3 Sistemi bujqësor

Sistemi bujqësor (B) përbëhet nga toka bujqësore, e zënë me bimët e arave, pemishtet, vreshtat dhe ullishtat, kudo ku ndodhet dhe që ka veçori thelbësore të saj pjellorinë dhe kanalet, rezervuarët në shërbim të saj. Sistemi bujqësor formohet nga bashkimi i tokave me kategori bazë të përdorimit të tokës “bujqësinë”.

Objektivi kryesor: Efiçencë për një sektor bujqësor konkurrues

Politika: Ruajtje, konsolidim, modernizim.

Plani i Përgjithshëm Vendor do të bazojë ndarjen e territorit të Sistemit bujqësor sipas këtyre objektivave:

- Ruajtje maksimale e fondit të tokës bujqësore, me anë të politikave të densifikimit të zhvillimit urban. “Asnjë ndërtim i ri në tokë bujqësore që nuk i shërben Sistemit Bujqësor”.
- Vendosja e një rrjeti të suksesshëm të zinxhirit ekonomik bujqësor: prodhim – grumbullim – përpunim - eksportim, me qëllim rritjen e vlerës së zinxhirit ekonomik.
- Krijimi i *qendrave të specializuara* bujqësore dhe profilizimi i tyre sipas karakteristikave të prodhimit lokal.
- Specializim në prodhim dhe përpunim të prodhimeve dhe produkteve karakteristike të zonës.

1.2.3.4 Sistemi ujor

Sistemi ujor (U) është tërësia e burimeve nëntokësore dhe mbitokësore ujore, që përmban të gjithë trupat ujorë, përfshirë brigjet sipas përcaktimeve të legjisllacionit të posaçëm. Sistemi ujor formohet nga rrjeti me kategori bazë të përdorimit të tokës “ujë”.

Çdo zhvillim në brigjet ujore, si dhe kufijtë e zonave mbrojtëse përkatëse përcaktohen nga legjisllacioni i posaçëm. Zonat e mbrojtjes përbëhen nga:

- Zonat higjeno-sanitare për mbrojtjen e burimeve ujore, të përcaktuara për prodhimin e ujit të pijshëm;
- Një zonë e mbrojtjes së afërt, brenda së cilës do të jetë e ndaluar të kryhet çdo lloj ndërtimi dhe shkarkimi, përveçse ndërtimeve për mbrojtjen e trupit ujor;
- Një zonë e mbrojtjes së largët, brenda së cilës ndërtimet do të jenë objekt lejeje administrative para marrjes së lejes së ndërtimit.

Plani i Përgjithshëm Vendor për Sistemin Ujor orienton drejt këtyre objektivave:

- Prioritet maksimal mbrojtjes së burime hidroenergjetike të zonës.
- Përcaktimin e vijës blu, të mbrojtjes së sipërfaqeve hidrike dhe fashat mbrojtëse të kërkuar nga ligji.
- Evidentimi i zonave të rrezikshme për njeriun si rezultat i përmytjeve, ose që janë në rëgjim kënetor
- Përcaktimi i zonave të përshtatshme për zhvillim turistik ujor
- Përcaktimi i zonave me prioritet zhvillimin e peshkimit dhe infrastrukturës së nevojshme.

Korridoret e gjelbra

Integrimi i luginave të lumenjve është menduar të realizohet nëpërmjet burimeve të tjera natyrore, në mënyrë që të kryhet vlerësimi i lumenjve me pamje peizazhistike, duke i cilësuar ato si korridore të gjelbra që mundësojnë lidhjen e vendeve të ndryshme me njëri-tjetrin; lidhjen e vlerave natyrore, kulturore, liqenet, monumente historike, vendbanime me vlera arkitektonike, fshatra historikë, lagunat, plazhet, etj. duke filluar nga vija bregdetare deri në pjesën e brendshme të territorit.

Pra luginat e lumenjve, do të shërbejnë si:

- Korridoret e gjelbra do të kenë funksionin e zonave bllokuese për kufizimin e shtrirjes urbane dhe gjithashtu të krijojnë mundësinë për përdorime rekreative të hapësirave publike.
- Këto “kanale natyrore”, do të përdoren për lëvizjen e turistëve nga një zonë e mbrojtur, në tjetrën.
- Si zona të përshtatshme për ecje, çiklizëm apo sport.

Planet e bashkive duhet të përcaktojnë gjithashtu edhe zonat me rreziqe mjedisore, për këto territore; si rrëshqitjet, erozionin, zonat e rrezikuara nga përmytjet. Gjithashtu, ato duhet të përcaktojnë parametrat e ndërtimeve të reja, në afërsi të këtyre korridoreve, për rastet që aty pranë mund të ketë lokalitete të zhvilluara, në mënyrë që të parandalohen dëmet që këto ndërtime mund të shkaktojnë.

1.2.3.5 Sistemi Infrastrukturor

Sistemi infrastrukturor (IN) përmban rrjetet kryesore të infrastrukturës, në nivel kombëtar, nivel qarku dhe vendor. Sistemi infrastrukturor formohet nga rrjeti me kategori bazë të përdorimit të tokës “infrastrukturë”.

Objektivi kryesor: Integrimi hapësinor, rritja e aksesueshmerisë së vendit dhe shpërndarje e balancuar te flukseve.

Politika: Krijimi dhe konsolidimi i një Sistemi të integruar multimodal mbarë kombëtar, rritje dhe konsolidim i pikave të aksesit dhe të lidhjes së territorit.

Objektivat e tjera të PPV-së së Bashkisë në Sistemin infrastrukturor janë:

- Parashikimi i rrjetit të transportit që mundëson lidhjen e shpejtë të qendrave prioritare të bashkisë midis tyre, si qendër që ofron përveç të tjerave dhe shërbimet kryesore publike.

- Promovimi i transportit publik qytetas dhe ndërqytetës si transport alternativ nëpërmjet infrastrukturës së butë, rrugë për biçikleta dhe këmbësorë.
- Rinovimi i hekurudhave ekzistuese, duke vendosur sistemin elektrik për transportin hekurudhor.
- Klasifikimi rrjetit rrugor ekzistues dhe të parashikuar të bashkisë në:
 - rrjet të kategorisë I
 - rrjet të kategorisë II
 - rrjet të kategorisë III
- Përcaktimi i “Vijës së kuqe” ose vijës së ndërtimit (dhe brezave mbrojtës) për çdo tip rrjeti dhe koridori infrastrukturor kryesor të përcaktuar nga legjislacioni sektorial për këto infrastruktura, si p.sh., (legjislacioni i mjedisit, kulturës, energjisë etj.)

Figura 1.11 PINS i Bregdetit – Infrastruktura

Transporti ujq (Portet dhe Marinat)

Në bregdetin e Republikës së Shqipërisë ndodhen gjashtë porte detare, katër prej të cilave shërbejnë për transportin e pasagjerëve dhe të mallrave dhe administrohen nga shteti ndërsa dy portet tjera janë dhënë me koncesion për transportin e hidrokarbureve dhe konkretisht.

Porti i Shëngjinit është Porti detar më verior në vendin tonë dhe më i rëndësishmi për territorin e bashkive të trajtuar në këtë kapitull (Lezha, Kurbini dhe Kruja). Përveç përpunimit të mallrave dhe transportit të udhëtarëve ky port shërben edhe për anijet e peshkimit.

Në secilën nga 4 zonat që propozon plani i bregdetit është menduar të zhvillohen minimumi nga një port turistik për të nxitur dhe ndihmuar zhvillimin e turizmit në lokalitetet që ato do të pozicionohen.

Energjia

Energjia është një nga shërbimet bazë i cili duhet të ofrohet në hapësirën bregdetare. Kjo për faktin se bregdeti është një zonë për zhvillimin e turizmit dhe ka domosdoshmëri mbulimin me energji elektrike.

Zona luan rol të rëndësishëm për lidhjen që ka me Hidrocentralin e Shkopetit. Po kështu me rëndësi është fillimi i Parkut Eolik pranë Milotit.

1.2.3.6 Turizmi

Nga vlerësimi i të gjitha tipologjive të turizmit, në PINS të Bregdetit, prezantohen në 6 grup-ndarjeje, të cilat janë konsideruar si më të rëndësishmet për zonën e bregdetit të Shqipërisë, për nga pesha e lartë që ato zënë dhe kontribuojnë në PBB-së aktuale të Shqipërisë, dhe për perspektiven e rritjes që ato paraqesin për të ardhmen, 2030.

Figura 1.12 Kategorizimi i turizmit sipas PINS të Bregdetit

- Turizmi bregdetar përfshirë diellin dhe plazhin, lundrimin, zhytjet për eksplorimin e detit në thellësi, edukimi mbi lundrimin, eksplorim florë-faunë, sporte detare, peshkim, etj.
- Turizmi kulturor duke shfrytëzuar potencialet e mëdha të historisë dhe kulturës së pasur shqiptare në të gjithë territorin e saj.
- Turizmi natyror/ekoturizëm dhe turizmin rural si produkt i vogël turistik por që po zhvillohet me shpejtësi; përfshirë atraksionet turistike natyrore, si: malet, parqet kombëtare, peizazhet tërheqëse, florën dhe faunën unike të ekosistemeve të ndryshme, liqenet, lumenjtë dhe fshatrat tipikë me jetë autentike rurale, produkte agro biodiversiteti që ofrohen dhe promovohen përmes turizmit.
- Agroturizëm, i cili bazohet jo vetëm tek produktet lokale biologjiksht të pasura me vlera të larta ushqyese, që i ofrohen turistit kombëtar dhe atij ndërkombëtar lidhur me sektorët e bujqësisë e blegtorisë, por edhe tek produktet e përpunuara nga për t'i transformuar ato në edhe në variete më të pasura, tipike të kulinarisë tradicionale shqiptarë.

- Turizmi malor, si pjesë përbërëse e rëndësishme e turizmit natyror-rural, rrit ofertën turistike të Shqipërisë në nivele më të larta, duke konsideruar faktin se pjesa më e madhe e territorit të Shqipërisë është territor malor. Ky lloj turizmi nuk është i aksesueshëm vetëm në stinë dimërore, për ecje, ngjitje në mal kur bie dëborë, apo dhe për sportet si ski, ngjitje, ecje sportive, etj., por edhe gjatë sezoneve të tjera, si; pranverë, vjeshtë, dhe verë për të praktikuar ecjen sportive, shëtitje me biçikleta, kamping në mal, hipizëm, alpinizëm, etj.
- Turizmi i sporteve të ndryshme. Territori i Shqipërisë, me karakterin e tij shumë të alternuar për nga relievi dhe pasuritë natyrore, ofron mundësinë e zhvillimit të të gjitha llojeve të sporteve, të cilat nisin nga ato të një niveli të lehtë për tu aplikuar (noti, lundrimi në det, lumenj, liqene, ecje, çiklizëm, hipizëm, golf, tenis, etj.) e deri tek aplikimi i sporteve ekstreme, për nga vështirësia e tyre (hedhje me parashutë, gara me makina nëpër terrene të vështirë, zhytje, ski, snowboard, alpinizëm, etj.).

Në territorin e bashkive Lezhë, Kurbin dhe Krujë gjejnë vend pothuajse të gjitha tipologjitë e turizmit të përcaktuara më sipër. PPV e secilës bashki, në përshtatje me territorin ku shtrihet dhe në përputhje me mundësitë e zhvillimit të tipologjive të ndryshme të turizmit, do të bëjë propozime konkrete për fuqizimin e atyre lokalitete ku aktualisht ka aktivitet turistik dhe promovimin e zonave apo qendrave të tjera të cilat mbartin potencial turistik por për arsye të ndryshme aktualisht nuk janë të vizitueshme.

- Turizmi bregdetar: Shëngjin, Kune dhe Tale
- Turizmi kulturor: Kruja dhe Lezha qendra të trashëgimisë kulturore
- Turizmi natyror: Pylli i Bërzanës
- Agroturizëm: Aktualisht zona e Zadrimës (Mrizi i Zanave), Patoku, por mjaft mundësi në gjithë territorin 3 bashkive
- Turizmi malor: Ungrej
- Turizmi i sporteve: Territor i pasur me mundësi turizmi sportiv

Në kapitullin e fundit të këtij dokumenti, që ka lidhje me Veprimet Strategjike dhe Projektet e Zhvillimit një fokus i veçantë i është dhënë dhe turizmit. Përveç promovimit të aseteve turistike që aktualisht gjenden në këtë territor konstatohet e domosdoshme rritja e aksesit të tyre përmes infrastrukturës rrugore me impakt të ulët mjedisor. Si përfundim mund të themi që të gjitha propozimet strategjike kanë lidhje, direkte ose indirekte, me zhvillimin e tipologjive të ndryshme të turizmit në këtë zonë.

1.3 VIZIONI HAPËSINOR I SHKALLËS SË GJERË

1.3.1 Analiza dhe interpretimi i ecurive socio-ekonomike

1.3.1.1 Analiza e situatës ekonomike të vendit

Në këtë paragraf tregohet analiza e situatës ekonomike të vendit dhe të zhvillimeve të tij, e fokusuar në sektorët kryesor të prodhimit (Bujqësia, Industria, Shërbimet, Turizmi). Sipas Bankës Botërore (BB) dhe Fondit Monetar Ndërkombëtar (FMN), Shqipëria klasifikohet si vend në zhvillim dhe me të ardhura të mesme dhe të larta dhe është një opinion i përhapur se Shqipëria ka një potencial të madh për rritjen ekonomike dhe për integrimin progresiv me ekonomitë e Bashkimit Europian (BE), mes të cilëve Italia, e cila është edhe partneri më i madh ekonomik i saj.

Figura 1.13 Prodhimi i Brendshëm Bruto sipas viteve për person

Kushtet ekonomike të popullsisë variojnë sipas zonave, me popullsinë rurale që karakterizohet nga një varfëri e përhapur, gjë që ka krijuar flukse migrimi të brendshëm nga zonat rurale drejt atyre urbane. Përqindja zyrtare e papunësisë së forcës punëtore, që rrotullohet rreth vlerës 17% në vitet e fundit, nuk është më e keqe se ajo e vendeve me ekonomi të avancuar të hapësirës europiane, por fsheh një nënpunësim (punësim në nivel jo të plote) të resurseve njerëzore shqiptare.

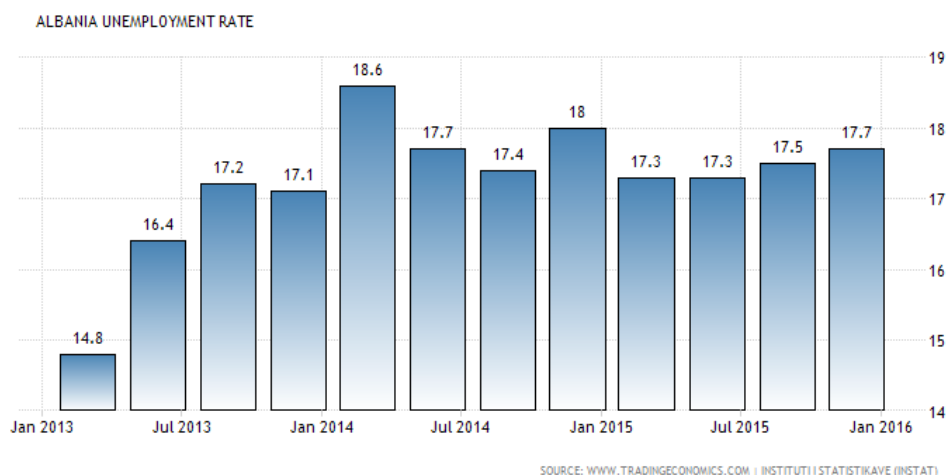

Figura 1.14 Ecuria e papunësisë sipas viteve

Ekonomia është e karakterizuar edhe nga përhapja e aktiviteteve informale (të mbuluara), të cilat dalin jashtë kontrollit të organeve shtetërore dhe sistemit të taksimit. Pikat më të forta të ekonomisë së saj janë: kosto e ulët e fuqisë punëtore; pasuria në lende të para (kryesisht në minerale dhe resurse ujore); pozicioni gjeografik strategjik në qendër të Mesdheut; sistemi i taksave i cili është i ulët në krahasim me vendet e afërta të Bashkimit Europian. Këto elemente që përbëjnë avantazhe konkurruese kanë dhënë frytet e tyre falë reformave të bëra nga fundi i viteve '90, të cilat kanë prodhuar një rritje me ritme të larta të Prodhimit të Brendshëm Bruto (PBB) deri në vitin 2008, vit i fillimit të krizës financiare dhe ekonomike ndërkombëtare, e cila është akoma në vazhdim, siç tregojnë të dhënat më poshtë:

Tabela 1: Niveli i rritjes së PBB (në %) sipas viteve ³										
Viti	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Rritja e PBB %	6.66	5.43	5.9	7.53	3.35	3.71	2.55	1.42	1.11	2.17

Në vitet pasardhëse rritja e PBB ka pësuar një frenim progresiv, deri në vitin 2014 pas të cilit pritet një rritje e moderuar por graduale, sipas parashikimeve të bëra nga BB.

Është për t'u nënvizuar se këto parashikime, edhe pse janë pozitive, janë të karakterizuara nga një pasiguri e lartë, si për prezencën e problemeve strukturore të ekonomisë ashtu edhe për urgjencën dhe pasigurinë ekonomike ndërkombëtare e cila nuk është e favorshme. Në pesëmbëdhjetë vitet e fundit, vendi ka bërë hapa të mëdhenj në arritjen e kushteve të një ekonomie tregu moderne, por mbeten të pazgjdhura disa pika kritike të cilat frenojnë zhvillimin ekonomik të vendit. Mes tyre, ato më të rëndësishmet janë:

- i. pasiguria e të drejtës mbi pronat e shpërndara pas rënies së regjimit komunist, të cilat krijojnë një konfliktualitet të lartë gjyqësor mes popullsisë si edhe paraqesin rrezik për investimet private;
- ii. fragmentimi i lartë i pronësisë së tokave bujqësore, me sipërmarrje bujqësore me karakter familjar dhe të dedikuara kryesisht prodhimeve për përdorim vetjak;
- iii. mungesa e infrastrukturave logjistike për grumbullimin, magazinimin dhe transportin e prodhimeve;
- iv. kredi-dhënia e ulët nga ana e bankave, shpeshherë deri në mungesë totale, për sipërmarrjet e vogla dhe shumë të vogla, të cilat përbëjnë bazën prodhuese të vendit (rreth 99% e tyre ka një numër punëtoresh të përfshirë mes 1 dhe 4 vetë);
- v. mungesa e menaxhimit të duhur të ciklit të mbetjeve dhe niveli i lartë i ndotjes, të cilët frenojnë shfrytëzimin turistik të bregdetit dhe zhvillimin e një bujqësie ekologjike me një vlerë të lartë të shtuar;
- vi. mungesa e infrastrukturave të tjera në shumë zona, siç janë rrjetet e kanalizimeve dhe të shpërndarjes së ujit të pijshëm, rrjeti rrugor, rrjeti hekurudhor (tashme pothuajse jashtë përdorimit) etj.

Për këto arsye, perspektivat e zhvillimit të vendit duken së kanë një potencial të lartë por edhe një nivel të lartë pasigurie; në mënyrë që të realizohen, është e nevojshme që të plotësohet procesi i transformimit institucional dhe i modernizimit strukturor në të cilin vendi duket aktualisht i përfshirë.

³ Burimi FMN

Pikave kritike strukturore të ekonomisë, i janë shtuar dëmet e shkaktuara nga kriza ekonomike ndërkombëtare e vitit 2008, e cila ka prekur Shqipërinë në dy drejtime: ka pësuar një rënie të dukshme të eksporteve, si pasojë e tkurrjes së të ardhurave dhe të kërkesës ndërkombëtare; dhe njëkohësisht ka vuajtur një tkurrje të remitancave të emigrantëve, të cilat kanë kaluar nga 12-15% e PBB para vitit 2008, në 7% në vitin 2012 dhe në pak më tepër se 5% në vitin 2013. Remitancat përbejnë një burim primar të resurseve financiare të vendit, të ardhura kryesisht nga shqiptarë të emigruar në Itali dhe Greqi, të cilët përbëjnë rreth 20% të të gjithë forcës punëtore shqiptare.

Ndërkohe, importet në Shqipëri nuk kanë pësuar rënie dhe shkëmbimet me jashtë vazhdojnë të pësojnë një rritje të deficitit të veprimeve dhe një rritje të deficitit të baraspeshës tregtare, të cilat nuk balancohen nga një fluks i mjaftueshëm i remitancave nga jashtë.

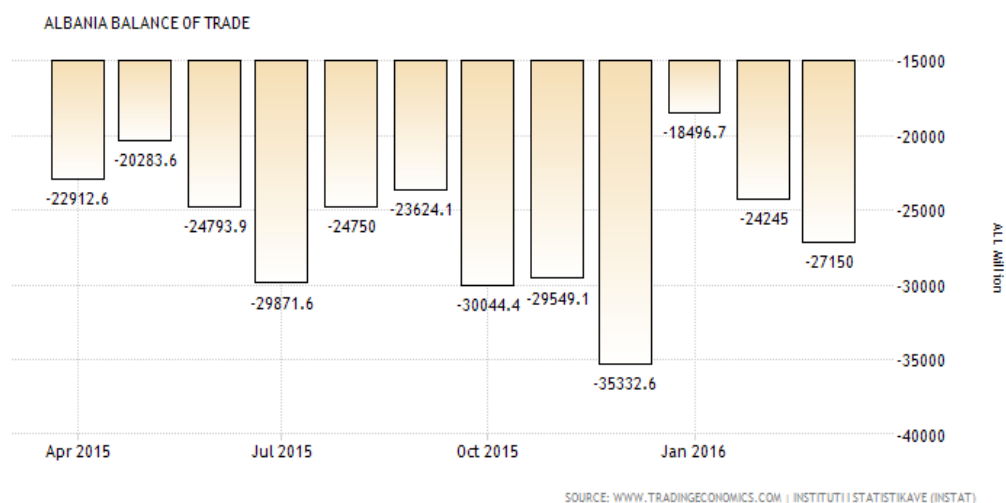

Figura 1.15 Ecuria e bilancit mes hyrjeve dhe daljeve sipas viteve

Rritja e vazhdueshme e borxhit të jashtëm publik të vendit ka shtyre BB të sugjerojë ndërhyrje për uljen e deficitit të baraspeshës së pagesave dhe për uljen e borxhit publik (që, sipas BB, duhet të zbrësë deri në 30-40% të PBB). Nga ana tjetër qeveria Shqiptare ka vendosur të rrisë shpenzimin publik, duke çuar nivelin e borxhit publik përtej kufirit të 70%.

Figura 1.16 Ecuria e raportit mes Borxhit Publik dhe PBB sipas viteve

Kjo politikë fiskale zgjeruese (ekspansive) pritet të ketë efekte pozitive në rritjen ekonomike, por roli i saj varet nga efikasiteti i ndërhyrjeve të cilat kanë si qëllim tejkalimin e problematikave të lartpërmendura.

Sektorët prodhues

Rreth 80% e ekonomisë shqiptare përbëhet nga sipërmarrje private, të cilat arrijnë rreth 120 mijë njësi, nga të cilat 99% janë me dimensione shumë të vogla (1-4 punëtorë).

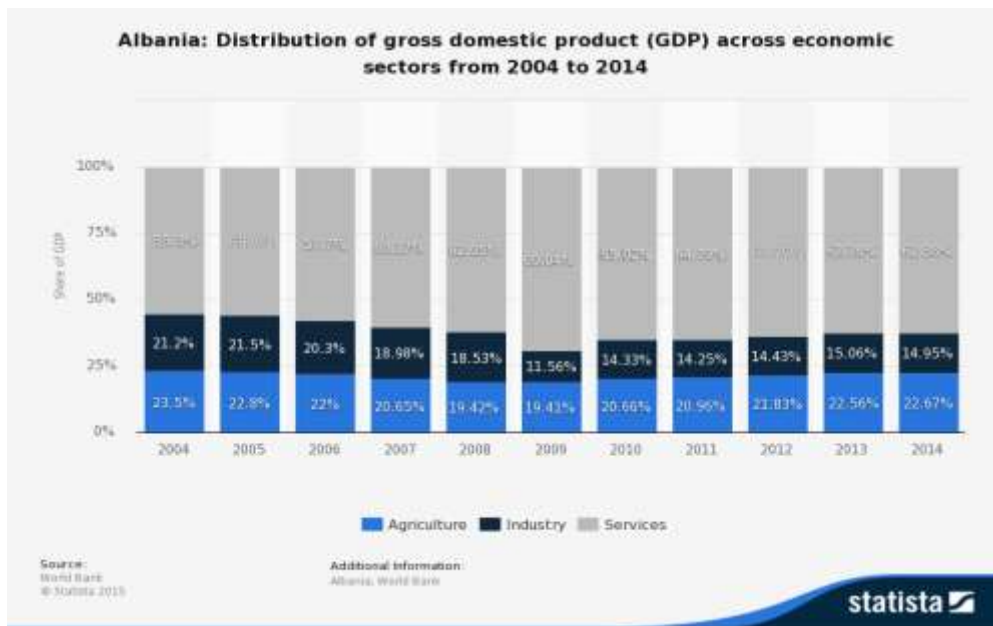

Figura 1.17 Shpërndarja e PBB sipas sektorëve të ekonomisë

Duke filluar nga vitet e para të këtij shekulli, sektori i shërbimeve (tërësor) është kthyer në një sektor dominues mbi atë primar (bujqësi, blegtori), i cili vuan problematikën e përshkruara më lart, dhe mbi atë industrial, i cili nuk është shumë i zhvilluar.

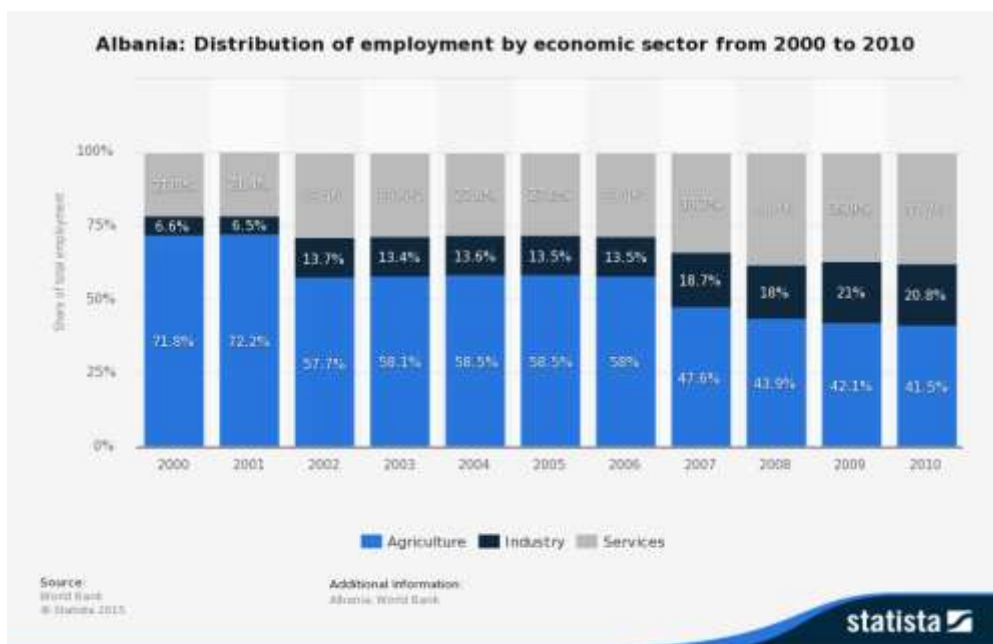

Figura 1.18 Shpërndarja e punësimit sipas sektorëve të ekonomisë

Sektori terciar (i shërbimeve) përbën rreth 84% të sipërmarrjeve ekzistuese në Shqipëri dhe kontribuon për 52,19% të PBB. 52% e sipërmarrjeve të sektorit të shërbimeve operon në sektorin e tregtisë, 12% në atë të transporteve dhe telekomunikacionit dhe pjesa tjetër prej 17% ofron lloje të tjera shërbimesh. Nga ana tjetër, ndërmarrjet prodhuese përbëjnë vetëm 16% të totalit, nga të cilat 62% janë në sektorin artizanal, 27% në sektorin e ndërtimit dhe 11% në atë të bujqësisë dhe peshkimit.

Bujqësia

Në Shqipëri bujqësia ka luajtur gjithmonë një rol të rëndësishëm në ekonominë e vendit. Me gjithë rritjen e shpejtë të viteve të para të shekullit, e trajnuar edhe nga sektori i shërbimeve, bujqësia ka vazhduar të ndikojë për më shumë se 20% të PBB, duke punësuar më shumë se 40% të fuqisë punëtore të vendit.

Tabela 2: Bujqësia, vlera e shtuar (% e PBB)											
Viti	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rritja PBB %	35.9	26.49	20.22	19.87	19.42	19.40	20.65	20.95	21.66	22.50	22.64

Ky sektor përdor rreth 1.100.000 m² terren bujqësorë, nga të cilët tokat me bonitet të mesëm dhe të lartë shfrytëzohen me kultura të mbjella, rreth 584.000 m² dhe me kultura të përhershme për 123.000 m², ndërsa pjesa që mbetet prej 450.000 m², me pjellori të ulët, përdoren si kullota. Përafërsisht, gjysma e popullsisë (1 milion nga 4,2 milion brenda dhe jashtë kufijve) jeton në zona rurale, me gjithë emigrimin e madh, të regjistruar në vitet e fundit, drejt qendrave të mëdha urbane.

Drithërat janë kultura kryesore dhe zënë rreth 40% të sipërfaqeve të mbjella. Prodhimet e tjera kryesore të vendit janë frutikultura, e cila përbën 19% të prodhimit bujqësor, patatet dhe panxhari i sheqerit. Në rritje të shpejtë janë vreshtaria dhe prodhimet e ullirit, të cilat paraqesin perspektiva të mira integrimi me sektorin agro-industrial. Blegtoaria, e përqendruar kryesisht në zonat malore, është kryesisht e tipit dele dhe pula, respektivisht me 1.850.504 dhe 9.065.000 krerë. Ndjekin më pas mbarështimi i dhive, me 883.000 krerë dhe ai i lopëve, me 468.100 krerë (të dhëna të vitit 2013)

Prodhimi bujqësor në Shqipëri realizohet pothuajse tërësisht, nga sipërmarrje të dimensioneve të vogla me drejtim familjar, të cilat përdorin parcela toke, mesatarisht, rreth 1.2 ha secila dhe me rreth 90% të parcelave më të vogla se 2 ha. Ky fragmentim i strukturës prodhuese është dobësia kryesore e sektorit, por jo e vetmja. Ashtu si ekonomia shqiptare edhe bujqësia vuan të gjitha kriticitetet e listuara në paragrafët e mësipërm (pikat (i)-(vi)). Dimensionet e vogla të ndërmarrjeve bujqësore pengojnë shfrytëzimin e ekonomive të shkallës së gjerë (uljen e kostove mesatare dhe rritjen e prodhimit) gjë që arrihet me ndërmarrje të dimensioneve të përshtatshme: 1,2 ha mund të mjaftojnë për rritjen (kultivimin-mbarështimin) e bletëve por, për prodhime të mbjellash, dimensionin e pranueshëm është të paktën 10 herë më i madh. Copëzimi i prodhimit, bashkuar me mungesën e koordinimit mes ndërmarrjeve, krijon luhata të çmimeve si pasojë e alternimit të tepicës dhe mungesës së ofertës së produkteve. Drejtimi familjar i mikro-ndërmarrjeve, që bëhet pa një kontabilitet të përshtatshëm sipërmarrës, vështirëson aksesin ndaj kredimarrjes (e cila është gjithsesi mjaft e vështirë) dhe pengon futjen e formave të mbrojtjes së të ardhurave të bujqësisë, siç janë sigurimi ndaj rreziqeve natyrore dhe të tregut. Gjithashtu, mungesa e rrugëve të asfaltuara në zonat rurale, mungesa e vend grumbullimeve dhe magazinave

frigoriferike, mungesa në territor e ndërmarrjeve agro-industriale për përpunimin e produkteve bujqësore, janë pengesa të forta për zhvillimin e mundshëm të bujqësisë shqiptare. Megjithatë, sektori bujqësor shqiptar mbetet një sektor me një potencial shumë të madh, falë disa faktorëve:

- i. pozita gjeografike dhe klima lejojnë zgjerimin e gamës së produkteve të ofruara në tregun European me çmime konkurruese;
- ii. pasuritë e mëdha ujore dhe ekzistenca e një rrjeti kanalesh vaditës dhe kullues (që pjesërisht duhen rikuperuar);
- iii. mosha mesatare e popullatës që merret me bujqësi është mjaft e ulët, me gjithë fenomenin e theksuar të migrimit;
- iv. rritja e sektorit të turizmit në vend, faktike dhe potenciale, dhe integrimi i tij me bujqësinë dhe agro-turizmin mund të favorizojë përhapjen e prodhimeve lokale dhe rajonale.
- v. Prezenca, gjithmonë në rritje, e investitorëve të huaj, veçanërisht italianë, në rolin e tyre të dyfishtë si porositës dhe financues të prodhimit, e cila lejon krijimin e ekonomive të shkallës, tejkalimin e pengesave të mungesës së likuiditetit për financimin e prodhimit (mungese krediti) dhe përshtatjen e prodhimit bujqësor shqiptar me kërkesat e cilësisë dhe gjurmueshmërisë së prejardhjes së kërkuara nga normativat europiane.

Për këto arsye, sektori bujqësor, bashke me atë turistik, është resursi kombëtar më i rëndësishëm. Zhvillimi i tij potencial, i kushtëzuar nga tejkalimi i problematikave të sipërpërmendura, mund të shërbejë si motor për rritjen dhe modernizimin e vendit.

Industria

Industria shqiptare kontribuon për rreth një të katërtën e prodhimit të brendshëm bruto.

Viti	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PBB %	23.5	22.8	22.0	26.4	25.33	29.02	28.21	28.69	28.15	26.45	26.36	25.15

Aktiviteti industrial është i përqendruar në pak sektorë: siderurgjik, kimik, mineral, mekanik, tekstil dhe i këpucëve. Eksporti i produkteve industriale, i matur në vitin 2013 (në milion dollarë amerikanë USD), pasqyron rëndësinë e secilit prej sektorëve për ekonominë kombëtare: nafta dhe derivatet (619 mln), veshmbathje dhe aksesore (325 mln), këpucë dhe pjesë të tyre (320 mln), hekuri dhe çeliku (206 mln), kromi (91 mln), çimento (68 mln), produkte metali (53 mln), materiale elektrike dhe elektronike (49 mln). Sektori tekstil dhe ai i këpucëve ka përfitur nga delokalizimi i ndërmarrjeve italiane të cilat, në dhjetëvjeçarin e fundit, kanë transferuar në Shqipëri njësitë e tyre të prodhimit për të përfitur nga kosto e ulët e fuqisë punëtore dhe niveli i ulët i regjimit fiskal.

Pjesa më e madhe e stabilimenteve industriale përqendrohet në metropolin industrial Tiranë-Durrës.

Sektori industrial i cili, më shumë se të tjerët, duket se ka perspektiva të mira për një zhvillim të shpejtë, është ai hidroelektrik. Shqipëria ka një sipërfaqe ujore prej rreth 44.000 km², nga të cilat shfrytëzohen vetëm 35%, me një fuqi prodhimi prej rreth 1500 MW, dhe një volum rezervash, akoma të pashfrytëzuara, prej rreth 3000 MW.

Shërbimet dhe turizmi

Si pasojë e zhvillimit të dobët të sektorit industrial dhe efijencës së ulët të sektorit primar, ekonomia shqiptare është kryesisht e orientuar drejt sektorit terciar, me sektorin e shërbimeve që kontribuon për më shumë se gjysmën e prodhimit të brendshëm bruto:

Tabela 4: Shërbimet, vlera e shtuar (% e PBB)										
Viti	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PBB %	56.80	53.37	54.79	51.55	52.37	50.65	50.88	51.88	51.12	52.19

Megjithëse pjesa e PBB e sektorit të shërbimeve nuk është rritur, në dekadën e fundit sektori terciar (i shërbimeve) ka pasur zhvillime interesante: (i) është rritur dhe është përmirësuar një pjesë e sektorit terciar tradicional, falë rritjes së sektorit të turizmit, me efekte të dukshme në numrin e shërbimeve tregtare, në restoracion (restorante) dhe strukturat e akomodimit (hotelerisë); (ii) është shfaqur një sektor terciar i avancuar që vazhdon të rritet, falë edhe prezencës së një numri të madh të rinjsh shqiptarë që janë diplomuar në universitetet europiane dhe në Amerikën e veriut dhe kanë një njohje të mirë të gjuhëve të huaja (kryesisht italisht dhe anglisht).

Sektori turistik shqiptar ka pësuar një rritje graduale duke filluar nga fundi i viteve '90, dhe është bërë mjaft i rëndësishëm në vitet e fundit. Numri i turistëve të huaj ka kaluar nga 500.000 në vitin 2005 në 4,2 milion në vitin 2015, me një shpenzim mesatar për turist të vlerësuar rreth 80 euro. Fale këtij zhvillimi eksponencial të xhiros së sektorit, turizmi tashmë kontribuon për më shumë se 10% të PBB, duke llogaritur edhe ndikimin që shkakton për tregtinë dhe restoracionin. Vlerësohet se, në vitin 2013, sektori ka prodhuar një fluks hyrjesh nga turistët e huaj prej rreth 1,67 milion USD.

Pasuritë natyrore, arkeologjike dhe kulturore të vendit, gjerësisht të përshkruara në këtë raport, janë një resurs i rëndësishëm dhe shfrytëzimi i tyre komercial është padyshim i destinuar të rritet, falë edhe investimeve të operatorëve të huaj, kryesisht italianë.

1.3.1.2 Situata aktuale dhe perspektivat ekonomike

“Demografia Ekonomike” e tri bashkive, paraqet një analizë të detajuar të aktiviteteve ekonomike që gjenden në territor, të potencialit dhe të pikave të tyre kritike. Në këtë kapitull bëhet një analizim i situatës aktuale dhe e perspektivave të zhvillimit bazuar në kapitujt e lartpërmendur të këtij dokumenti.

Lezha

Sektori bujqësor i bashkisë Lezhë, megjithëse nga pikëpamja strukturore duket i ngjashëm me ato të Kurbinut dhe Krujës, paraqet shenja të një zhvillimi me dinamik. Prodhimi i drithërave, foragjereve dhe perimeve ka pësuar një rritje mbi mesataren kombëtare dhe janë mjaft të zhvilluar sektorët e ullishtave, vreshtave dhe pemëtarisë frutore. Gjithashtu, prodhimi është pjesërisht i orientuar drejt produkteve lokale me cilësi, si vera dhe djathi, me vlerë të lartë të shtuar. Këto rezultate mbase kanë ardhur falë kërkesës lokale, të nxitur nga kërkesat turistike të zonës së Shëngjinit, të cilët kanë mundur promovimin e produkteve lokale edhe jashtë tregut kombëtar. Sektori i zooteknisë dallohet nga ato të bashkive Krujë dhe Kurbin për prodhimin e lartë të mishit të dërrit, e cila nxit industrinë lokale të përpunimeve ushqimore

Peshkimi dhe rritja e butakeve japin një kontribut të rëndësishëm në ekonominë lokale. Një pjesë e prodhimit përpunohet në vend dhe më pas eksportohet në vendet e Bashkimit Europian: një rast shembullor i zinxhirit të prodhimit të integruar, i përqendruar në një territor lokal.

Prania e industrisë në zonën e Lezhës është e kufizuar. Përveç industrisë së përpunimit të peshkut, vërehet një aktivitet i ulët industrial, më shumë i lidhur me ndërtimin (gurorë, prodhim çimento, mermer dhe materiale të tjera ndërtimi). Ndërtimi, nga ana e tij, ka regjistruar nivele të larta aktiviteti falë zhvillimit turistik në zonën e Shëngjinit. Zhvillimi i shpejtë i turizmit në këtë zonë ka shërbyer si motor për ekonominë lokale. Xhiroja e krijuar nga fluksi turistik (mes 40.000 dhe 90.000 persona në ditë gjatë sezonit turistik) dhe nga strukturat e hotelerisë (të cilat ofrojnë rreth 6.000 shtretër), të frekuentuar kryesisht nga turistë të huaj, është padyshim për t'u përmendur. Gjithashtu, prezenca e polit turistik të bregdetit krijon bashkëveprime me agro-turizmin në brendësi të territorit, me prodhimet ushqimore lokale si edhe krijon kërkesë për sektorin e ndërtimit.

1.3.2 Propozimi i përgjithshëm strategjik

Sistemi territorial, i përfshirë në tri bashkitë objekt studimi në këtë kapitull (Krujë, Kurbin dhe Lezhë) mund të konsiderohet si homogjen nga pikëpamja e strukturës peizazhistike. Bëhet fjalë për një territor që, nga kufiri verior i bashkisë Tiranë deri në kufirin jugor të bashkisë Shkodër, është i karakterizuar përgjithësisht nga pesë tipologji peizazhesh, nga bregdeti drejt pjesës së brendshme të territorit:

- A. zona bregdetare
- B. ultësira bujqësore
- C. korridori infrastrukturor
- D. sistemi urban përgjatë rrëzës së maleve
- E. zona malore përballë detit dhe ajo e brendshme

Termi “peizazh” është përdorur këtu në kuptimin e tij strategjik të projektimit, si njësi e territorit e karakterizuar nga kushte homogjene nga pikëpamja: (i) e karakteristikave gjeografike, morfologjike dhe hapësinore; (ii) e vendbanimeve njerëzore dhe e përdorimeve kryesore të tokës; (iii) e perspektivës pragmatike dhe e administrimit të transformimeve.

PEIZAZHI BREGDETAR

Zona bregdetare përfshin tërësinë e territoreve të ndryshme, të karakterizuara nga lagunat dhe zonat e gjëra moçalore (ligatina, kënetat) të alternuara me shirita të shkurtër plazhesh ranore, gjithmonë me interes të lartë mjedisor dhe peizazhistik dhe që mbrohen në forma të ndryshme.

PEIZAZHI (ULTËSIRA) BUJQËSORE

Ultësira bujqësore është e karakterizuar nga morfologjia fushore dhe nga rrjeti i kanaleve kulluese dhe vaditëse, të cilat bëjnë që ky territor të jetë pjellor. Gjithashtu ky territor sot është i karakterizuar në disa zona nga fenomeni i shpërhapjes urbane (sprawl).

KORRIDORI INFRASTRUKTUROR

Korridori infrastrukturor, që përshkon në mënyrë gjatësore ultësirën bujqësore, përmban infrastrukturën kryesore rrugore me akse me shpejtësi të lartë lëvizjeje, element shumë tërheqës për pozicionimin e aktiviteteve prodhuese të tipit industrial dhe tregtar.

PEIZAZHI URBAN RRËZË VARGMALEVE

Sistemi urban përgjatë rrëzës së vargmaleve përbëhet nga vargu i qendrave urbane të pozicionuara përgjatë rrugës së vjetër kombëtare (të lidhur mes tyre edhe nga hekurudha), si rezultat i mënyrës historike të pozicionimit të qendrave urbane në një kohë kur ultësira nuk ishte një mjedis i përshtatshëm për jetën e njeriut.

PEIZAZHI MALOR

Zona malore përfshin, si faqen perëndimore të vargmaleve që zbret drejt zonës fushore, ashtu edhe luginat që gjenden në pjesën e brendshme të territorit, të cilat në kompleks përfaqësojnë një rezervë traditash etno-kulturore dhe natyrore, që duhen

ruajtur dhe, sipas rastit, duhen përdorur për qëllime turistike, në përputhje me parimet e mbrojtjes së mjedisit dhe peizazhit.

Ky klasifikim i peizazheve kryesore, i bërë vetëm me qëllim studimi strategjik, nuk përfshin disa “përgjashtime” lokale, të cilat duhen pranuar për të pasur një analizë sa më të plotë:

- i. peizazhi i lumit Mat (mes bashkive Lezhë dhe Kurbin), i karakterizuar nga mungesa e qëndrueshmërisë hidro-gjeologjike dhe nga zona të gjera përmbajtsh, shpesh subjekt i nxjerrjes sistematike të inerteve;
- ii. peizazhi i kodrave të Krastës (në bashkinë Krujë) i karakterizuar nga prania e shumë guroreve, si në shfrytëzim ashtu edhe të braktisura.
- iii. peizazhi i qytetit të Krujës, i cili për vetë pozicionin gjeografik, përbën një rast të jashtëzakonshëm dhe të veçuar nga sistemi urban përgjatë rrëzës së vargmaleve.

Shpeshherë vazhdimësia e peizazheve zhvillohet pa pasur një bashkëveprim mes tyre. Secili nga peizazhet duket i “shkëputur” dhe nuk komunikon me të tjerët, duke hequr dorë nga zhvillimi i atyre bashkëveprimeve që do të ishin lehtësisht të aktivizueshme nëpërmjet marrëdhënies frytdhënëse të plotësimin të ndërsjellët të njeri-tjetrit.

Interpretimi i këtij territori, thjesht në fasha funksionale paralele me bregdetin, nuk nxjerr në pah mundësinë e madhe që i jep territorit integrimi funksional mes fashave të ndryshme.

Gjithashtu, me gjithë homogjenitetin peizazhistik, morfologjik dhe funksional të këtij territori, udhëzimi strategjik që vjen nga planet kombëtare është divergjent (i trajton këto zona në mënyra të ndryshme dhe nuk paraqet ndonjë bashkëveprim mes tyre).

Në Planin e Përgjithshëm Kombëtar (PPK) zona e Krujës shihet si e integruar me sistemin metropolitan të Tiranës dhe Durrësit, zona e Lezhës shihet si e orientuar drejt polit urban të Shkodrës (Porta e Veriut), ndërsa zona e Kurbinut bashkëvepron me Lezhën dhe Krujën, duke krijuar një sistem komunikues.

Në PINS të Bregdetit e gjithë zona bregdetare mes Shëngjinit dhe Kepit të Rodonit konsiderohet si e denjë për zhvillimin e një Parku Natyror Rajonal.

Në Planin e Integruar Ndër-Sektorial Tiranë-Durrës (PINS Tiranë-Durrës) territori i bashkisë Krujë konsiderohet funksional për zhvillimin pasi në këtë territor gjenden disa infrastruktura (aeroporti, sistemi prodhues, hapësira rekreative).

Propozimi strategjik i përgjithshëm, që ky studim kërkon të zhvillojë, mbështetet në konceptin e homogjenitetit në diversitet (ekzistenca e shumë elementeve unifikues por në të njëjtën kohe duke ruajtur identitetin vetjak që e karakterizon). Ai bazohet në dy argumente kryesore: (i) mundësia që të konsiderohet si një vlerë homogjeniteti i territorit që shtrihet nga Tirana në Lezhë, edhe pse me zgjidhje të ndryshme funksionale të cilat propozohen në perspektivë; (ii) nevoja e projektimit të modelit të ri të përdorimit të këtij territori duke vënë në ndërveprim mes tyre pesë sistemet e ndryshme, sipas një interpretimi që shikon, në mundësinë e bashkëveprimit mes fashave të ndryshme të mjedisit, resursin e vërtetë të një modeli zhvillimi të integruar dhe sinergjik.

Figura 1.19 Evidentimi i pesë peizazheve territoriale

Vizioni hapësinor i Zonës së Gjerë bazohet në integrimin funksional mes pesë fashave peizazhistike për të përftuar këto avantazhe:

- i. integrimi i mundshëm ekologjik mes territorit të bregdetit dhe atij malor, nëpërmjet korridoreve mjedisore të përberë nga akset e lumenjve;
- ii. integrimi i nevojshëm komplementar mes funksioneve urbane të sistemit historik (rruga përgjatë rrzës së maleve) dhe funksioneve të frytshme të hasura, apo për t'u kërkuar e gjetur në afërsi të sistemit të ri infrastrukturor (aksi me shpejtësi të lartë lëvizjeje);

- iii. bashkëveprimi që mund të krijohet mes zonave të mbrojtura natyrore (në bregdet dhe në zonën malore) dhe përdorimi i mundshëm i tyre për qëllime ekonomike, nëpërmjet formave të integruara të turizmit natyror (shfrytëzim i organizuar i resurseve natyrore);
- iv. roli i ndryshëm që i duhet dhënë pjesëve të ndryshme të sistemit, pa pësuar mbivendosje dhe dyfishime, por me forma specializimi plotësues të ofertave specifike;
- v. mundësia që vendeve të ndryshme t'i caktohen funksione territoriale të specializuara, në logjikën e integritit të ndërsjellë sipas një projekti me funksione komplementare.

Duket qartë që ky propozim kërkon një përcaktim të saktë të elementeve të tërthortë që të jenë të aftë të bëjnë të mundur dhe frytdhënës raportin bashkëveprues mes fashave të ndryshme të specializuara. Në disa raste këto elemente të tërthortë, janë lehtësisht të përcaktueshme, ndërsa në raste të tjera duhen “krijuar” në mënyrë që të bëhen “hapi i parë” i një mënyre të re të organizimit funksional të territorit.

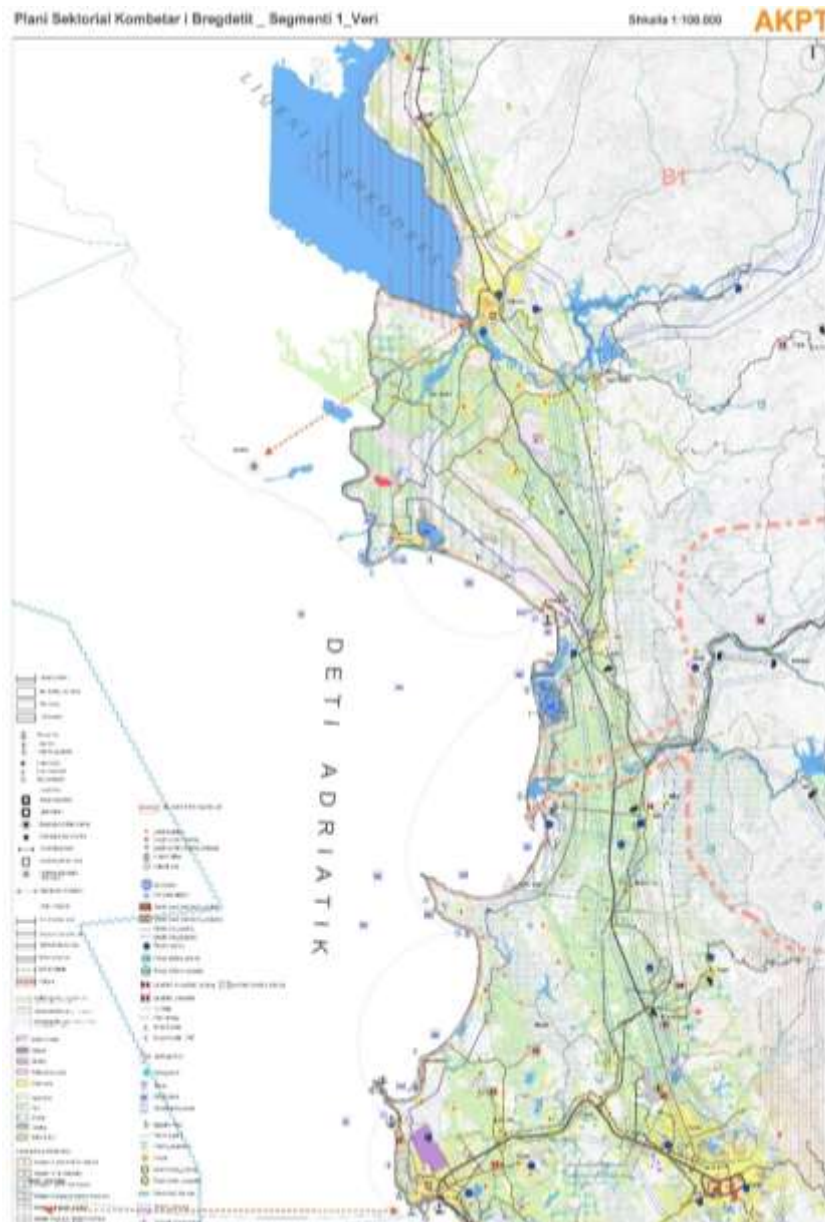

Figura 1.20 Plani sektorial i bregdetit – Segmenti 1 Veri

Ideja e vlerësimit në mënyrë strategjike e lidhjeve të tërthorta të pesë peizazheve konkretizohet nëpërmjet përcaktimit të elementëve infrastrukturorë ndërlidhës, të cilët kanë rolin specifik: (i) të favorizojnë shkëmbimet, materiale dhe jo materiale, ndërmjet mjediseve të ndryshme; (ii) të lehtësojnë bashkëveprimin me qëllim plotësimin e ndërsjellë të përdorimeve dhe funksioneve; (iii) të zhvillojnë marrëdhëniet ndërmjet ambienteve të ndryshme në të gjitha drejtimet. Në këtë vizion, sistemet ndërlidhëse të tërthorta janë të dy tipave të ndryshme:

- i. tipi i parë (korridori portokalli) është më shumë i mbështetur në infrastrukturën rrugore me përshkueshmëri të motorizuar;
- ii. tipi i dytë (korridori i gjelbër) karakterizohet nga përshkueshmëria “soft” (korridoret ekologjike, rrugët për biçikleta dhe këmbësorë, lëvizje e ngadaltë).

Në përputhje me natyrën e ndryshme strategjike të dy tipave të ndërlidhjeve të tërthorta, akset e përcaktuara gjejnë role të ndryshme gjatë përshkimit të pesë peizazheve:

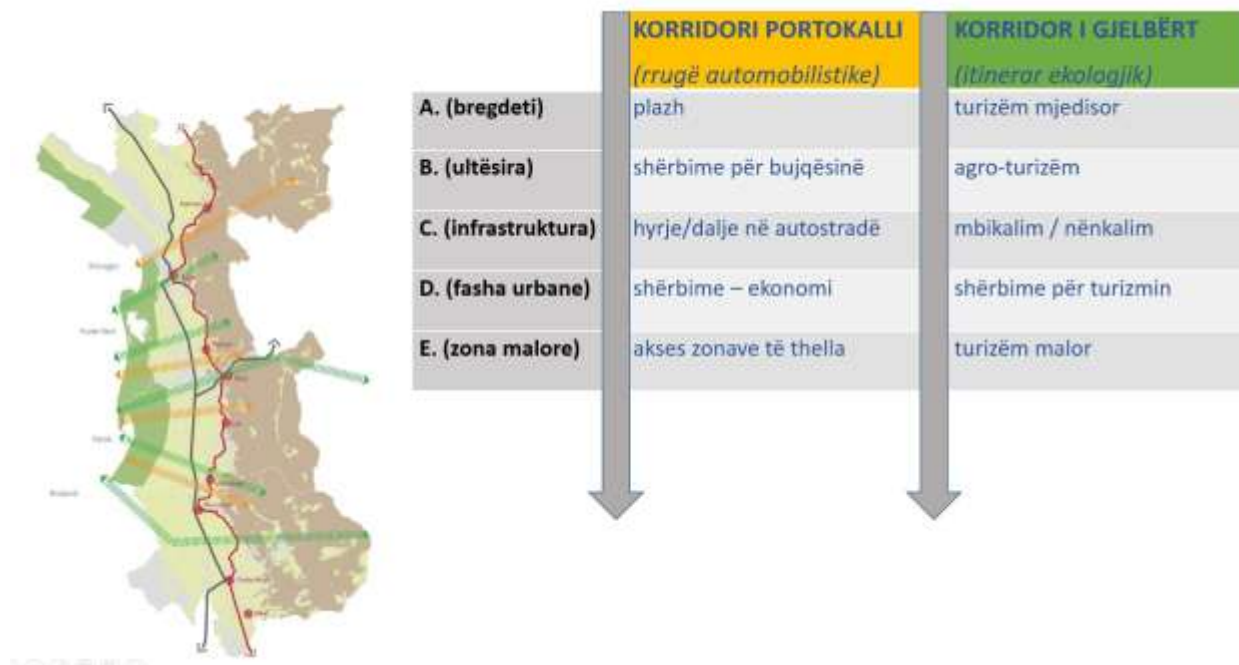

Figura 1.21 Ndërthurja e pesë mjediseve territoriale me korridoret e tërthorta

“Korridori portokalli” shihet si një sistem ndërlidhjeje strategjik i pesë sistemeve, i cili:

- i. lejon një lidhje rrugore të shpejtë të bregdetit me malin, duke favorizuar edhe në të kundërt aksesin e motorizuar nga zonat e brendshme drejt bregdetit;
- ii. në korrespondence me mjedisin malor, tregon drejtimin e zhvillimit të lidhjes rrugore me zonat e brendshme;
- iii. në korrespondence me sistemin urban në rreze të maleve, favorizon lokalizimin e infrastrukturave të reja në shërbim të sistemit prodhues (qendra biznesi dhe shërbimesh);
- iv. në korrespondencë me korridorin infrastrukturor, përcakton pozicionin e pikave kryesore të aksesit në autostradë;
- v. në korrespondence me ultësirën bujqësore, favorizon lokalizimin e infrastrukturave në shërbim të aktivitetit bujqësor (qendra grumbullimi të produkteve, pole shërbimi dhe asistence);

- vi. në korrespondence me zonën bregdetare, përcakton një pol zhvillimi të aktivitetit turistik bregdetar (plazh), i pajisur, sipas rastit, me infrastrukturën e nevojshme.

“Korridori i gjelbër”, në të kundërt, shihet si një sistem më i “lehtë” ndërlidhjeje i pesë sistemeve, i cili:

- i. lejon një lidhje ekologjike mes bregdetit dhe zonës malore dhe një lidhje funksionale të bazuar në konceptin e slow mobility (rruge biçikletash dhe këmbësorësh);
- ii. në korrespondencë me mjedisin malor, përcakton pika të mundshme nisjeje të shtigjeve për ekskursionë, sipas rastit, të pajisura me infrastrukturën e nevojshme;
- iii. në korrespondencë me sistemin urban në rrëzë të maleve, mundëson lokalizimin e infrastrukturave dhe shërbimeve për aktivitetin turistik alternativ (kampingje dhe hostele);
- iv. në korrespondencë me korridorin infrastrukturor, i jep zgjidhje temës së kryqëzimit me autostradën nëpërmjet sistemeve të mbikalimit ose të nënkalimit;
- v. në korrespondencë me ultësirën bujqësore, favorizon lokalizimin e strukturave dhe mjeteve për zhvillimin e agro-turizmit dhe turizmit rural;
- vi. në korrespondencë me zonën bregdetare, përcakton një qendër për turizmin natyror me impakt të ulët mjedisor dhe ekologjikisht të përshtatshëm.

Figura 1.22 Vizioni strategjik i shkallës së gjerë

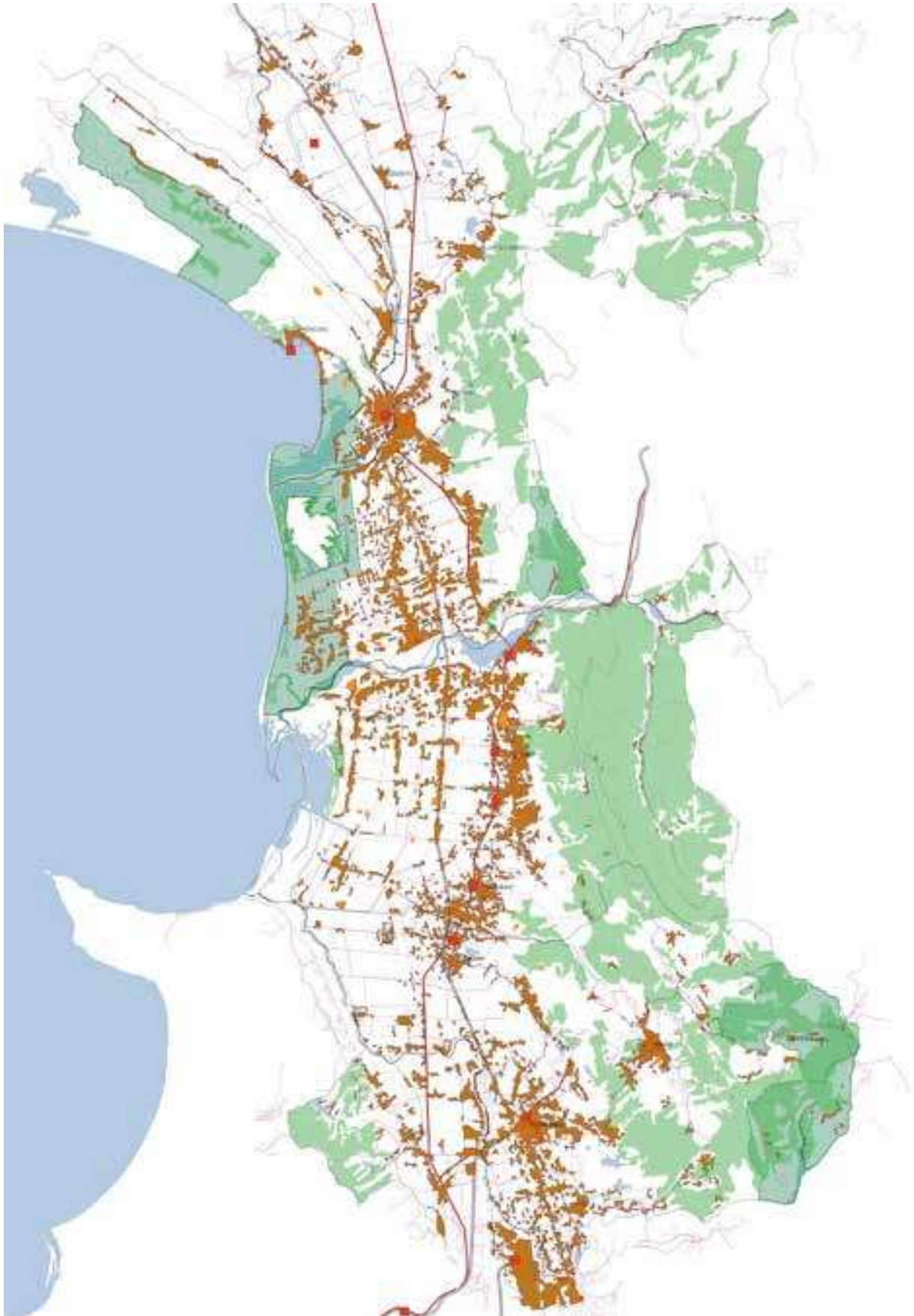

Figura 1.23 Sistemet urbane te evidentuara në vendimin Nr.5 date 29.12.2014 të KKT

Edhe për qëllimet që i përkasin në mënyrë më specifike urbanistikës, përcaktimi i pesë sistemeve jep udhëzime të nevojshme për strategjinë e ndërhyrjes. Është e dukshme që veçoria aktuale dhe e programuar e sistemeve të ndryshme, mund të japë udhëzime të dobishme për një trajtim të diferencuar të zonave të ndryshme urbane.

Zona e përcaktuar si urbane nga Vendimi nr.5 i datës 29.12.2014 i Këshillit Kombëtar të Territorit, mund të artikulohet në brendësi, duke njohur lloje të ndryshme morfologjie urbane, të cilat mund të jenë objekt i politikave të përshtatshme të ndërhyrjeve, të diferencuara sipas mjedisit në të cilin ndodhen. Me fjalë të tjera, nga mbivendosja e llojeve të ndryshme të tipologjive urbane me pesë sistemet e përcaktuara, do të jetë i mundur artikulumimi, në zonat e ndryshme, i politikave të administrimit të transformimeve.

Tipizimi i morfologjive urbane është përcaktuar këtu për t'i dhënë territorit strategji të ndryshme për administrimin e transformimeve urbanistike, edhe në raport me llojet e ndryshme të mjedisit në të cilin rezultojnë të përfshira.

ZONA URBANE E KONSOLIDUAR

Zona urbane e konsoliduar përfshin pjesët (zonat) më qendrore të vendbanimeve të një farë rëndësie: ajo përfshin në një "morfortip" të vetëm, si zonat historike (të cilat, sipas rastit, mund të njihen si nën-bashkësi), ashtu edhe zonat e reja (rezultat i një ideje qyteti të konsoliduar de facto apo të planifikuar në mënyrë të mirëfilltë).

ZONA SUB-URBANE E ZGJERUAR

Zona sub-urbane e zgjeruar përfshin në një kategori të vetme të gjitha format e ndryshme të zgjerimit të zonave të urbanizuara që ka ndodhur në dekadat e fundit (pas vitit '90): lagjet e reja periferike, shpërhapja sub-urbane (sprawl), ndërtimi i shpërndarë me një farë dendësie, zgjerimet informale.

VIJA NDËRTIMORE

Vija ndërtimore përbëhet nga zonat me ndërtime pak a shumë të vazhdueshme përgjatë rrugëve të cilat nuk mund të njihen si zona të mirëfillta urbane.

ZONA INFORMALE

Zona informale e njohur ligjërisht është ajo zone që është përcaktuar me vendim specifik të Këshillit Kombëtar të Territorit (KKT) (ose Këshilli i Rregullimit të Territorit të Republikës së Shqipërisë (KRRTRSH)).

ZONA EKONOMIKE

Zona ekonomike përbëhet nga një bashkësi ndërtesash me funksione të ndryshme prodhimi (industriale, artizanale, tregtare, shërbimesh) të krijuara në afërsi të elementëve infrastrukturorë territorialë (rrugë, hekurudha etj.).

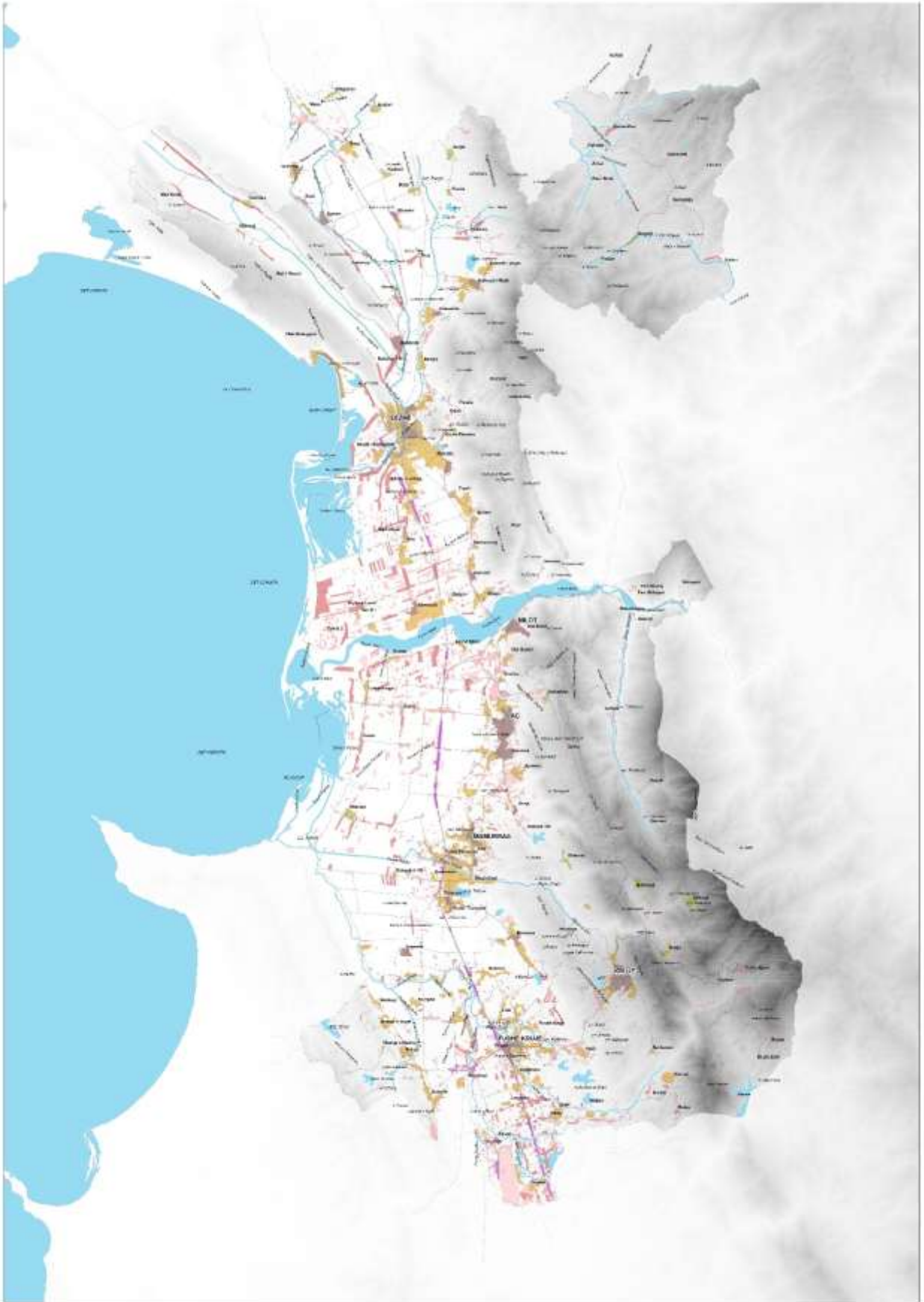

Figura 1.24 Evidentimi i morfologjive të zonave urbane

ZONA RURALE

Fshati rural përfshin ato raste përqendrimi të ndërtimeve jashtë zonave urbane që, për arsye historike ose funksionale, përbejnë një vendbanim kompakt. Kryqëzimi mes tipeve të ndryshme të “peizazheve” dhe i “morfologjive urbane” përcakton udhëzimet strategjike për administrimin e transformimeve urbanistike:

URB/01

Njohje e qendërsisë urbane, mundësi e dendësimit urban, mundësi ndërtimi në trojet e përfshira, përshtatje e rrjeteve teknike (parësore), përshtatje dhe zhvillim i shërbimeve të tjera urbane (dytësore dhe tretësore).

URB/02

Njohje e periferialitetit urban, mundësi ristrukturimi urbanistik, përshtatje e rrjeteve teknike dhe shërbimeve (parësore) bazë.

RUR/01

Njohje e kushteve të jetesës së decentralizuar, mundësi ristrukturimi të ndërtesave, përshtatje e rrjeteve teknike dhe shërbimeve të njësisë territoriale.

RUR/02

Njohje e vendbanimeve ekzistuese, mospërputhshmëri me nevojat e mbrojtjes së mjedisit dhe peizazhit, përshtatje e rrjeteve teknike dhe ngrirje “ngurtësim” i gjendjes faktike aktuale.

IND/01

Njohje e zonës ekonomike ekzistuese, përshtatje e rrjeteve infrastrukturore dhe ndërhyrje për racionalizimin dhe organizimin urbanistik.

Tabela 5: Ndërthurja e peizazheve me zonat urbane					
	A (bregdeti)	B (ultësira)	C (korridori)	D (rrëza e malit)	E (zona malore)
1.(zona urbane e konsoliduar)	URB/01	URB/01	URB/01	URB/01	URB/01
2.(zona sub-urbane e zoiëruar)	URB/02	URB/02	URB/02	URB/02	URB/02
3.(vije ndërtimore)	RUR/02	RUR/01	RUR/01	RUR/01	RUR/02
4.(zone informale)	URB/02	URB/02	URB/02	URB/02	URB/02
5.(zone ekonomike)	RUR/02	URB/02	IND/01	IND/01	RUR/02
6.(fshat rural)	RUR/01	RUR/01	RUR/01	RUR/01	RUR/01

Si përfundim, në kontekstin e vizionit të përgjithshëm hapësinor në “Shkallë të gjerë”, secili prej territoreve bashkiake mund të ketë një specializim funksional që e karakterizon (pa bërë që kjo të përcaktojë ekskluzivitete funksionesh apo përdorimesh).

Në territorin e Lezhës, fokusi është në vlerësimin dhe zhvillimin e pozicionit të rëndësishëm strategjik, që karakterizon këtë zonë me vijë bregdetare, e cila mirëpret jo vetëm fluks kombëtar, por edhe fluksin turistik që vjen nga Kosova. Shfrytëzimi i

zonës së Shëngjinit dhe integrimi i tij me ofertën turistike të territoreve të brendshme, janë pra, prioritetet për këtë zonë. Tri linjat e veprimeve strategjike, të identifikuar për territorin e Lezhës, janë të renditura si më poshtë:

- TURIZËM I QËNDRUESHËM
- FACILITETE DHE SHËRBIME
- INDUSTRI AGRO-USHQIMORE

Figura 1.25 Vizioni hapësinor territorial

1.3.3 Vizioni hapësinor territorial

Në mbështetje të komenteve të përfshira në paragrafët e mësipërm, vizioni udhëzues në shkallë të gjerë të zonës, është përshkruar në figurën më sipër

Vizioni Hapësinor në shkallë të gjerë, e përkufizuar si më poshtë.

Toka e ndërmjetme

Territor i sigurt, tokë pjellore bujqësore, trashëgimi historike, trashëgimi natyrore, traditë artizanale në përpunimin e produktit vendor, pasuri kombëtare agro-ushqimore.

Tokë e ndërmjetme, e pozicionuar mes dy resurseve, malore dhe bregdetare, dhe mes dy poleve të zhvillimit kombëtar (Shkodra në veri, Tiranë-Durrës në jug), ku korridoret infrastrukturorë gjatësorë, me vlerë kombëtare dhe ndërkombëtare, integrohen dhe përfitojnë nga rizbulimi dhe përforcimi i korridoreve të tërthorta të rrjeteve ekologjike dhe mjedisore, të rrjeteve të ekonomisë prodhuese dhe punësimit, të prodhimeve agro-ushqimore cilësore, që lidhin mes tyre zonat e mbrojtura të rezervateve ekologjike malore dhe bregdetare.

Këto korridore ndërtojnë bazën dhe projektimin e strukturës territoriale për riorganizimin progresiv të modeleve ekzistuese të vendbanimeve; atyre rreth qendrave të gjerdanit rrëzë vargmaleve, të ristrukturuara dhe të rigjeneruara rreth rindërtimit dhe përmirësimit të sistemit ekzistues hekurudhor, së bashku me korridorin kombëtar të infrastrukturës, të rehabilituar; në polet e industriale dhe prodhuese; në pikat e reja të shkëmbimit dhe lëvizshmërisë, deri te rrjeti i porteve dhe i zbakimeve bregdetare.

Rrjetet

Territori në studim është i pasur me peizazhe cilësore, të ndryshme (kur flasim për peizazhin, i referohemi mjedisit dhe vlerave mjedisore), që janë dhe shprehje e pasurisë kulturore, e prodhimit dhe biodiversitetit. Këto mjedise ruhen dhe ushqehen nga kjo strategji, nëpërmjet mundësive të reja, të propozuara, të zhvillimit të qëndrueshëm, të kryqëzuar me përmirësimin e rrjeteve ekzistuese të lëvizjes dhe me krijimin e rrjeteve të reja, me korridoret ekologjike, si dhe me shtigjet e zbulimit dhe shfrytëzimit të pasurive historike-kulturore-natyrore.

Peizazhet

Një territor i përbërë nga mjedise, të cilave iu korrespondojnë regjime të ndryshme të planifikimit (lloj në mbrojtje, mbrojtje e pasurive natyrore dhe historiko-kulturore, mundësi zgjerimi dhe zhvillimi të qëndrueshëm), si dhe strategji të ndryshme të ndërhyrjeve dhe të rregullatorëve të statuseve:

1. Resurset malore, të cilat sot janë tokë e braktisur dhe me paqëndrueshmëri hidrogeologjike, janë mundësia e të ardhmes për ofertë turistike dhe për ripopullim të brendshëm, si një habitat me cilësi të lartë të jetës;
2. Rrjeti urban, i përbërë nga qytete, fshatra dhe lokalitete;
3. Lezha, e cila duhet të konsiderohet veçanërisht, për shkak të karakterit të saj të rëndësishëm historik, të vendndodhjes gjeografike dhe të peizazhit që e karakterizon;
4. Resurset ekologjike dhe kulturore historike në det/bregdet

5. Territori i lumit Mat, vend me rrezik të lartë degradimi mjedisor, i cili duhet të kthehet i jetueshëm dhe të funksionojë si korridor natyror ndërmjet bregdetit dhe zonave të brendshme malore;
6. Korridor kombëtar gjatësor i flukseve dhe i prodhimit, rreth të cilit, i ristrukturuar si autostradë rajonale, riorganizohen vendet e prodhimit në grupime zonash industriale që plotësojnë kërkesat ekologjike, si dhe qendrat e reja territoriale dhe urbane (porti turistik i Shëngjinit). Ky riorganizim rreth këtij korridori vjen edhe prej rimëkëmbjes dhe ristrukturimit të korridorit hekurudhor, si vlerë kombëtare dhe lokale;
7. Niveli i rikuperimit të tokave bujqësore, që nënkupton resurset agro-ushqimore, ku lloji që mbrohet është toka dhe aftësia e saj për të prodhuar ushqim cilësor dhe burime ushqimore të përsosura;
8. Resursi i madh dhe i vazhdueshëm bregdetar, ku strategjitë aktive të mbrojtjes (Planet e Menaxhimit të Zonave të Mbrojtura) ulin dhe zbusin, në masë të përshtatshme, dëmet ndaj mjedisit, produkteve ekologjike dhe peizazhit. Këto dëme kanë ardhur kryesisht nga programet e zhvillimit të vendbanimeve të ndërtuara tashmë në zonën turistike bregdetare, në proces apo të planifikuara. Zbutja e këtij dëmi propozohet të bëhet në logjikën e një riorganizimi të vendbanimeve ekzistuese, që artikulon tipologjitë e ndërtimit në lidhje me kushtet e kontekstit. (qendra turistike hoteliere, banesa me ndikim të ulët në mjedis, fshatra ekologjike).

Ekonomitë

Një territor i përbërë nga ekonomi të ndryshme (bujqësore, blegtorale, pyjore, detare, turistike, mjedisore, artizanale, transporti etj.), të cilat bashkëjetojnë dhe marrin përfitime të ndërsjella:

1. Ekonomia bujqësore cilësore
2. Ekonomia urbane (tregtia dhe shërbimet)
3. Ekonomia e turizmit bregdetar, natyror, kulturor, dhe malor
4. Ekonomia shkëmbimeve dhe e logjistikës
5. Ekonomia e prodhimit artizanal
6. Ekonomia nxjerrjes dhe e çimentos
7. Ekonomia e peshkimit dhe aktiviteteve detare
8. Ekonomia pyjore blegtorale (në zonat e thella malore)
9. Ekonomia e burimeve energjetike të rinovueshme

Mënyra e të jetuarit dhe stili i jetës

Një territor i karakterizuar nga morfologji urbane të ndryshme. Ky shpreh kontekstet e ndryshme të stileve të jetës urbane, treguese të formave të vjetra dhe të reja të mënyrës së të jetuarit, të të ndërtuarit, me një gjurmë më të vogël ekologjike.

Në vijim tregohet vizioni, duke dhënë një paraqitje të faktorëve të mëposhtëm, relativisht sipas sistemeve territoriale.

A. Peizazhet

- Peizazhi bregdetar
- Peizazhi bujqësor
- Korridori infrastrukturor dhe prodhues
- Fasha urbane rrëzë maleve
- Peizazhi malor

B. STRUKTURAT TERRITORIALE

- B.1 Korridoret e gjelbra
- B.2 Korridoret portokalli
- B.3 Grup vendbanimesh rurale ose malore

C. SISTEMI I VENDBANIMEVE

C.1 Niveli urban

- Qendra kryesore (përmbajnë shërbime të nivelit territorial: shkolla të mesme, spitale, zyra administrimi lokal kryesor ose dytësor, qendra kulturore dhe biblioteka bashkiake)
- Qendra dytësore (përmbajnë shërbime të nivelit urban: shkolla nëntëvjeçare, qendra mjekësore, zyra administrimi lokal dytësor, parqe edukative, biblioteka lokale)
- Qendra lokale të specializuara (janë qendra të pajisura me funksione specifike, si rrjedhojë e afërsisë me qendra të rëndësishme ose me infrastruktura apo shërbime territoriale (shiko pikën E.)
- Qendër rurale ose malore në shërbim të një grupi vendbanimesh
- Qendra rurale dhe malore
- Fshatra ekologjike bregdetare
- Fshatra ekologjike malore

C.2 Morfologjitë e vendbanimeve

- Zonë urbane e konsoliduar
- Zonë e periferisë urbane të zgjeruar në vitet e fundit
- Vijë ndërtimore
- Zonë informale e njohur ligjërisht
- Zonë ekonomike (industriale)
- Vendbanim rural ose malor

D. SISTEMI INFRASTRUKTUROR

- Korridor infrastrukturor kombëtar (Autostradë) – pjesë ekzistuese
- Korridor infrastrukturor kombëtar (Autostradë) – pjesë e propozuar
- Rrugë kombëtare
- Rrugë rrëzë malit
- Rrugë dytësore
- Rrugë rurale dhe malore
- Kryqëzim autostrade në disnivel – ekzistues ose i parashikuar

- Rrugë hekurudhore kryesore
- Rrugë hekurudhore dytësore
- Stacione hekurudhore ekzistuese
- Stacione hekurudhore urbane të parashikuara
- Stacione hekurudhore ekologjike të parashikuara
- Rrjet ujësjellësi kryesor
- Rrjet për shpërndarje urbane të ujit të pijshëm
- Rrjet i kanalizimeve të ujërave të zeza
- Impiant pastrimi të ujërave

E. PAJISJET TERRITORIALE

- Fabrikë çimento Lezhë
- Zone industriale Lezhë
- Qendër Agro-Ushqimore Kurbin (projekt)
- Qendër pritjeje për vizitorët në Rezervatit e Lagunës Kune-Vain
- Sistemi portual i Shëngjinit (a. porti tregtar, b. porti i peshkimit, c. porti turistik)

F. ZONAT E MBROJTURA

- Zona e mbrojtur Kune-Vain
- Qendrat e pritjes për vizitorët e parqeve
- Struktura ndihmëse në shërbim të parqeve

G. SISTEMI UJOR

- Rrjedhë ujore kryesore - Lum
- Rrjedhë ujore dytësore - Përrua
- Liqen ose rezervuar artificial
- Kanal vaditës ose kullues kryesor
- Hidrovor
- Rrjet vaditës për përdorim bujqësor
- Burim uhor natyror
- Pus ose depozitë uji të pijshëm
- Mulli ose impiant industrial që përdor energjinë e ujit
- Kanal uhor në shërbim të mullinjve
- Digë ose hidrocentral

Paraqitja e vizionit hapësinor sipas sistemeve

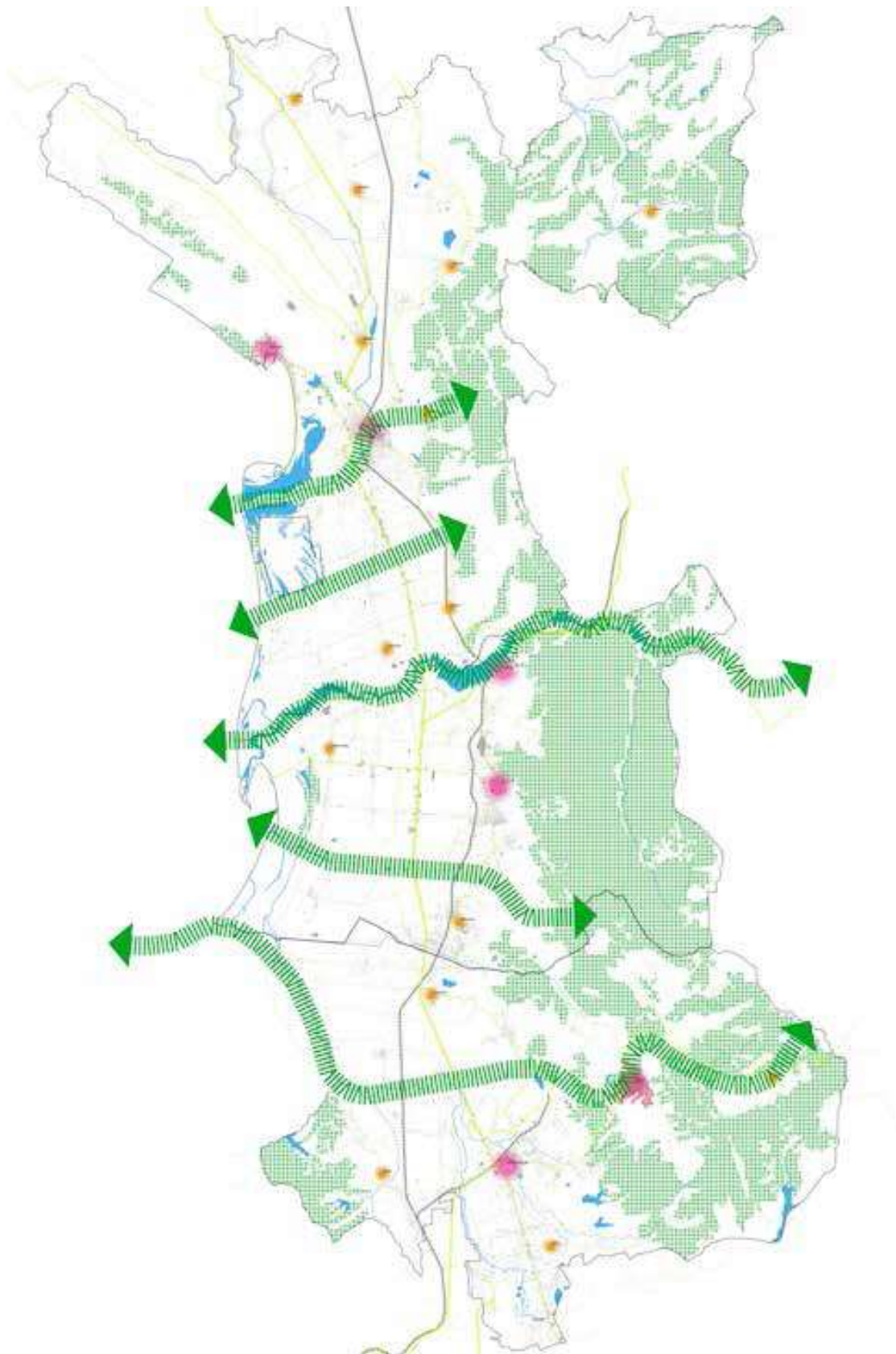

Figura 1.26 Sistemi natyror

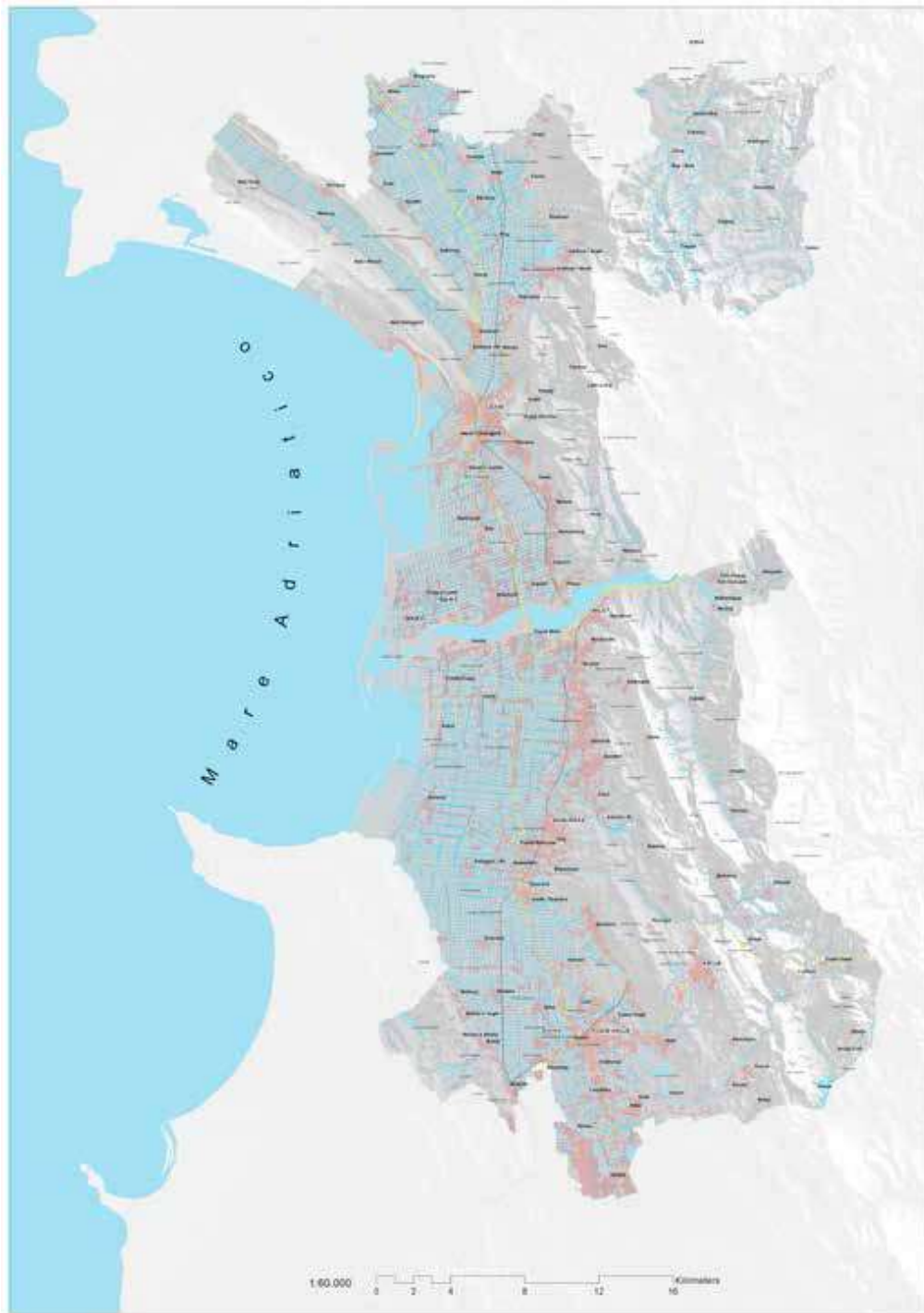

Figura 1.27 Sistemi ujo

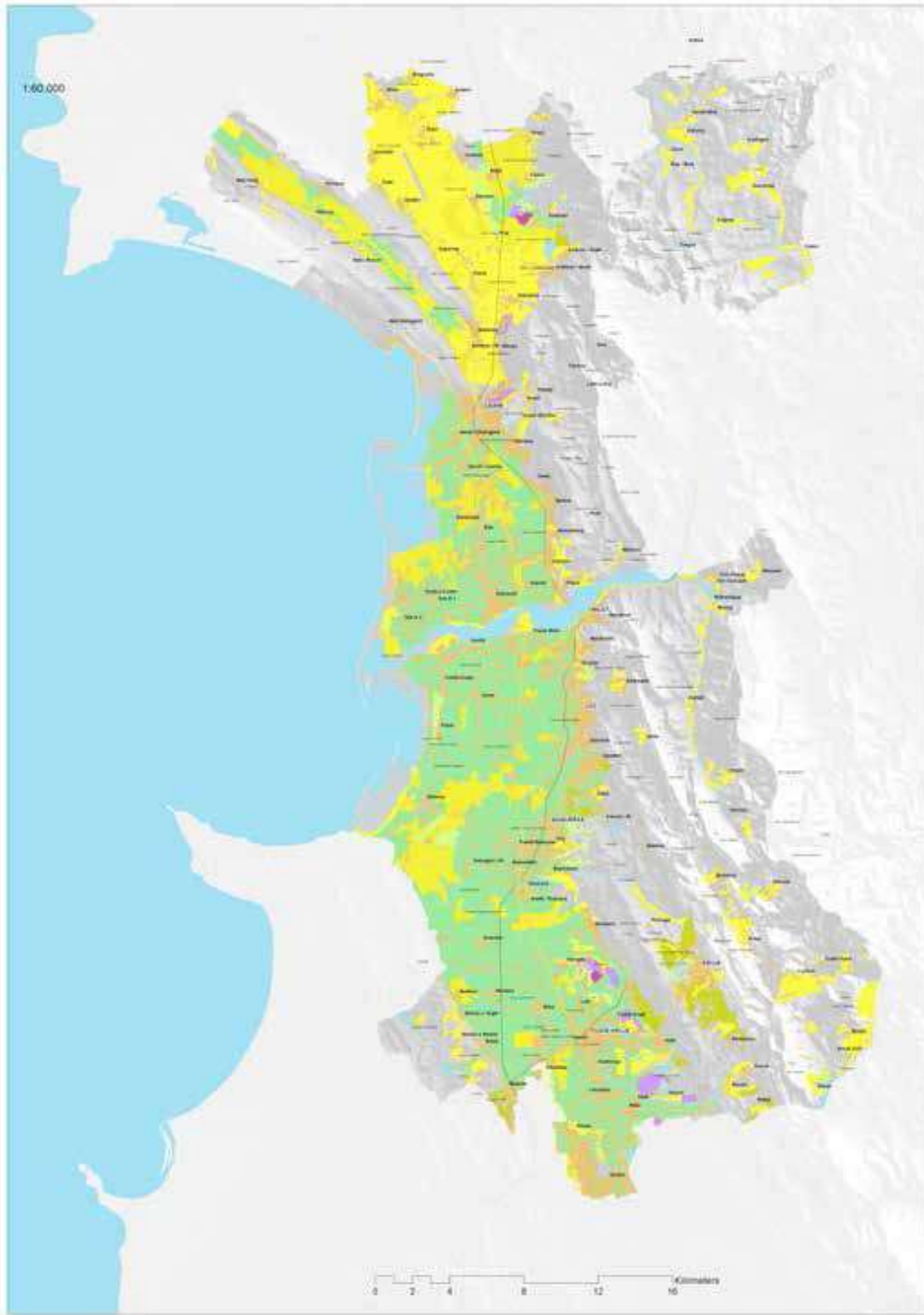

Figura 1.28 Sistemi bujqësor

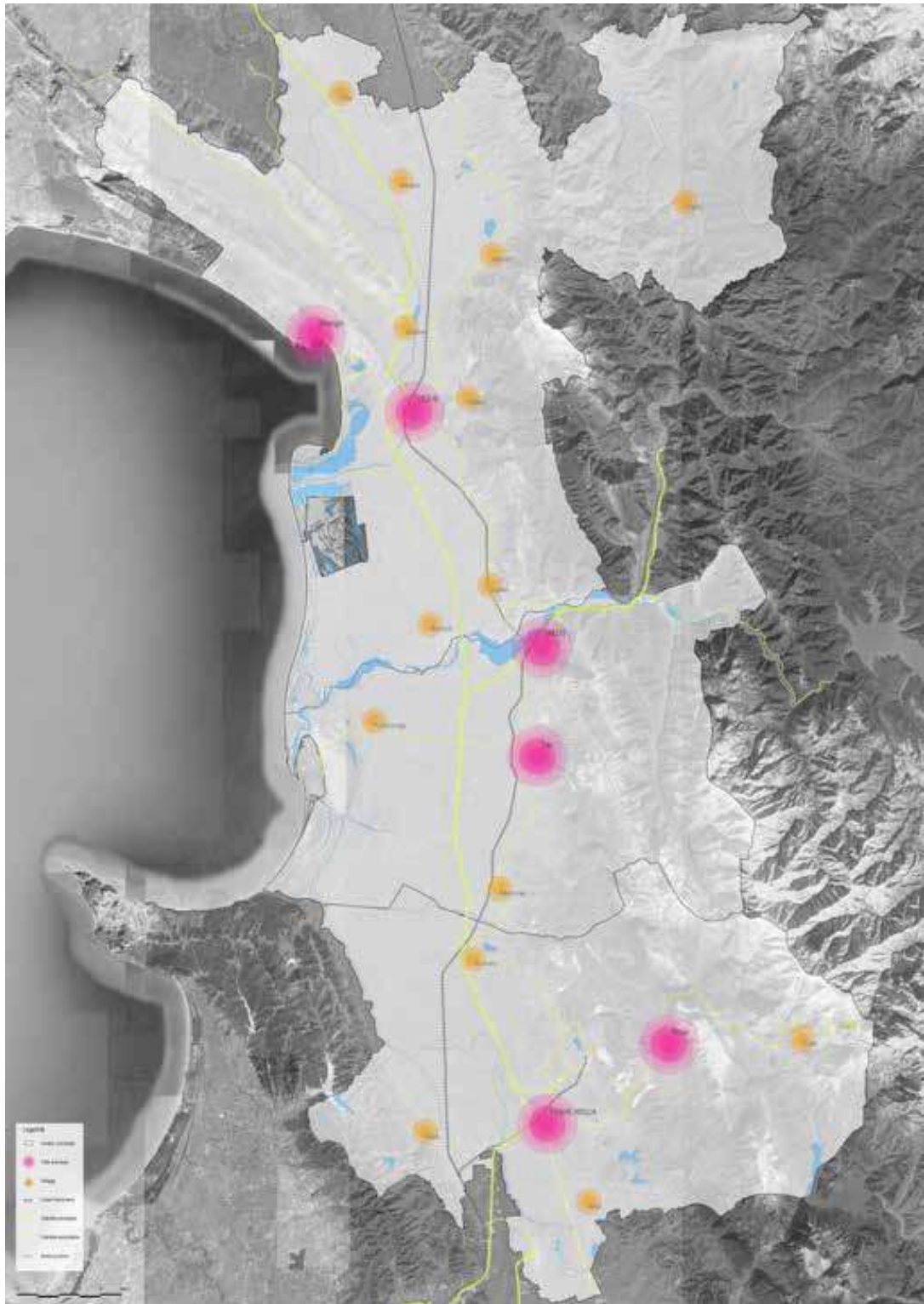

Figura 1.29 Sistemi urban

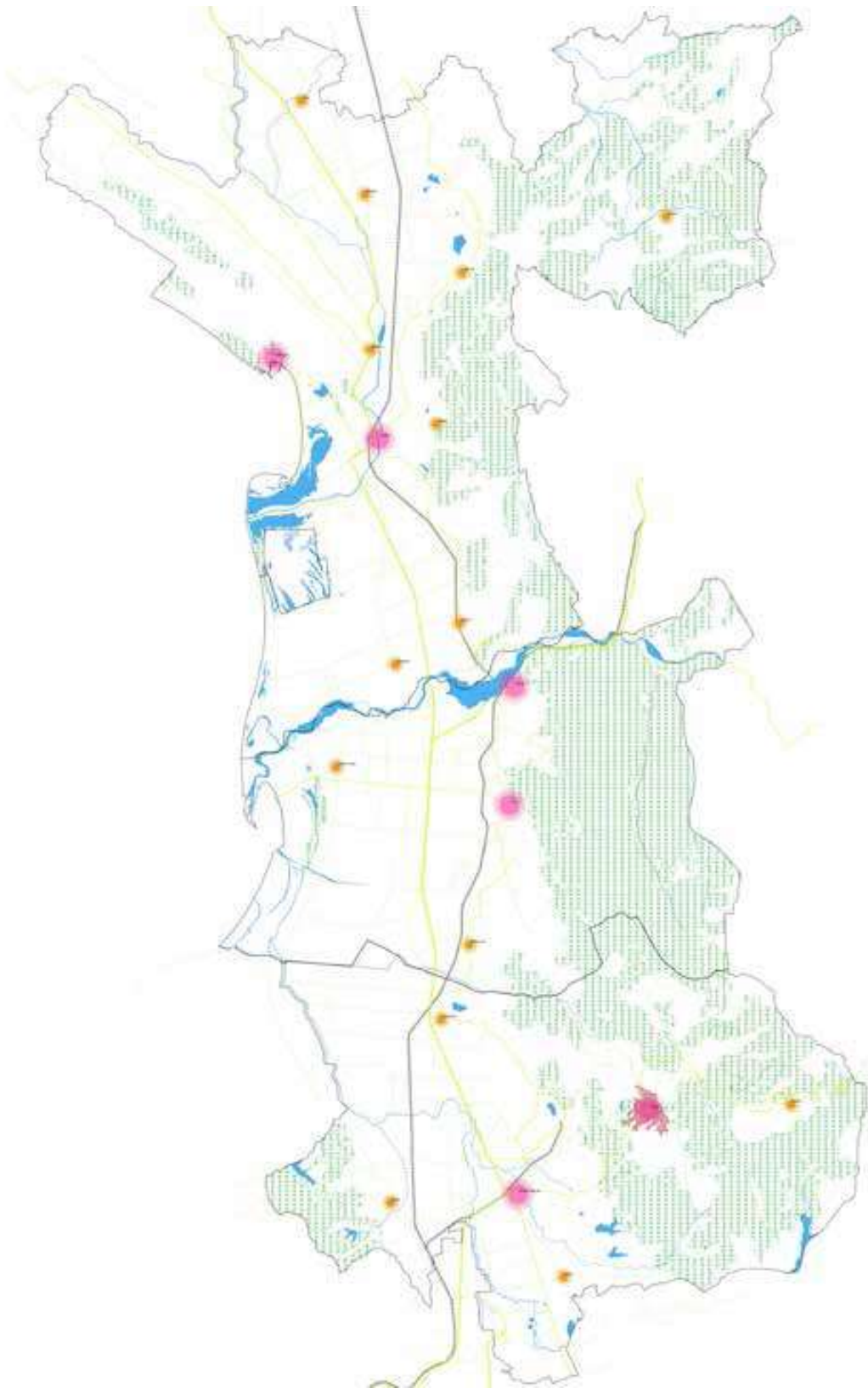

Figura 1.30 Sistemi infrastrukturor

2 STRATEGJIA TERRITORIALE

2.1 IDENTIFIKIMI I NEVOJAVE, POTENCIALEVE DHE PENGESAVE

2.1.1 Analiza e thelluar e territorit

2.1.1.1 Metodologjia

Analiza e thelluar e nevojave, e potencialeve dhe e mundësive për zhvillimin e zonës së Lezhës bëhet nëpërmjet ndërtimit të disa paneleve interpretuese, ku trajtohen tërësia e çështjeve që janë vendimtare për perspektivat e zhvillimit të qëndrueshëm të territorit në fjalë. Kjo kryesisht realizohet përmes analizës SWOT të çdo sistemi territorial, në pesë sistemet përkatëse: sistemin natyror (N), sistemin ujor (U), sistemin bujqësor (B), sistemin urban (UB) dhe sistemin infrastrukturor (IN).

Përveç analizë SWOT të 5 sistemeve bazë territorial një rëndësi e veçantë i është treguar:

- Trashëgimisë historiko-kulturore-natyrore;
- Degradimit dhe braktisjes të zonave urbane;
- Riskut hidrologjik dhe të rrëshqitjeve;
- Elementëve përjashtues.

Këto elementë specifik të trajtuar bazohen në informacionin e prezantuar në fazën e parë të punës, të përpunuara më tej nga të dhënat e mbledhura arkivore, nëpërmjet sondazheve të mëtejshme në terren, si dhe nga studimet e prodhuara gjatë viteve të fundit për rastin në fjalë.

Më pas është vazhduar me analizën metabolike për analizën dhe identifikimin e flukseve të materialeve dhe energjisë brenda territorit të bashkisë Lezhë.

Tërësia e të dhënave të paraqitura, të cilat në paragrafët e mëposhtëm nxirren në dukje në formë të përmbledhur, është element themelor i një sistemi njohjeje, me qëllim marrjen e vlerës së “Kornizës së përbashkët njohëse” të Planit të Përgjithshëm. Këtij sistemi të njohjes i korrespondon, në perspektivë, një sistem i hartave të identifikimit të vendndodhjeve, rrugëve dhe zonave me interes të madh, të ndërtuara në një sistem të komunikimit dhe pjesëmarrjes nëpërmjet platformës GIS, të cilat do të zhvillohen gjatë procesit të studimit të mëtejshëm.

2.1.1.2 Harta e trashëgimisë historiko-kulturore-natyrore

Kjo hartë identifikon dhe lokalizon elementët më me vlerë në territorin e Bashkisë Lezhë, të mbledhura nga dy kategori të përgjithshme:

- sistemi natyror;
- sistemi urban – trashëgimia historiko-kulturore

Sistemi i parë përfshin:

- Zonat e pyllëzuara dhe mjediset gjysmë-natyrore, mjediset e lagështa dhe mjediset e ujit, që rrjedhin nga analiza e hartës së Corine Land Cover deri në nivelin e 3-të. Harta, nëpërmjet ngjyrave, dallon këto mjedise edhe vlera gjeo-botanike, sipas një klasifikimi cilësor që i cakton vlerën më të ulët specieve dhe sistemeve natyrore jo-endemike (është rasti i pyjeve halore, që paraqesin ende

një vlerë mbrojtje të tokës nga erozioni, të cilat duhet të merren parasysh në veçanti), dhe vlerën më të lartë të të gjitha sistemeve vendase që karakterizohen nga peizazhe natyrore të origjinës;

- Tokat bujqësore të punuara, edhe këto të klasifikuara në klasën e tretë të Cover Corine Land. Edhe për këto sisteme është paraqitur një vlerësim i aseteve cilësore, e cila cakton vlerën më të lartë për territoret e përdorura me të mbjella të përhershme, veçanërisht ullishte dhe vreshta. Si rrjedhim ato duhet të mbrohen dhe promovohen në këto zona, veçanërisht në peizazhet kodrinore. Këto të fundit (ullishte dhe vreshta), janë të pranishme në masë të madhe.

Figura 2.1 Harta e trashëgimisë historiko-kulturore-natyrore

Ky identifikim, formon bazën e politikave të mbrojtjes, kujdesit dhe përmirësimit të mjedisit, që përbëjnë arsyen për zgjedhjen e paragrafëve të mëposhtëm.

Harta, gjithashtu, tregon disa tregues të jashtëzakonshëm, që lidhen me mallrat si: pemë monumentale, burime, kanione, gryka, zona të veçanta gjeologjike, shpella dhe shpella karstike.

Duhet të theksohet se ky sistem i identifikimit, klasifikimit e lokalizimit në harta, paraprin një sistem më sistematik të inventarit territorial, i cili do të jetë një burim i

thellimit në zhvillimin e mëvonshëm të studimit, ose pjesë e projekteve të Planit të Përgjithshëm Vendor, të shtjelluara më poshtë, në kapitullin 3 – “Veprimet strategjike dhe projektet e zhvillimit”.

Sistemi i dytë i listuar, që mbulon të gjithë trashëgiminë kulturore dhe arkeologjike, përfshin, në detaje: zonat arkeologjike, komplekset monumentale-historike, qendrat historike, pazaret, kështjellat dhe sistemet e fortifikuara, kishat, xhamitë dhe objekte apo vende të tjera të kultit dhe vende të tjera të caktuara, subjekt i ngjarjeve të veçanta fetare dhe etnografike.

Edhe në këtë rast, ky sistem identifikimi, klasifikimi dhe lokalizimi në hartë paraprin një sistem më sistematik të inventarit hapësinor, i cili mund të jetë arsye për thellimin në zhvillimin e mëvonshëm të studimit, ose pjesë e projekteve të PPV-së. Në analizën e parë, për vendet kryesore të interesit kulturor, është paraprirë në hartë një vlerësim që përdor një metodologji të zhvilluar gjatë një studimi të kohëve të fundit në Universitetin e Peshkara-s, i cili funksionon duke i caktuar një vlerë cilësore nga 1-5, disa faktorëve të vlerësimit, të cilat në përgjithësi kanë të bëjnë me gjendjen e aksesit publik, dëmtimit të mjedisit, gjendjen e ruajtjes fizike (konservimit), ligjshmërinë e përdorimit, kushtet e pronësisë (publike ose private), praninë e shërbimeve të turizmit.

Kjo metodologji shoqëron, përcaktimin e projekteve pilotë dhe strategjikë, kur ata ndërveprojnë me vlera të veçanta kulturore, arkeologjike, peizazhistike dhe natyrore.

Në mbështetje të elementeve të përshkruara, harta gjithashtu tregon parametrat e zonave të mbrojtura dhe parqeve, të përmbledhura në kategoritë e mëposhtme:

- zonat e mbrojtura (parqe kombëtare);
- zonat që i përkasin Rrjetit Emerald.

Zona e Bashkisë Lezhë është e prekur, në mënyrë të veçantë, nga një pjesë e Parkut Kombëtar që mbulon një pjesë të madhe të vargjeve malore bregdetare mbi Shëngjin, nga Rezervati Natyror i Bërzanës, i vendosur në vargjet malore lindore, dhe nga parku bregdetar, që mbron lagunën Kune-Vain dhe grykëderdhjen e lumit Mat, ndjekur nga parku i mbrojtur i lagunës Kune-Vain, subjekt i projekteve dhe veprimeve për valorizim të zonës.

Harta gjithashtu tregon vendndodhjen e IBA - “Zonat e rëndësishme të zogjve” (Important Bird Areas), zona të rëndësishme për zogjtë. Siç dihet: "Për t'u njohur si një IBA, një vend duhet të ketë të paktën një nga karakteristikat e mëposhtme: të presë një numër të konsiderueshëm të një ose më shumë specieve të kërcënuara në nivel global; të bëjë pjesë në një lloj të zonave të rëndësishme për ruajtjen e specieve të veçanta (të tilla si ligatinat ose kullotat apo shkëmbinj të e thatë ku ndërtojnë fole shpendët detarë); të jetë një zonë ku përqendrohet një numër veçanërisht i lartë i shpendëve shtegtarë.

Kriteret, me të cilat identifikohen vendet e IBA-s, janë shkencore, të standardizuara dhe të aplikuara në rang ndërkombëtar. Rëndësia e IBA-s dhe vendeve të rrjetit Natyra 2000, shkon përtej mbrojtjes së zogjve. Duke qenë se zogjtë janë tregues efektivë të biodiversitetit, ruajtja e IBA-ve siguron ruajtjen e një numri shumë më të madh të llojeve të tjera të florës dhe faunës, edhe pse rrjeti IBA është përcaktuar në bazë të shpendëve".

Këtë lloj mbrojtje mund ta fitojë shumë lehtësisht Kepi i Rodonit dhe gjithë zona bregdetare veriore me Lagunën e Patokut, grykëderdhjen e Lumit Mat dhe lagunat Kune-Vain.

2.1.1.3 Harta e degradimit dhe braktisjes

Kjo hartë lokalizon zonat dhe vendet me kushte të veçanta të degradimit, veçanërisht të mjedisit dhe të shëndetit dhe higjienës, së bashku me zonat e shënuara nga braktisja e përdorimit pararendës të tokës.

Figura 2.2 Harta e degradimit dhe braktisjes

Aktualisht, vizatimi, i bazuar në interpretimin fotografik dhe ballafaqimin ndërmjet imazheve satelitore të periudhave të ndryshme (burimi: Google earth, periudha referencë 2002-2015) dhe pjesërisht në vizitat dhe rlevimet e kryera në terren, është pika e fillimit të një pune të detajuar që përfshin zonat urbane dhe kontekstet që do të bëhen motiv i thellimit analitik e planifikues në fazën e tretë të Planit të Përgjithshëm. Megjithatë, në këtë fazë, nënvizohet se si kjo lloj qasjeje është tashmë në gjendje të drejtojë zgjedhjet e Planit Strategjik për zonat dhe konteksteve më të prekur nga degradimi dhe neglizhenca, kushte shpesh të lidhura ngushtë me njëra-tjetrën.

Për sa i takon territorit në fjalë, harta tregon vendndodhjen e depozitimeve dhe lokalizimet e zjarreve, që kanë goditur më së fundmi zonat pyjore. Zonat malore duket se nuk shfaqin këtë gjendje të rëndë degradimi që karakterizon kodrat ndërmjet zonave të brendshme malore dhe fushës bujqësore në territorin e Krujës, si pasojë e veprimit të rëndë të nxjerrjes së materialeve gëlqerore, që ka kompromentuar pothuajse krejtësisht origjinalitetin e këtij territori.

Imazhi i përgjithshëm i peizazheve natyrore, si profilet malore, mbi të cilin qëndron si masivi malor i Velës, ashtu dhe ligatinat bregdetare, duken se janë përkeqësuar nga përhapja e vendbanimeve pa rregulla, fenomen i cili ka cënuar edhe disa zona me vlerë të veçantë kulturore dhe mjedisore, si siti arkeologjik dhe kulturor i kështjellës dhe qytetit të lashtë të Lezhës (Lissus).

Analiza, edhe për shkak të shkallës grafike, nuk është në gjendje të përshkruajë kushtet komplekse të degradimit të cilat veprojnë në këtë nivel në shumë zona të territorit, apo dëmtimin e rrjedhave të lumenjve, shpesh të përdorura si vend-depozitime të mbeturinave urbane ose të mbeturinave të tjera me karakter industrial, shpesh në forma të fshehta dhe ilegale.

Kjo hartë nënvizon urgjencën dhe nevojën për vëmendje në lidhje me përhapjen dhe mungesën e tanishme të formave të konfliktit publik dhe përhapjes së fenomeneve kolektive që përbëjnë një frenim të fortë mbi mundësitë e zhvillimit të territorit, të përshtatshme në mënyrë të qartë për turizmin natyror dhe kulturor, dhe një pengesë e dukshme për përmirësimin e cilësisë së jetës së komuniteteve lokale.

Krijimi i formave të kontrollit dhe sinjalizimit të degradimit dhe situatave të lëna pas dore, mund të jetë rast për projekte të veçanta të komunikimit dhe qytetarisë aktive.

2.1.1.4 Harta e riskut hidrologjik dhe të rrëshqitjeve

Në këtë hartë, jepen disa informacione në lidhje me situatat që përfshijnë humbjen e mundshme të vlerave të mallrave dhe/apo njerëzve në lidhje me praninë e faktorëve të rrezikut hidrologjik, gjeologjik e industrial. Nga këto të fundit, në veçanti, nënvizohet rasti i ish Fabrikës së Superfosfatit, një prej hotspot-eve më të rëndësishëm në nivel kombëtar. Një rrezik permanent që karakterizon një pjesë të mirë të shpateve të brendshme në zonat malore, si dhe në zonat e pjerrëta të sistemit malor është rrëshqitja. Në këto shpate janë zhvilluar qendrat kryesore, Lezha, si dhe shumë fshatra.

Zonat më të ekspozuara ndaj rrezikut hidrologjik janë ato të shënuara nga sistemi hidrografik i përbërë nga lumi Drin dhe degët e tij, i cili duket se nuk është i aftë të drenazhojë tokat në rastet e ngjarjeve të jashtëzakonshme meteorologjike, të cilat po ndodhin gjithnjë e më shumë në kohët e fundit, siç dëshmohet nga ngjarjet e fundit të përmytjeve që kanë prekur territoret në mes të komunave të kryeqendrës, Lezhë dhe bashkimin e sistemit të lumit me lagunën bregdetare të Kune-Vainit.

Për këtë arsye, sigurimi i një pjesë të mirë të territorit të bashkisë, tregohet edhe në këtë fazë pasi është një nga objektivat specifike të fazës së tretë të Planit të Përgjithshëm Vendor.

Figura 2.3 Harta e riskut hidrologjik dhe të rrëshqitjeve

2.1.1.5 Harta e elementëve përjashtues

Qëllimi i kësaj harte është që të japë, në një imazh sintetik, kompleksitetin e sistemit të rregullave të mbrojtjes dhe të përjashtimit, që dalin gjithmonë nga normativat e rregulloreve, por pothuajse gjithmonë të pa shoqëruara nga përfaqësitë grafike, të paraqitura tashmë në materialin e fazës së parë (paragrafi 1.3.2), brenda të cilit janë analizuar në detaje të gjitha ligjet dhe rregulloret që ndikojnë apo pengojnë zhvillimin, sidomos në aspektin e ndërtimit, në fusha të ndryshme të territorit.

Harta përmban në radhë: kufijtë nga varrezat, distancat e largimit të ndërtimit nga trupi i rrugëve, të klasifikuara në lidhje me Kodin Rrugor Kombëtar, zona e aeroportit, zona aeroportuale e zhvillimit dhe korridori ajror kufizues i fluturimit, zonat e respektimit të shtretërve të lumenjve, përrenjve dhe syprinave të tjera ujore.

Harta, tregon gjithashtu, me ngjyra të ndryshme, ndërtimet e realizuara deri në vitin 2007 (burim ALUIZNI) dhe e përditësuar me ndërtimet e mëvonshme deri në vitin

2016, me një krahasim të shpejtë nëpërmjet fotove satelitore më të fundit (Google Earth), meqenëse nuk disponohet burim tjetër zyrtar.

Ky vizatim, në këtë mënyrë, paraqet problemet e shumta të situatës aktuale, në mënyrë të veçantë për sa i përket respektit të munguar karshi rrugës nacionale, hekurudhës dhe në shumë raste edhe shtretërve të lumenjve.

Figura 2.4 Harta e elementëve përjashtues

2.1.2 Proceset demografike dhe drejtimet e zhvillimit urban në Bashkinë Lezhë

Ky paragraf ka për fokus parashikimin e proceseve demografike në të gjithë territorin e Bashkisë Lezhë, duke u bazuar në të dhënat e vëna në dispozicion nga entet e ndryshme të sektorit. Këto parashikime do të shërbejnë si bazë për propozimet strategjike zhvillimore dhe planifikimin rajonal, kryesisht për sistemin urban.

Problematika kryesore e hasur në analizën e bërë është mungesa e të dhënave të detajuara sipas viteve si dhe mungesa e një historiku të gjatë të këtyre të dhënave, të cilat do të ndihmonin në përfitim të një parashikimi me baza më të forta.

Të dhënat e grumbulluara, të paraqitura edhe në raportin e fazës së parë, këtu janë propozuar të ripunuara dhe të komentuar në këndvështrimin e supozimeve dhe hipotezave interpretuese duke iu referuar proceseve demografike që kanë ndodhur në vendin tonë.

Si referencë bazë, përsa i përket ecurisë së lëvizjeve të popullsisë, janë përdorur të dhënat e INSTAT për vitet 2001 dhe 2011 duke qenë se mbulojnë një periudhë më të gjatë kohore. Në paraqitjen skematike të mëposhtme jepen ndryshimet e popullsisë për territorin e bashkisë Lezhë gjatë këtij 10-vjeçari.

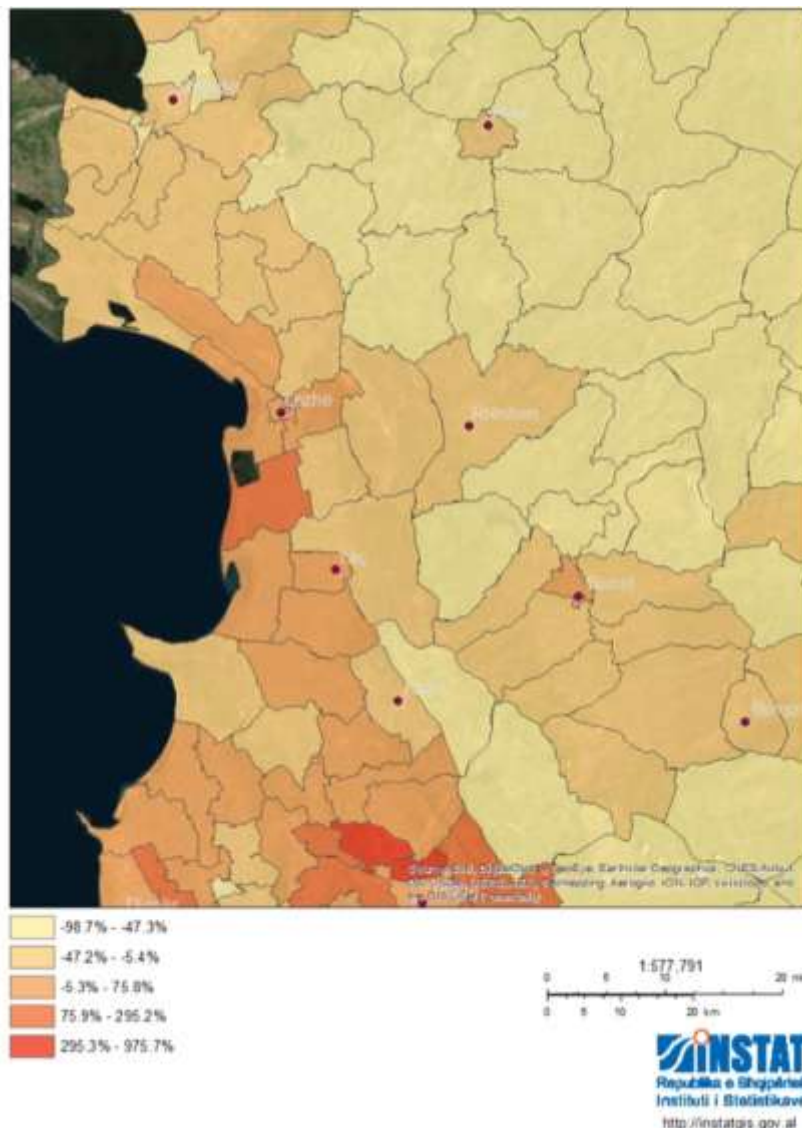

Figura 2.5 Ndryshimi i popullsisë 2001-2011

Popullsia e Bashkisë Lezhë (duke përfshirë të gjitha njësitë administrative të saj) përbën 49% të popullsisë së qarkut, me një numër prej 65 633 banorë (INSTAT, Census 2011).

Tabela 6: Ndryshimi i Popullsisë 2001/2011						
Njësia Administrative	Popullsia 2001	Popullsia 2011	Ndryshimi në (%)	Ndryshimi absolut	Braktisjet në zonat malore	Rritja në zonat bregdetare dhe fushore
Ballëdren	7203	6142	-14,70%	-1061	-1061	
Blinisht	4238	3361	-20,70%	-877	-877	
Dajç	5183	3834	-26,00%	-1349	-1349	
Kallmet	5493	4118	-25,00%	-1375	-1375	
Kolsh	4923	4228	-14,10%	-695	-695	
Lezha	14420	15510	7,60%	1090		1090
Shëngjin	6807	8091	18,90%	1284		1284
Shënkoll	8894	13102	47,30%	4208		4208
Ungrej	3840	1587	-58,70%	-2253	-2253	
Zejmen	6713	5660	-15,70%	-1053	-1053	
Total	67714	65633	-3.1%	-2081	-8663	6582
Bilanci i përgjithshëm për vitet 2001-2011 është negativ: -2,081 banorë, të barabartë me -3.1%.						
Njësitë administrative që kanë rritje popullsie						
Burimi: Të dhënat statistikore INSTAT						

Një këndvështrim interesant për sa i përket variacioneve demografike në zonat e thella (në tabelën e mësipërme tregohen si "zona malore"), të gjitha të karakterizuara nga një shenjë negative, dhe ato të tri njësiteve administrative bregdetare ose fushore, të gjitha të karakterizuara nga një shenjë pozitive (rritje popullsie).

Të dhënat e Regjistrit të Gjendjes Civile, flasin për një popullsi rreth 43% më të lartë në krahasim me të dhënat e Censurit 2011. Kjo për arsye se lëvizjet brenda vendit (si në hyrje ashtu edhe në dalje), pas vitit '89, nuk janë shoqëruar gjithmonë me procedurat e regjistrimit në Regjistrin e Gjendjes Civile të zonës ku janë vendosur. Gjithashtu, edhe dukuria e emigracionit nuk merret parasysh nga INSTAT.

Duke pasur parasysh këtë ndryshim të madh mes dy të dhënave, është përdorur ecuria e lëvizjeve të popullsisë, e nxjerre nga të dhënat INSTAT në periudhën 2001 - 2010, dhe është aplikuar mbi të dhënat e Gjendjes Civile të cilat përkohë me hulumtimet e bëra në terren si dhe reflektojnë më mirë parashikimet e një fluksi të mundshëm të rikthimit të emigrantëve jashtë vendit.

Në çdo rast, nga këto të dhëna vihet re një fluks hyrës dhe dalës që sjell për pasojë një ulje të ndjeshme të popullsisë në zonat rurale, veçanërisht në Ungrej, Dajç dhe Kallmet, si dhe një shtim të konsiderueshëm në Shënkoll dhe Shëngjin, si dhe një rritje e vogël për qytetin e Lezhës. Pra, në territorin e Bashkisë vihet re që migrimi nuk ndodh vetëm drejt qendrës së zonës, qytetit të Lezhës, por edhe në vendet e afërta sub-urbane, Shënkoll dhe Shëngjin.

Lëvizjet e popullsisë sipas të dhënave të Gjendjes Civile për vitet 2013-2015, për bashkinë Lezhë, janë paraqitur në tabelën e mëposhtme.

Tabela 7: Ndryshimi i popullsisë 2013/2015				
Njësitë administrative	Popullsia 2013	Popullsia 2014	Popullsia 2015	Ndryshimi 2013-2015 në (%)
Baldren	10124	10090	10068	-0,55%
Blinisht	5457	5486	5527	1,28%
Dajç	7032	7072	7121	1,27%
Kallmet	7031	7114	7159	1,82%
Kolsh	6885	6941	7009	1,80%
Lezha	29214	29545	29943	2,50%
Shëngjin	11843	11991	12097	2,14%
Shënkoll	16289	16281	16764	2,92%
Ungrej	3120	3111	3090	-0,96%
Zejmen	9250	9342	9419	1,83%
Total	106245	106973	108197	1,84%
Burimi: Regjistri i Gjendjes Civile 2016				

Nga të dhënat e mësipërme vihet re një rënie e fluksit të lëvizjes së popullsisë. Me përjashtim të njërive administrative Baldren dhe Ungrej, të cilat vazhdojnë të kenë ulje të popullsisë, të gjitha njësitë e tjera kanë një rritje të natyrshme të popullsisë. Njësitë administrative Shënkoll, Lezhë dhe Shëngjin, sikurse në statistikat e 2011, vazhdojnë të kenë një rritje më të lartë në raport me pjesën tjetër të njërive administrative të Bashkisë Lezhë.

Për sa i përket strukturës së popullsisë, përveç migrimit, ulja e lindshmërisë dhe vdekshmëria kanë ndikim të rëndësishëm. Sipas të dhënave të INSTAT-it, 21.4% e popullsisë është nën moshën 15 vjeç dhe 11.5% është mbi moshën 65 vjeç (INSTAT, Popullsia dhe dinamika e saj në Shqipëri). Këto të dhëna tregojnë që grupi i popullsisë aktive 15-64 vjeç zë përqindjen më të madhe. Koeficienti i varësisë (numri i personave nën 14 vjeç dhe mbi 65 vjeç, përkundrajt numrit të personave në moshë aktive 15-64 vjeç) shprehur në përqindje është 49, shifër kjo ndjeshmërisht më e ulët se niveli kombëtar. Kjo nënkupton një zvogëlim të barrës së personave të varur brenda njërive ekonomike familjare.

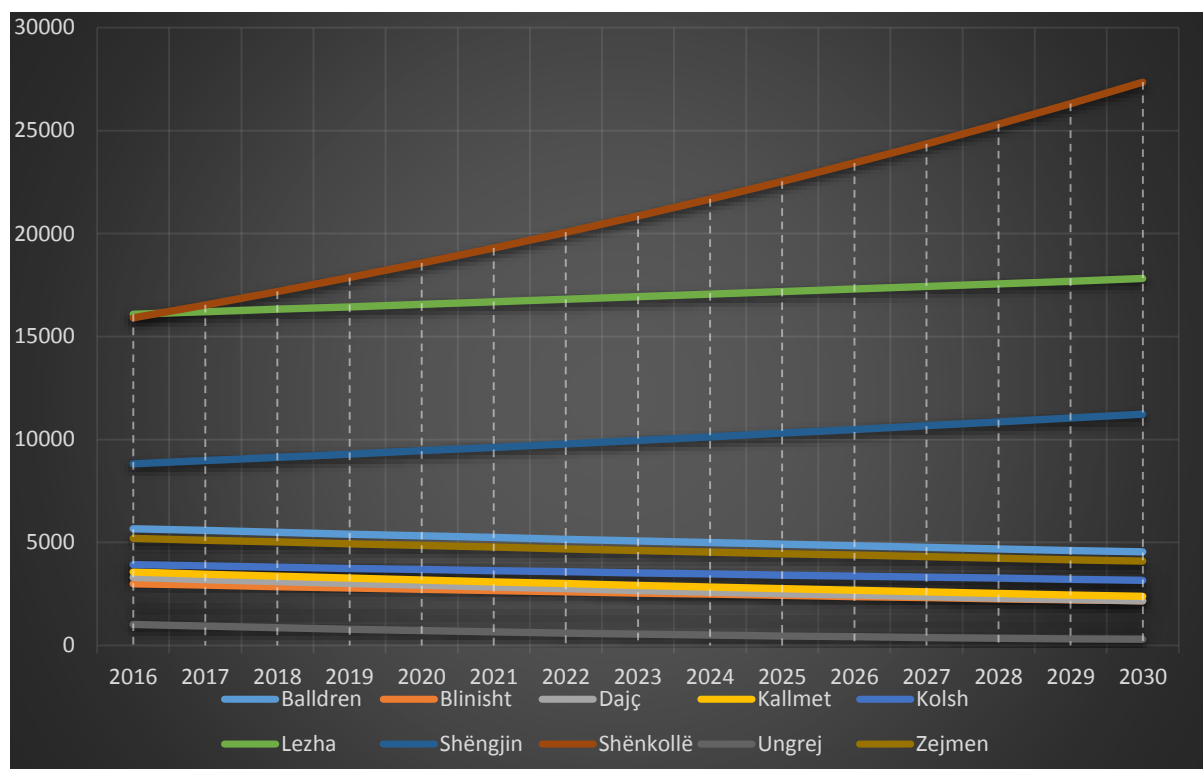
Tabela 8: Popullsia sipas gjinisë										
Njësia Admin	Baldren	Blinisht	Dajç	Kallmet	Kolsh	Lezha	Shëngjin	Shënkoll	Ungrej	Zejmen
Femra	3046	1723	1927	2142	2148	7851	4018	6212	753	2866
Meshkuj	3096	1638	1907	1976	2080	7659	4073	6890	834	2794
Gjithsej	6142	3361	3834	4118	4228	15510	8091	13102	1587	5660
Burimi: INSTAT, Censuri 2011										

Nga tabela e mësipërme, vihet re që raporti meshkuj/femra në Bashkinë Lezhë është në përqindje të përafërta, pra raporti gjinor është me vlerë të ulët.

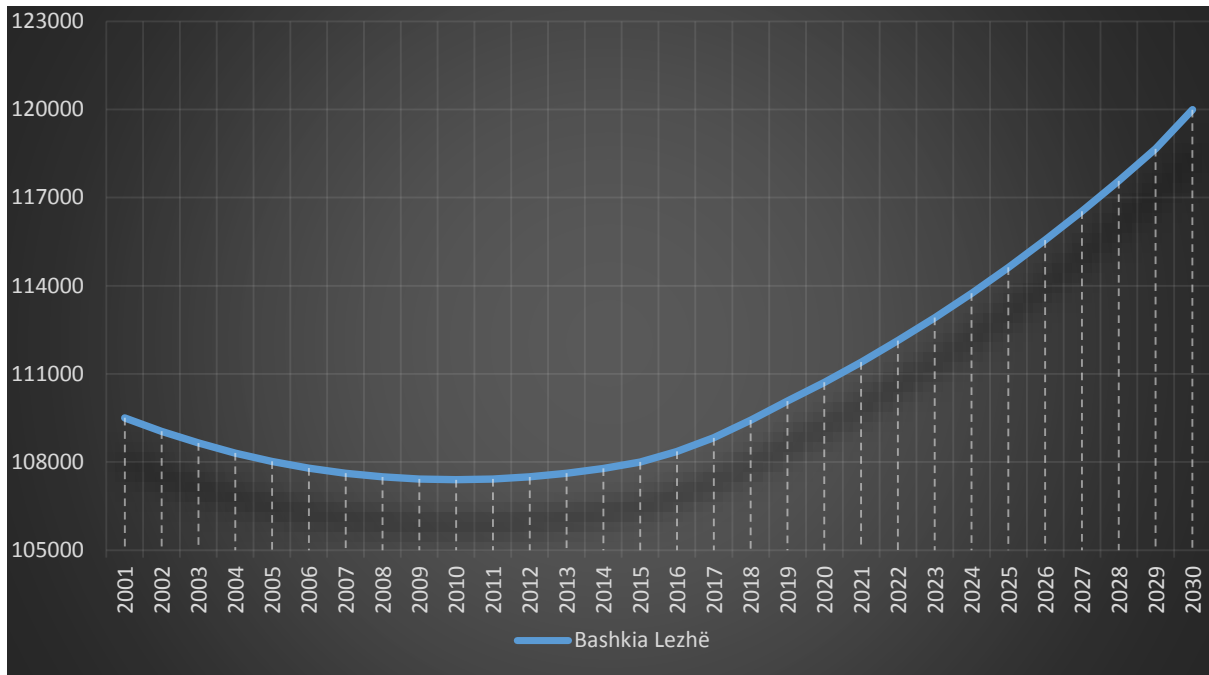
Sipas formulave statistikore të projeksionit të popullsisë, duke u bazuar tek të dhënat e viteve 2001 dhe 2011 të Censurit, në vitin 2030 bashkia Lezhë parashikohet të ketë një popullsi prej rreth 75 mijë banorë, nga 65 mijë të vitit 2011.

Tabela 9: Treguesi i rritjes vjetore të popullsisë për secilën njësi administrative	
Njësitë administrative	Rritja vjetore 2001 - 2011
Ballëdren	-1.58%
Blinisht	-2.29%
Dajç	-2.97%
Kallmet	-2.84%
Kolsh	-1.51%
Lezha	0.73%
Shëngjin	1.74%
Shënkoll	3.95%
Ungrej	-8.46%
Zejmen	-1.69%
TOTAL	-0.31%

Nëse analizojmë projeksionin e njësive administrative, vihet re një rritje e konsiderueshme për njësitë bregdetare, Lezhë, Shëngjin dhe Shënkoll, dhe nga ana tjetër, një rënie në të gjitha njësitë e tjera. Gjithashtu vlen të theksohet se, falë numrit të madh të popullsisë, njësitë “bregdetare” ndikojnë me shumë rritjen e numrit total të popullsisë së bashkisë.

Më poshtë paraqitet një grafik përmbledhës për gjithë bashkinë Lezhë sipas të dhënave të Gjendjes Civile.

Nga ky skenar rezulton që popullsia e Bashkisë Lezhë, në bazë të parashikimit, në vitin 2030 do të rritet përafërsisht me 12 000 banorë, duke kapur shifrën 120.000 banorë

2.1.3 Analiza SWOT për secilin nga pesë sistemet territoriale (N, U, B, UB, IN)

2.1.3.1 Metodologjia e përdorur

Analiza SWOT, siç dihet, përbën një metodologji të përdorur gjerësisht me qëllim evidentimin në mënyrë të shpejte dhe efikase të atyre faktorëve, të brendshëm të sistemit (pikat e forta dhe të dobëta) ose të jashtëm (mundësitë dhe rreziqet) të cilët, luajnë ose mund të luajnë një rol vendimtar në strategjitë e Planit, nëse interpretohen dhe vlerësohen në mënyrën e duhur.

Përdorimi i një metodologjie kaq të afirmuar dhe të praktikuar nga një sërë studimesh, mbart me vete edhe rreziqe, i pari ndër të cilët është bërja e analizës në forme rituale ose teorike, ose si një përmbledhje e thjeshtë e analizave të mëparshme që janë të tejkaluara dhe që janë treguar joefikase.

Për të evituar këtë dhe për t'i dhënë analizës rolin e saj vlerësues të faktorëve që bashkëveprojnë në ndërtimin e objektivave dhe strategjive të planit, përveç studimit dhe mbledhjes së studimeve ekzistuese, është kërkuar të paraprihet me realizimin e analizës së detajuar për secilin sistem territorial. Që në këtë fazë dalin në pah gjurmë të cilat sugjerojnë mundësi projektsh, duke i paraprirë përputhjes së elementeve SWOT dhe objektivave të planit për përcaktimin e projekteve e cila do të trajtohet dhe argumentohet në paragrafët e mëposhtëm (3.1 Tipologjitë e projekteve).

Me poshtë është bërë përcaktimi i pikave të forta, të dobëta, mundësive dhe rreziqeve për secilin nga sistemet, duke iu referuar edhe aktoreve të interesuar (grupe interesi, subjekte publike, sektori i tretë) dhe, në disa raste, rolit që secila nga pikat luan në perspektivat e zhvillimit dhe rigjenerimit territorial të zonës së studiuar.

Një trajtim i përgjithshëm i elementeve SWOT për të gjithë territorin e bashkisë Lezhë është bërë në fillim të këtij paragrafi.

2.1.3.2 Analiza e përgjithshme

Pikat e forta

1. Pozita gjeografike e territorit në ultësirën perëndimore, përgjatë detit Adriatik. Klimë e favorshme;
2. Mbështetja e gjithë-anshme e Qeverisë shqiptare në kontrollin në mënyrë të përgjegjshme të zhvillimit të qëndrueshëm të territorit;
3. Nga pikëpamja demografike, moshë mesatare e popullsisë është e ulët.
4. Popullsia është aktive nga pikëpamja e fuqisë punëtore;
5. Territori është i përfshirë në mënyrë aktive në Planin e Përgjithshëm Kombëtar dhe në PINS të Bregdetit;
6. Pozitë qendrore mes zonave ekonomike të Shkodrës dhe të Tiranë-Durrësit;

7. Identitet historiko-kulturor;
8. Vullnet pozitiv i pushtetit vendor, mbështetur pjesërisht me kapacitetet teknike të nevojshme në rolin të tij për planifikim dhe kontroll territori në një bazë të qëndrueshme;
9. Prirje e komuniteteve lokale drejt veprimeve të solidaritetit dhe mbrojtjes së përbashkët ndaj rreziqeve;
10. Prezenca e një zone të zhvillimit industrial dhe ekonomik.

Pikat e dobëta

1. Nivel i konsiderueshëm i të papunëve dhe rritje e ulët ekonomike;
2. Nivel i të ardhurave mesatarisht të ulëta në popullsinë lokale;
3. Prezenca e zonave me periferialitet urban, varfëri dhe përjashtime sociale;
4. Mungesa e financimeve publike;
5. Kualitet i ulët i resurseve njerëzore (human resources). Është një karakteristike që haset përgjithësisht në të gjitha qytetet e vogla, e shkaktuar në vitet e fundit nga largimi i figurave profesionale drejt qendrave më të rëndësishme ekonomike;
6. Nivel i lartë i informalitetit, qoftë në ekonomitë ashtu edhe në proceset urbane;
7. Nivel i ulët i resurseve publike lokale dhe aftësi shpenzuese e administratave lokale;
8. Nivel i ulët i ofertës së aftësive teknike dhe profesionale lokale, për shkak të zhvendosjes së fuqisë punëtore të kualifikuar dhe të kuadrove teknikë e profesionalë në qendrat e mëdha urbane (Tiranë dhe Durrës);
9. Mungesa e planeve urbanistike të bazuar në analiza dhe interpretime të sakta të gjendjes faktike;
10. Paqartësia e pengesave, ruajtjes dhe mbrojtjes së të mirave të përbashkëta urbane;
11. Prani e ulët e shoqatave në mbrojtje të pasurisë publike;
12. Pasiguri mbi të drejtën e pronës;
13. Fragmentim i lartë i pronës së tokave bujqësore, me ndërmarrje të tipit familjar që prodhojnë kryesisht për vetëkonsum;
14. Mungesë infrastrukturash për magazinimin dhe transportin e mallrave;
15. Nivel i ulët i kreditimit bankar, shpeshherë i pa-aksesueshëm nga ndërmarrjet e vogla dhe shumë të vogla;
16. Mungese e menaxhimit të duhur të ciklit të mbetjeve urbane;
17. Nivel i lartë i ndotjes, që pengon shfrytëzimin e bregdetit dhe zhvillimin e një bujqësie biologjike me vlerë të shtuar të lartë;
18. Mungese e infrastrukturave të tjera në pjesë të mëdha të territorit, si rrjetet e kanalizimeve, uji i pijshëm, rrjeti rrugor, rrjeti hekurudhor (tashme pothuajse jashtë përdorimit) etj.

Mundësitë

1. Potencial i pa-shfrytëzuar në sektorët e bujqësisë, peshkimit dhe turizmit;
2. Zhvillim i shërbimeve dhe i aktiviteteve rekreative;
3. Çmim i ulët i truallit, i fuqisë punëtore dhe i faktorëve përbërës të ndërtimit;
4. Zhvillimi i planeve të integruara si prioritete të përcaktuar nga Plani i Integruar Nder-Sektorial i Bregdetit;

5. Rritja, faktike dhe potenciale, e sektorit turistik të vendit, integrimi i të cilit me bujqësinë dhe agro-turizmin mund të ndihmojë në shpërhapjen e produkteve lokale dhe rajonale;
6. Prezenca në rritje e investitorëve të huaj, që mundëson krijimin e ekonomive të shkallës, tejkalimin e pengesave të mungesës së likuiditetit për financimin e prodhimit dhe përshtatjen e prodhimit bujqësor shqiptar me kërkesat e cilësisë në përputhje me normativat europiane;
7. Mundësia e përfitimit nga afërsia me qytetet e Tiranës dhe Durrësit, me Kosovën dhe Malin e Zi, falë edhe mundësive të mira të transportit rrugor (Rruga e Kombit).

Rreziqet

1. Braktisja e vazhdueshme e disa vendbanimeve që kanë qenë tradicionalisht të populluara, kryesisht në zonat e thella;
2. Varfëria dhe aktivitetet e pakontrolluara rrezikojnë të kthehen në problematika sociale;
3. Paaftësia për të tërhequr projekte të reja dhe për të orientuar investimet;
4. Niveli i ulët i rritjes demografike ose rënia e numrit të popullsisë mund të jetë tregues i fillimit të plakjes së popullsisë;
5. Rreziqet që lindin nga mungesa e aftësisë për të kontrolluar territorin, pas pasigurisë së strukturës së re administrative.

2.1.3.3 Analiza SWOT - Sistemi Natyror

Pikat e forta

1. Pasuritë kryesore të sistemit natyror:
 - a. Laguna Kune-Vain;
 - b. Rezervati natyror i Bërzanës;
 - c. Plazhet e Shëngjinit, Tales dhe Ranës së Hedhun;
 - d. Monumentet natyrore.
2. Shtrirje e gjerë dhe kompakte e pyjeve;
3. Territori i Bashkisë përbëhet 40% nga zona natyrore dhe 15% nga zona të mbrojtura;
4. Biodiversiteti i lartë i pranishëm në territor, i shprehur nga pasuria e florës dhe e faunës e karakterizuar nga lloje të shumta endemike (që nuk gjenden në vende të tjera) kryesisht në dy zona: lagunat bregdetare dhe pyjet malore.

Pikat e dobëta

1. Mungesa e ndërgjegjësimit publik në lidhje me mbrojtjen e pasurive natyrore;
2. Degradim progresiv i cilësisë mjedisore të përgjithshme, për shkak të mungesës së sistemeve të trajtimit, rimëkëmbjes, riciklimit dhe ripërdorimit të mbetjeve solide urbane;
3. Ndotje e shkaktuar nga aktivitetet industriale dhe nga prezenca e Hot-Spot-eve mjedisore;

4. Mungesa e instrumenteve për kontrollin dhe ndalimin e modifikimit ose shkatërrimit të peizazhit natyror dhe të resurseve ekologjike nga ana e administratave publike;
5. Shpërhapja e vendbanimeve informale dhe spontane në zonat e mbrojtura dhe me ndjeshmëri të lartë mjedisore (shtretërit e lumenjve, zona bregdetare);
6. Degradim progresiv i përgjithshëm i kualitetit të mjedisit, si pasoje e mungesës së sistemit të mbledhjes, trajtimit dhe riciklimit të mbetjeve urbane;
7. Gjithashtu mungese e sistemeve të përshtatshme të trajtimit të mbetjeve urbane në kontekstet bujqësore me urbanizim të shpërhapur.

Mundësitë

1. Potenciali turistik që vjen nga zhvillimi i qëndrueshëm i aktivitetit turistik në territoret bregdetare të lidhura me plazhin dhe me sportet ujore;
2. Promovimi dhe aksesimi i monumenteve kulturore dhe natyrore të Bashkisë;
3. Aktiviteti turistik dhe ekskursionistik në zbulim të pasurive të florës dhe faunës edhe në zonat e brendshme malore;
4. Mundësia e zhvillimit të turizmit sportiv përgjatë rrjedhës së lumenjve Drin dhe Mat, edhe në zonat malore, si elemente mbështetës për zhvillimin dhe fuqizimin e aktiviteteve të ngjashme;
5. Mundësia e turizmit dhe e aktiviteteve të kërkimit dhe eksperimentimit në fushën mjedisore në zonat e mbrojtura;
6. Përmirësimi i përgjithshëm i ekuilibrave ekologjik dhe i faktorit të biodiversitetit për politika të përshtatshme të mbrojtjes dhe progresit ekologjik lokal;
7. Përmirësimi i përgjithshëm i cilësisë së jetesës në qendrat dhe në kontekstet urbane për realizimin e ndërhyrjeve të zbutjes dhe kompensimit të ndikimeve të prodhuara nga impiantet industriale, aktivitetet e nxjerrjes së mineraleve, ndotja nga infrastrukturat rrugore dhe aeroportuale.

Rreziqet

1. Përkeqësimi i kushteve të mjedisit i shkaktuar nga ndërhyrja njerëzore: gjuetia dhe peshkimi i pakontrolluar, shpyllëzimi, zjarrvënia etj.;
2. Shpërhapje e fenomenit të ndotjes nga Hot-Spot-et mjedisore;
3. Rreziqet që vijnë nga ndryshimet klimatike, veçanërisht përmbytjet dhe rrëshqitjet e tokave;
4. Rritje e mëtejshme e vdekshmërisë dhe e sëmundjeve që vijnë si pasoje e aktiviteteve industriale të pakontrolluara;
5. Rritja e shtrirjes urbane në dëm të zonave me interes dhe vlera mjedisore e peizazheve;
6. Humbja e resurseve ujore prej ndotjes së akuiferëve sipërfaqësorë dhe nëntokësorë;
7. Ulja e cilësisë së ajrit dhe mjedisit për shkak të shpyllëzimit progresiv të zonave malore, zonave liqenore, bregdetare dhe të shtretërve të lumenjve;

8. Rrezik i lartë zjarresh për shkak të mungesës së kontrollit, menaxhimit të aktiviteteve pyjore dhe blegtorale, mungesa e kundërvënies ndaj kimit të organizuar;
9. Humbje progresive e biodiversitetit të kafshëve, zvogëlimi i specieve të mbrojtura për shkak të mungesës së rregullave, kontrolleve dhe programimeve të aktivitetit të gjuetisë.

2.1.3.4 Analiza SWOT – Sistemi Ujor

Pikat e forta

1. Prania e resurseve të pasura ujore sipërfaqësore, falë prezencës së lumenjve Drin dhe Mat, i përrenjve malore dhe liqeneve;
2. Prani e konsiderueshme edhe e resurseve ujore nëntokësore.

Pikat e dobëta

1. Degradim i gjendjes së lumenjve Drin dhe Mat si pasojë e gërmimeve për nxjerrjen e inerteve;
2. Mospastrimi i mbetjeve që ndotin pasuritë detare dhe ujore në përgjithësi;
3. Shkarkimi i mbetjeve urbane në shtretërit e lumenjve, dhe kanaleve ujore natyrore dhe artificiale;
4. Shkarkimi i ujerave të zeza në rrjetin ujor sipërfaqësor.

Mundësitë

1. Shfrytëzimi i resurseve ujore si burime energjetikë të pastra;
2. Rikualifikimi dhe rigjenerimi në këndvështrimin ekologjiko-mjedisor të trupave ujorë kryesore në favor të ekosistemeve lokale dhe të një zhvillimi turistik sportiv;
3. Racionalizimi i përdorimit të resurseve ujore të pijshme, nëpërmjet masave dhe mjeteve të menaxhimit më të mirë të resurseve të tilla;
4. Fuqizimi i sistemeve të menaxhimit dhe të shpërndarjes së ujërave publike, të menduara si të mira të përbashkëta.

Rreziqet

1. Rrezik i vazhdueshëm i ndotjes së resurseve ujore si pasojë e aktivitetit njerëzor;
2. Humbje progresive e pakthyeshme e resurseve ujore të pijshme, për shkak të ndotjeve industriale e bujqësore për shkak të pesticideve dhe plehrave kimike, mbetjet solide dhe të lëngshme urbane, pusët e ujërave të zeza të shpërndara gjerësisht në zonat bujqësore urbane;

3. Përmbytjet dhe aluvionet periodike, lidhur edhe me përshkallëzimin e fenomeneve meteorologjike, si pasojë e ndryshimeve klimaterike dhe të rritjes së temperaturave mesatare;
4. Humbja e jetëve njerëzore, dëme ndaj njerëzve dhe materialeve, shkatërrimi i ekonomive, infrastrukturave dhe pasurive të patundshme si pasojë e fenomeneve të sipërpërmendur;
5. Modifikimi dhe humbja e cilësisë së mjediseve bregdetare dhe lumore.

2.1.3.5 Analiza SWOT – Sistemi Bujqësor

Pikat e forta

1. Bujqësia është një nga aktivitetet ekonomike kryesore të territorit;
2. Territori i bashkisë përbëhet për rreth 40% nga toka bujqësore, të karakterizuara nga një cilësi e lartë e produkteve agro-ushqimore dhe mundësi të mira zhvillimi falë sistemit vaditës ekzistues;
3. Klima e favorshme dhe ecuria e reshjeve në rajon, të cilat favorizojnë rritjen e kulturave të ndryshme bujqësore;
4. Tradita e kultivimit të vreshtave;
5. Prezenca e shembujve të mire të aktivitetit agro-turistik.

Pikat e dobëta

1. Fragmentimi i lartë i pronave bujqësore, përmasa të vogla të prodhimit dhe të punësimit të ndërmarrjeve bujqësore lokale;
2. Infrastrukturat e drenazimit dhe të ujitjes janë pa mirëmbajtura;
3. Rënie e numrit të studenteve në degët e lidhura me bujqësinë dhe zootekninë;
4. Territoret bujqësore zihen nga ndërtime të reja, si pasojë e një fenomeni të përhapur urbanizimi;
5. Moshë mesatare e fermerëve rritet si pasojë e braktisjes nga ana e të rinjve e zonave historikisht bujqësore;
6. Mekanizimi i proceseve bujqësore nuk është i tillë për tu bërë ballë nevojave të sektorit.

Mundësitë

1. Mundësia e rritjes së prodhimit në sera;
2. Mundësia e eksportit të produkteve tipike bujqësore organike në tregjet lokale, në zonën metropolitane dhe, në perspektivë, në tregjet e Ballkanit dhe vendeve të Adriatikut;
3. Organizimi i fermerëve të vegjël dhe të mesëm në forma të shoqatave kooperative;
4. Trajnimi dhe mbështetja për formimin e kopshteve urbane të shpërndara në zonat e marginalizimit të madh dhe varfërisë urbane;

5. Krijimi i qendrave kërkimore në fushën agro-ushqimore dhe të edukimit në ushqim e mirëngrënie, madje edhe në sferën arsimore-edukative;
6. Zhvillimi i një sistemi të ofertave të hotelerisë cilësore, i lidhur ky me vlerësimin e produkteve dhe traditave ushqimore lokale, kultivimin e peshkut dhe peshkimit.

Rreziqet

1. Rritja progresive e përdorimit të tokës bujqësore për banim, që sjell fragmentimin e tokave dhe përfitimit bujqësor;
2. Humbja e tokës bujqësore për shkak të përmytjeve të mundshme e të përsëritura të lumenjve (pasoja ekonomike të rrezikut të pakontrolluar hidro-gjeologjike) dhe dëmtimi i zonave në nivelin e detit, me pasoje modifikimin e ekosistemit;
3. Problem në zonat e karakterizuara nga mungesa e një regjimi të qartë pronësie.

2.1.3.6 Analiza SWOT – Sistemi Urban

Pikat e forta

1. Prania e zonave urbane me mundësi dendësimi të ndërtesave dhe të rritjes së faktorëve urbanë (urbanizim dhe shërbime);
2. Prania e ndërtimeve të reja ose e ndërtesave me moshë mesatare, pa probleme serioze strukturore;
3. Ekzistenca e zonave urbane me funksione të përziera, pa probleme të dukshme specializimi funksional dhe izolimi apo përjashtimi social (gentrification);
4. Kosto të ulëta ndërtimi dhe treg shitjesh në faze zhvillimi.

Pikat e dobëta

1. Mungesa e hapësirave të gjelbra në zonat rezidenciale;
2. Mungesa e hapësirave të dedikuara lojërave të fëmijëve dhe kohës së lirë të të moshuarve;
3. Mungesa e ndërtesave publike me funksion specifik të lidhur me kulturën, artin dhe turizmin;
4. Probleme të rëndësishme pronësie, kryesisht të dukshme në zonat me ndërtime informale;
5. Degradimi i zonave urbane, urbanizim i pakontrolluar dhe i paplanifikuar;
6. Probleme të lidhura me mangësitë e banesave;
7. Zhvillim i copëzuar i strukturës urbane. Ky lloj zhvillimi është veçori e qyteteve, veçanërisht Lezha dhe qendra e Shëngjinit;
8. Karakteristike kryesore është zhvillimi i vendbanimeve spontane dhe të pa planifikuara, të lindura fillimisht nëpërmjet mekanizmit të shpeshtimit të ndërtimit në zonat qendrore të qyteteve dhe përgjatë akseve kryesore të komunikimit;

9. Mungesë e hapësirave publike (pajisje e ulët me shërbime urbane) dhe cilësi e dobët e atyre ekzistuese.

Mundësitë

1. Rehabilitimi administrativ dhe urbanistik i ndërtesave informale në proces legalizimi;
2. Prania e tokave publike në pronësi të Bashkisë, për ofrimin e shërbimeve të reja publike;
3. Racionalizimi dhe riorganizimi i rrjetit të transportit rrugor dhe integrimi i rrugëve për këmbësorët dhe pistave të biçikletave;
4. Mundësi zhvillimi ekonomik si rrjedhojë e përcaktimit të zonave të reja të mundshme industriale;
5. Zhvillimi i sektorit turistik në lidhje me historinë dhe kulturën, sportin dhe natyrën, fenë , itineraret eno-gastronomike (turizmi me bazë ushqimet lokale), lidhur me ofertat e reja pritëse (hotele, bed & breakfast, agro-turizmi, hostelet rinore, kampingjet) dhe me shërbimet plotësuese të turizmit (zona sportive, golfi, qendrat e hipizmit, shtigjet e kalërimit, qendrat sportive të integruara, parqet për aventura etj.).

Rreziqet

1. Degradimi progresiv i kushteve të banesave dhe të imazhit urban të qendrave kryesore;
2. Pasojat e një realizimi jo të plote të procesit të legalizimit të ndërtesave informale (pa leje ndërtimi apo pa një projektim të përshtatshëm);
3. Ulje e numrit të banoreve në zonat malore, mbi të gjitha si pasoje e pamundësisë së ofrimit të shërbimeve dhe të punësimit;
4. Nivel i ulët i jetës sociale, pamundësia e realizimit të një programi aktiviteteesh kulturore në qendrat e banuara më të vogla;
5. Rreziqe të lidhura me mundësinë e braktisjes së zonave industriale në afërsi të qendrave të banuara.

2.1.3.7 Analiza SWOT – Sistemi Infrastrukturor

Pikat e forta

1. Pozicionimi në afërsi të akseve rrugore më të rëndësishme kombëtare;
2. Mbulim i plote me rrjet elektrik i qendrave urbane kryesore;
3. Plani i Përgjithshëm Kombëtar:
 - a. Korridori i gjelbër;
 - b. Korridori blu;
 - c. Rruga kombëtare;
 - d. Gazsjellësi Jonian-Adriatik IAP;
 - e. IAP Kosova.

Pikat e dobëta

1. Infrastruktura rrugore në gjendje të keqe;
2. Pamjaftueshmëri në furnizimin me ujë;
3. Mungesa e një sistemi racional të largimit të ujërave të zeza;
4. Mungesa e një sistemi racional të largimit të mbetjeve urbane;
5. Mungesa e një rrjeti të transportit publik mes qendrave urbane dhe në brendësi të qytetit;
6. Shpërndarje pjesore e rrjetit elektrik në banesa;
7. Mungesë ose ndriçim i pjesshëm publik.

Mundësitë

1. Investime në forma të energjisë së pastër: kursim energjetik, zhvillimi i burimeve energjetike të rinovueshme;
2. Tërheqje e investimeve si zonë e ndërmjetme mes Tiranës dhe veriut të vendit;
3. Rigjallërim i sistemit hekurudhor, si në pikëpamjen e lidhjeve në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar, ashtu edhe si bazë e riorganizimit të marrëdhënieve në shkallë metropolitane dhe lokale;
4. Zhvillimi i një rrjeti të lëvizshmërisë së ngadaltë, të integruar me realizimin e rrjetit ekologjik rajonal dhe kombëtar
5. Zhvillimi i itinerareve tematike në mbështetje të turizmit kulturor dhe mjedisor dhe të lidhur me vlerësimin e resurseve bujqësore dhe ushqimore lokale (rrugët e verës dhe vajit etj.).

Rreziqet

1. Zhvillim urban përgjatë akseve infrastrukturale dhe lidhjeve të tyre, që sjell rreziqe reciproke për efikasitetin e brendshme si të sektorit të sistemeve urbane ashtu edhe të mobilitetit;
2. Degradim progresiv i rrjeteve ekzistuese për shkak të mungesës së resurseve të përshtatshme dhe nga nevoja në rritje për investime;
3. Rreziqe të lidhura me realizimin e infrastrukturave të reja, pa ndërhyrjet e duhura të masave zbutëse: ndotja e resurseve natyrore, rritja e pakontrolluar urbane, impakt mbi peizazhin dhe mbi zonat natyrore;
4. Zhvillimi i segmenteve rrugore me funksion ndarës të territorit;
5. Impakt i mundshëm i infrastrukturave në sistemin e faunës lokale, në veçanti pranë rezervateve natyrore dhe zonave të mbrojtura.

2.1.4 Analiza metabolike

2.1.4.1 Hyrje

Sipas përcaktimeve të kuadrit ligjor për planifikimin e territorit, analiza metabolike është pjesë e hartimit të strategjisë territoriale të PPV-së dhe një model për analizën dhe identifikimin e flukseve të materialeve dhe energjisë brenda territoreve të

caktuara. Në një vështrim të përgjithshëm, qyteti shihet si një organizëm i gjallë që ka nevojë për energji dhe burime për të funksionuar dhe që nga funksionimi i tij prodhohen mbetjet. Modeli krijon mundësinë e studimit të ndërveprimit midis sistemeve natyrore dhe njerëzore në një rajon. Kjo analizë studion flukset në territorin urban. Analiza zhvillohet përmes identifikimit të hyrjeve dhe daljeve kryesore në sistemin urban. Metabolizmi mund të përcaktohet si tërësia funksionale e proceseve sociale, ekonomike dhe teknike që ndodhin në qytete, si pasojë e rritjes së tyre, prodhimit të energjisë si dhe asgjësimit të mbetjeve. Analiza i shërben VSM duke ndihmuar identifikimin e ndotjes së ujërave dhe ajrit, shpërdorimin e burimeve, humbjen dhe degradimin e tokës, energjinë e nevojshme që harxhohet, si dhe lidhjen që kanë qytetet me periferinë. Ky është në thelb një bilanc i ndikimit të qytetit në mjedis që përcakton masa përmirësuese apo neutralizuese të ndikimit negativ. Praktikisht, metabolizmi i një sistemi urban është një përmbledhje e numrit të hyrjeve dhe daljeve (input-output) dhe mënyrës së përdorimit të ujit, energjisë, ushqimit, mbetjeve etj.

Hyrjet në sistemin urban (toka, uji, ajri, energjia, burimet e tjera) ndryshojnë pasi kalojnë në të, duke u transformuar në dalje (mbetje dhe shkarkime në ajër, ujë dhe tokë). Nëpërmjet analizës kryhet bilanci i burimeve natyrore të shfrytëzuara (hyrjet), mënyrës së përdorimit të tyre dhe ndotjeve e humbjeve që shkaktohen në sistemin urban (daljet). Hyrjet dhe daljet e secilit fluks krijojnë një tablo të plotë të mënyrës së funksionimit të territorit, duke evidentuar potencialet dhe burimet që mundësojnë funksionimin e territorit si një i tërë. Strategjia e mbështetur në analizën metabolike, mbështetet mbi parimet e qëndrueshmërisë dhe ka për qëllim përmirësimin e sistemit urban.

Metabolizmi konsiderohet si një proces dinamik fluksesh në një vend të dhënë, në një moment të dhënë, në një stad të dhënë të zhvillimit urban, dinamikë e cila shpjegohet me konceptin e vazhdimësisë ekologjike. Me "vazhdimësi ekologjike" kuptohen proceset e ndryshimeve në strukturën e specieve të një bashkësie ekologjike përgjatë kohës; ky proces varet nga kushtet klimatike, tokës dhe ndërhyrjet njerëzore.

Fluksi i energjisë dhe ujit do të kenë një analizë paraprake në shkallë rajoni e më pas në shkallë bashkie meqenëse këto burime menaxhohen në rang kombëtar dhe nuk gjenerohen tërësisht në territorin e bashkisë. Sidomos burimet ujore, kalojnë në disa sisteme urbane (lumenjtë) duke mbartur me vete edhe ndotjen që shkaktohet nga këto sisteme.

Për matjen e flukseve është përzgjedhur metoda LCA (Life Cycle Assesment) e cila mundëson vlerësimin e ciklit të jetës së burimeve. Gjithashtu, LCA vlerëson ndikimet e mundshme mjedisore, që nga shkaku (fillimi) deri në eliminimin total të tyre.

2.1.4.2 Energjia dhe uji në rajon

Bashkia Lezhë shtrihet në pjesë Verior të vendit, në aspektin gjeografik dhe zhvillimor lidhet me bashkitë Shkodër, Kurbin, Krujë, Durrës, Tiranë, Vorë dhe Kamëz. Në bilancin e energjisë dhe burimeve për bashkinë Lezhë na duhet të konsiderojmë një rajon më të gjerë që mundëson një vlerësim të plotë e të qartë të flukseve dhe ndërveprimit në shkallë territoriale. Në këtë kuadër, rajoni në analizën metabolike nënkupton bashkinë Lezhë si dhe bashkitë kufitare që bashkëveprojnë në mënyrë të ndërsjellë me këtë territor.

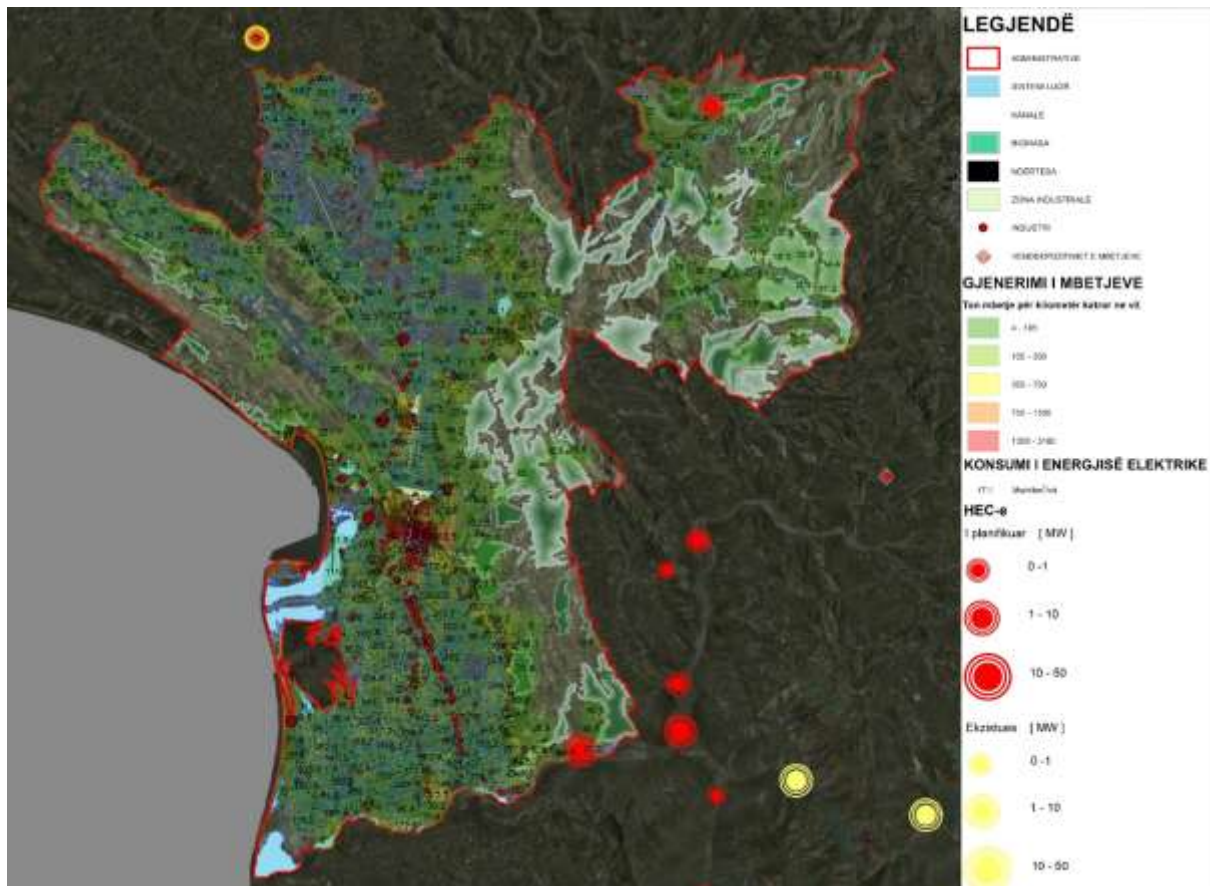

Figura 2.6 Harta e flukseve në territorin e Bashkisë Lezhë

2.1.4.3 Energjia

Shqipëria ka një potencial të madh hidroenergjitik, prej të cilit është shfrytëzuar vetëm 35.4 % e tij. Në shkallë vendi, kapaciteti i fuqisë së instaluar është 1,466 MW dhe prodhimi mesatar i energjisë arrin në 5.283 GWh. Rezervat totale hidroenergjitike lejojnë instalimin e një rrjeti energjitik prej 4,500 MW dhe prodhimi vjetor i energjisë mund të arrijë deri në 16 TWh. Në mbarë vendin janë 107 kontrata koncesionare në proces me një kapacitet total prej 1,386 MW që do të mundësojnë rritjen e burimeve energjetike të rajonit. Energjia hidrike në rajon shfrytëzohet përmes HEC-eve kryesisht në lumin Drin dhe Mat.

2.1.4.4 Hidrocentralet e mëdha

Numri i hidrocentraleve në funksionim është 7 hidrocentrale të mëdha dhe 38 të vogla.

Mbi lumin Drin ndodhen tre hidrocentrale në funksionim me një fuqi të instaluar në total prej 1,350 MW: në Vaun e Dejës, në Koman dhe Fierzë. Një kontratë koncesionare është nënshkruar për ndërtimin e një hidrocentrali tjetër në Ashtë, mbi lumin Drin, midis Qeverisë Shqiptare dhe kompanisë austriake “Österreichische Elektrizitätswirtschafts - Aktiengesellschaft”, me një kapacitet të instaluar 48.2 MW.

Mbi lumin Mat ndodhen dy hidrocentrale në funksionim, Ulëza dhe Shkopeti, me një fuqi të instaluar prej 49 MW.

Tabela 10: Fuqia dhe kapaciteti i hidrocentraleve në vend			
Nr.	Hidrocentrali	Fuqia e instaluar (kW)	Kapaciteti prodhues vjetor (kWh)
1.	Ulëza (Mat)	25.000	120.000.000
2.	Shkopeti (Mat)	24.000	90.000.000
3.	Bistrica I (Sarandë)	22.500	100.000.000
4.	Vau i Dejës (Shkodër)	250.000	1.000.000.000
5.	Fierza (Tropojë)	500.000	1.800.000.000
6.	Komani (Pukë)	600.000	2.000.000.000

2.1.4.5 Hidrocentralet e vegjël

Në shkallë vendi numërohen 70 hidrocentrale të vegjël me kapacitete që renditen midis 20 dhe 9,200 kW. Vetëm 38 prej tyre janë funksionalë, ndërsa të tjerët janë jo operacionalë. Midis tyre, 32 hidrocentrale funksionojnë në bazë të kontratave koncesionare (kapacitet i instaluar 24.4 MW), 16 janë privatizuar dhe operojnë me një kapacitet të instaluar 2,047 MW dhe 22 janë pronë shtetërore me një kapacitet të instaluar 11 MW.

Qëllimi i ndërtimit të këtyre hidrocentraleve të vegjël është furnizimi me energji i zonave të thella malore. Ato janë të tipit me derivacion dhe përdorin ujin e rrjedhave ujore në afërsi të tyre.

2.1.4.6 Burimet alternative

Burimet energjetike alternative janë shumë pak të shfrytëzuara. Energjia diellore, ajo e erës apo energjia gjeotermale nuk kanë gjetur ende përdorim të gjerë. Potencialisht, ka mundësi të mira për shfrytëzimin e këtyre tri formave të energjisë për bashkinë e Lezhë. Zonat fushore të bashkisë kanë një potencial të lartë për përdorimin e energjisë së erës.

Energjia e erës përdoret për pompimin e ujit, mullinjtë me erë dhe në dekadat e fundit, vëmendja është përqendruar në prodhimin e energjisë elektrike. Makineritë që operojnë me energjinë e erës kanë një kapacitet të instaluar që ndryshon nga disa kW deri në 5 MW dhe po përdoren me sukses në zona të veçuara. Energjia e erës është një potencial i konsiderueshëm si burim energjie dhe është e shpërndarë njëtrajtësisht në çdo cep të botës. Mullinjtë me erë mund të instalohen shpejt dhe përdorin një sipërfaqe të vogël toke. Në shumicën e shteteve, instalimet e mullinjve me erë përballen me një shqetësim të përbashkët, mungesën e matjes së vazhdueshme të shpejtësisë së erës dhe me mungesën e erës së përhershme.

Për këtë arsye, shoqëritë e ndryshme që duan të investojnë në këtë sektor e kanë të vështirë të marrin një vendim nëse ia vlen të investohet në një rajon të caktuar pa këto të dhëna të domosdoshme. Të dhënat e marra nga stacione të ndryshme meteorologjike në Shqipëri janë të përafërta dhe jo shumë të besueshme, sepse nuk janë mbledhur me qëllimin specifik të matjes së energjisë së erës.

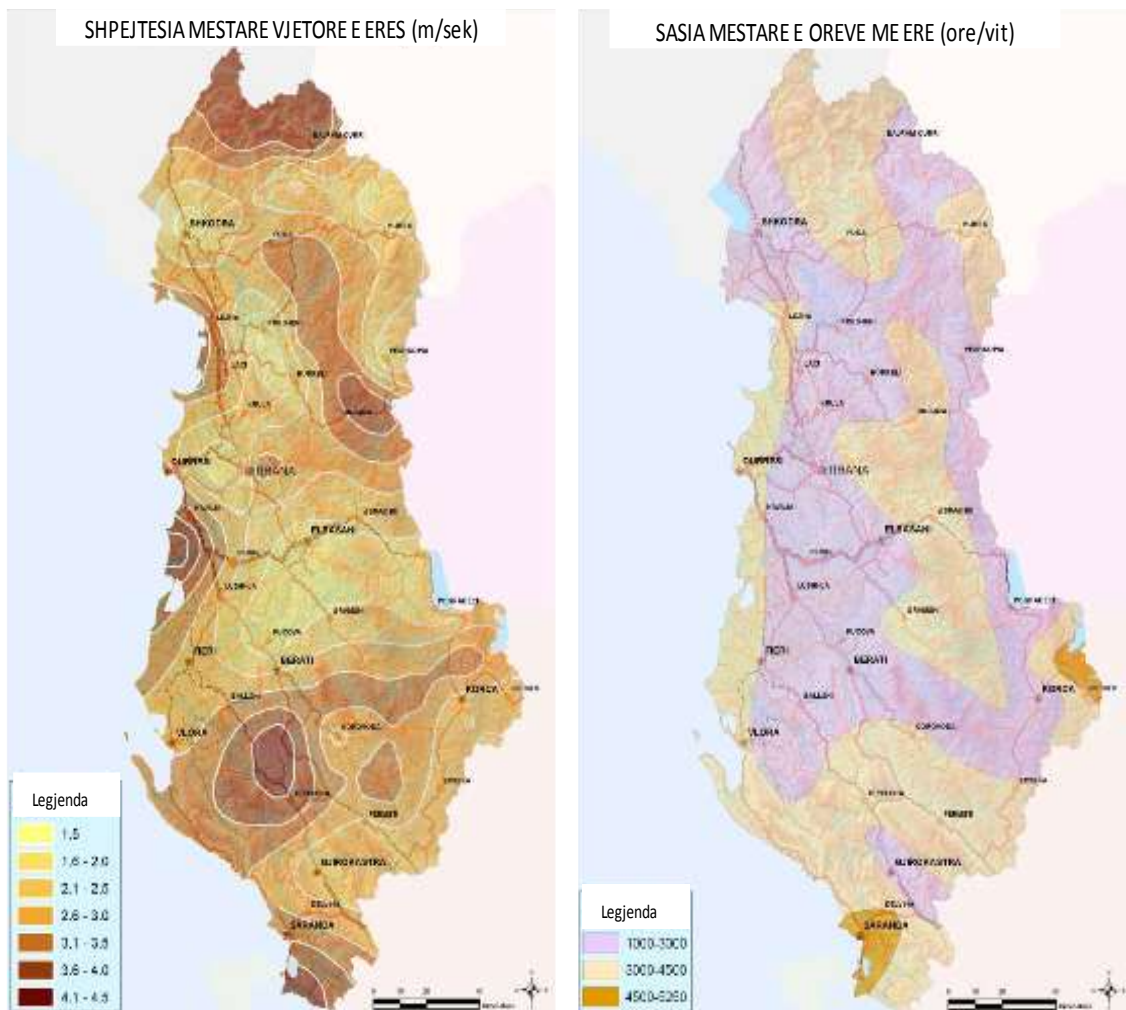

Figura 2.7 Ndarja në zona sipas shpejtësisë së erës dhe orëve vjetore

Ekzistojnë plane të mëdha për zhvillimin e energjisë së erës në Shqipëri në vitet e ardhshme me investime të konsiderueshme, me një total të centraleve të erës të licencuar me fuqi 1,300 MW.

Duke pasur si qëllim vlerësimin e potencialit të këtij burimi, është vlerësuar niveli i prodhimit të parqeve eolike të planifikuar për ndërtim në Shqipëri.

Disponueshmëria e parkut eolik ose faktori i ngarkesës (përqindja e kohës gjatë së cilës turbinat e erës janë në gjendje pune me ngarkesë të plotë), konsiderohet universalisht si problemi më i madh për energjinë e erës. Pasiguria mbi sasinë që do të prodhojë një park eolik është një sfidë më vete. Metodologjia e parashikimit dhe vlerësimet e burimeve të erës janë detyra të specialistëve. Matjet mesatare vjetore të erës ndërmjet 5.8 m/s deri në 7 m/s në zonat e kërkuara janë premtuese. Nga tabela e mëposhtme jepet lista e parqeve eolike për të cilat është dhënë licenca për ndërtimin, instalimin dhe prodhimin e energjisë elektrike dhe mund të shihet që faktorët e ngarkesës në mënyrë tipike variojnë nga 22 % deri në 25 %.

Tabela 11: Lista e parqeve eolike të miratuara								
Emri i shoqërisë	Vendndodhja	Kapaciteti i instaluar (MW)	Faktori i ngarkesës	Fuqia mes. efektive gjatë një viti (MW)	Prodhimi vjetor (GWh, vlerësim i kompanisë)	Prodhimi vjetor (GWh, vlerësimi i studimit)	Afati për vënien në punë	Data e lëshimit të licencës
HERA sh.p.k	Bilisht Kapshticë	150	23.8 %	35	330	312	2014	Nëntor 2007
Alb Wind Energy sh.p.k	Grykëderdhja e Shkumbinit Tërpan	225	20.7 %	46	484	407	2013	Janar 2008
Enpower Albania sh.p.k	Karaburun Llogara	500	25.9 %	129	1,369	1,134	2015	Tetor 2008
Ers-08 sh.p.k	Kryevidh Kavajë	40	21.0 %	8	68	73	2013	Qershor 2008
Biopower Green Energy sh.p.k	Shëngjin, Kodrat e Rencit Lezhë	230	22.0 %	50	450	481	2013	Gusht 2008
Unione Eolika Albania sh.p.k	Kryevidh Kavajë	150	24.3 %	36	300	319	2012	Gusht 2008
E-Vento Albania sh.p.k	Butrint Markat	72	23.2 %	17	65	146	2012	Korrik 2008
TOTALI		1,367			3,066			

Gjatë periudhës 2010 - 2014 ka vazhduar dhënia e licencave dhe deri në fund të dhjetorit 2014 në Shqipëri, totali i tyre shkon përafërsisht në 2,548 MW, në bazë të informacionit të dhënë nga Ministria e Energjisë dhe Industrisë, me potencial prodhimi energjie prej rreth 5 TWh/vit. Kapaciteti i sistemit elektrik shqiptar për të dërguar dhe përthithur energjinë e erës është vlerësuar përafërsisht deri në 180 - 200 MW.

Duke qenë se era është një burim energjie me probabilitet të ulët, është i nevojshëm realizimi i balancimit. Kombinimi i erës dhe i burimeve hidrike është një opsion i mirë. Centralët hidrike mund të futen në punë në çdo moment, prandaj janë një balancues i shkëlqyer për centralët e erës.

Ekziston një shumëllojshmëri burimesh gjeotermale, të cilat mund të klasifikohen në: burimet hidrotermale, rrymat e nxehta të ujit dhe shkëmbinjtë e shkrirë. Nga këto tre grupe, deri më tani, vetëm burimet hidrotermale kanë gjetur përdorim praktik në Shqipëri. Burimet hidrotermale shumicën e kohës janë burime energjie gjeotermale që prodhojnë ujë të nxehtë dhe përdoren në disa shtete për ngrohje të ambienteve të ndryshme.

Një teknikë e re përdorimi e energjisë gjeotermale është injektimi i ujit të ftohtë në puse të thella nafte dhe gazi natyror, të cilat tashmë nuk përdoren më, për t'u ngrohur. Uji injektohet me një temperaturë 7 - 8 °C dhe del në sipërfaqe me një temperaturë 22 - 25 °C. Në Shqipëri ka pak shpresa për të prodhuar avull nga burimet gjeotermale, por ka disa burime hidrotermale me temperaturë më të ulët (Tabela 12).

Tabela 12: Burimet gjeotermale në Shqipëri				
Nr.	Vendndodhja e burimit hidrotermal	Temperatura (°C)	Emri i pusit	Temperatura e ujit në sipërfaqe (°C)
1	Karmë-Sarandë	34	Ishmi-1/b	60
2	Langaricë-Përmet	26 - 31	Kozan-8	54
3	Sarandapori-Leskovik	26 - 27	Galigati-2	45
4	Tërvoll-Gramsh	24	Bubullima-5	48 - 50
5	Llixha-Elbasan	58	Seman-1	35
6	Kozan-Elbasan	57	Ardenica-12	32 - 38
7	Shupal-Elbasan	29 - 30		
8	Mamurras-Krujë	21		
9	Peshkopi	35 - 43.5		

Burimet më të rëndësishme gjeotermale të eksploruara deri më tani në Shqipëri janë:

- Sipërfaqja gjeotermale e Krujës, e cila është zona me burimet më të mëdha gjeotermale në Shqipëri, me një sipërfaqe 18 km gjatësi dhe 4,5 km gjerësi, e cila përmban rezerva të një game 5.9×10^8 - 5.1×10^9 GJ.
- Zona gjeotermale e Ardenicës ku uji del nga thellësia me një temperaturë 32 - 38 °C dhe rrjedh në sipërfaqe me një prurje me 15 - 18 l/s.
- Zona gjeotermale e Peshkopisë ku ndodhen disa burime gjeotermale të vendosur pranë njëri-tjetrit. Prurja e ujit është rreth 14 - 17 l/s dhe temperatura është 35 - 43,5 °C.

Energjia diellore në rajon është lehtësisht e shfrytëzueshme në të gjithë territorin e Bashkisë. Numri i lartë i orëve me diell (2300-2500 orë / vit), dhe rrezatimi në vlerat 1400 – 1500 kWh/m² në vit mundëson rendiment mjaft të lartë në përdorimin e këtij burimi.

Shfrytëzimi i burimeve alternative të energjisë do të mund të nxisë modelet e zhvillimit të qëndrueshëm dhe të garantojë ruajtjen e mjedisit dhe ekosistemit.

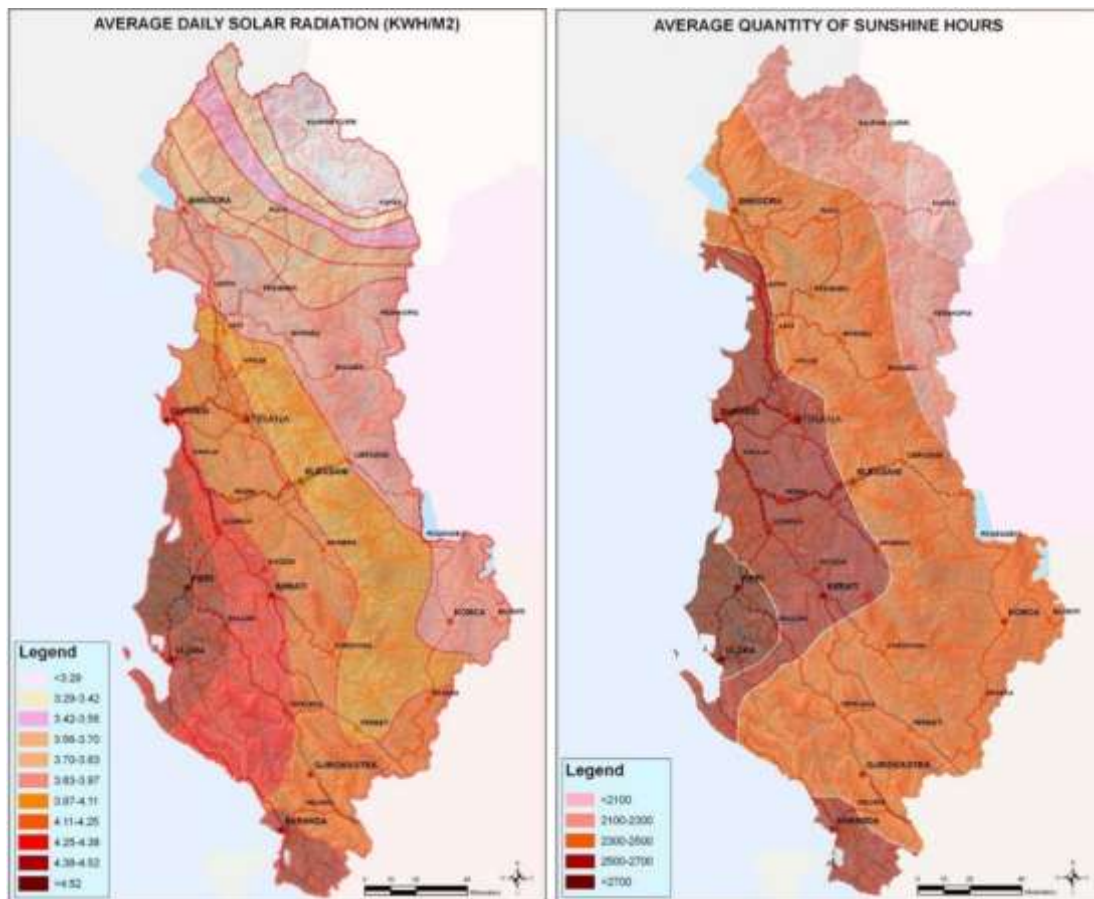

Figura 2.8 Energjia diellore në Shqipëri

2.1.4.7 Uji

Rajoni është i pasur me ujëra nëntokësore dhe sipërfaqësore. Territori i rajonit përshkohet nga lumenj të rëndësishëm si Mati dhe Ishmi si dhe ndikohet nga afërsia me lumenjtë Drin, Buna, Fan, Erzen dhe Shkumbin. Shfrytëzimi i lumenjve për prodhimin e energjisë është potenciali kryesor me impakt të drejtpërdrejtë në zhvillimin e rajonit. Në zonën veriore të rajonit ndodhen edhe HEC-et kryesore të cilat furnizojnë me energji një pjesë të konsiderueshme të territorit të Shqipërisë (Ulëza, Shkopeti, Fierza, Komani, Vau i Dejës, dhe Ashta).

Hidrografia e rajonit përbëhet prej ujërave sipërfaqësore dhe ujërave nëntokësore që gjenden në akuiferët kryesorë të zonës në studim. Rrjeti hidrografik i rajonit përbëhet prej disa lumenjve, ku ndër më kryesorët janë Lumi i Matit, që ndan Bashkinë e Lezhës nga Bashkia e Kurbinit, Drini i Lezhës, që vjen nga Veriu dhe pasi kalon pranë qytetit të Lezhës, derdhet në Detin Adriatik në Gjirin e Drinit.

Lumi i Matit ka një gjatësi prej 144 km dhe një sipërfaqe të pellgut ujëmbledhës prej 2441 km². Gjerësia e shtratit afër Milotit është rreth 1250 m, ndërsa në grykëderdhje 1000 - 1200 m. Prurja mesatare vjetore në Lumin Mat ndryshon nga 85 deri 103 m³/s.

Rrjeti hidrografik i territorit të Bashkisë së Lezhë përbëhet prej disa lumenjve, ku ndër më kryesorët janë Lumi i Matit, Drini i Lezhës, që vjen nga Veriu dhe pasi kalon pranë qytetit të Lezhës derdhet në Detin Adriatik në Gjirin e Drinit.

Lumenj të tjerë më pak të rëndësishëm janë lumenjtë Gjadër, që ndodhet në veri të Lezhës dhe lëviz në drejtim Lindje - Perëndim, Fani Madh dhe Fani i Vogël që rrjedhin nga Veriu (Qafa e Malit, Pukë) dhe verilindja (Domgjon, Mirditë), takohen me njëritjetrin afër Rubikut dhe së bashku derdhen në Lumin Mat. Ky i fundit është lumi më i rëndësishëm për furnizimin me ujëra nëntokësorë të akuiferave të Lezhës.

Ujërat nëntokësore në territorin e rajonit ndodhen kryesisht në zhavorret ujëmbajtëse të akuiferit Fushë - Kuqe, Fushë - Milot, Laç. Shfrytëzimi intensiv i këtij akuiferi ka filluar që në vitin 1964 me kryerjen e një sërë shpimesh me rrotullim dhe me goditje në zonën e Fushë - Kuqes dhe Adriatikut. Pas vitit 1966 hynë në shfrytëzim edhe shpimet e Milotit nga ku merren rreth 460 l/s. Po ashtu shpimet e Laçit japin rreth 250 l/s. Në këtë mënyrë nga zhavorret aluviale të pjesës jugore të pellgut të Matit (akuiferi Adriatik - Fushë - Kuqe - Laç - Milot) merren mbi 1500 l/s.

Përveç sasisë së ujërave nëntokësore që merren si në krahun verior të Lumit Mat, ashtu dhe në krahun jugor të zonës, zonë tjetër në perspektivë për marrjen e burimeve ujore suplementare është edhe grykëderdhja e vetë Lumit Mat.

Kjo pjesë kufizohet nga Rrila e Planës në veri të Lumit Mat dhe që vazhdon me Gurrzën, Fushë-Milotin dhe vetë zallishten e lumit Mat, përbën zonën më me perspektivë të pellgut të Matit. Shpimet e kryera në këtë zonë kanë kapur zhavorre me trashësi mbi 100 m, të cilat formojnë një shtresë ujëmbajtëse me parametra hidraulike shumë të lartë dhe me cilësi uji shumë të mirë. Bazuar në llogaritjet e bëra, në këtë zonë mund të merren rreth 2500 l/s ujë, pa ndikuar në regjimin e akuiferëve të tjerë.

Ujërat nëntokësorë në territorin e Bashkisë Lezhë ndodhen kryesisht në zhavorret ujëmbajtëse të akuiferit të Lezhës, Fushë-Kuqe. Shfrytëzimi intensiv i këtij akuiferi ka filluar që në vitin 1964 me kryerjen e një sërë shpimesh me rrotullim dhe me goditje në zonën e Fushë Kuqes dhe Adriatikut. Pas vitit 1966 hynë në shfrytëzim edhe shpimet e Milotit nga ku merren rreth 460 l/s. Po ashtu shpimet në Gorre-Fushë Kuqe japin për ujësjellësin e Durrësit rreth 800 l/s. Në këtë mënyrë vetëm nga akuiferi i Lezhës merren rreth 1300 l/s.

Përveç sasisë së ujërave nëntokësore që merren si në krahun verior të Lumit Mat ashtu dhe në krahun jugor të zonës, tjetër zonë në perspektivë për marrjen e burimeve ujore suplementare është edhe grykëderdhja e vetë Lumit Mat.

Shfrytëzimi i resurseve të akuiferit është një potencial për përmirësimin e furnizimit me ujë të zonave të banuara. Afërsisht 50% e banorëve, kryesisht në zonat rurale, përdorin si alternativë furnizimi ujin e puseve.

2.1.4.8 Analiza e bashkisë Lezhë

Analiza e metabolizmit të territorit të Bashkisë Lezhë merr në konsideratë disa faktorë kryesorë që ndikojnë në flukset e energjisë, ujit, ushqimit, mbetjeve dhe turizmit. Bashkia e Lezhë ka një sipërfaqe prej 509.1 km² dhe një popullsi prej 65,633 banorë (Censusi, 2011). Flukset e analizuar në kuadër të analizës së metabolizmit janë energjia, uji, ushqimi, mbetjet dhe turizmi. Analiza për secilën rrymë ndjek të njëjtën metodologji në parim, por për shkak të mungesës së informacioneve të caktuara, analiza pëson modifikime nga fluksi në fluks. Për të analizuar flukset janë vëzhguar hyrjet dhe daljet për secilin prej tyre, për të kuptuar problemet mjedisore dhe humbjet.

2.1.4.9 Fluksi i energjisë

Fluksi i energjisë tregon raportet midis sasisë së energjisë së prodhuar dhe asaj të konsumuar në territorin e bashkisë Lezhë. Këtu trajtohen edhe burimet potenciale që mund të shfrytëzohen duke balancuar burimet e mbi-shfrytëzuara.

Energjia hidrike e lumenjve brenda territorit të bashkisë Lezhë shfrytëzohet në nivele të ulëta pasi edhe lumenjtë që kalojnë në këtë territor nuk janë të shumtë dhe me prurje të konsiderueshme. Gjithsesi, planifikimi për shfrytëzim të burimeve hidrike është bërë në rrjedhën e lumit Fan dhe Mat (Lezhë dhe Kurbin) duke parashikuar ndërtimin e disa HEC-esh me kapacitete të ndryshme që shkojnë edhe deri në 50 MW.

Aktualisht në territorin e Lezhës parashikuar të ndërtohen një hidrocentrale i vogël me fuqi 1-10 MWh, në njësinë administrative Ungrej dhe një hidrocentral me fuqi 10-50 MW në njësinë administrative Zejmen.

Një burim alternativ energjie që ka potencial për t'u përdorur në territorin e Lezhës, është energjia diellore. Lezha ndodhet ndërmjet izolinjave 1400 – 1450 kWh/m² në vit. Shpërndarja e mesatares ditore për rrezatimin global në stacionin meteorologjik të Tiranës luhet nga 1.55 në muajin dhjetor deri në 6.78 në muajin korrik. Energjia diellore shfrytëzohet në nivel kombëtar 0.1 % dhe shfrytëzohet për prodhimin e ujit të ngrohtë sanitar dhe në mënyrë individuale me kolektorë diellorë. Energji tjetër potenciale në Lezhë mund të jetë energjia e erës. Në pjesën jug-perëndimore të Bashkisë Lezhë shpejtësia e erës arrin deri në 3.5 m/s.

Energjia elektrike është një nga burimet primare të energjisë në Shqipëri. Për të llogaritur konsumin e energjisë për familje/vit jemi mbështetur mbi të dhënat INSTAT, Censusi 2011 (Grid). Duke iu referuar numrit të banorëve që gjenden për çdo km² në të gjithë territorin e Bashkisë Lezhë dhe duke marrë parasysh që konsumi total i energjisë në Shqipëri për vitin 2011, është 2,587,907 MWh, mund të llogarisim sa energji elektrike konsumon mesatarisht një familje në vit.

Për vitin 2011 sipas INSTAT numri mesatar i personave në një familje është përafërsisht 4 anëtarë. Numri total i Njësive Ekonomike Familjare është: 722,600 familje (). Konsumi mesatar i energjisë elektrike për familje në vit është: Konsumi i energjisë elektrike nga familjet (2,587,535)/nr. e familjeve (722,600) = Energjia elektrike që konsumon një familje për një vit (3.6 Mwh). Për të gjeneruar energjinë e konsumuar për çdo km², shumëzojmë numrin e familjeve në atë sipërfaqe me vlerën mesatare vjetore të konsumit të energjisë.

Një sasi e konsiderueshme e energjisë së konsumuar shkon për ngrohje. Sipas të dhënave të INSTAT, burimi kryesor i energjisë së përdorur për ngrohje në Bashkinë Lezhë, nga njësi ekonomike familjare (NjEF), vazhdon të jetë energjia e përftuar nga drutë e zjarrit. Konkretisht në këtë bashki 51.87 % të NjEF përdorin drutë e zjarrit për t'u ngrohur, ndjekur nga gazi (23.44 %) dhe më pas nga energjia elektrike (12.71 %).

Tabela 13: Popullsia banuese në Shqipëri (INSTAT, 2011)	
Popullsia banuese gjithsej	2,821,977
Numri gjithsej i njësive ekonomike familjare	722,600

Tabela 14: NJEF sipas llojit kryesor të energjisë së përdorur për ngrohje në zonat urbane dhe rurale			
Lloji kryesor i energjisë së përdorur për ngrohje	Zona urbane dhe rurale		
	Gjithsej	Urbane	Rurale
Gjithsej	82,074	35,149	46,925
Dru	42,574	6,537	36,037
Energji elektrike	10,434	8,653	1,781
Gaz	19,242	14,289	4,953
Lloj tjetër energjie (panelet diellore, qymyr, naftë, etj.)	365	221	144
Pa ngrohje	9,459	5,449	4,010

Tabela 15: Bilanci i energjisë elektrike, 2011 (INSTAT, 2011)	
Emërtimi	Energjia (MWh)
Energji në dispozicion (Burimi)	7,532,055
Prodhimi neto vendas	4,057,089
Termocentrale	0
Hidrocentrale	4,057,089
Importi bruto (energji në marrje)	3,474,966
Eksporti bruto (energji në dhënie)	300,544
Humbje në rrjet	2,179,157
Familjet	2,587,907
Të tjera	2,443,667

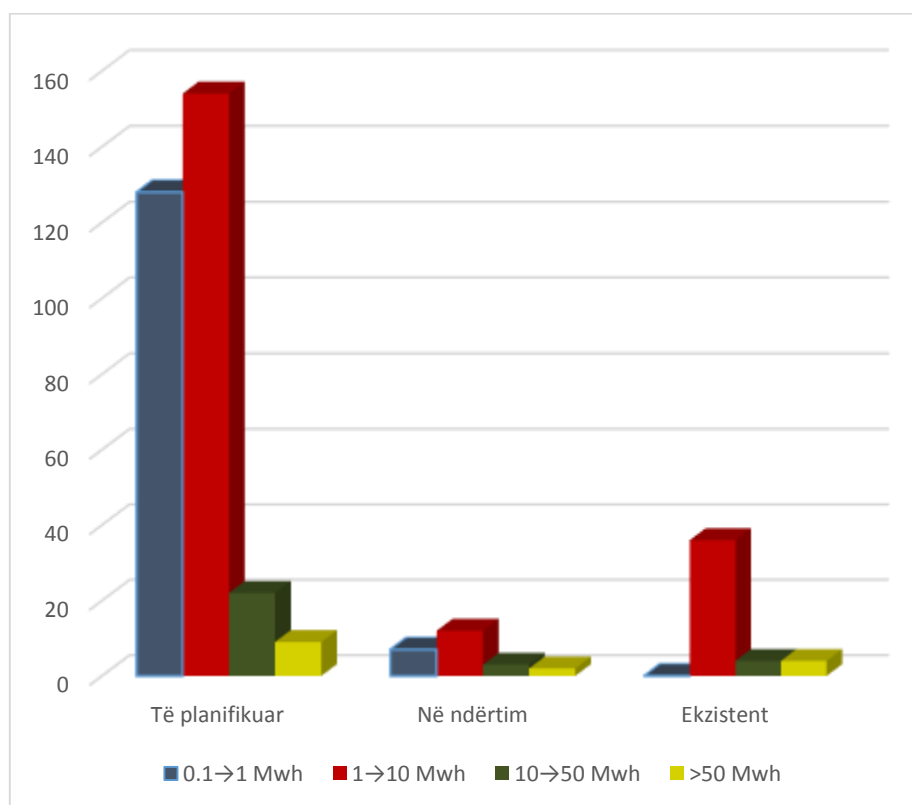

Figura 2.9 Hidrocentralet në territorin e Shqipërisë

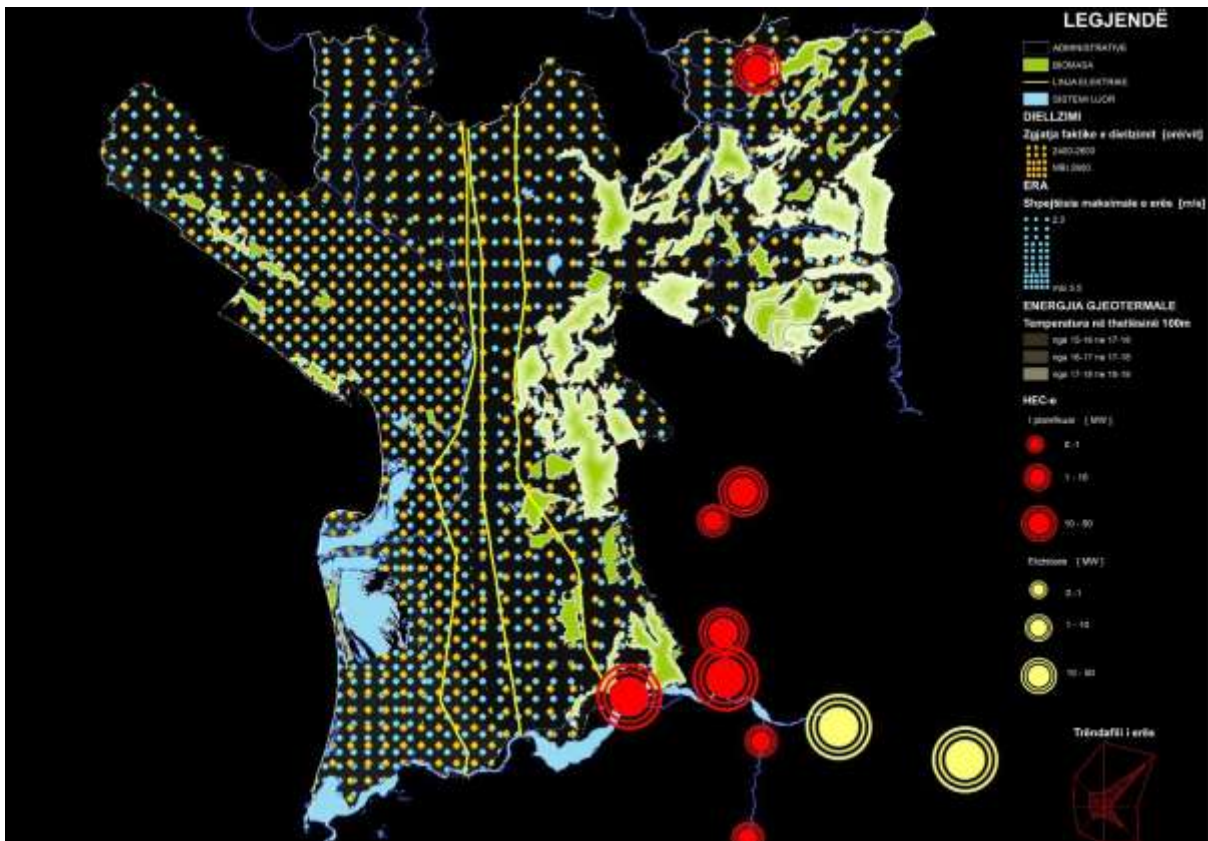

Figura 2.10 Fluksi i energjisë

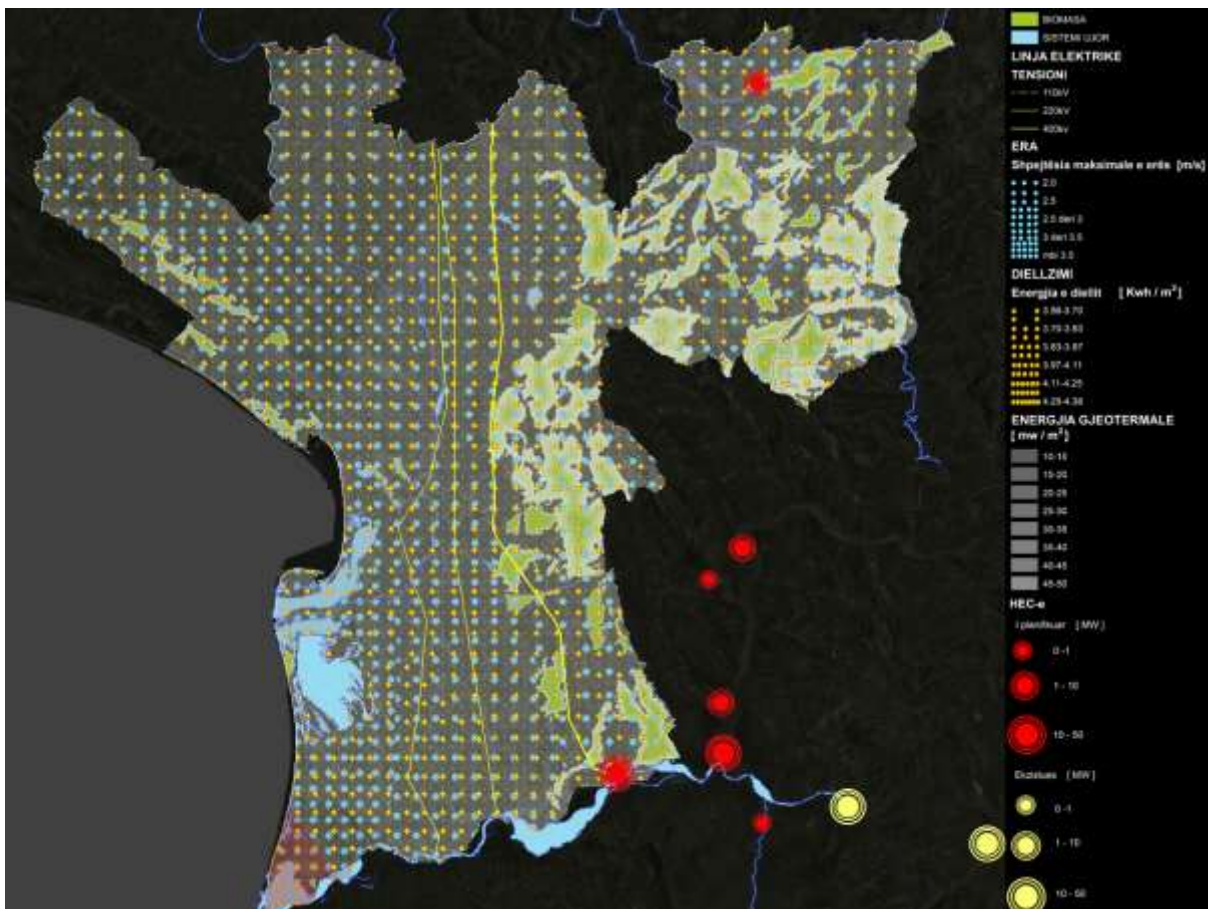

Figura 2.11 Potenciali energjetik

2.1.4.10 Fluksi i ujit

Fluksi i ujit tregon për bilancin e prodhimit të ujit sipërfaqësor dhe nëntokësor në territorin e Bashkisë Lezhë dhe sasinë e konsumuar të tij. Uji përdoret për qëllime teknologjike, për pirje, imbotilim (uji i mbushur në shishe), shpërndarje nëpërmjet rrjetit të ujësjellësit dhe përdoret për banorët, bizneset, industrinë, institucionet etj.

Për të bërë një llogaritje të përafërt të sasisë së ujit që ndodhet në organizmin urban (në territorin e Bashkisë Lezhë, në këtë rast) mund të nxjerrim sasinë totale të ujërave në territor (ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore) dhe sasinë e përdorimit të ujërave. Sasia e ujërave nëntokësore llogaritet nga burimet që shfrytëzohen në territor. Ujërat sipërfaqësore zënë një sipërfaqe prej 19.18 km² në të gjithë territorin e Bashkisë Lezhës. Pjesë të rëndësishme në territorin e Lezhës, nga pikëpamja e ujërave sipërfaqësore, zënë kanalet ujëtare.

Shtresat nëntokësore ujëmbajtëse ndodhen në akuiferin e Lezhës. Sasia e ujit që mund të shfrytëzohet nga burimet ujore shkon në mbi 1000 l/sek. Këto ujëra nëntokësore përdoren për pirje, për t'u shpërndarë në sistemin e ujësjellësit, për qëllime teknologjike etj.

Nga të dhënat e marra nga ndërmarrja e ujësjellës-kanalizimeve në Bashkinë Lezhë rezultojnë se territori i bashkisë ka mbulim të mirë me shërbimin e ujësjellës-kanalizimeve (100 % dhe 93 %). Zona e qytetit e merr shërbimin nga UK Lezhë ndërsa njësitë administrative të marrin shërbimin nga puse shpimi.

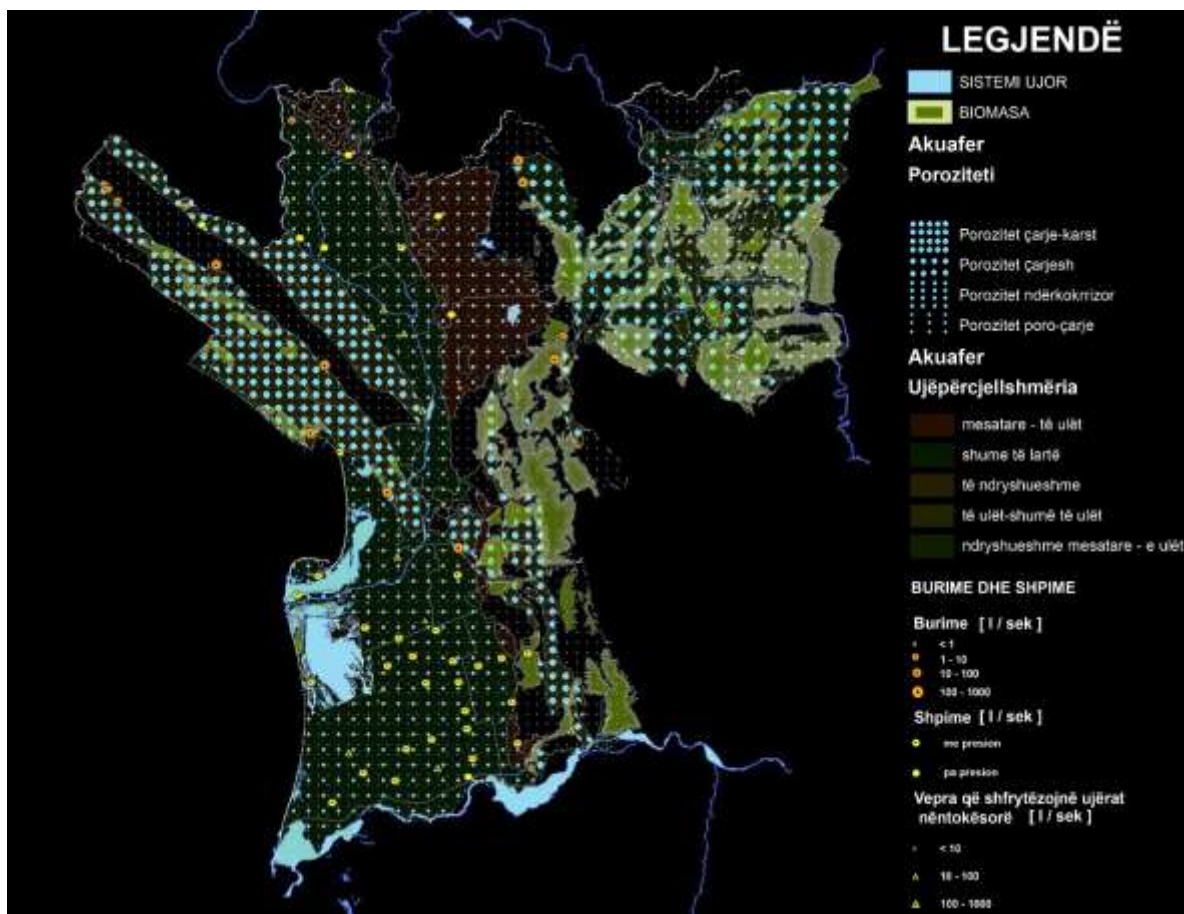

Figura 2.12 Fluksi i Ujit

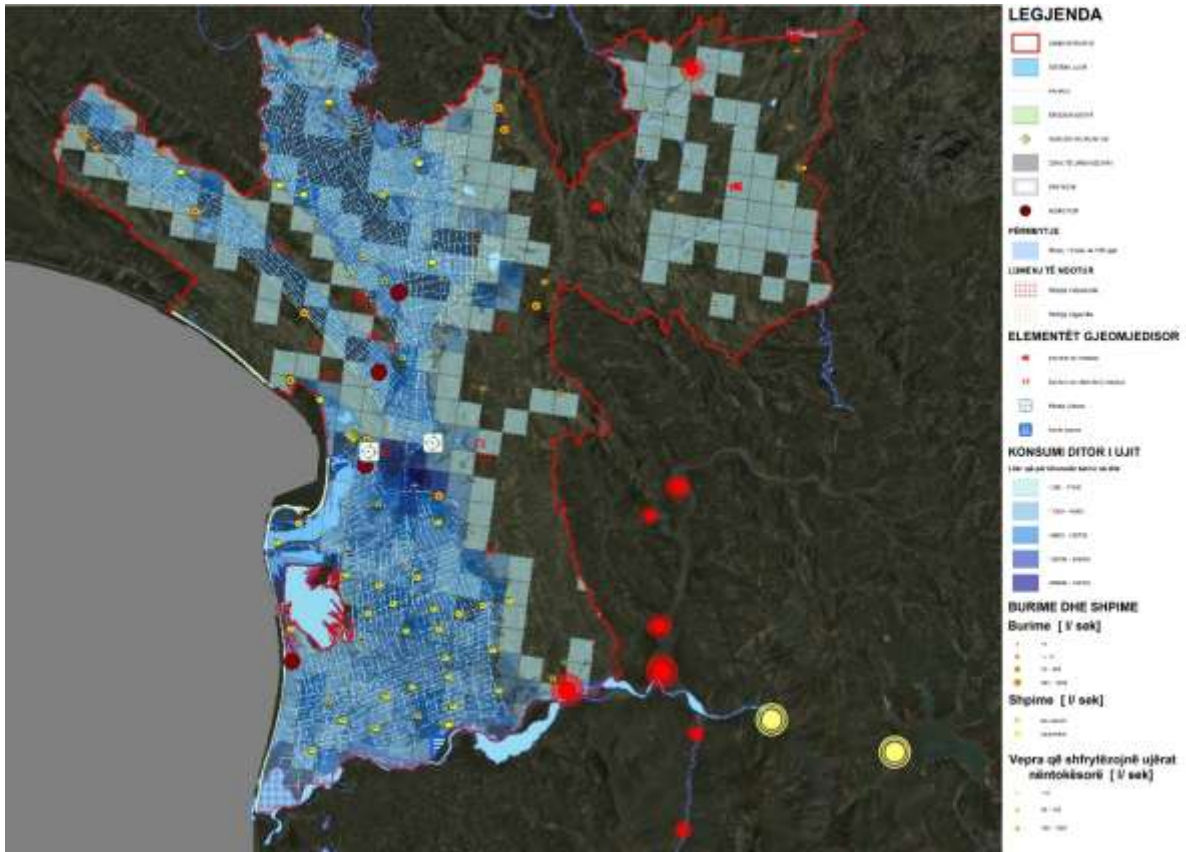

Figura 2.13 Konsumi i ujit

Sistemi i furnizimit me ujë të pijshëm nga UK Lezhë merr ujë nga ujëmbledhësi i Lezhë. Sasia totale e ujit që shfrytëzohet për shërbimin e ujësjellësit në Bashkinë Lezhë është 30 l/sek.

Për të llogaritur konsumin e ujit të pijshëm në nivel bashkie jemi mbështetur në të dhënat e UK Lezhë dhe në të dhënat e INSTAT, Censusi 2011 (Grid) për popullsinë dhe numrin e banorëve për çdo km² në të gjithë territorin e Bashkisë Lezhë. Konsumi mesatar i ujit të pijshëm për konsumatorët familjarë (banorë) është 100 litra/banorë/ditë.

2.1.4.11 Fluksi i ushqimit

Fluksi i ushqimit, analizon të dhënat për importin, prodhimin, përpunimin, konsumin, humbjen dhe eksportin e ushqimeve. Për sa i përket fluksit të ushqimit në Bashkinë Lezhë do të analizojmë të dhënat bujqësore dhe blegtorale, që prodhohen në territor, pasi zënë një peshë kryesore në fluksin e ushqimit. Importet realizohen në nivel kombëtar dhe nuk ka shifra të sakta për thithjen e tyre në nivel vendor. Të dhënat për përthithjen e produkteve bujqësore dhe blegtorale janë në nivel qarku. Në këtë rast, për të llogaritur fluksin e ushqimit mund të fokusohemi më tepër në të dhënat mbi produktet bujqësore dhe blegtorale si dhe infrastrukturën ndihmëse, siç janë pikat e grumbullimit dhe të përpunimit të këtyre produkteve, sasinë e produkteve që shkon në treg dhe sasinë e produkteve që shkon për eksport.

Sipas të dhënave nga Qendra e Transferimit të Teknologjive Bujqësore (QTTB) në territorin e Lezhë prodhohet një sasi e lartë e produkteve bujqësore dhe blegtorale, të cilat kanë ndikim në rang kombëtar e jo vetëm për territorin e kësaj bashkie.

Sipërfaqja totale e tokave bujqësore në Bashkinë Lezhë është 34,736 ha. Toka shumë e përshtatshme për kultivimin e kulturave bujqësore e ka bërë Lezhën shumë të rëndësishme në nivel kombëtar për prodhimet bujqësore.

Përbërës niveli I		Përbërës niveli II	Prodhimi
Prodhime bimore	Prodhimet e arave	Drithera (Ton)	28,965
		Perime (Ton)	24,620
		Patate (Ton)	3,557
		Fasule (Ton)	1,039
		Farogjere (Ton)	218,375
	Drufrutor	Peme frutore (Ton)	2,063
		Ullinj (Ton)	1,079
		Agrume (Ton)	83
		Rrush gjithsej (Ton)	4482
	Prodhimi Blegtoral	Prodhim Blegtoral	Qumesht (Ton)
Mish (Ton)			6064
Lesh (Ton)			28
Veze (000/kokrra)			7200
Mjalte (Ton)			58

Për të llogaritur fluksin e ushqimit janë përdorur të dhënat e INSTAT (prodhimet) dhe të dhënat e Ministrisë së Bujqësisë, (sasia që shkon në treg dhe eksport). Fluksi i ushqimit është realizuar vetëm për disa kultura, pasi të dhënat nuk janë të plota dhe nuk mund të kuptohen hyrjet dhe daljet. Siç mund të kuptojmë nga fluksi, hyrjet (prodhimet) janë më të larta se daljet (treg dhe eksport) sepse një pjesë e këtyre produkteve shkojnë për konsum vetjak, një sasi e caktuar është humbje dhe një pjesë tjetër shkon për shitje në mënyrë informale. Në disa raste vëmë re që sasia e produkteve që shkon në treg dhe eksport është shumë herë më e lartë se sasia që prodhohet, sepse burimi i të dhënave është i ndryshëm, prodhimet janë përcaktuara nga QTTB, ndërsa të dhënat për treg dhe eksport janë nga Ministria e Bujqësisë.

Njësia Administrative	Ferma gjithësej	Nga këto:			
		Ferma Bujqësore		Ferma Blegtorale	
	Nr.	Nr.	ha	Nr.	Ha
Zejmen	3207	1600	1951	1607	18833
Shenkoll	4510	2300	3022	2210	27390
Kolsh	1445	830	1365	615	11039
Shengjin	2020	900	1308	1120	13315
Balldre	2977	1650	2917	1327	25925
Kallmet	2360	1350	1873	1010	16830
Blinisht	2326	1346	2579	980	20650
Dajç	3020	1620	2516	1400	36759
Ungrej	900	470	940	430	10532
Bashkia Lezhë	22765	12066	18471	10699	181273

Figura 2.14 Fluksi i Ushqimit

2.1.4.12 Fluksi i mbetjeve

Fluksi i mbetjeve analizon sasinë e mbetjeve që importohen, prodhohen, riciklohen dhe përpunohen. Shërbimi i grumbullimit të mbetjeve urbane ofrohet për territorin e qytetit (Bashkia Lezhë). Në territorin e Lezhës shërbimi ofrohet në nivel 80 – 100 %. Venddepozitimi i mbetjeve në Lezhë ndodhet jashtë territorit të bashkisë. Diferencimi i mbetjeve në burim nuk kryhet dhe rezulton në mungesë të riciklimit apo përpunimit të mbetjeve. Treguesi i mungesës së diferencimit të mbetjeve është edhe niveli i lartë i mbetjeve që importohen për t'u ricikluar nga kompanitë e riciklimit të vendosura në Shqipëri. Në vitin 2013 në Shqipëri janë importuar 207,690 ton mbetje dhe janë eksportuar vetëm 30,704 ton mbetje nga të cilat 35,055 ton janë mbetje të riciklueshme.

Sipas të dhënave të Ministrisë së Mjedisit (për lejet mjedisore), në territorin e bashkisë Lezhë operon vetëm një kompani riciklimi, për ujërat e ndotura (në zonën e Shëngjinit). Për të llogaritur gjenerimin e mbetjeve bashkiake në territorin e Bashkisë Lezhës, jemi mbështetur në metodologjinë e INSTAT për të dhënat e popullsisë në çdo km². Sasia mesatare e mbetjeve që gjeneron një person në ditë është 0.7 kg (qytete) dhe 0.4 kg (fshatra). Sasia më e madhe e mbetjeve të gjeneruara ndodh normalisht në zonat më të populluara siç është qyteti i Lezhës. Sasia e mbetjeve të gjeneruar në këto, në zonën urbane, arrin vlera 1,745 – 5,085 ton/mbetje për km² në vit.

Riciklimi i mbetjeve bashkiake (organike, druri, letre, kartoni, LD plastike, qelqi, produkte kauçuku) në territorin e bashkisë Lezhë është përafërsisht 78.6 %, ndër të cilat peshën më të madhe e zënë mbetjet organike me 47 %, 15 % plastika dhe 12 %

letra. Procesi i riciklimit është i komplikuar për arsye se mbetjet nuk ndahen që në burim dhe nuk ka stimuj për realizimin e këtij procesi.

2.1.4.13 Turizmi

Lezhë është një nga një nga qarqet që zotëron potenciale të mëdha për zhvillimin e turizmit. Pozita gjeografike e favorshme, klima si dhe të gjitha asetet historike, kulturore, etnografike dhe natyrore, japin mundësinë e zhvillimit jo vetëm të turizmit bregdetarë, por edhe atë historikë e natyrorë.

Sektori turistik, i cili, me zgjerimin e tij të shpejtë dhe të theksuar jo vetëm në nivel lokal por edhe në nivel kombëtar, ka më shumë premisa për gjenerim përfitimi dhe për punësim.

Figura 2.15 Harta e potencialeve turistike

2.1.4.14 Përfundime

Analiza e metabolizmit tregon se si funksionon territori i bashkisë në lidhje me disa nga flukset kryesore të burimeve të tij, nga prodhimi deri në konsumim.

Në territorin e Bashkisë Lezhë energjia diellore është një potencial i pashfrytëzuar. Energjia diellore mund të përdoret kryesisht në mënyrë individuale nëpërmjet kolektorëve diellorë për ngrohjen e ujit dhe paneleve fotovoltaike për prodhimin e

energjisë elektrike por edhe nëpërmjet fermave diellore (centrale fotovoltaike). Në këtë mënyrë ulet sasia e energjisë që shpenzohet aktualisht për ngrohje dhe konsum, që përftohet kryesisht nga energjia elektrike dhe drutë e zjarrit duke ulur ndjeshëm impaktin ndaj mjedisit.

Shpejtësia mesatare e erës në pjesën veriperëndimore arrin deri në 3.5 m/s, çka tregon për potencialin e prodhimit të energjisë duke përdorur erën si burim. Nëse të gjitha potencialet që ka Bashkia Lezhë për prodhimin e energjisë përdoren, siç janë energjitë e rinovueshme, sasia e energjisë do të mbulojë një pjesë të mirë të nevojave që ka ky territor për furnizim me energji. Gjithashtu, përdorimi i burimeve alternative mbron mjedisin dhe përdor burimet në mënyrë efikase. Shërbimi i furnizimit me ujë duhet të shtrihet në të gjithë territorin nën administrimin e Bashkisë Lezhë. Ky shërbim ofrohet më tepër në zonën urbane të bashkisë dhe sistemi i shpërndarjes është konvencional (rrjet tubacionesh), por mund të përdoren edhe puset për në zona të caktuara, në këtë mënyrë sigurohet edhe një mbulim më i mirë i shërbimit të furnizimit me ujë të pijshëm. Konsumi maksimal i ujit në bashkinë Lezhë shkon nga 248900-726300 litër për km² në ditë.

Duke pasur parasysh këtë potencial që ka Bashkia Lezhë për fluksin e ujit, duhet që shërbimi i furnizimit me ujë të ofrohet në të gjithë territorin.

Nga fluksi i ushqimit mund të kuptojmë që Lezha është e specializuar në prodhimin e foragjerëve, perimeve, drithërave, rrush, vreshtarisë, ullishtave dhe pemë frutore. Territori i Lezhës ka sipërfaqe të konsiderueshme natyrore të cilat janë potencial për mbjelljen e drufrutorëve, duke rritur kështu prodhimin e këtyre kulturave bujqësore. Duke iu referuar edhe Ministrisë së Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, kulturat më të përshtatshme për Lezhën janë: ullinjtë, vreshtat dhe pemët frutore. Kulturat blegtorale me prodhimin më të lartë janë qumështi, mish dhe vezët.

Duhet që mbetjet të diferencohen patjetër që në burim ose në qendrën e përzgjedhjes eventualisht e integruar brenda ven depozitimit; në këtë mënyrë do të ketë një nivel më të lartë riciklimi. Për këtë pushteti vendor duhet të përdorë stimuj që nxisin procesin e diferencimit të mbetjeve që në burim. Shërbimi i grumbullimit të mbetjeve duhet të ofrohet në të gjithë territorin e Bashkisë Lezhë dhe jo vetëm në disa qendra urbane.

2.2 STRATEGJIA TERRITORIALE, VIZIONI STRATEGJIK DHE OBJEKTIVAT E ZHVILLIMIT

2.2.1 Identifikimi i mundësive kryesore të zhvillimit ekonomik dhe social

2.2.1.1 Hyrje

Bashkia e Lezhës, ka një ndarje horizontale të territorit që paraqitet homogjen në drejtimin vertikal. Resurset territoriale – pesë tipologjitë e peizazheve të trajtuara në kapitullin 1.3.2 – nga pikëpamja ekonomike, mund të ndahet në tri fasha gjatësore.

- i. Fasha bregdetare, ku turizmi, peshkimi dhe kultivimi i peshkut, përfaqësojnë resurse të çmuara, të cilat janë në gjendje të krijojnë procese zhvillimi lokal, siç tregon rasti i zonës së Shëngjinit.
- ii. Fasha e ndërmjetme, e përfshirë midis bregdetit dhe fashës urbane, që paraqitet si një ultësirë e përbërë më së shumti nga toka bujqësore, të përdorura për mbjellje ose kullota, në varësi të pjellorisë. Kjo fashë përfshin korridorin infrastrukturor, që lidh Tiranën me Lezhën.
- iii. Fasha urbane rrëzë malit, e cila paraqitet e pajisur me një sërë resursesh mjedisore dhe arkeologjike, të shfrytëzueshme nga pikëpamja turistike, dhe aktivitete prodhimi të produkteve ushqimore, si vera dhe vaji, për të cilët kërkesa vendore dhe ndërkombëtare është në rritje.

Pavarësisht potencialeve të zonës, aktivitetet industriale janë modeste. Me përjashtim të përpunimit të peshkut në Shëngjin dhe Lezhë dhe aktiviteteve tekstile dhe të këpucëve me pak rëndësi, industritë me aktive janë të përqendruara në sektorin e ndërtimit dhe atë të nxjerrjes së mineraleve.

Spektori turistik, i cili, me zgjerimin e tij të shpejtë dhe të theksuar në nivel kombëtar, ka më shumë premisa për gjenerim përfitimi dhe për punësim, edhe në një horizont kohor të shkurtër. Nga ana tjetër, bujqësia dhe blegtoaria, kanë një potencial të madh zhvillimi socio-ekonomik për zonën, por problemet strukturore të këtij sektori bëjnë të kuptohet se, kohëzgjatja derisa efektet e ndërhyrjeve të ndihen do të jetë më e madhe.

Kjo kornizë tregon qartë se vizioni i sistemit të ndërhyrjeve që synojnë zhvillimin e territorit, duhet të ketë si qëllim nxjerrjen në pah të vlerave ekonomike të tri fashave të lartpërmendura, si në drejtimin horizontal ashtu edhe në atë vertikal

Në drejtimin horizontal, duke krijuar marrëdhënie dhe bashkëpunime midis resurseve turistike të fashës bregdetare dhe fashës urbane të rrëzës së malit. Induktimi i sektorit turistik, nga ana e tij, nxit zinxhirin e shkurtër të prodhimit lokal të ushqimeve, të ardhura nga bujqësia dhe blegtoaria e fashës së ndërmjetme të territorit.

Në drejtimin vertikal, përgjatë tri fashave që përshkojnë bashkinë Lezhë, më qëllim që të shfrytëzohen ekonomitë e shkallës dhe *spill-over* që do të lindin nga shfrytëzimi i resurseve turistike përgjatë fashës bregdetare dhe fashës urbane. Në mënyrë analoge, krijimi i strukturave logjistike për depozitimin, ngrirjen (frigoriferike) dhe shpërndarjen e produkteve bujqësore dhe blegtorale – të nevojshme për modernizimin e sektorit bujqësor kombëtar dhe lokal – do të krijoje ekonomi shkalle dhe bashkëveprime mes ndërmarrjeve bujqësore dhe blegtorale që operojnë në fashën e ndërmjetme.

Në bazë të këtij vizioni të sistemit, që synon zhvillimin e integruar dhe të bashkërenduar të resurseve ekonomike territoriale, tërësia e ndërhyrjeve për

zhvillimin e bashkisë Lezhë përfshin si sektorin turistik, ashtu edhe atë bujqësor dhe logjistikën bazë. Ndër këto ndërhyrje, ka disa që i konsiderojmë specifike dhe me prioritet të lartë, pa zvogëluar rëndësinë e projekteve të tjera të zhvillimit (të listuara në kap. 3.1.3) të cilët janë plotësuesit natyralë të tyre. Përsa i përket bashkisë Lezhë, është e nevojshme që të synohet së pari, përforcimi i rolit tërheqës të polit turistik dhe portual të qytetit të Shëngjinit.

Është me vend të nënvizohet që suksesi i projekteve të propozuara varet në mënyrë thelbësore nga efikasiteti i projekteve bazë të treguar në këtë studim. Në veçanti, është e rëndësishme që të ndërhyhet në drejtim të:

- i. përmirësimit të rrjeteve teknike, pra rrjetet rrugore, ujësjellës dhe kanalizime;
- ii. zvogëlimit të niveleve të ndotjes së lumenjve dhe brigjeve si dhe mbrojtja e ujërave nëntokësor;
- iii. organizimit të një sistemi të përshtatshëm të asgjësimit të mbetjeve urbane;
- iv. rikthimit të funksionalitetit të rrjetit të kanalizimeve si sistem ujitjeje dhe drenazhimi si dhe përmirësimi i mbrojtjes ndaj fenomenit të përmbytjeve.

2.2.1.2 Prirja turistike e Bashkisë së Lezhë, efektet në prodhimin bujqësor dhe në zhvillimin e agro-turizmit

Zhvillimi i shpejte i sektorit turistik në Shqipëri – i cili ka kaluar nga 500.000 turistë të huaj në vitin 2005 në më shumë se 4 milion – ka krijuar efekte pozitive të dukshme në shumë pjesë të vendit. Një nga këto është zona e gjirit të Shëngjinit, në bregdetin e bashkisë Lezhë. Bukuria e peizazhit dhe e bregdetit ranor të Shëngjinit, Ranës së Hedhun dhe Tales tërheqin, gjatë sezonit veror, disa dhjetëra mijëra turistë në ditë (mes 40.000 dhe 90.000), dhe perspektivat e rritjes janë inkurajuese. Një pjesë e madhe e këtij fluksi turistik vjen nga Kosova, duke krijuar një kërkesë për shërbime hotelerie dhe restoranti, përveç blerjes së shtëpive dhe apartamenteve, të cilat kanë ushqyer industrinë lokale të ndërtimit. Duke qenë se parashikimet mbi të ardhurat kombëtare bruto të Kosovës tregojnë një rritje të ngadaltë por të qëndrueshme për pesë vitet e ardhshme (në rendin e 3% në vit), është e mundshme që kjo prezencë e turistëve kosovarë të shkojë duke u rritur në të ardhmen. Operatorët turistikë (vendas dhe të huaj) kanë orientuar në këtë zonë turistë të ardhur nga vende të tjera të Europës dhe tregojnë një interes në rritje për mundësitë e zhvillimit të zonës.

Efektet pozitive të turizmit në bujqësinë e bashkisë Lezhë po bëhen të dukshme, me transformimin e ndërmarrjeve bujqësore në ndërmarrje të dedikuara ndaj agro-turizmit (siç është rasti i Mrizit të Zanave) dhe me promovimin e produkteve ushqimore lokale me “vlerë të shtuar” të lartë (sallam, proshute, djathë, verë, vaj etj.). Pasojat e turizmit në ndërtimin e Shëngjinit janë të dukshme dhe është e nevojshme që të merren masa për vënien e tyre nën kontroll, me qëllim që zgjerimi i ndërtimeve të mos kthehet në abuzim me territorin, duke çuar në pengimin e zhvillimit turistik të rajonit (siç ka ndodhur në disa zona të Spanjës, si p.sh. “Costa del Sol”, ku spekulimi i ndërtimeve ka dëmton rëndë industrinë lokale të turizmit).

Në gjirin e Shëngjinit ndodhet porti i tretë tregtar i Shqipërisë, për nga vëllimi i trafikut, me rreth 12.000m² sipërfaqe magazinimi (stokazhi) dhe me një terminal ngarkim/shkarkimi për mallrat prej 2.400 m². Mungon, të paktën deri tani, një strukturë portuale dedikuar barkave turistike, për të cilën është parashikuar ndërtimi, së shpejti, falë investimeve private që do ta shfrytëzojnë si port turistik me koncesion.

Afërsia e zonës së Shëngjinit me brezin përgjatë rrezes së maleve sugjeron shfrytëzimin e fluksit turistik të zonës bregdetare si burim klientele për ofrimin e

shërbimeve agro-turistike në modelin e Mrizit të Zanave, i cili tashme është në gjendje të tërheqë edhe klientë ndërkombëtarë dhe promovon produktet lokale që janë të një cilësie të lartë (<http://www.mrizizanave.com/mrizi/>).

Bashkia e Lezhës, pra, tregon një prirje të fortë për turizmin dhe zhvillimin e portit, me efekte të dukshme pozitive për prodhimin lokal të ushqimeve me vlerë të madhe të shtuar dhe për agro-turizmin.

Për të lehtësuar zhvillimin ekologjikisht të përshtatshëm të portit turistik të Shëngjinit, dhe njëkohësisht për të garantuar që ai të ketë efektet e dëshiruara në zhvillimin e potencialit agro-turistik dhe agro-industrial të të gjithë territorit të bashkisë, janë të nevojshme këto projekte zhvillimi lokal:

- i. realizimi i portit turistik të Shëngjinit (i cili është tashme në axhendën e autoriteteve) dhe pajisja e tij me shërbime për marinën turistike;
- ii. krijimi i një parku urban që të përfshijë lagunën Kune-Vain, e cila aktualisht nuk është e vlerësuar dhe që kërkon ndërhyrje bonifikimi;
- iii. realizimi i një shëtitoreje përgjatë bregdetit të Shëngjinit;
- iv. realizimi i pistave për biçikleta që të lidhin plazhet e Ranës së Hedhun, Shëngjinit, Tales dhe lagunën e Kune-Vainit, duke lënë edhe mundësinë e zhvillimit të rrugëve turistike për biçikleta që arrijnë deri në zonën e Kallmetit dhe Blinishtit;
- v. realizimi i një zone për panairë të dedikuara produkteve bujqësore lokale si edhe për zhvillimin e aktiviteteve për promovimin e tyre, në bashkëpunim me Konsorciumin e Verave të Veriut të Shqipërisë (K.V.V.V.S.) dhe me prodhuesit e vajit, bimëve mjekësore dhe mjaltit të cilët tashmë punojnë në këtë zonë.
- vi. Realizimi i bypass-eve lindore dhe perëndimore të qytetit të Lezhës, me objektivin e përmirësimit të trafikut që kalon në dy rrugët E762 dhe SH32.

2.2.2 Vizioni hapësinor lokal

2.2.2.1 Metodologjia e përdorur

Qëllimi i këtij paragrafi, është ndërtimi i strategjisë së zhvillimit lokal dhe planifikimit të Bashkisë së Lezhës, shoqëruar me vlerësimet dhe parashikimet e zhvillimit social-ekonomik, të trajtuara në paragrafin e mësipërm (2.2.1 Synimet dhe objektivat e zhvillimit), duke marrë në konsideratë aspektet hapësinore dhe gjeografike të zonës në studim. Kjo analizë paraprin përcaktimin e "strategjisë së zhvillimit vendor", referuar në paragrafin 2.2.3, i cili përkthen objektivat dhe qëllimet e përgjithshme, në projekte të natyrave të ndryshme (projekte strategjik bazë/zhvillimi-pilote).

Shqyrtimi i aspekteve gjeografike dhe hapësinore të territorit dhe roli i tyre në aspektin e "vizionit hapësinor lokal" bëhet veçanërisht i rëndësishëm edhe për shkak të shkallës së gjerë të territorit në fjalë, si dhe për shkak të konsistencës së krijuar nga Bashkia e re e Lezhës, (si rigrupim i komunave të ndryshme, të mëparshme, të cilat, deri para reformës administrative, kishin autonomi specifike), si dhe nevojën për të rishikuar, me statusin e ri urban, sipas një rindërtimi të hierarkisë së qendrave urbane si qendra kryesore, dytësore, fshatra dhe grumbullime të reja urbane.

Një aspekt tjetër i konsideruar në përpunimin e "vizionit hapësinor", ende në terma metodologjikë dhe klasifikues, është ri-përcaktimi i rolit dhe rëndësisë së infrastrukturave kryesore ekzistuese, dhe mbi këtë bazë propozimet konkrete që mund të bëhen. E njëjta konsideratë është bërë dhe me organizimin e statusin e zonave të mbrojtura natyrore dhe zonave të mbrojtura të trashëgimisë historiko-kulturore.

Gjithashtu nga instrumentet kombëtar të planifikimit në përcaktimin e këtij vizioni janë trajtuar edhe **hapësira detare (fasha 12 milje)** dhe propozimi konkret për **korridorin peizazhistik bregdetar**.

2.2.2.2 Ripërcaktimi i organizimit dhe hierarkisë urbane

Aktualisht, Bashkia Lezhë përfshin, në territorin e saj, 10 njësi administrative, të përbëra nga qytetet dhe fshatrat përkatëse. Bashkia paraqet, një situatë veçanërisht të artikuluar, të përbërë nga 2 qendra kryesore, ku Lezha është qendra kryesore administrative, dhe nga 65 fshatra; me një total prej 67 zonash banimi.

Harta e Vendimit nr. 5 të KKT, për zonat e urbanizuara në territorin e Republikës së Shqipërisë (Ministria e Zhvillimit Urban), paraqet një numër edhe më të madh zonave të banuara.

Zonat informale

Në kuadrin e evidentimit të zonave urbane, ndërtimet informale vlerësohen si një realitet i pranishëm në territorin e bashkisë, i cili nuk mund të neglizhohet. Gjatë analizës së thelluar të gjendjes ekzistuese, është bërë evidentimi i zonave dhe ndërtimeve informale si nëpërmjet dokumentacionit, ashtu edhe nëpërmjet mbledhjes së të dhënave në terren. Ky informacion është pjesë e të dhënave që disponohen dhe konsiderohen situatë faktike mbi të cilën do të zhvillohen propozimet strategjike.

Në këtë dokument, zonat dhe ndërtimet informale, të legalizuara, në proces legalizimi apo të përjashtuara, konsiderohen pjesë e sistemit urban dhe vlerësohen sipas karakteristikave të tyre morfologjike, territorit dhe peizazhit në të cilin zhvillohen, infrastrukturës urbane dhe sociale me të cilën janë pajisur etj. Në këtë optikë, trajtimi

i ndërtimeve informale do të jetë integruar me pjesën tjetër të sistemit urban dhe qasja strategjike do të orientohet kryesisht drejt karakteristikave të sistemit.

Tabela 18: Bashkia Lezhë sipas Reformës Territoriale			
Bashkia	Njësitë administrative	Nr. Zonave urbane	Qytetet dhe Fshatrat
Bashkia Lezhë	Lezhë	(1) Qytet	Qytet: Lezha
	Shëngjin	(1) Qytet (5) Fshatra	Qytet: Shëngjini Fshatrat: Ishull-Shëngjin, Ishull- Lezhë, Mali-Shëngjin, Mali- Rencit, Kodër Mulliri
	Zejmen	(7) Fshatra	Fshatrat: Zejmen, Tresh, Pruell, Berzane, Pllanë, Markatomaj, Spiten
	Shënkollë	(8) Fshatra	Fshatrat: Shënkoll, Rilë, Tale 1, Tale 2, Barbullojë, Grykë-Lumi, Gajush, Alk
	Balldren	(8) Fshatra	Fshatrat: Balldren, Mali-Kakariq, Qëndër-Kakariq, Gocaj, Balldren i Ri, Torovicë, Malecaj, Koljakaj
	Kallmet	(4) Fshatra	Fshatrat: Kallmet i Madh, Kallmet i Vogël, Rraboshtë, Mërqi
	Blinisht	(7) Fshatra	Fshatrat: Blinisht, Troshan, Fishtë, Krajnë, Piraj, Baqel, Kodhel
	Dajç	(7) Fshatra	Fshatrat: Dajç, Gjadër, Gramsh, Mabë, Dragush, Kotërr, Zojs
	Ungrej	(9) Fshatra	Fshatrat: Ungrej, Kashnjet, Gjobardhaj, Kalivaç, Ras-Butë, Zinaj, Fregen, Kaluer, Sukaxhi
Kolsh	(10) Fshatra	Fshatrat: Kolsh, Gjash, Kacinar, Patalej, Lalm, Lalm-Lukaj, Velë, Manati, Grykë, Barbullojë e Re	
Total	10 Njësi admin.	67 zona urbane	

Riklasifikimi i zonave urbane

Mbështetur në sa më sipër, lind i nevojshëm riklasifikimi i të gjitha zonave urbane, duke pasur parasysh morfologjitë e ndryshme urbane të identifikueshme (në lidhje me qasjen e përcaktuar në paragrafin 1.3.3). Ky klasifikim do realizohet mbi vlerësimin e gjendjes urbane, disponueshmërisë së shërbimeve dhe objekteve urbane publike, si dhe rolit e funksionit në vizion e ri urban, duke ndjekur rendin dhe përkufizimin e mëposhtëm (tabela në vijim jep klasifikimin e njësive urbane sipas: rëndësisë funksionale dhe strategjike, morfologjisë urbane kryesuese, peizazhit referencë).

Tabela 19: Klasifikimi i njësive urbane

Hierarkia e qendrave të banuara	Përcaktimi	Njësia urbane	Morfologjia urbane kryesuese	Peizazhi i referimit
Qendër kryesore	Përmban bërthamën e bashkisë, shërbimet e nivelit më të lartë (shkolla të mesme, spitale, administrata)	Lezhë	Qendra historike urbane, e konsoliduar dhe në zgjerim	Vargu i qendrave urbane
Qendër dytësore	Përmban njësitë administrative dytësore (kanë të detyrueshme shkollat)	Shëngjin	Zonë periferike e zgjeruar vitet të fundit	Zonë bregdetare
Qendër tretësore	Përmban struktura bazë	Të gjitha qendrat që nuk përfshihen në këto kategori		
Qendër lokale e specializuar	Përmban struktura të specializuara	Barbulloje (Kune Vain) Gryka e Lumit		
Qendra rurale e malore që shërbejnë si pika shërbimi për fshatrat përreth	Hapësira publike, hapësira shërbimi, qendra asistence speciale	Torovica Gjadri Dajci Ungreji Balldren		Zonë malore
Qendra rurale e malore	Qendra banimi që kanë funksionin e mbrojtjes së këtyre zonave me popullsi të ulët ose me përdorim kryesisht bujqësor dhe pyjor.			Zonë malore
Fshatra ekologjike bregdetare	Vendbanime të reja me përdorim rezidencial-turistik, me gjurmë ekologjike të ulët, por me gjenerim të lartë të punësimit dhe të ardhurave	Tale 2 Barbullojë		
Fshatra ekologjike malore	Vendbanime të reja me përdorim rezidencial-turistik, me gjurmë ekologjike të ulët, por me gjenerim të lartë të punësimit dhe të ardhurave			

2.2.2.3 Hierarkia e infrastrukturave

Vizioni i ri hapësinor njeh korridorin kombëtar të infrastrukturës, si rrugë rajonale, së bashku me restaurimin dhe zhvillimin e linjës hekurudhore. Gjithashtu, stacionet ekzistues hekurudhorë trajtohen si projekte rehabilitimi, për t'i transformuar ato në pole të reja qendërzimi urban, për të rindërtuar përreth tyre sistemin e hapësirave publike dhe ndërlidhjen intermodale të sistemit të transportit publik e privat, duke përfshirë edhe lidhjen me korridoret e gjelbërt lokale (rrugët çiklistike urbane dhe territoriale).

Për sa i përket korridorit kryesor kombëtar infrastrukturor, vizioni hapësinor parashikon rregullimin e kësaj infrastrukture, për ta kthyer në nivel të autostradës kombëtare, me trup rrugë të mbrojtur dhe e pajisur me një numër të caktuar nyjesh hyrje-dalje me pagesë (taksë rrugore), duke e ruajtur rrugën aktuale, siç e parashikojnë edhe Planet Kombëtare. Në veçanti, strategjia parashikon, si hipotezë të parë (që mbetet për t'u verifikuar, përmes studimit të fizibilitetit), ndërtimin e një gjurme të re të kësaj rrugë.

Vizioni i ri hapësinor, gjithashtu, njeh si korridoret portokalli dhe korridoret e gjelbërt, sipas këtyre përkufizimeve, elementet e tërthortë të mëposhtëm:

- Korridoret portokalli (KP-Ca), dmth. linjat territoriale të riorganizimit dhe dendësimin të funksioneve të banimit dhe urbane;
- Korridoret e gjelbër (KGJ-Cv), struktura të rigjenerimit të marrëdhënieve mjedisore ndërmjet ekosistemeve vendore, të shoqëruara me strukturat e qëndrueshme të lëvizjes/mobilitetit (pista çiklistike dhe këmbësore);
- Grupimet e vendbanimeve malore dhe rurale (GVMR-Cm), të projektuara si një bashkëveprim funksional dhe i lëvizshmërisë, ndërmjet fshatrave rurale dhe malore, riorganizuar rreth një qendre kryesore, me funksione të veçanta të shërbimi për këtë grupim zonash.

Secili korridor, në vija të përgjithshme, identifikohet nga qendrat dhe vendbanimet ku kalon dhe shërben me pajisje dhe shërbime urbane.

Tabela 20: Klasifikimi i korridoreve				
Korridor	Tipologji	Evidentimi i gjurmës	Gjatësi	Shënime
KP.1	Korridor portokalli	Shëngjin - Lezhë		
KP.2	Korridor portokalli	Barbullojë - Lezhë		
KP.3	Korridor portokalli	Gryka e Lumit - Zejmen		
KP.4	Korridor portokalli	Kaçinar – Pllanë (lumi Mat)		
KP.5	Korridor portokalli	Lezhë- Kallmet		
KGJ.1	Korridor i gjelbër	Velipojë – Shëngjin, Lezhë		
KGJ.2	Korridor i gjelbër	Lezhe - lumi Drin		
KGJ.3	Korridor i gjelbër	Spitën, Rrilë, Hidrovor (Tale)		
KGJ.4	Korridor i gjelbër	Argjinatura e djathtë e lumit Mat		
KGJ.5	Korridor i gjelbër	Kodër Marlekaj-Lezhe		
KGJ.6	Korridor i gjelbër	Lezhë -Lumi i Drinit-lumi i Gjadrit		
KGJ.7	Korridor i gjelbër	Lezhe-fusha e Rraboshtës		
GVMR.1	Grupimet e vendbanimeve malore	Mali Kolaj, Torovicë, Malecaj		
GVMR.2	Grupimet e vendbanimeve malore	Mabë, Dragushë, Kotërr, Dajç,		
GVMR.3	Grupimet e vendbanimeve malore	Kodhel, Baqël, Krajnë, Fishtë, Blinisht, Troshan, Piraj, Kallmet		
GVMR.4	Grupimet e vendbanimeve malore	Kalivaç, Gjobardhaj, Ungrej, Fregen, Kalor		

2.2.2.4 Korridori peizazhistik bregdetar

Ne planet kombëtare të miratuara së fundmi parashikohet një rrugë me karakter peizazhistik e cila përbën një udhëzim strategjik për zhvillimin dhe integrimin e zonave të ndryshme me interes turistik që ndodhen përgjatë bregdetit.

Ne Planin e Përgjithshëm Kombëtar (PPK) kjo rrugë përshkruhet si një itinerar me impakt të ulët dhe si i tillë nuk parashikohet si një aks i ri infrastrukturor. Gjithashtu në PPK, në zonën bregdetare të territorit që përbën objektin e kësaj PPV-je, janë evidentuar disa zona natyrore të mbrojtura si dhe disa zona rreziku hidrolgjik.

Ndërsa në lidhje me këtë korridor PINS Bregdeti na orienton:

1. Lidhjen e infrastrukturave segmentare të transportit automobilistik përgjatë bregdetit shqipëtar, në një rrjet të vazhdueshëm me shërbime publike në fushën e turizmit, i cili integron lokalitetet që janë më në afërsi me plazhet e vijës bregdetare të Shqipërisë dhe lehtëson aksesin e dyanshëm nëpër asetet natyrore, kulturore, mjedisore, plazhe etj.
2. Lidhja e infrastrukturave lokale dhe vlerave natyrore, mes tyre, për të mundësuar aksesin që nga bregdeti (plazhin e Velipojës-lagunën Kune-Tale-Vajin, monumente, mjedisi) në drejtim të brendësisë së territorit.

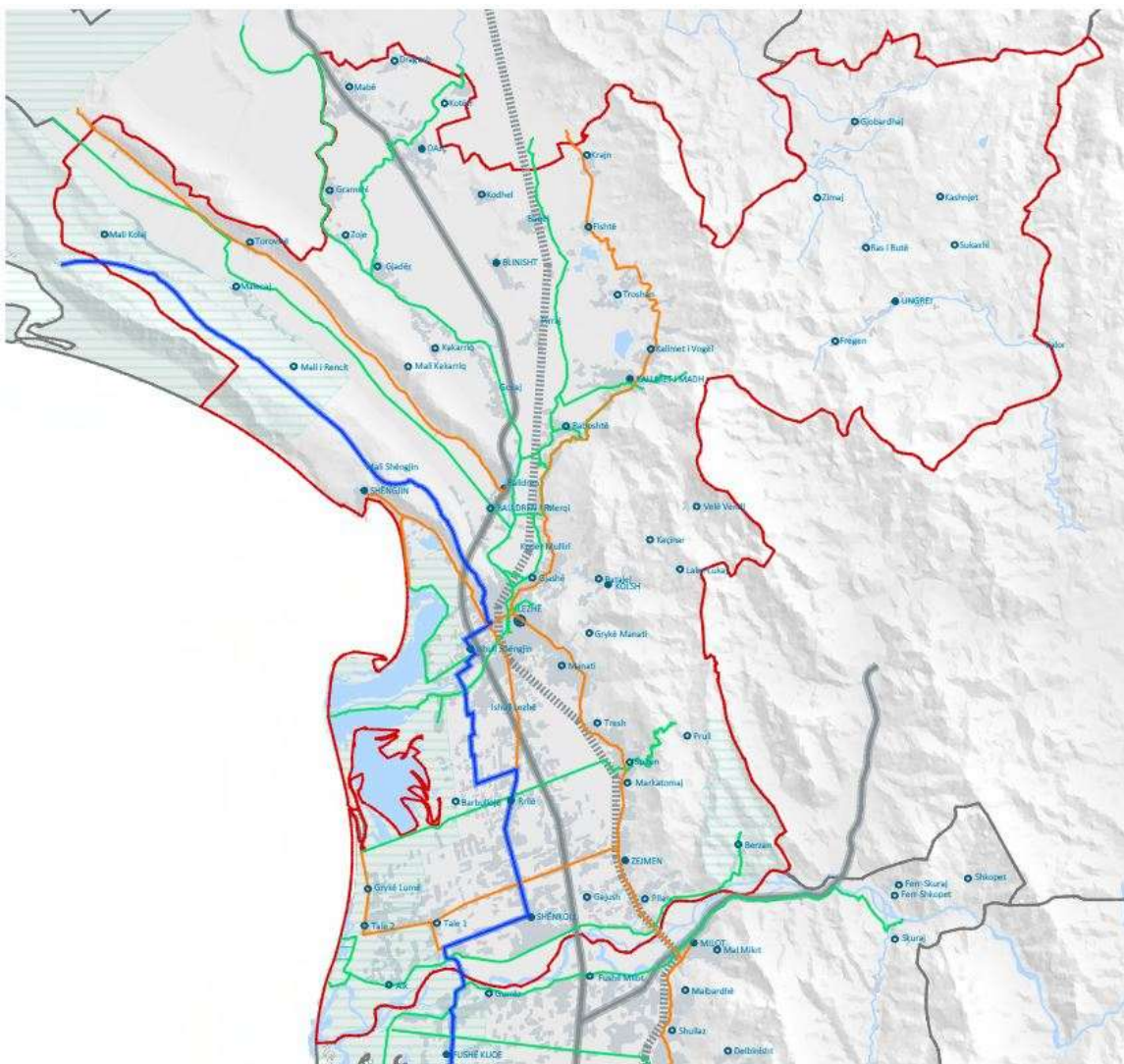

Figura 2.16 Paraqitje e rrugës peizazhistike bregdetare (me blu)

Ne Planin e Integruar Ndërsektorial të Bregdetit e gjithë zona bregdetare nga Shëngjini deri tek Kepi i Rodonit, ku përfshihet dhe bashkia Lezhë, konsiderohet si zone që duhet mbrojtur dhe që përbën Parkun Natyror Rajonal. Sa më sipër, zhvillimi i mundshëm i Korridorit Peizazhistik Bregdetare është përcaktuar në zonën perëndimore të superstradës Tirane-Shkodër dhe njëkohësisht pa prekur zonat me vlera mjedisore.

Lidhja gjatësore e tipit peizazhistik (turistik) mund të garantohet, në përputhje me udhëzimet e planeve kombëtare, nëpërmjet zhvillimit të një itinerari që lidh mes tyre korridoret e tërthortë. Ky itinerar mund të rikuperojë rrugët ekzistuese me karakter lokal që lidhin qendrat e banuara përgjatë bregdetit dhe që ndodhen në perëndim të superstradës, por jashtë kufirit të zonave të mbrojtura bregdetare.

Si rrjedhim, propozim strategjik që rrjedh nga instrumentat kombëtar të planifikimit, përjashton një lidhje të re infrastrukturore pranë dhe përgjatë bregdetit. Propozimi gjithashtu, bazohet në vështirësitë teknike të realizimit të një infrastrukture të re duke konsideruar morfologjinë e terrenit dhe pengesat e karakterit ligjor pasi shumë nga segmentet bregdetare janë përcaktuar si zona të mbrojtura mjedisore.

2.2.2.5 Riorganizimi, modifikimi dhe zgjerimi i zonave të mbrojtura

Vizioni i ri hapësinor konsideron me interes rikompozimin, në formë unitare, të sistemeve të ndryshme të mbrojtjes së mjedisit që veprojnë në bregdet dhe në zonat e brendshme të territorit, duke përfshirë ripyllëzimin për të kompensuar dëmin e mjedisit dhe peizazhit shkaktuar nga zhvillimi i pakontrolluar i gurorëve dhe pikave të nxjerrjes së mineraleve, si dhe zhvillimi i pakontrolluar i vendbanimeve të reja.

Vizioni, gjithashtu, konsideron ndërtimin e planifikuar dhe operimin e rrjetit të korridoreve mjedisore, ndërtuar rreth rrjedhave kryesore të lumenjve, të cilat kanë për qëllim forcimin e marrëdhënieve ekologjike ndërmjet zonave malore dhe zonave bregdetare të mbrojtura.

2.2.2.6 Objektivat e zhvillimit socio-ekonomik

Në përgjithësi pritet, që të jepen rezultate në objektivat socio-ekonomike të zhvillimit, nëpërmjet realizimi të ndërhyrjeve të mëposhtme:

- i. Ndërtimi i portit turistik të Shëngjinit dhe shpërndarja e shërbimeve për aktivitetin turizmin detar, me vëmendje të veçantë ndaj ndikimeve të prodhuara në ekosistemin delikat bregdetar;
- ii. Rritja e mëtejshme dhe zgjerimi i rezervës natyrore të Kune-Vainit, që ekziston që prej vitit 1940, dhe që tashmë është e pajisur në mënyrë të mjaftueshme me pajisje themelore (qendër për vizitorë, objekte për vrojtim të shpendëve, shtigje për vizitorët dhe shërbime plotësuese)
- iii. Ndërtimi i ballinës detare të Shëngjinit dhe i një unaze piste çiklistike, në shërbim të objekteve ekzistuese turistike dhe në shërbim të rezervës natyrore;
- iv. Krijimi i rrugëve çiklistike që përshkojnë plazhet e Shëngjinit, Rana e Hedhun dhe Tale, si dhe lagunën Kune-Vain, me mundësinë për të zhvilluar rrugët çikloturistike që mbërrijnë në zonën e Kallmetit;
- v. Krijimi i një zone të tregtisë, të vendosur në mes të Shëngjinit dhe Lezhës, i dedikuar për produktet bujqësore vendore dhe për tu përdorur për aktivitetet e marketingu nga vendasit, së bashku me Konsorciumin e Kantinave të

Shqipërisë veriore (KVVVS) dhe me prodhuesit e vajit, bimëve mjekësorë dhe me prodhuesit e mjaltit, që veprojnë në zonë.

- vi. Ndërtimi i bypass-it lindor dhe bypass-it perëndimor të zonës urbane të Lezhës, me qëllim që të reduktohet trafiku që kalon në dy arteriet lokale, E762 dhe SH32.

2.2.2.7 Përdorimi i fashës detare (12 milje)

Bazuar në përcaktimet e PINS për Bregdetin, zona detare 12 milje përbën hapësirën detare e Republikës së Shqipërisë, së bashku me faunën dhe florën, pasuritë e ujit, duke përfshirë edhe vijën bregdetare, plazhet, portet, radat dhe territoret tokësore të tyre, lagunat, grykëderdhjet e lumenjve, liqenet e vijës së ujit, që komunikojnë me detin.

Brezi 12 milje detare është zonë me potenciale të larta turistike, ekonomike dhe mjedisore. Planifikimi dhe integrimi i këtij brezi me hapësirën tokësore shikohet si një ndërhyrje kyç që do të sillte një zhvillim të balancuar. Si rrjedhim kjo zonë duhet trajtuar si një vlerë e shtuar, e cila me aktivitete të ndryshme do të ndikojë drejtpërdrejt në diversifikimin e paketës turistike. Përdorimi i qëndrueshëm i burimeve turistike natyrore si lagunat, parqet kombëtare, shpendët e rrallë apo karakteristikat fiziko kimike të ujit të detit, rërës, ajrit në zonat pyjore, mund të sjellin perspektiva pozitive për zhvillimin ekonomik të zonës.

Aktivitetet kryesore ekonomike dhe rekreative që ndodhin në të' janë:

- transporti detar
- turizmi detar; aktivitete sportive në lidhje me ujin
- zhvillimi i akua kulturës,
- industria e peshkimit, kultivimi i peshkut
- ekstraktimi dhe përpunimi i kripës
- kantiere ndërtimi mjetesh lundruese, peshkimi, transporti turistik, etj.
- qendra kërkimore në lidhje me florën dhe faunën detare

ZHVILLIMI I EKONOMISË DETARE

Zhvillimi i qëndrueshëm ekonomik i bashkive që shtrihen në zonën bregdetare kërkon edhe zhvillimin e ekonomisë detare, ku përfshihet jo vetëm aktiviteti i porteve. Në territorin e bashkisë Lezhë për t'u marrë në konsideratë është industria e përpunimit të peshkut, pasi në këtë zonë janë bërë edhe investime të mëdha për ngritjen e stabilimenteve për këtë qëllim. Aktualisht në këtë zonë ka katër stabilimente të grumbullimit të peshkut dhe rreth 90% e peshkut që zihet shkon drejt këtyre qendrave urbane të rajonit.

Fasha 12 milje e bregdetit është një zonë me potencial për zhvillimin e ekonomisë dhe aktiviteteve detare, si industrinë e ndryshme, zhvillimi i transportit detar apo krijimi i kushteve për një zhvillim të qëndrueshëm të peshkimit. Ndërthurja e ekonomisë detare me atë të tokës e bën bregdetin një zonë më tërheqëse për zhvillimin e turizmit.

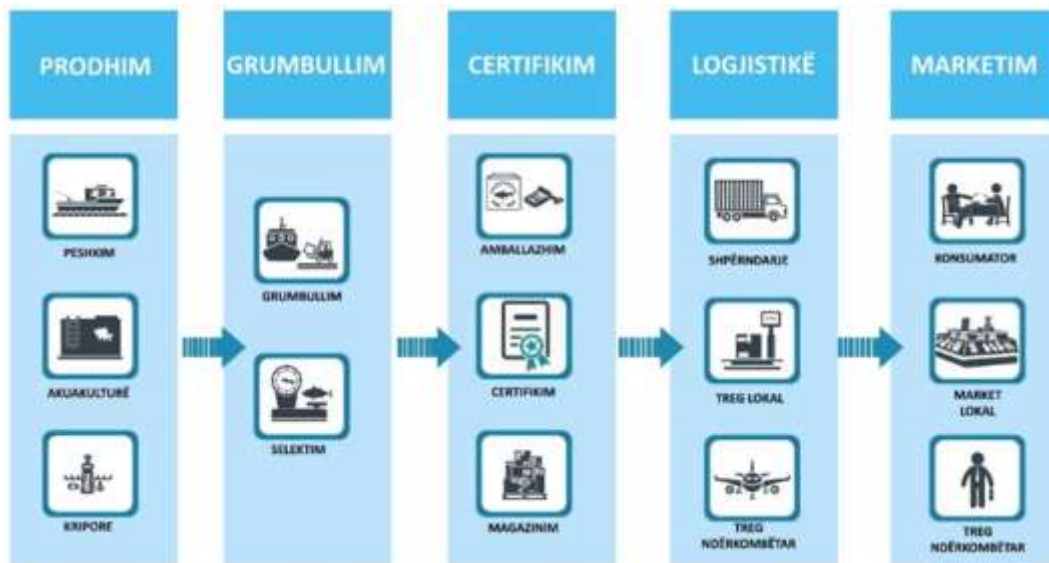

Figura 2.17 Zinxhiri i ekonomisë detare

Krijimi i sistemit të grumbullimit, tregtimit dhe rrjetit shpërndarës të produkteve detare

Nxitja, menaxhimi dhe promovimi i produkteve detare është një politikë e domosdoshme për zhvillimin e këtij sektori me rëndësi kombëtare. Parësore shikohet krijimi i një merkatoje për produktet detare përgjatë bregdetit, ku do të promovohen dhe tregtohen produktet vendase.

Certifikimi i produkteve detare lokale

Çertifikimi është politikë pozitive dhe e nevojshme për zhvillimin e turizmit në vend pasi kontribuon drejtpërdrejtë në cilësinë e produkteve të prodhuara, krijon një standard të shërbimeve në këtë sektor dhe ndikon në rritjen e besueshmërisë tek përdoruesit.

Marketimi i produkteve detare

Marketimi është një hallkë e nevojshme në ciklin e produktit detar nga prodhimi deri në shitje. Në Shqipëri, produkti detar nuk i kalon të gjitha fazat nga prodhimi deri te paketimi dhe në shumicën e rasteve eksportohen të papërpunuar duke mos kontribuar në ekonominë vendase.

Rivitalizimi i porteve dhe mole ekzistuese si stacione publike për transportin detar

Marinat, portet dhe molet ekzistuese, që kanë pasur përdorime të ndryshme (kryesisht ushtarake), kanë potencialin të adaptohen dhe të transformohen për përdorime të tjera, si: krijimin e stacioneve publike detare duke kontribuar në rivitalizimin e transportit detar, për krijimin e aktiviteteve në lidhje me sportet ujore, për shërbime lundrimi në lidhje me turizmin, për ngritje të kantierëve të reja në ndërtimin e barkave (me vela), për shkolla marine, edukimin e fëmijëve mbi kulturën e lundrimit, për rigjallërim të traditës së peshkimit (porte peshkimi), me gjithë shërbimet e tjera që e përbëjnë atë sektor (përgatitjen e rrjetave të peshkimit, marketet e peshkatarëve).

Gjithashtu në këtë fashë, duke shfrytëzuar gjithë molet dhe portet ekzistuese propozojmë dhe ngritjen e një rrjeti mjetesh lundruese të cilët ofrojnë xhiro turistike dhe itinerare transporti publik (detar) për të shijuar plazhet, monumentet natyrore dhe lagunat me vlera të larta mjedisore.

Peshkimi artizanal

Peshkimi artizanal në Shqipëri apo i cilësuar ndryshe peshkimi i vogël tradicional është ajo kategori peshkimi e cila aplikohet me varka të vogla me apo pa motor përgjatë bregut të detit deri në 4 km. Ky aktivitet ka qëllime të vogla komerciale dhe destinohet përgjithësisht për konsum familjar dhe angazhon nivel të ulët investimesh. Ai shtrihet gjatë gjithë bregdetit shqiptar, në të gjithë vijën bregdetare dhe është mjaft i pranishëm dhe në zonën e Lezhës.

Nxitja e partneritetit publik dhe privat në ekonominë detare

Partneriteti publik dhe privat është një nga instrumentet më të përdorur për menaxhimin e turizmit dhe zonave bregdetare. Ky partneritet mund të menaxhojë dhe aktivizojë zonën detare 12 milje, ku privatit i jepet mundësia e përdorimit të hapësirës detare duke ofruar shërbime publike të kontrolluara dhe cilësore

Sipas strategjisë së propozuar nga PPV, në ujërat detare të përfshira në fashën e 12 miljeve nuk duhet të lejohen përdorime që nuk janë në koherencë me përdorimin turistik dhe të peshkimit. Pra, brenda kufijve të kompetencës së Planeve të Përgjithshme Vendore mbi përdorimin e ujerave detare, duhen mënjanuar: strukturat për shfrytëzimin e burimeve nënujore të naftës, gazit etj.; portet e reja tregtare apo industriale; kultivimi intensiv i specieve të ndryshme me qëllime industriale.

Nga ana tjetër duhen nxitur të gjitha strategjitë që favorizojnë zhvillimin e turizmit të qëndrueshëm dhe të peshkimit.

Në hartën US-9. janë paraqitur skematikisht propozimet kryesore të fashës bregdetare (12) milje për zonën e marrë në studim.

2.2.3 Strategjia e zhvillimit lokal

Vizioni “hapësinor i shkallës së gjerë” dhe thellimi i tij i mëtejshëm në “vizionin hapësinor lokal” evidentojnë në territor temat e mëdha strategjike të sistemit urbanistik, të nevojshme për përcaktimin e kushteve të favorshme për arritjen e objektivave të zhvillimit. Një sistem urbanistik funksional dhe i qëndrueshëm, si në shkallë territoriale ashtu edhe urbane, është një nga kushtet e domosdoshme për favorizimin e realizimit të programit. Por projektimi i vizionit hapësinor lokal ka nevojë për strategji specifike për t’u realizuar. Këto strategji duhet, nga njëra anë të ndjekin përmbajtjen e propozimit strategjik të shkallës së gjerë dhe nga ana tjetër të përcaktojnë veçoritë funksionale për secilin territor bashkie, por pa krijuar ekskluzivitet funksionesh apo përdorimesh.

Për secilin territor të marrë në studim, “parakushti” strukturor për nisjen e zhvillimeve strategjike është tejkalmi i mungesave në sisteme dhe infrastruktura ekzistuese. Asnjë program nuk mund të zhvillohet në një territor i cili nuk garanton nivelet minimale të funksionalitetit të sistemeve të tij bazë. Nevoja e përmbushjes së hendeqeve të territorit lokal është një parakusht i pamënjanueshëm për nisjen e programeve të zhvillimit strategjik. Në këtë kuptim, mund të konsiderohen si strategji të mirëfillta themelore:

- Politikat që synojnë zgjidhjen e nyjeve strukturore të komunitetit lokal (përcaktimi i aseteve të pronësisë, rregullat për taksimin lokal, normat për qeverisjen e miratuar të transformimeve);

- Programet që synojnë të garantojnë kushtet minimale të funksionimit teknik të vendbanimeve urbane (efiçenca e rrjeteve, efikasiteti i mënyrave të menaxhimit, akses i lirshëm ndaj resurseve);
- Ndërhyrjet që kanë për synim garantimin e qëndrueshmërisë së zonave të banuara (vënia në siguri e territorit, mbrojtja e trupave ujore, mbrojtja e resurseve mjedisore);
- Projektet që synojnë sigurimin e një sistemi urban të jetueshëm (organizimi i sistemit të transportit, krijimi i qendrave urbane, pajisja me shërbime).

Tabela 21: Drejtimet strategjike bazë (kushtet fillestare për zhvillim)	
Politikat strukturore	Përcaktimi i asetëve të pronësisë
	Rregulla për taksimin lokal
	Norma për qeverisjen e miratuar të transformimeve
Funksionimi teknik	Efiçenca e rrjeteve
	Efikasiteti i mënyrave të menaxhimit
	Akses i lirshëm ndaj resurseve
Qëndrueshmëria e zonave të banuara	Vënia në siguri e territorit
	Mbrojtja e trupave ujore
	Mbrojtje e resurseve mjedisore
Jetueshmëria e sistemit urban	Organizimi i transportit
	Krijimi i qendrave urbane
	Pajisja me shërbime

Për secilin territor duhet përcaktuar misioni kryesor i programit afatmesëm strategjik të zhvillimit. Bëhet fjalë për përcaktimin e sektorit (ose sektorëve) në të cilët do të investohet në një periudhë afatshkurtër, për të shprehur që në periudhën afatmesme të konstatohen efektet pozitive që do të kenë aftësinë nxitëse të cikleve të zhvillimit.

Evidentimi i këtyre sektorëve kyçe nuk përjashton mundësinë, që të njëjtat aktivitete të mund të jenë të zbatueshme diku tjetër. Bëhet fjalë për evidentimin e prioriteteve dhe veçorive të secilit territor, të cilat ndihmojnë në orientimin e investimeve publike dhe private.

Së fundmi, strategjia lokale duhet të mbështetet në disa projekte të cilat duhet të jenë të realizueshme në një kohë të shkurtër, me qëllim që të tregojnë aftësinë vepruese të zgjedhjeve të bëra, nëpërmjet disa ndërhyrjeve të cilat do të shërbejnë edhe si shembuj për projektet e ardhshme (projekte pilot).

Strategjia Lokale

Për territorin e bashkisë Lezhë, pesë sistemet e evidentuara në “vizionin hapësinor të shkallës së gjerë” janë lehtësisht të dallueshme, edhe pse relievi lokal përcakton disa veçori që specifikojnë, por nuk kundërshtojnë, orientimin e përgjithshëm.

Zona bregdetare është e përbërë nga mjediset tipike të lagunës (Kune-Vain) dhe nga zona bregdetare ranore (plazhet e Shëngjinit, Tales dhe Ranës së Hedhun). Brishtësia e mjedisit natyror bregdetar dhe regjimi përkatës i mbrojtjes, imponojnë një vlerësim të kujdesshëm të projekteve të zhvillimit, për të evituar që hipotezat e rritjes të bien në konflikt me qëndrueshmërinë e vetë mjedisit ku mbështeten.

Ultësira bujqësore është një mjedis që ka një prezencë të fortë (zona e Shënkollit) dhe parashtron të gjitha temat tipike të mjedisit bujqësor fushor (nevoja e rehabilitimit të kanaleve, promovimi i prodhimeve lokale, vendbanimi informal i Barbullojës etj.).

Tema e korridoreve infrastrukture shtjellohet në territorin e Lezhës në mënyrë shumë specifike për të anashkaluar qytetin, duke sjellë nevojën për parashikimin e unazave si në lindje ashtu edhe në perëndim të qytetit të Lezhës.

Sistemi urban rrëzë vargmaleve arrin deri në qytetin e Lezhës nëpërmjet rrugës së vjetër kombëtare, e cila nga Miloti ndjek gjurmën e malit, në krahun lindor të hekurudhës.

Zona malore në këtë rast, është e ndarë në disa nën-zona të cilat shpeshherë marrin karakteristika specifike lokale: lugina e Balldrenit (Torovicës), zona e Kallmetit, territori malor i Ungrejit, rezervati natyror i Bërzanës, pika panoramike e Majës së Velës.

Sipas këtij vizioni strategjik, në Bashkinë Lezhë duhen nxitur dhe zhvilluar këto tri asete të rëndësishme:

- Resursi i rëndësishëm natyror i përbërë nga mjedisi bregdetar dhe ai malor, të cilët duhen integruar mes tyre, pa rrezikuar dëmtimin dhe zhvlerësimin;
- Mjediset bregdetare dhe malore, të cilat duhet të bashkëveprojnë mes tyre, pa rrezikuar që të dëmtohen dhe të zhvlerësohen, për të ndërtuar një oferte turistike të integruar, duke pasur parasysh edhe kërkesat që vijnë nga Kosova (TURIZËM I QËNDRUESHËM);
- Funkzioni drejtues dhe i shërbimeve me të rëndësishme mund ti jepet qytetit të Lezhës, e cila tashmë është një pike referimi për zonën dhe për territoret me të brendshme, dhe që duhet të çojë në pajisjen e territorit dhe të zonave urbane me shërbimet bazë. (FACILITETE DHE SHËRBIME);
- Potenciali i madh dhe i diversifikuar bujqësor, i cili duhet vleftësuar edhe nëpërmjet formave inovative të prodhimit dhe tregtimit të produkteve bujqësore si edhe mundësitë e integritit të tij me turizmin (INDUSTRI AGRO-USHQIMORE).

Veprime të tjera strategjike, me efekt të menjëhershëm, mund të jenë: (i) rritja e rolit qendror të qytetit të Lezhës; (ii) nxjerrja në pah e pjesëve të veçanta të prodhimit bujqësor; (iii) rritja e turizmit të brendshëm malor.

2.3 HARTËZIMI I STRATEGJISË TERRITORIALE

2.3.1 Strategjia territoriale për secilin nga pesë sistemet territoriale të Bashkisë Lezhë (N, U, B, UB, IN)

Strategjia territoriale, e përshkruar në mënyrë sintetike në paragrafin 2.2.3 të mësipërm, është shtjelluar për secilin sistem territorial në listat e objektivave strategjike të sektorit, përcaktimi i të cilit bëhet edhe në bazë të rezultateve të analizës SWOT të secilit sistem.

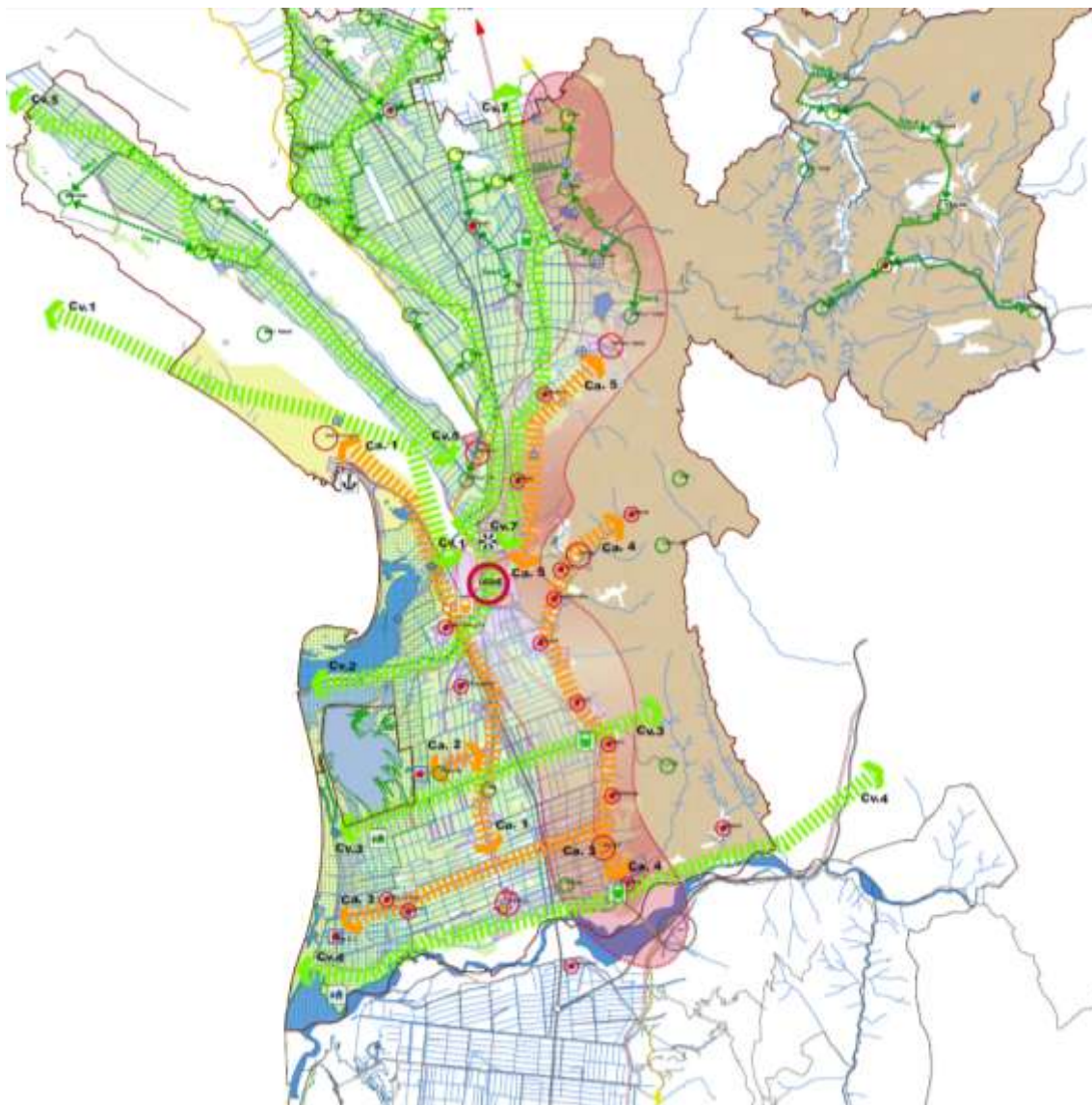

Figura 2.18 Zhvillimi strategjik i bashkisë Lezhë

Këto objektiva orientojnë evidentimin e projekteve bazë, strategjike dhe pilot, që do të shtjellohen më poshtë në kapitullin 3. Gjithashtu ato udhëzojnë vlerësimin e projekteve të mundshme të propozuara nga subjekte të tretë në fazën e hartimit dhe miratimit të planit, të cilët mund të merren parasysh dhe të përfshihen në Planin Strategjik nëse konsiderohen në përputhje me këtë liste objektivash.

Në vijim për secilin sistem janë përmbledhur rezultatet e analizave SWOT të bashkërenduara me listën e këtyre objektivave, të cilët krijojnë marrëdhënien mes analizave SWOT dhe përcaktimit të objektivave sektoriale të Planit.

Sistemi Natyror (N)

- SN.1. Mbrojtja dhe zgjerimi i biodiversitetit të territorit;
- SN2. Reduktimi dhe zbutja e impaktit të vendbanimeve urbane ekzistuese në brendësi të zonave të mbrojtura natyrore, veçanërisht në afërsi të rezervatit natyror Kune-Vain;
- SN.3. Zvogëlimi progresiv dhe shuarja në harkun e 15 viteve e niveleve aktuale të ndotjes së lumenjve dhe bregdetit;
- SN.4. Fuqizimi dhe përmirësimi i sistemeve aktuale të funksionimit dhe menaxhimit të ciklit të mbetjeve urbane;
- SN.5. Fuqizimi dhe përmirësimi i rrjeteve teknike urbane, në veçanti rrjeti i furnizimit me ujë dhe kanalizimeve;
- SN.6. Rimëkëmbja e funksionalitetit të rrjeteve të kanaleve të ujitjes dhe vaditjes së tokave bujqësore dhe hidrovoreve. Kjo edhe si masë mbrojtëse ndaj fenomeneve permbytëse;
- SN.7. Zvogëlimi dhe zbutja e impaktit të ndërtimeve industriale dhe guroreve ekzistuese në brendësi dhe në afërsi të zonave urbane;
- SN.8. Shtimi i sipërfaqeve pyjore në zonat kodrinore, malore dhe bregdetare;
- SN.9. Promovimi i turizmit natyror dhe ekskursionistik në zonat bregdetare, malore dhe të liqeneve natyrore ose artificiale;
- SN.10. Ndërtimi dhe menaxhimi i rrjetit ekologjik territorial, si lidhje strukturale mes zonave me vlera dhe pasuri të madhe biodiversiteti;
- SN.11. Promovimi dhe hartimi i instrumenteve të planifikimit dhe menaxhimit të zonave me interes mjedisor. (Rrjeti Emerald-Planet i zonave me interes të veçantë mbrojtjeje/Emerald Network.);
- SN.12. Ulja dhe, me kohën, eliminimi total i aktiviteteve të nxjerrjes së inerteve përgjatë lumenjve;
- SN.13. Garantimi i mbrojtjes dhe promovimit të vlerave të monumenteve të shumtë natyror që gjenden në territor.

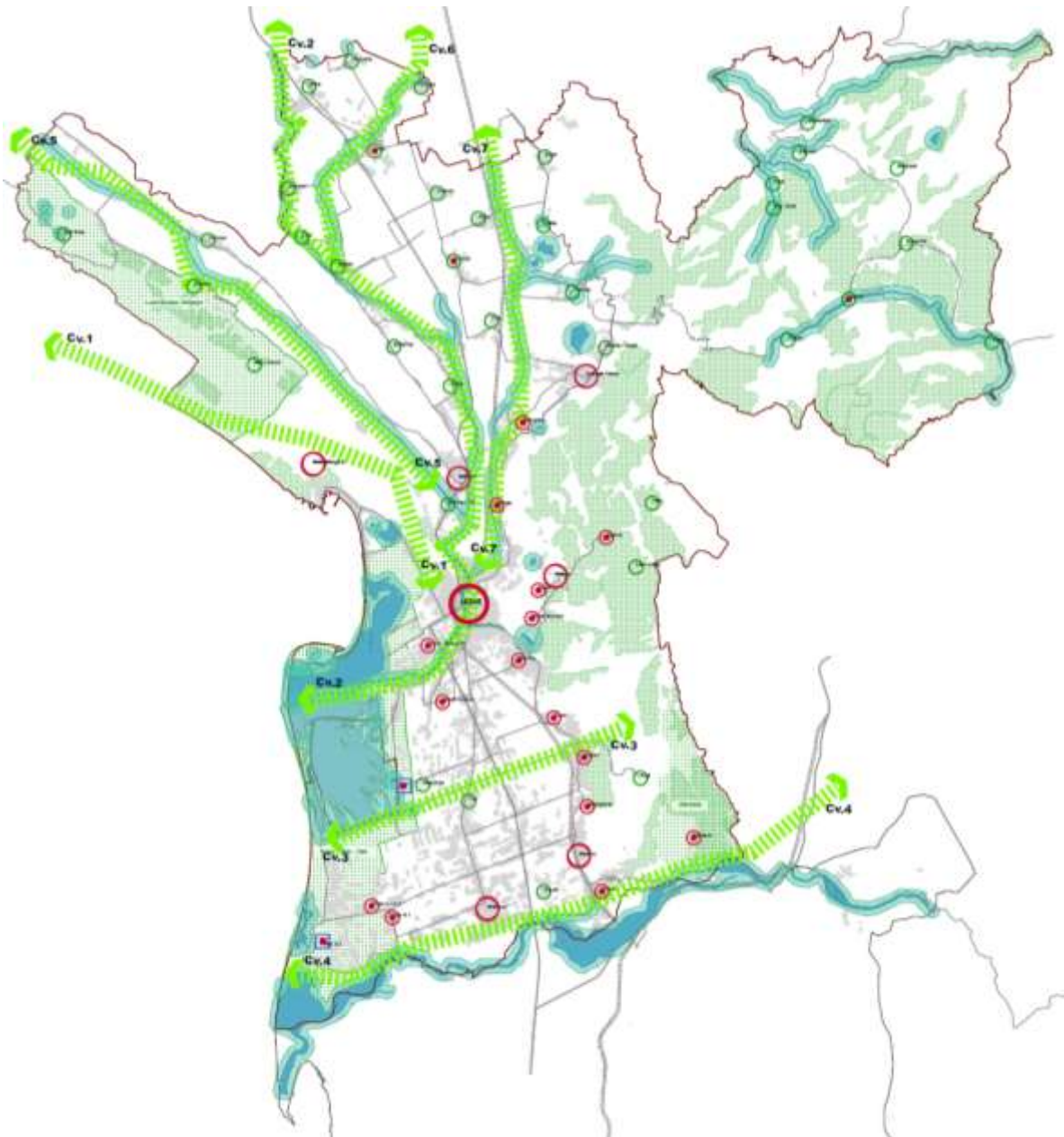

Figura 2.19 Strategjitë -Sistemi Natyror (N)

Sistemi Ujor (U)

SU.1 Mbrojtja aktive e burimeve dhe resurseve ujore natyrore;

SU.2 Modernizimi i rrjetit të ujësjellësve dhe të rrjeteve të shpërndarjes lokale si një shërbim i domosdoshëm për zonat urbane por edhe për mënjanimin e ndotjes dhe shfrytëzimit të pakontrolluar të pasurive ujore nëntokësore;

SU.3 Shtimi i impianteve hidroelektrike (hidrocentrale) për shfrytëzimin e burimeve të shumta ujore të territorit të cilat paraqesin një resurs energjetik ekologjik dhe të rinovueshëm;

SU.4 Fuqizimi i sistemeve të menaxhimit dhe të shpërndarjes së ujërave publike, si të mira të përbashkëta;

SU.5 Rigjenerimi i trupave ujqorë kryesorë në të mirë të ekosistemeve lokale dhe të një zhvillimi të mundshëm të turizmit sportiv;

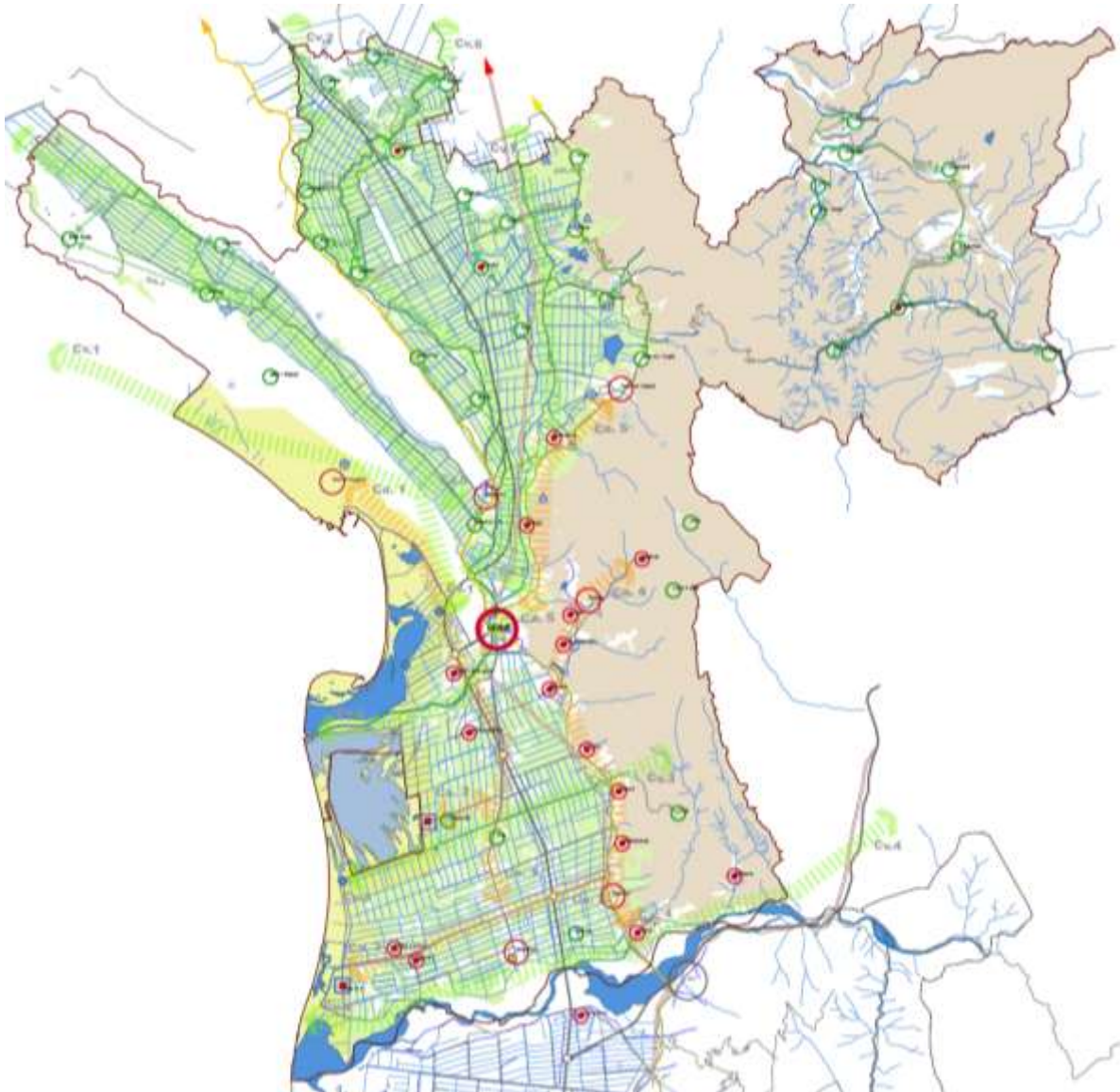

Figura 2.20 Strategjitë -Sistemi Ujqor (U)

SU.6 Krijimi i një Autoriteti të Menaxhimit Publik të resurseve ujqore, me qëllim mbrojtjen, kontrollin dhe menaxhimin e cilësisë të ujërave sipërfaqësor dhe nëntokësor;

SU.7 Rikuperimi dhe fuqizimi i hidrovoreve në shërbim të rrjetit kullues të ultësirës bujqësore;

SU.8 Rikuperimi dhe fuqizimi i rrjetit të kanaleve vaditëse dhe kulluese të ultësirës bujqësore;

SU.9 Krijimi i kadastrës së puseve ujqore, publike dhe private, për një kontroll më të mirë të aktivitetit të tyre.

Sistemi Bujqësor (B)

SB.1 Promovimi dhe zhvillimi i sistemeve të modernizimit dhe inovacionit për kompanitë lokale të sektorit bujqësor dhe integrimi mes tyre firmave agro-ushqimore;

SB.2 Promovimi dhe zhvillimi i prodhimit cilësor në sektorët bujqësorë, pyjorë dhe kullotat;

SB.3 Përmirësimi i kapacitetit sipërmarrës dhe profesional të përgjegjësve të sektorit bujqësor dhe pyjor;

SB.4 Promovimi i metodave të kultivimit të tipit biologjik dhe të permakulturës (metoda e mbrojtjes dhe menaxhimit të territoreve që janë ndryshuar nga dora e njeriut me qëllim adaptimi);

SB.5 Rikthimi në përdorim bujqësor i zonave të degraduara dhe të braktisura;

SB.6 Rinisja dhe mbështetja e aktiviteteve bujqësore dhe të kullotave në zonat rrëzë malit, në luginat dhe në territoret e brendshme malore. Gjithashtu kultivimi i bimëve aromatike dhe mjekësore, kulturës së peshkut në zonat kënetore dhe bregdetare;

SB.7 Rinisja dhe mbështetja e aktiviteteve zooteknike në zonat fushore dhe të kullotave në territoret kodrinore dhe malore;

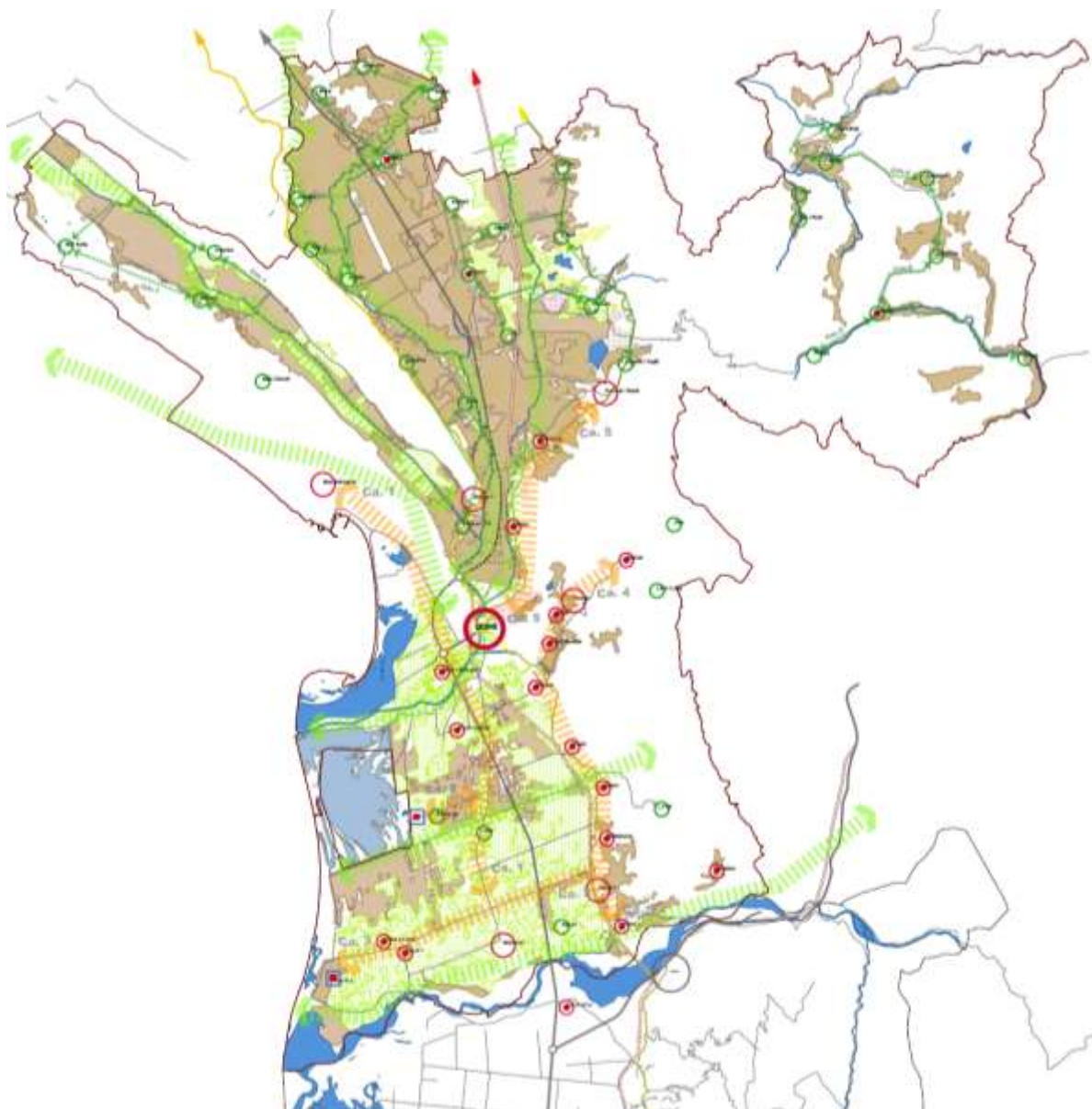

Figura 2.21 Strategjitë –Sistemi Bujqësor (B)

SB.8 Riorganizimi dhe zhvillimi i strukturave mbështetëse të aktiviteteve bujqësore, si konsorciume bujqësore në shërbim të firmave bujqësore të vogla dhe të mesme;

SB.9 Zhvillimi i ndërtimit të strukturave logjistike për mbledhjen, magazinimin, ngrirjen dhe shpërndarjen e produkteve agro-ushqimore lokale, në bazë konsorciumesh dhe/ose kooperative;

SB.10 . Krijimi i qendrave kërkimore në fushën agro-ushqimore dhe të edukimit në ushqim e mirëngrënie, madje edhe në sferën arsimore-edukative;

SB.11. Promovimi i formimit dhe shpërndarjes territoriale të strukturave pritëse (Agroturizmi, bed&breakfast ekologjikë, fermat didaktike, eko-fshatrat) dhe të restoranteve të kualitetit, të lidhura me vlerësimin e prodhimeve dhe të traditave agro-ushqimore lokale dhe të kultivimit të peshkut.

Sistemi Urban (UB)

SUB.1 Promovimi i rikuperimit dhe rigjallërimit, për qëllime banimi dhe turistike, të qendrës historike të Lezhës, dhe të qendrave historike më të vogla të zonave të brendshme (përfshirja e konceptit të *hotelit të shpërndarë* – sipërmarrje hotelerie e përbëre nga ndërtesa të ndryshme të shpërndara në një qendër të banuar por të menaxhuara në mënyrë të përbashkët);

SUB.2 Fuqizimi i aktiviteteve në ambient të hapur dhe të shërbimeve plotësuese të turizmit kulturor, mjedisor, sportiv (aktiv), në zonat urbane të Lezhës, në zonat me interes peizazhistik dhe mjedisor, në fshatrat e zonave të brendshme malore;

SUB.3 Përshtatja sipas standardeve të nivelit kombëtar dhe ndërkombëtar të pajisjeve urbanistike primare (ujë, kanalizime, energji elektrike etj.) në zonat urbane dhe në vendbanimet informale të legalizuara;

SUB.4 Përshtatja sipas standardeve të nivelit kombëtar dhe ndërkombëtar të pajisjeve urbanistike dytësore (kopshte, shkolla, gjelbërim, parkime etj.);

SUB.5 Zhvillimi i qendërtimeve të reja urbane në qendrën e Lezhës dhe të zonave të tjera kryesore urbane (universitete, qendra të kërkimit, biblioteka dhe mediatekave urbane);

SUB.6 Zhvillimi i sistemeve të lëvizshmërisë urbane alternative (pistat e biçikletave, rrjetet pedonale) të integruara me sistemit e transportit publik automobilistik dhe hekurudhor;

SUB.7 Racionalizimi dhe fuqizimi i rrjetit automobilistik, të integruar me sistemin e parkimeve urbane dhe territoriale;

SUB.8 Rimëkëmbja dhe ripërdorimi si një korridor lëvizjeje të shpejtë dhe në masë i linjës ekzistuese hekurudhore, në përputhje me rimëkëmbjen e saj si një infrastrukturë me interes të konsiderueshëm kombëtar të parashikuar në Planet Kombëtare;

SUB.9 Favorizimi i aksesit, përdorimi dhe ndarja e të mirave të përbashkëta urbane (Urban Commons) të të gjithë qytetareve, me kujdes të veçantë për personat me aftësi të kufizuara;

SUB.10 Kthimi i qyteteve dhe i të mirave të përbashkëta urbane në vende dhe objekte të aksesueshme dhe të sigurt për fëmijët. (Qyteti mik i fëmijëve);

SUB.11 Hartimi në një kohe të shkurtër i Planit të Emergjencave Civile në përputhje me standardet bashkëkohore ndërkombëtare;

SUB.12 Promovimi i programeve dhe projekteve për rinovimin urban të zonave dhe të vendbanimeve që gjenden në kushte degradimi fizik, social dhe mjedisor për përmirësimin e efijencës energjetike dhe uljen ndaj riskut sizmik.

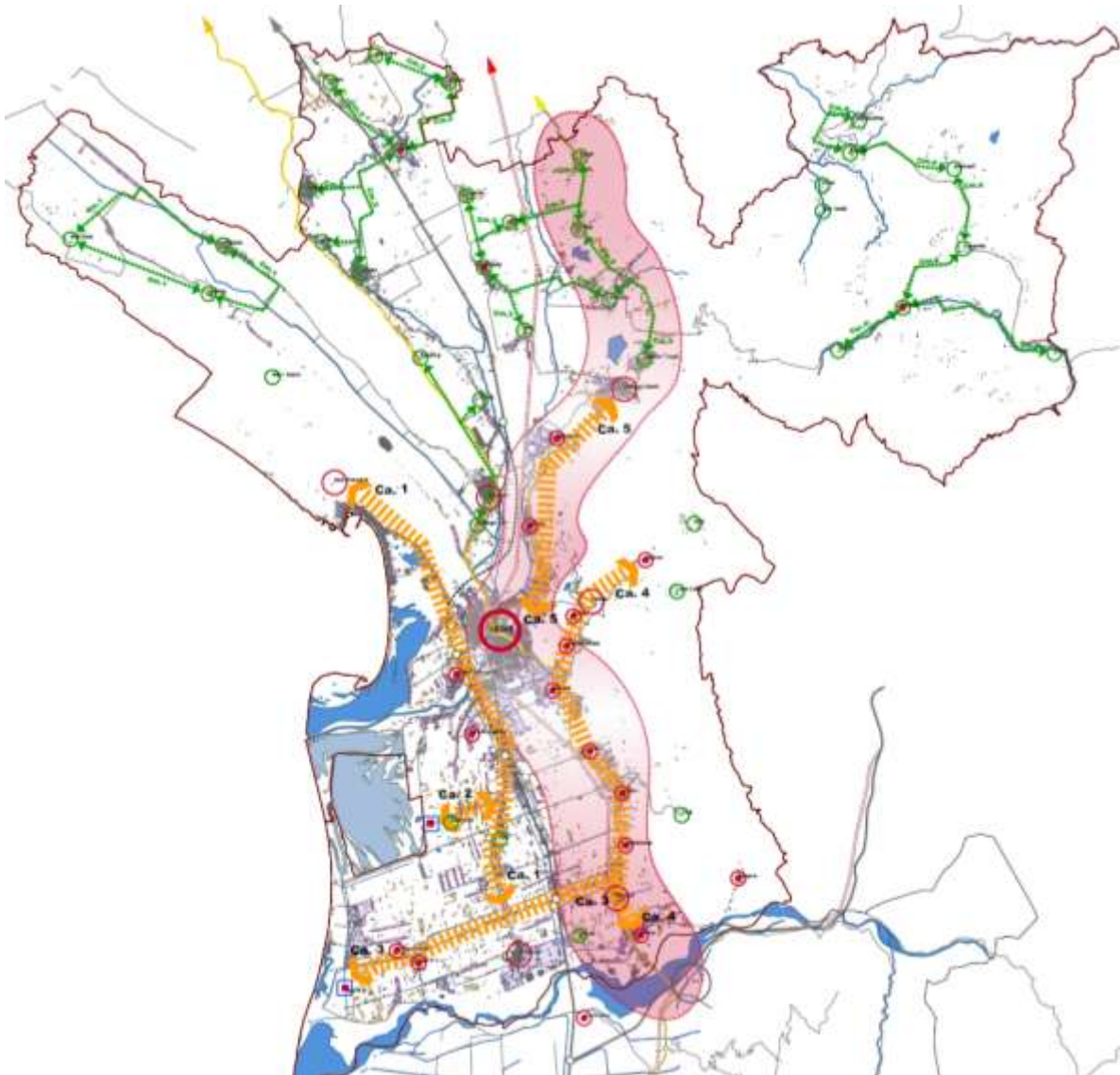

Figura 2.22 Strategjitë -Sistemi Urban (UB)

Sistemi Infrastruktural (IN)

SIN.1 Garantimi i efijencës së plotë dhe funksionimit të rrjetit infrastrukturor me karakter kombëtar (korridor kombëtar), nëpërmjet ndarjes së trafikut lokal. Kjo përmes realizimit të kryqëzimeve në nivel dhe mbi/nën-kalimeve të rrjetit lokal, duke sjell transformimin progresiv të korridoreve kombëtare në rrugë të tipit autostradë;

SIN.2 Rimëkëmbja dhe zhvillimi i rrjetit hekurudhor kombëtar, edhe për përdorim metropolitan dhe lokal;

SIN.3 Rimëkëmbja dhe zhvillimi i stacioneve hekurudhore, si pika aksesi dhe shërbimi të qendrave urbane kryesore dhe si pika bashkimi me rrjetin e korridoreve të gjelbërt të lidhjes midis zonave bregdetare dhe zonave malore;

SIN.4 Zhvillimi dhe konsolidimi i rrjetit të parkimeve lokale;

SIN.5 Zhvillimi i një rrjeti rrugësh me lëvizshmëri të ngadaltë, të lidhur me zbulimin e vendeve dhe peizazheve me interes natyror, kulturor, arkeologjik, etno-antropologjik, agro-ushqimor cilësor (rrugët e vajit, të verës, të produkteve lokale);

SIN.6 Fuqizimi dhe zhvillimi i rrjeteve të transportit energjetik, duke pasur kujdes në impaktet e prodhuara (ndotja elektromagnetike) dhe duke pasur parasysh zhvillimin e burimeve të energjisë së rinovueshme;

SIN.7 Zhvillimi i sistemeve të prodhimit të energjisë nga burimet e rinovueshme në fushën urbane dhe në mbështetje të impianteve industriale ekzistuese dhe të aktiviteteve kryesore ekonomike (hidrocentralet, energjia e erës, panelet fotovoltaike dhe diellore, gjeotermia etj.);

SIN.8 Fuqizimi dhe zhvillimi i rrjeteve të telekomunikacionit dhe të aseteve të paprekshme, qoftë në nivel territorial (rrjetet satelitore) dhe në nivel urban (rrjetet Wireless, kablore në qendrat kryesore);

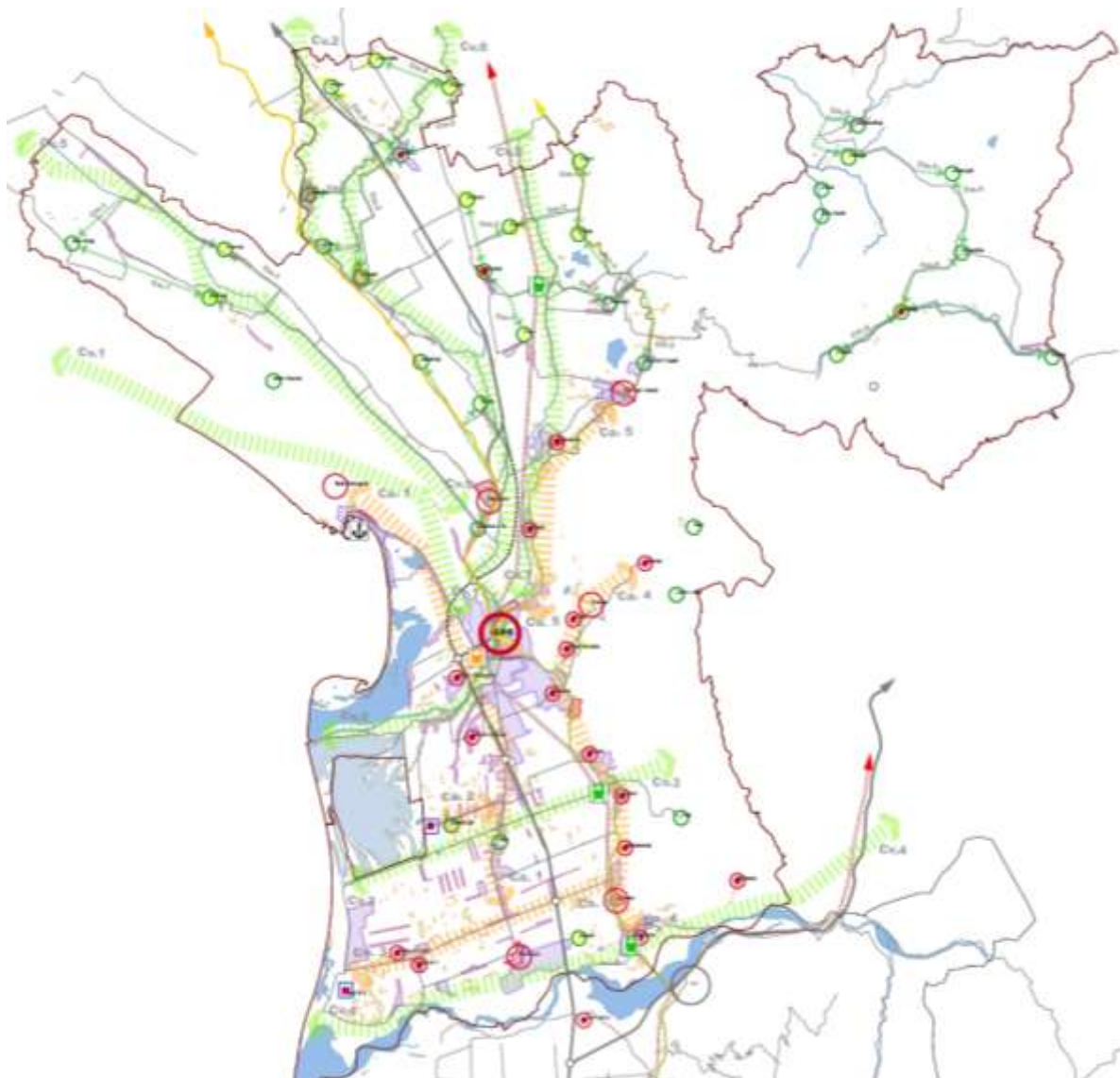

Figura 2.23 Strategjitë -Sistemi Infrastruktural (IN)

SIN.9 Kontrolli dhe nxitja e kursimit të energjisë dhe të riciklimit/ripërdorimit të mbetjeve të ngurta urbane;

SIN.10 Zhvillimi i sistemit portual të Shëngjinit, duke respektuar përputhshmërinë ekologjike, peizazhistike dhe mjedisore të territorit;

SIN.11 Rikuperimi i aeroportit ushtarak të Gjadrit, në funksion të emergjencave civile dhe transportit lokal turistik (pistë helikopterësh).

2.3.2 Mbivendosja e sistemeve territoriale

Mbivendosja e strategjive territoriale sektoriale. Përkufizimi i rolit, misioni dhe statuti i Bashkisë Lezhë.

Objektivat e sektorëve që përcaktojnë strategjitë territoriale kërkojnë një përkufizim unitar që ka të bëjë me rolin dhe me misionin që bashkia Lezhë ka marrë përsipër për zhvillimin e saj të ardhshëm, ose të paktën në periudhën për të cilën ky Plan ka synim të veprorë.

Toka e ndërmjetme:

Territor i sigurt, me tokë bujqësore pjellore, trashëgimi historike, natyre, artizanat lokal, resurs agro-ushqimor kombëtar.

Shkurtimisht, një tokë e përbërë nga peizazhe të ndryshme dhe me kualitet, shprehje e raporteve sociale, historisë dhe vlerave ekologjike mjedisore, të cilat ushqehen dhe pasurojnë biodiversitetin e elementeve të mësipërme.

Një territor ku peizazhet e ndryshme dhe me kualitet, shprehje e rizbulimit të së shkuarës, e një pasurie kulturore, prodhuese dhe biodiversiteti, duhet të lidhen bashkë dhe mund të frymëzohen nga mundësitë e reja të zhvillimit të qëndrueshëm, duke u mbështetur në zhvillimin e rrjeteve të transportit ekzistuese dhe të reja, në korridoret ekologjike dhe në itineraret e zbulimit dhe promovimit të trashëgimisë kulturore dhe mjedisore lokale, e mirë e përbashkët e atyre që jetojnë në këtë territor dhe e atyre që e vizitojnë.

Një territor, pra, që i duhet rikthyer traditave të mira dhe solide ekonomike, duke ruajtur karakteristikën e tij si territor tranzitimi, marrëdhëniesh, lëvizjeje dhe shkëmbimesh, por duke u mbështetur tek aktivitetet që prodhojnë punësim dhe të ardhura, duke filluar nga zhvillimi i qëndrueshëm i resurseve lokale.

Për shkak edhe proceseve të vona të pakontrolluara dhe të paplanifikuara, një territor ku gjenden morfologji vendbanimesh dhe materiale urbane të ndryshme të cilët krijojnë forma të ndryshme banimi, stile të ndryshme jetese, urbane dhe sub-urbane, që shikohen si shprehje e pasurisë, përveçse arsye menaxhimi për zgjidhjen e problemeve, eksperiencave dhe raporteve sociale dhe prodhuese.

Brenda këtij vizioni të përgjithshëm, bashkia Lezhë duhet të theksojë karakteret specifike që e identifikojnë, të cilat bazohen në historinë e saj, por që duhen kërkuar, me sy projektual, në prirjet që, pikat e shumta të forta dhe mundësitë që paraqiten në horizont, duket se i dedikojnë.

Lezha, pra, duhet parë në këndvështrimin e historisë, pozitës gjeografike dhe të kushteve mjedisore të jashtëzakonshme që e karakterizojnë. Far kulturor dhe gjeografik i një konteksti që përbën edhe një pike lidhëse mes dy konteksteve të ndryshme gjeografike, mes "tokës së ndërmjetme", e cila është kryesisht fushore, me përdorim bujqësor dhe me dalje në det, dhe zonës së luginës së Drinit, e afërt me Shkodrën.

Synimi kryesor, nëse i referohemi një riorganizimi të ri administrativ që mban bashkë, fillimisht në mënyrë të sforcuar, njësi urbane, deri pak kohë më parë të ndryshme dhe të largëta, është që të gjendet një përcaktim që ta çojë këtë territor në të ardhmen e zhvillimit dhe riorganizimit territorial.

Në rastin e Lezhës ky sforcim është mjaft i madh dhe kjo vjen nga diferencat e mëdha peizazhistike dhe funksionale që karakterizojnë nga njëra anë Lezhën dhe Shëngjinin dhe nga ana tjetër territoret me karaktere dhe struktura të ndryshme, si ato të luginave lumore në veri dhe vendbanimeve malore të thella.

Një mundësi për gjetjen e emëruesit të përbashkët mund të jetë vetëm në binomin mes Lezhës dhe Shëngjinit, dhe elementit lidhës që është lumi Drin, i cili karakterizon pjesën më të madhe të territorit.

Një territor i përberë, që alternon peizazhe ujore, bujqësore, kodrinore dhe malore që karakterizohen nga afërsia me detin, dhe të mbajtura bashkë nga vijat e përrenjve, vektorë natyrore të rikompozimit ekologjik mes ekosistemeve të copëzuar dhe të shfuqizuar nga krijimi i vendbanimeve në vitet e fundit ashtu sikurse janë shtrati natyror mënyrave të reja të transportit të ngadalte, të qëndrueshëm, në gjendje të zgjidhë bllokimin dhe efikasitetin e ulët të transportit lokal.

Një territor që gjen përreth kryeqendrës së tij, zhvillimit të zonave me vlera kulturore dhe arkeologjike, rreth qendërve të reja urbane, dhe polit turistik detar me kualitet, një organizim urban më të qëndrueshëm

3 VEPRIMET STRATEGJIKE DHE PROJEKTET E ZHVILLIMIT

3.1 PROJEKTET STRATEGJIKE

3.1.1 Tipologjitë e projekteve

Qasja inovative urbane, që synon një cilësi më të lartë të rezultateve, bazohet në hartimin e bashkërenduar të strategjisë dhe të projekteve operative. Propozimet për zona të veçanta përcaktohen njëkohësisht dhe në koherencë me vizionin e përgjithshëm strategjik, me synim maksimizimin e bashkëveprimit mes dinamikave të zhvillimit dhe karakterit hapësinor të zonave.

Kjo lidhje e ngushtë mes planifikimit strategjik dhe projekteve operative është kushti kryesor për të siguruar efikasitetin e proceseve dhe cilësinë e rezultateve. Për këtë arsye, Plani i Përgjithshëm Vendor (PPV), përveç koherencës së kuadrit të përgjithshëm, duhet të përmbajë edhe projektin e zonave të konsideruara me interes strategjik. Projekti i tyre duhet konsideruar si emblematik dhe si një shembull i drejtimeve të ndryshme që mund të ndiqen për rigjenerimin urban dhe zhvillimin e territorit, gjithashtu duhet të jetë një pikë referimi dhe udhëzues për ndërhyrjet e ardhshme në territor.

Projektet strategjike mund të jenë të llojeve të ndryshme. Edhe pse të gjitha kanë si synim zhvillimin e përgjithshëm të territorit, ato mund të kontribuojnë në mënyra të ndryshme në arritjen e objektivave strategjike.

Në radhë të parë, mund të themi se ekzistojnë projekte që janë të nevojshme për të siguruar kushtet nga ku mund të nisnin proceset e zhvillimit. Këto lloje projektesh, në vazhdim do t'i quajmë "projekte bazë".

Pastaj qëndrojnë projektet që i dedikohen në mënyre më të veçantë zhvillimit. Këto projekte trajtojnë tematika specifike, brenda sektorëve të përcaktuar si strategjikë, për zhvillimin e komunitetit vendor. Si rregull, këto janë të paktë në sasi por mjaft të rëndësishëm dhe të aftë për të nxitur proceset spontane dhe vetë-financuese të zhvillimit. Këto lloje projektesh janë emërtuar projekte zhvillimi (dhe mund t'i ndajmë në kategori të ndryshme: projekte infrastrukturore, projekte urbane, projekte prodhimi, e kështu me radhë).

Brenda kategorisë së projekteve të zhvillimit qëndrojnë projekte më të vogla, por shumë të rëndësishme për nivelin e tyre të prioritetit dhe për aftësinë e tyre për të qenë shembull për projektet e ardhshme. Janë projekte shumë të rëndësishme për arsye të shikueshmërisë së tyre dhe aftësisë komunikuese, të cilat marrin rolin e "projekteve pilot".

3.1.2 Projektet bazë

"Projektet bazë/parësore" janë ata projekte, që konsiderohen të domosdoshëm për sigurimin e kushteve fillestare për zhvillim. Këto projekte nevojiten për të mundësuar arritjen e atyre kushteve fillestare që konsiderohen të domosdoshme për nisjen e çfarëdo programi zhvillimi, duke siguruar efiçencën minimale të sistemit territorial, pa të cilën është e pamendueshme nisja dhe nxitja e proceseve të zhvillimit të sistemit prodhues.

Këto projekte kanë të bëjnë me kushtet minimale të funksionimit dhe të jetueshmërisë së sistemit territorial, si për shembull eficienta funksionale e sistemit urban, qëndrueshmëria mjedisore e sistemit të transportit, jetueshmëria e sistemit urban etj.

Projektet bazë/parësore, jo domosdoshmërisht kanë përmbajtje “strategjike”, por shpeshherë kanë të bëjnë me pajisjen normale me elementet bazë të një zone territoriale me funksion të caktuar. Në fakt, në rastet kur territori paraqet mungesa të mëdha nga pikëpamja e pajisjes me elementët bazë, mund të jetë e drejtë (në mos e domosdoshme) që t’u jepet ndërhyrjeve për zgjidhjen e këtyre mungesave një karakter strategjik.

Në rastin specifik të sistemeve urbane, arritja e një gjendjeje minimale të funksionalitetit të territorit është padyshim një para-kusht i nevojshëm për çfarëdolloj programi zhvillimi. Më poshtë jepet lista e projekteve bazë të propozuara.

Tabela 22:Lista e projekteve bazë	
01	Përmirësimi i rrjeteve teknike
02	Mbrojtje e akuiferëve
03	Pastrimi i lumenjve – mirëmbajtja e sistemit ujq sipërfaqësor
04	Mbrojtje ndaj përmytjeve
05	Menaxhimi i mbetjeve urbane
06	Përmirësimi i rrugës së vjetër kombëtare
07	Përmirësimi i hekurudhës
08	Planifikim i detajuar vendor
09	Plani i emergjencave civile
10	Qendra kulturore në zonat urbane
11	Qyteti mik i fëmijëve

Në vijim është bërë një përshkrim i shkurtër për secilin nga këto projekte (apo propozime) bazë, por duke mënjanuar përshkrimin e hollësishëm të listave të gjata me nevojat konkrete, kryesisht për infrastrukturën. Duhet patur parasysh që projektet e propozuara në disa raste janë investime direkte që ndikojnë në përmirësimin e infrastrukturave dhe shërbimeve ndryshme por në disa raste janë dhe studime dhe raporte që paraprijnë dhe rrisin efektshmërinë e investimeve.

1. Përmirësimi i rrjeteve teknike nënkupton ndërhyrjet e nevojshme për krijimin ose përmirësimin e infrastrukturave bazë që mbulojnë zonat urbane dhe krijojnë kushtet bazë të jetesës për komunitetet lokale që jetojnë në këto zona. Në diskutime me stafin teknik të bashkisë Lezhë, si investime të nevojshme primare që kanë një impakt direkt në përmirësimin e kushteve të jetesës janë:

Infrastruktura rrugore

Nga lista e gjatë e inventarit të rrugëve lokale të bashkisë Lezhë të cilat në shumicën e rasteve kanë nevojë për përmirësim, si projekte bazë janë përzgjedhur akset që lidhin disa prej qendrave të njësive administrative me akset kombëtare, dhe më konkretisht:

- I. Zgjerimi i rrugës Shëngjin – Lezhë (6.1 km). Hartimi i një projekti për zgjerimin e rrugës aktuale që lidh dy zonat urbane Shëngjin dhe Lezhë, duke përmirësuar kështu edhe fluksin e trafikut në zonë.
- II. Përmirësimi i rrugës Balldren-Torovicë (pjesë e rrugës së vjetër nacionale Lezhë-Shkodër) (19.4 km). Investim për përmirësim dhe rikualifikimin e rrugës ekzistuese që bashkon fshatrat Balldre – Torovicë dhe bashkohet me tej me autostradën Tiranë-Shkodër.
- III. Rikualifikimin i rrugës Piraj – Superstradë (1.2 km). Hartimi i një projekti dhe investimi për rregullimin dhe rikualifikimin e rrugës Piraj-Superstrade (rruga kombëtare Tiranë-Shkodër) duke lehtësuar kalimin dhe aksesueshmërinë në superstradë jo vetëm për fshatin Piraj, por edhe për zonat në afërsi të tij.
- IV. Rikualifikimi i rrugës Baqël- Superstradë (3.4 km). Hartimi i një projekti dhe investimi për rregullimin dhe rikualifikimin e rrugës Baqël-Superstrade duke lehtësuar kalimin dhe aksesueshmërinë në superstradë të fshatit Baqël dhe zonave afër tij.
- V. Rikualifikimi i rrugës Gramsh – Superstradë (3.4 km). Hartimi i një projekti dhe investimi për rregullimin dhe rikualifikimin e rrugëve ekzistuese Gramsh-Superstradë, duke lehtësuar kështu aksesin në këtë rrugë jo vetëm të fshatit por edhe të parcelave bujqësore, duke nxitur kështu edhe zhvillimin e bujqësisë në zonë.
- VI. Rikualifikimi i rrugës Shënkoll-Superstradë (2.7 km). Hartimi i një projekti rikualifikimi dhe investimi për rrugën Shënkoll-Superstradë që kalon në afërsi me burgun e Shënkollit. Ky investimi do të lehtësoj aksesimin e banorëve të zonës në rrugën nacionale, shfryn trafikun turistik të zonës sidomos në sezonin veror dhe nxit tërthorazi zhvillimin e biznesit përgjatë saj.
- VII. Rikualifikimi i rrugës Manati-Superstradë (3.0 km). Hartimi i një projekti dhe investimi për rregullimin dhe rikualifikimin e rrugës ekzistuese Manati-Superstradë, e cila do të lehtësojë komunikimin mes zonave të banuar me njëra-tjetrën, më parcelat bujqësore dhe më superstradën.

Infrastruktura e ujësjellës – kanalizime

Përsa i përket infrastrukturës së ujësjellës-kanalizimeve, konstatohet që vetëm për qytetin e Lezhës dhe Shëngjinit ka një investim të miratuar⁴ që është në fazën përmbyllëse të tij. Kjo zonë e cila po mbulohet me këtë shërbim primar përbën realisht pjesën më urbane të gjithë territorit të bashkisë Lezhë dhe implementimi i këtij projekti përveç impaktit pozitiv në jetën e banorëve përmirëson ndjeshëm dhe zhvillimin e turizmit kryesisht për zonën Shëngjinit. Përsa i përket qendrave të tjera urbane konstatohen ndërhyrje minimale të karakterit riparues dhe nevojat në këtë aspekt janë mjaft të mëdha.

- VIII. Sa më sipër si zonë prioritare që duhet mbuluar me këtë shërbim është njësia administrative e Shënkollit që përmban dhe plazhin e Tales që ka një frekuentim të madh në vitet e fundit, kryesisht nga turistët vendas kosovar. Gjithashtu ndërhyrje prioritare është ndërhyrja në pothuaj gjithë zonat e banuara fushore të pjesë jugore të territorit të bashkisë duke pasur parasysh asetet e vlefshëm të ujërave nëntokësor që ka kjo zonë (akuiferi i Lezhës).

⁴ VKM Nr. 44, datë 26.1.2012 "Për miratimin e marrëveshjes së projektit, ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Qeverisë së Konfederatës Zvicerane, për dhënien e ndihmës financiare për projektin "Furnizimi me ujë të pijshëm dhe kanalizime në Lezhë dhe Shëngjin"

- IX. Investimet në projekte konkrete duhet të bëhen dhe për impiantet e pastrimit të ujërave të zeza që mbyllin ciklin e grumbullimit dhe të trajtimit të ujërave të ndotur.

Infrastruktura e energjisë elektrike

Edhe përsa i përket kësaj infrastrukture ndërhyrjet janë të nevojshme pothuajse në gjithë territorin e bashkisë, gjithsesi zonë prioritare mbetet pjesa perëndimore e mbart, kryesisht gjatë sezonit veror, një ngarkesë të madhe nga ardhja e turistëve. Në shumicën e fshatrave konstatohet një tension i ulët, nën mesataren, dhe defektet janë të shpeshta.

- X. Investime në mirëmbajtjen/zëvendësimin e rrjetit të tensionit të ulët dhe të mesëm me qëllim arritjen e një standardi të qëndrueshëm furnizimi me energji elektrike

Kanalet vaditëse dhe kullues

Territori i bashkisë Lezhë ka rreth 18 500 ha tokë bujqësore (37% e sip totale), e cila e favorizuar nga pjelloria e lartë dhe kushtet klimatike përbën një prej motorëve kryesorë të zhvillimit ekonomik. Pas viteve '90, mungesa e mirëmbajtjes dhe në disa raste dëmtimi i rrjetit të këtyre kanale ka sjell një rënie të ndjeshme të kapaciteteve prodhuese.

- XI. Pastrim/hapje e kanaleve vaditëse dhe kullues. Nga një total prej rreth 175 km kanale parësore, nga viti 2014 (ne vitet e fundit) janë mirëmbajtur rreth 65 km ose 37%, ndërsa për kanalet dytësore, nga një total prej rreth 242 km nga viti 2014 (ne vitet e fundit) janë mirëmbajtur rreth 29 km ose 12%

2. Mbrojtja e akuiferëve.

Siç është trajtuar dhe në dokumentin e "Analizës së thelluar të territorit të Bashkisë Lezhë" pjesë integrale e PPV, Akuiferi i Lezhës është një nga asetet më me vlerë të këtij territori. Zhvillimi informal i 20-25 viteve të fundit, mungesa e rrjeteve të ujësjellës kanalizimeve që ka sjellë përdorimin në masë të puseve si mjet furnizimi me ujë dhe gropave septike për largimin e ujerave të zeza, vë në rrezik cilësinë e këtij pellgu ujëmbajtës nëntokësor. Dy janë aspektet kryesore që duhen monitoruar dhe me kalimin e kohës përmes investimeve adekuate duhen zgjidhur:

- XII. *Shfrytëzimi i pakontrolluar i Akuiferit të Lezhës nga puset e ujit.* Kujtojmë këtu që pothuaj gjithë zonat dhe ndërtimet informale të viteve të fundit furnizohen me ujë përmes shpimeve të bëra nga vetë banorët. Cilësia e dobët e kësaj infrastrukture edhe në zonat tradicionalisht të banuara ka bërë që edhe në këto zona shumica e banorëve të bëjnë shpime spontane duke rezultuar kështu në një shfrytëzim të pakontrolluar të këtij akuiferi. Sa më sipër është propozuar që fillimisht të hartohet një kadastër (regjistër) i gjithë puseve në territorin e bashkisë dhe pastaj duke pasur një pasqyrë të qartë të gjendjes ekzistuese të shfrytëzimit të zbatohet një plan veprimi adekuat.
- XIII. *Ndotja e Akuiferit të Lezhës.* Mungesa e infrastrukturës së kanalizimeve të ujërave të zeza ka bërë që përdorimi i gropave septike të jenë i vetmi mjet për largimin e tyre. Si rrjedhim zhvillimet kryesisht me karakter informal të viteve të fundit mbartin një rrezik serioz në ndotjet e Akuiferit të Lezhës.

Pajisja e zonave urbane, sipas prioriteteve dhe përqendrimit të popullsisë, me rrjetin e nevojshëm të kanalizimeve të ujërave të zeza do shmang gradualisht këtë problem mjaft serioz.

Sa më sipër mbrojtja e Akuiferit të Lezhës zgjidh një problem madhor me impakt direkt në përmirësimin e jetës së banorëve, rrit potencialet turistike dhe siguron një zhvillim të qëndrueshëm duke respektuar ekuilibrat mjedisor.

3. Pastrimi i lumenjve– mirëmbajtja e sistemit ujq sipërfaqësor

Territori i bashkisë Lezhë ka një rrjet të pasur ujqerash sipërfaqësor që janë një aset mjaft me vlerë për zhvillimin e bujqësisë, turizmit dhe cilësisë së jetës së komunitetit të banorëve që jetojnë në këtë zonë. Këtu përfshihen lumenjtë kryesor: Drin, Mat dhe Gjadër, rezervuarët dhe liqenet artificial dhe gjithë rrjetin e kanaleve vaditës. Sa më sipër projektet e nevojshme për këtë rrjet të pasur urjqash sipërfaqësor janë:

- XIV. Projekt për kontrollin, monitorimin e rreptë dhe gradualisht shmangien e shfrytëzimit të pakontrolluar të shtretërve të lumenjve për marrjen e inerteve;
- XV. Projekt për kontrollin dhe ndalimin e rreptë të ndotjeve që vijnë nga bizneset e zhvilluara pranë këtyre asete ujqore;

4. Mbrojtje ndaj përmbytjeve

Përmbytjet përbëjnë një rrezik tashmë konstant që cenojnë jetën e banorëve dhe ndikojnë negativisht në mjaft sektor vital të bashkisë Lezhë. Pasuria e madhe ujqore, relievi mjaft i ulët dhe për një pjesë të territorit në nivelin e detit janë kthyer në një problem konstant për komunitetin e kësaj zone. Pavarësisht disa iniciativave të marra kohët e fundit, konstatohet që në shumicën e rasteve projektet kanë qenë të një karakteri pjesor pa studiuar në tërësi ekuilibrat delikat të sistemit ujqor të kësaj zonë. Sa më sipër propozohet:

- XVI. Hartimi i një projekti të karakterit studimor që merr në konsideratë gjithë sistemin ujqor të territorit të bashkisë dhe më gjërë, ndikimin e detit dhe kushtet klimatike të zonës.
- XVII. Investime konkrete në mirëmbajtjen dhe funksionimin e hidrovoreve. Ku është e nevojshme edhe ndërtimin e hidrovoreve të rinj.
- XVIII. Plan për zhvendosjen graduale të gjithë banorëve që vitet e fundit kanë ndërtuar shtëpi në zona që mund të themi janë “pronë e përmbytjeve” dhe që janë kthyer tashmë në një problem të madh social. Ky plan duhet të ketë dhe programe mbështetje sociale për riakomodim në zona më të sigurta të këtyre banorë.

5. Menaxhimi i mbetjeve urbane

Menaxhimi i mbetjeve urbane ka qenë në fokusin e Bashkisë Lezhë në kryesisht në dekadën e fundit. Me ndihmën e donatorëve të huaj⁵ janë hartuar disa studime mjaft me vlerë përsa i përket menaxhimit të mbetjeve.

⁵ DLDP – Decentralization and Local Development Programme (Programi për Decentralizim dhe Zhvillim Vendor)

- Plani për menaxhimin e mbetjeve në Bashkinë Lezhë
- Plani për qendrën e riciklimit të mbetjeve

Aktualisht po hartohet dhe një studim që merr në konsideratë menaxhimin e mbetjeve në gjithë territorin e bashkisë pas reformës territoriale, ku dhe problematikat dhe sfidat për një menaxhim adekuat janë rritur. Sipas këtij studimi, vend-depozitimi mbetet landfilli i Bushatit dhe për qëllime të rritjes së efektshmërisë së këtij shërbimi, territori i bashkisë është ndarë në 3 zona kryesore:

- Lezha 1: Njësitë administrative Lezhë dhe Shëngjin;
- Lezha 2: Njësitë administrative Kolsh, Shënkoll dhe Zejmen;
- Lezha 3: Njësitë administrative Balldre, Kallmet, Dajç, Blinisht dhe Ungrej.

Sa më sipër del i nevojshëm investimi për:

- XIX. Ndërtimin e 3 stacioneve ndërmjetës (tranzitor) të depozitimit të mbetjeve;
- XX. Program për nxitjen e grumbullimit të diferencuar dhe riciklimin.

6. Përmirësimi i rrugës së vjetër kombëtare

Rruga e vjetër kombëtare (aksi Milot-Lezhë), përbën një nga akset kryesore që lidh qendrat e banuara tradicionale të pjesës jugore të bashkisë Lezhë (Kolsh, Grykë Manati, Manati, Tresh, Spiten, Markatomaj, Zejmen, Pllanë dhe Bërzanë). Me ndërtimin e aksit të ri Milot-Lezhë, rruga e vjetër ka kaluar në një rëndësi të dorës së dytë dhe kanë munguar investimet konkrete. Duhet patur parasysh që kjo rrugë është pjesë e infrastrukturës kombëtare dhe si e tillë është në inventarin e akseve që menaxhohen nga Ministria që mbulon sektorin e transportit rrugor. Propozimi në këtë rast adresohet tek financimet e qeverisë qendrore për këtë sektor.

- XXI. Përmirësim, asfaltim dhe pajisje me sinjalistikë i rrugës së vjetër kombëtare që lidh Milotin me Lezhën. Gjatësia e këtij aksi është përafërsisht 12 km.

7. Përmirësimi i hekurudhës

Si në rastin e propozimit para-ardhës edhe përmirësimi i kushteve të infrastrukturës hekurudhore është një ndërmarrje dhe investim që bëhet nga qeverisja qendrore. Pavarësisht kësaj projekt-propozimi në këtë rast fokusohet në rivitalizimin e stacioneve hekurudhore që ndodhen brenda territorit të bashkisë Lezhë. Aktualisht bashkia Lezhë ka përgatitur ka përgatitur një projekt për rivitalizimin e stacionit qendror të Lezhës dhe kthimin e tij në një nyje intermodale. Përveç punimeve riparuese dhe të mirëmbajtjes të godinës së stacionit janë parashikuar hapësira parkimi për autobus dhe furgonë që kryejnë shërbime të transportit lokal.

- XXII. Investim për rivitalizimin e stacionit qendror të Lezhës dhe kthimin e tij në një nyje intermodale transporti;
- XXIII. Projekte dhe investime për stacionet e tjerë hekurudhor.

8. Planifikim i detajuar vendor

Në zbatim të kuadrit ligjor për planifikimin e territorit, planet e detajuara vendore (PDV) përfshihen në nivelin e dytë të instrumenteve të planifikimit (planifikimi në nivel vendor). Pas miratimit të PPV, është detyrë e bashkisë që të nis procesin e koordinimit

ose të hartimit të PDV-ve kryesisht për ato zona ku presioni i zhvillimit është i madh. Sa më sipër propozohet:

- XXIV. Hartimi i PDV për zonat turistike, në bashkëpunim dhe koordinim të plotë me agjencitë qendrore të planifikimit të territorit dhe të zhvillimit të turizmit;
- XXV. Hartimi i PDV për zonat informale, në bashkëpunim dhe koordinim të plotë me ALUIZNI-n;
- XXVI. Hartimi i PDV për zonat që preken nga infrastrukturat e rëndësishme kombëtare në bashkëpunim dhe koordinim të plotë me Ministrinë e linjës.

9. Plani i emergjencave civile

Dihet që territori i bashkisë Lezhë është subjekt i rreziqeve të ndryshme natyrore që ndikojnë negativisht dhe në disa raste rrezikojnë direkt jetën e banorëve. Ndër rreziqet kryesore mund të përmendim përmbytjet që tashmë kanë marrë një karakter periodik në këtë zonë. Gjithsesi edhe rreziku sizmik dhe zjarret janë disa prej rreziqeve kryesore që duhet të ketë në fokus Plani i Emergjencave Civile për territorin e Bashkisë Lezhë.

- XXVII. Hartimi i Planit të Emergjencave Civile të bashkisë Lezhë;
- XXVIII. Masa informuese dhe sensibilizuese që bazohen tek konkluzionet e këtij plani me qëllim orientimin e komuniteteve të rrezikuara në raste fatkeqësish.

10. Qendra kulturore në zonat urbane

Duke përjashtuar qytetin e Lezhës, qendrat kulturore mungojnë pothuajse në gjithë zonat urbane të kësaj bashkie. Ngritja nga e para ose ristrukturimi i atyre ekzistuese përbën një projekt bazë strategjik për zhvillimin normal të jetës së komunitetit të banorëve në zona të ndryshme të bashkisë Lezhë.

- XXIX. Ngritja e qendrave kulturore për organizimin e veprimtarive kulturore, artistike, sportive e shkencore me fokus fëmijët dhe të rinjtë e qendrave të banuara.

11. Qyteti mik i fëmijëve

“Qyteti i fëmijëve” është një programi kombëtar që mbështetet nga UNICEF, që ka filluar të konkretizohet fillimisht në qytetin e Korçës dhe do shtrihet në gjithë qendrat kryesore urbane të Shqipërisë. Qëllimi kryesor i këtij programi është krijimi i qendrave multi-funksionale të cilat i dedikohen tërësisht fëmijëve. Në këtë kuadër propozohen dhe arredime urbane me fokus fëmijët dhe dimensionimi i hapësirave publike sa më shumë të aksesueshme nga ato. Programimi i ndërhyrjeve urbanistike me pjesëmarrje të gjerë për përmirësimin e jetës së fëmijëve në qytete, duke njohur dhe realizuar të drejtat e tyre.

Pavarsisht se 30 janë projektet bazë të propozuara konkretisht për territorin e bashkisë Lezhë, siç u tha edhe në fillim të këtij paragrafi nevojat, në këto sektorë të shërbimeve kryesisht urbane, janë mjaft më shumë. Gjithsesi, këto projekte japin një impakt mjaft pozitiv në cilësinë e jetës së banorëve dhe sigurojnë një bazë për zhvillimin në tërësi të bashkisë.

3.1.3 Projektet e zhvillimit

“Projektet e zhvillimit” janë projektet të mirëfillta me karakter strategjik, të cilave plani kërkon t’iu caktojë detyrën e nisjes së proceseve të zhvillimit të sistemit territorial dhe atij socio-ekonomik.

Bëhet fjalë, në përgjithësi, për projekte që kanë disa karakteristika bazë: i) janë të lidhura ngushtë me potencialin që plani i njeh kontekstit të konsideruar; ii) kanë një rëndësi të lartë dhe aftësi të mëdha nxitëse; iii) prej tyre pritet një impuls i fortë në ndihmë të proceseve të zhvillimit.

Në përputhje me vizionin strategjik, të caktuar nga Plani i Përgjithshëm Vendor i Bashkisë, dhe me propozimin e prioritetit të ndërhyrjeve, mund të sugjerojmë një klasifikim të projekteve të zhvillimit për linjat dhe kohët e veprimit dhe realizimit.

Për territorin e Lezhës janë identifikuar tre objektiva strategjike, si më poshtë:

- TURIZËM I QËNDRUESHËM
- FACILITETE DHE SHËRBIME
- INDUSTRI AGRO-USHQIMORE

Tabela 23:Lista e projekteve të zhvillimit			
OBJEKTIVA STRATEGJIKË	AFAT-SHKURTËR (projekte pilot)	AFAT-MESËM	AFAT-GJATË
TURIZËM I QËNDRUESHËM	Rrugë çiklo-turistike Kallmet/Kune-Vain	Sistemi i portit të Shëngjinit	Rruga turistike Lezhë – Maja e Velës
	Zhvillim i turizmit në pyllin e Bërganës	Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Kune-Vain	Turizëm malor në Ungrej
	Projekt i promovimit turistik	Turizëm mjedisor në plazhin e Tales	Ballina detare e Shëngjin
	Park arkeologjik i Kalasë së Lezhës	Zhvillimi i agro-turizmit duke u bazuar në modelin e “Mrizit të Zanave”	Itinerar hipizmi Velë-Bërganë
		Parku i mullinjve Kallmet/Rraboshtë	Park lumor urban i lumit Drin
		Plan për rikuperimin mjedisor dhe promovimin turistik të liqenit të Kërnallës	Projekt rikualifikimi mjedisor në Tale
		Projekt për rikualifikimin e Hotelit të Gjuetisë	
FACILITETE DHE SHËRBIME	Varrezë ndërfaqetare në Gjadër	Bypass-i lindor i qytetit të Lezhës	Parkim për turistët në Lezhë
	Bypass-i perëndimor i qytetit të Lezhës	Ballina ujore e Lezhës	Përmirësimi i aksesit në portin e Shëngjinit
		Kovertimi i stacionit të mallrave	Spostimi i stacionit të trenit të mallrave
INDUSTRI AGRO-USHQIMORE	Zonë tregu lokal (aty ku nxirret produkti)	Prodhimi i verës dhe vajit të ullirit në Kallmet	Vlerësimi i bujqësisë në Baldren
		Magazina frigoriferike për industrinë agro-ushqimore	
		Panairi i prodhimeve bujqësore lokale	

Këto projekte përfaqësojnë përgjigjen operative ndaj drejtimit që plani sheh si potencial (ose kërkon të zhvillojë) në një territor të caktuar: i japin forcë potencialeve ekzistuese ose të evidentuara në kontekstin lokal. Është kjo arsyeja pse këto projekte janë të rëndësishme dhe me peshë të madhe, si nga pikëpamja e përqendrimit të resurseve, ashtu edhe nga ajo e pritshmërisë së zhvillimit. Për shkak të natyrës së tyre të veçantë, këto projekte nuk mund të jenë të shumtë në numër, për të njëjtin territor. Situata me optimale do të ishte që plani të përcaktojë pak ndërhyrje, pra ato që cilësohen si më prioritare nga administratorët lokalë dhe palët e interesit.

3.1.4 Projektet Pilot

Në kategorinë e projekteve të zhvillimit, është e domosdoshme të identifikohen ata që kanë si qëllim të shfaqin, me fakte, potencialet e zhvillimit të identifikuar për territorin përkatës ("projektet pilot"). Këto ndërhyrje, janë të lidhura ngusht me strategjinë e zhvillimit të identifikuar për zonën në studim, por janë të një përmase më të vogël, edhe pse me domethënie dhe ndikim të fortë komunikues. Karakteristika kryesore e këtyre projekteve është, që të realizohen shpejt dhe me pak fonde: bëhet fjalë kryesisht për projekte demonstruese, për të cilat nuk është e nevojshme që të ketë shpenzime të mëdha kapitale, ndërkohë që është e rëndësishme të jenë në gjendje të nisin menjëherë, dhe të jenë në gjendje të tregojnë, sa më shpejt, në kohë të shkurtër, frytet e veprimeve të zhvillimit të identifikuar në planin e propozuar.

Projekt Pilot 01

Bashkia: Lezhë
Vendndodhja: Shëngjin, Lezhë Kolsh, Kallmet
Emërtimi i projektit: Korridor i gjelbër Kallmet / Kune-Vain

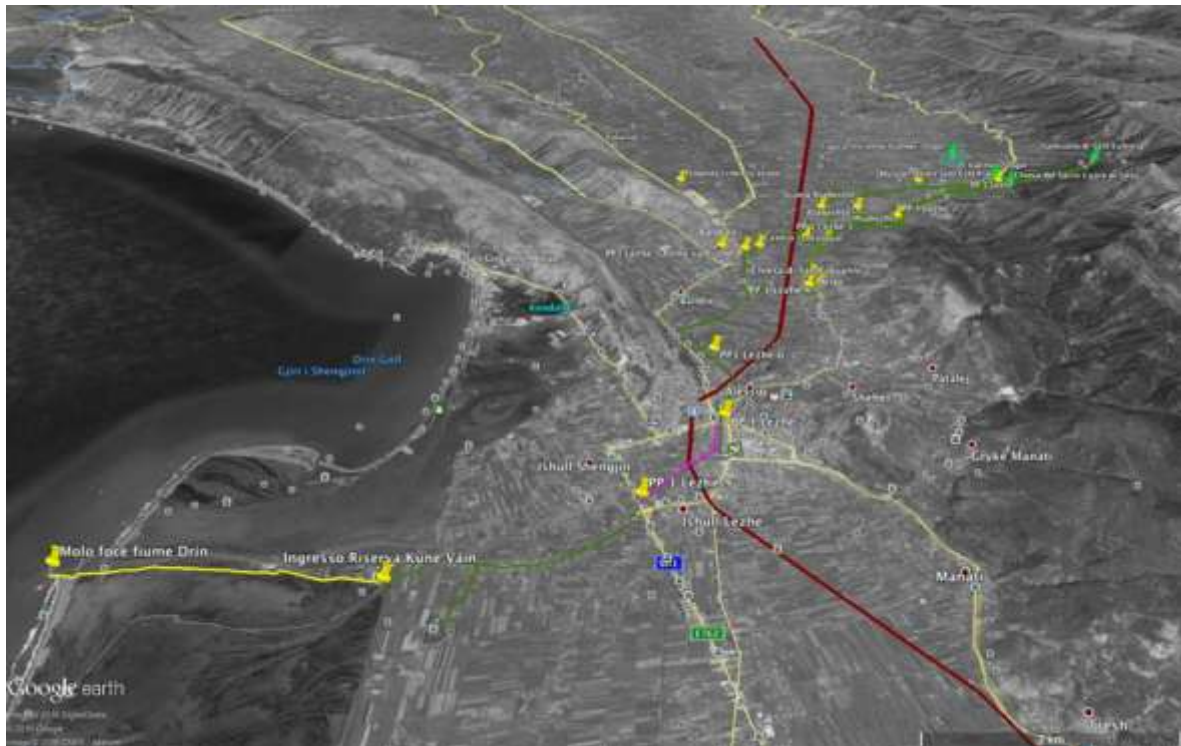
Projektim dhe realizim i një sistemi rrugësh për këmbësorë dhe biçikleta, i integruar me ndërhyrjet për përforcimin e rrjetit ekologjik natyror. Ky rrjet do të zhvillohet përgjatë trupave ujore natyrore dhe artificiale (lumi Drin dhe degët e tij) me qëllime turistike dhe do të lidhe zonën e brendshme të Kallmetit me zonën e mbrojtur bregdetare (laguna Kune-Vain).

Përshkrim i projektit

Projekti ka për qëllim ndërtimin e një rrjeti, përgjatë rrjedhave të lumenjve (kryesisht përgjatë lumit Drin dhe degëve të tij), për zbulimin dhe njohjen e pasurive arkeologjike, kulturore, natyrore dhe peizazhistike që përbëjnë territorin e bashkisë, sipas një aksi të përcaktuar nga Korridori i Gjelbër KGJ.2 dhe KGJ.7. (shiko fletën e Strategjisë së Sistemit Natyror). Funkzioni i këtyre korridoreve (të cilët funksionojnë si një i vetëm por janë ndare vetëm prej pranisë, në mes, të qytetit të Lezhës) është favorizimi i lidhjes ekologjike mes mjediseve bregdetare dhe atyre malore duke përdorur pjesërisht rrjetin ujor, artificial apo natyror, ekzistues. Ky funksion kryesor shoqërohet edhe nga ndërtimi i një itinerari lëvizjeje të qëndrueshme, të ngadalte, me përdorim kryesisht çiklo-pedonal, që lidh dhe mundëson aksesin e pikave turistike të zonës. Gjithashtu, ky itinerar, duke lidhur hapësirat publike, shkollat, kishat etj., krijon një mënyre alternative lëvizjeje edhe për qendrat e banuara të zonës. Projekti parashikon: ndërhyrje mbi infrastrukturën, mbi gjelbërimin dhe mbi mbulesat bimore të zonave

anësore; sistemim të rrjedhave të lumenjve; realizimin e pikave të shërbimit për turizmin kulturor dhe mjedisor.

Pozicionimi

Grupet e interesit:

Aktore publikë (primarë):

Bashkia Lezhë

Aktore privatë (sekondar):

Ndërmarrje bujqësore, prodhues lokalë, ndërmarrje vreshtarie dhe ullishtash.

Aktore të sektorit:

Shoqata çiklistësh, shoqata sportive, shoqata mjedisore

Agjenci për zhvillimin dhe bashkëpunimin ndërkombëtar:

Programe IPA, BE.

Rezultatet e parashikuara

Progres ekologjik në lidhje me përmirësimin e biodiversitetit

Përmirësim i përgjithshëm i cilësisë së jetës së banoreve

Zhvillim i aktiviteteve turistike si shtese e aktiviteteve bujqësore ekzistuese të zonës

Përmirësim i lëvizshmërisë dhe aksesit të resurseve të territorit

Hapësira kohore e realizimit

Parashikohet realizimi në faza të ndryshme të itinerarit çiklistik të propozuar, lidhur me realizimin e parkut arkeologjik të kalasë së Lezhës, me promovimin e zonës së Kallmetit, rigjenerimin dhe përfundimin e rrjetit hekurudhor kombëtar dhe lokal, me realizimin e stacionit të ri hekurudhor, për një periudhë kohore pese vjeçare.

Burime kryesore financimi

Financime qeveritare, Financime lokale të Bashkisë, bashkëpunim i mundshëm i shoqatave të qytetareve në forme ndihme vullnetare, edhe me anë të zbritjes së taksave (te normuara me anë të rregulloreve të posaçme).

Burime dytësore financimi:

Bashkëpunim i ndërmarrjeve dhe kompanive private (p.sh. ndërmarrjet e vreshtarisë dhe të ullishtave të zonës) që mund të kenë përfitime nga projekti.

Kontribute nga ana e Ministrive të Mjedisit dhe Infrastrukturës

Projekt Pilot 02

Bashkia: Lezhë

Vendndodhja: Gjadër

Emërtimi i projektit: Varrezë ndërfetare në Gjadër

Përshkrim i projektit

Krijimi i një varreze ndërfetare do të beje bashkimin në një vend të vetëm të te gjithë varrezave të vogla të shpërndara në territor. në këtë varrezë secili nga komunitetet e ndryshme fetare do të jete pjese një hapësire të përbashkët publike, duke ruajtur gjithsesi identitetin, kulturën dhe ritet e tij që e identifikojnë.

Ky unifikim do të sjellë padyshim efekte pozitive në respektin reciprok mes komuniteteve të ndryshme por, mbi të gjitha, do të mund të krijohet një hapësire monumentale në të cilën do të përfaqësohen nëpërmjet monumenteve të tejkalimit mes jetës dhe vdekjes, të para nga kultura të ndryshme mes tyre. Gjithashtu, nga pikëpamja ekonomike, do të këtë avantazhe si nga ana e menaxhimit, ashtu edhe për zgjerime të mundshme.

Grupet e interesit:

Aktore publikë: Bashkia Lezhë

Aktore privatë: Qytetarët

Aktore të sektorit:

Përfaqësitë fetare, agjencitë për zhvillim dhe bashkëpunim ndërkombëtar:

Hapësira kohore e realizimit

Koha për realizimin e shërbimeve baze për strukturimin e hapësirave të vendvarrimeve dhe të strukturave të shërbimit është relativisht e shkurtër, rreth 1 vit. Tjetër parashikim vlen për spostimin e mundshme, në këtë varreze, të eshtrave nga varrezat e ndryshme të shpërndara në territor. Për këtë parashikohet një periudhë kohore prej rreth 2 vitesh.

Burimet kryesore të mundshme të financimit

Financime publike: të Qeverisë, të Bashkisë;

Financime private: shoqata të qytetarëve, fondacione dhe institute fetare, etj.

Projekt Pilot 03

Bashkia: Lezhë

Vendndodhja: Bërzanë, Zejmen

Emërtimi i projektit: Zhvillimi i turizmit në pyllin e Bërzanës

Zhvillimi i turizmit natyror dhe malor në rezervatin natyror të pyllit të Bërzanës, përmes krijimit të rrugëve natyrore për turizëm malor dhe përmes shërbimeve të restoranteve të vogla.

Përshkrimi i projektit:

Pylli i Bërzanës, me një hapësirë prej 876 ha sipërfaqe të mbrojtur natyrore, është një garnizon i rëndësishëm natyror i territorit të Bashkisë Lezhë. Në një këndvështrim rigoroz topografik, zona është e përbërë nga dy lugina paralele ku rrjedhin dy lumenj, të ndarë që prej shumë kohësh në dy rryma, që pastaj bashkohen në luginën e lumit Mat, në fshatin e Bërzanës. Në tri shtretër të ndryshëm, edhe këto paralele me njëri-tjetrin, rrjedhin, në pjerrësi modeste, me disnivel 300 m nga veriu në jug, për t'u bashkuar pastaj në kuotën 500 m mbi nivelin e detit, në një shtrat të vetëm, që rrjedh drejt majës së madhërishte të Velës, majë malore dhe pikë referimi territorial për të gjithë rajonin.

Cilësia e lartë mjedisore e zonës, natyra e virgjër e rezervatit, ofrojnë ende potencial pothuajse të pashkelur për një turizëm natyror dhe mjedisor, që nga lugina e lumit Mat, ngrihet drejt maleve të brendshme.

Duke pasur parasysh këtë potencial, është i nevojshëm trajtimi me një vëmendje planifikuese që nëpërmjet ndërhyrjeve të realizuara dhe të matura, të lejojë zhvillimin

e aktiviteteve të qëndrueshme me ndikim të ulët mjedisor, të qeverisura nga zonimi i klasës së IV të zoonimit të mbrojtjes mjedisore.

Sa më sipër, plani i veprimit fokusohet në disa ndërhyrje kryesore, të renditura si më poshtë:

1. Përmirësimi i rrugës së fshatit Bërzanë, rrugë e shtruar, me një ose dy korsi, deri në qendër të fshatit;
2. Krijimi i rrjeteve të rrugëve kaluese të brendshme të rezervatit, duke përfshirë edhe lidhjen me ngjiten në majën e Velës;
3. Qendra e Vizitorëve të Rezervës
4. Ndërhyrje të tjera të detajuara të përfshira në përmbledhjen e bashkangjitur.

Konteksti peizazhistik

Sistemi Natyror, Malor

Konteksti urban i përkatësisë

Fshati Bërzanë

Grupet e interesit

Aktorët publikë: Bashkia Lezhë

Aktorët privatë: Sipërmarrje të sektorit turistik mjedisor e sportiv

Aktorët e Sektorit të Tretë:

WWF; Shoqata të mbrojtjes së mjedisit dhe të mbrojtjes së trashëgimisë mjedisore

Agjencitë e zhvillimit dhe bashkëpunimit ndërkombëtar:

Rezultatet e parashikuara

- Mbrojtje, mirëmbajtje dhe zhvillim i rezervatit natyror;
- Forcimi i marrëdhënieve arkeologjike ndërmjet zonës malore dhe shtratit të lumit Mat;
- Zhvillimi i aktivitetit turistik komplementar me natyrën;
- Përmirësim i lëvizshmërisë në brendësi të zonës dhe i aksesit ndaj burimeve natyrore;
- Rritje e ofertës turistike;
- Mbështetje e ekonomisë bujqësore-blegtorale të zonës;
- Zbutje e riskut hidrologjik;
- Përmirësim i vendeve të punës në sektorin ekonomik të turizmit natyror, të pritjes hoteliere dhe të ekonomive bujqësore e blegtorale.

Periudha kohore e zbatimit

Parashikohet një realizim me faza, i rrjetit të rrugëve të kalimit për biçikleta e këmbësorë të propozuar, lidhur dhe me realizimin e ndërhyrjeve të përmirësimit të rrugëve të lëvizjes së automjeteve, lidhur edhe me krijimin e një qendre pritje për vizitorët, të ndjekura nga struktura të vogla për pritjen (kasolle malore, kampe, hostele), në harkun kohor të tri viteve të ardhshme.

Fazat e projektit

Faza e parë (2017-2018): realizimi i rrugës hyrëse në rezervat.

Faza e dytë (2018-2020): realizimi i shtigjeve të brendshme, që do lidhen me rrugën kryesore dhe me ato të ngjitjes në Majën e Velës.

Burimet kryesore të mundshme të financimit

Qeveria qendrore, bashkia, donacione, fonde evropiane zhvillimi etj.

Burimet sekondare të financimit të mundshëm

Bashkim ndërmarrjesh private, përfituese të mundshme të projektit.

Projekt Pilot 04

Bashkia: Lezhë

Emërtimi i projektit: Projekti i promovimit turistik

Përshkrimi i projektit

Projekti i promovimit turistik synon të identifikojë, vlerësojë dhe të promovojë vlerat e resurseve turistike aktuale dhe potenciale të territorit. Pjesa e parë e procesit të përgatitjes së projektit karakterizohet nga analiza e destinacioneve dhe itinerareve të zhvilluara deri tani nga agjencitë turistike ekzistuese në territor, si dhe nga vizitat dhe inspektimet në terren, kontaktet, pjesëmarrjet në takimet prezantuese, identifikimin e kanaleve promovuese dhe të strategjive që duhen përdorur.

Pas analizës së gjendjes së tanishme të ofertave turistike të të gjithë zonës, duhen krijuar kontakte me agjencitë turistike duke u propozuar produkte/shërbime turistike që mund të shtohen në ofertat e tyre promovuese, në materialet reklamuese (broshura, katalogje) tashmë të realizuara nga agjencitë: Praktikisht bëhet fjalë për të organizuar të gjithë materialin e mbledhur në katalogje lehtësisht të kuptueshëm nga të gjithë dhe të shoqëruar me të gjithë elementët me interes. Në disa raste katalogu mund të ribëhet në bashkëpunim edhe me agjenci të jashtme. Në fund është faza e komunikimit që ka të bëjë me pjesëmarrjen në panairë promovimi, kombëtare ose ndërkombëtare, për të gjetur subjekte të reja për tu promovuar ofertat e katalogut ose duke kontaktuar me subjektet ekzistuese në vend për tu bërë të njohur ofertat e ndryshme turistike, apo produktet që janë për tu shitur nëpërmjet katalogut.

Veprimet kryesore të projektit janë:

- Përcaktimi i ofertave turistike në vendit dhe promovimi i tyre përmes kanaleve të identifikuara më të përshtatshëm promovuese;
- Mbledhja e materialeve të publikuara dhe të realizuara nga organizatat turistike si dhe vlerësimi dhe implementimi i tyre
- Hartimi i një katalogu promovuese i paketave turistike për sferat e interesit territorial (turizëm mjedisor natyror, turizëm kulturor dhe arkeologjik, turizëm termal, sportiv etj.)
- Identifikimi i produkteve specifike turistike për tu promovuar dhe shitur në tregjet e brendshme, Ballkanike dhe ndërkombëtare.

Palët e përfshira

Aktorët publik: Bashkia e Lezhës

Aktorët privat: Agjenci turistike, Dhoma e tregtisë

Aktorët e sektorit të tretë:

Shoqata mjedisore dhe kulturore, Agjencitë e zhvillimit dhe bashkëpunimit ndërkombëtar:

Periudha kohore e zbatimit

Projekti/plani i promovimit turistik për të verifikuar rezultate e arritura duhet të ketë një programim të paktën tre vjeçar, për të parë në fund shkallën e realizimit të planit të promovimit në lidhje me kërkesën turistike dhe kështu të mund të ndërhyhet duke përmirësuar projektin në rast se nuk janë arritur rezultatet e pritura.

Burimet kryesore të financimit të mundshëm

Burimi kryesorë përfaqësohet nga kontributi publik që ka edhe rolin e koordinimit të ofertave turistike në raport me produktet e propozuara nga privatët.

Burimet sekondare të financimit të mundshëm

Bashkëpunim mes ndërmarrjeve dhe kompanive private, që mund të nxjerrin përfitime nga projekti.

Projekt Pilot 05

Bashkia: Lezhë

Emërtimi i projektit: Zonë tregu lokal (km 0)

Përshkrimi i projektit

Projekti paraqet një rrjet të bashkëpunimit midis ndërmarrjeve me një logjikë territori, për krijimin dhe fuqizimin e zinxhirit të vogël të prodhuesve lokalë brenda një programi zhvillimi ekonomik më të gjerë, ku përfituesit janë ndërmarrjet prodhuese dhe konsorciumet e tyre.

Krijimi i një tregu lokal, na shfaqet si një vend në të cilin prodhuesit do të kenë një hapësirë për shitje direkte, informacion për konsumatorët, projekte rikuperimi/ripërdorimi, në përballje të vazhdueshme dhe konstante me nevojat dhe shijet e tyre.

Në detaje, zona e propozuar do të menaxhohet nga një konsorcium ndërmarrjesh dhe/ose prodhuesish, përmes zbatimit të një sërë veprave të nevojshme dhe funksionale për aktivitetet e shkëmbimit.

Konteksti peizazhistik

Sistemi urban

Struktura e projektit

Kushtet fillestare, bazë për këtë ndërhyrje, janë përcaktuar mbi parametrat dhe indikacionet e projekteve të ngjashme, të realizuara në disa qytete italiane (tregu lokal i Chieti – Torino), të cilat radhiten, sipas rëndësisë, më poshtë:

- siguria: kjo nevojë duhet t'i referohet konsumatorëve të tregut, operatorëve të tregut dhe punonjësve në menaxhimin dhe mirëmbajtjen e tregut;
- higjiena: parametrat minimalë mund të rrjedhin nga projektet dhe/ose rregullat e ministrisë dhe/ose dekretet vendore;
- menaxhimi: të përdoren zgjidhje që lejojnë reduktimin në minimum të shpenzimeve të menaxhimit të tregut, pra do të shkohet me zgjidhje që minimizojnë frekuencën dhe koston e ndërhyrjeve për mirëmbajtje;
- estetika: kjo kërkesë bëhet thelbësore për pjesën e ditës/kohës kur tregu është i mbyllur, kohë gjatë të cilës pa aktivitetin e tregut, zona mbetet e boshatisur dhe kërkohet që të ketë dukje të mirë urbane.

Në mënyrë të veçantë, duhet të parashikohet një zonë specifike dedikuar shitjes dhe një tjetër zonë për ruajtjen e mallrave, si dhe një hapësirë për të mbledhur materialin e mbeturinave të përpunimit të ushqimit. Së fundi duhet të sigurohet hapësira për zyra për promovimin dhe shitjen e produkteve jashtë zonës urbane.

Ndër ndërhyrjet e nevojshme dhe funksionale për aktivitetin e shkëmbimit kemi:

- Shesh i hapur, i karakterizuar nga stalla me madhësi 5 x 3m të rregulluara në korsi dhe të përshkuara nga korridore të kalimit;
- Sistemi elektrik i shpërndarjes, i përbërë nga kabina të palosshme ose fikse;
- Sistem i shkarkimit ujërave të zeza, shoqëruar me puseta në vendet e shitjes që do shkarkojnë në vaska mbledhëse, të ndara për çdo zonë të shitjes (peshk - futa - perime);
- Sistem i nxjerrjes së ujit, i përbërë nga puse me kapak të cilat do hapen vetëm për të lidhur tubacionet e larjes së rrjetit hidrik;
- Sistemi i ndriçimit, i përbërë nga ndriçues për të ndriçuar zonën e shkëmbimit.

Grupet e interesit

Aktorët publikë: Bashkia Lezhë

Aktorët privatë: Fermat, prodhuesit vendorë

Aktorët të Sektorit të Tretë: Shoqatat për promovimin e produkteve organike dhe/ose produkteve vendore Agjencitë e zhvillimit dhe bashkëpunimit ndërkombëtar: .

Rezultatet e parashikuara

- Progres ekonomik në kuadër të përmirësimit të cilësisë së produkteve
- Përmirësim i cilësisë së jetës së banorëve
- Zhvillim i aktiviteti turistik komplementar me aktivitetin bujqësor të pranishëm në zonë

Periudha kohore e zbatimit

Parashikohet realizimi në një hark të vetëm kohor prej 6 muajsh.

Burimet kryesore të mundshme të financimit

Burime shtetërore, burime lokale të bashkisë, mundësi bashkëpunimi nga ana e ndërmarrjeve tregtare dhe/ose bujqësore, konsorciume.

Burimet sekondare të mundshme të financimit

Bashkëpunim ndërmarrjesh private, përfituesit e mundshëm të projektit.

Kontribute nga ana e Ministrisë së Mjedisit dhe Ministrisë së Transportit dhe Infrastrukturës

3.2 PROGRAMET DHE PLANI I VEPRIMIT

3.2.1 Të përgjithshme

Ndërhyrjet specifike që do të përbëjnë planin e veprimit, modalitetet dhe afatet e tyre, do të përkufizohen më mirë nëpërmjet ballafaqimit me ekspertët e ministrive dhe autoritetet lokale. Për momentin, do të mjaftohemi me paraqitjen e metodologjive të vlerësimit që do të aplikohen në secilin nga projektet.

Në prill të vitit 2009, Shqipëria paraqiti kërkesën zyrtare për pranim në Bashkimin Evropian (BE), gjë që shënoi nisjen e një procesi që çoi Këshillin e Bashkimit Evropian, në qershor të vitit 2014, t'i japë vendit statusin 'kandidat' për në BE. Duke u mbështetur në këtë status, Shqipëria mund të marrë financimet e parashikuara nga Planin i Ndërhyrjeve për fazën e dytë, ajo e Para-Pranimit (IPA II - Instrument for Pre-accession Assistance). Ky plan, që bën pjesë në Politikën e Pranimit në Bashkimin Evropian, përfshin periudhën 2014-2020 dhe vë në dispozicion një buxhet prej 11.7 miliardë euro për ndërhyrjet në pesë nga fushat e mëposhtme:

- i. mbështetje në tranzicion dhe përforsim të institucioneve nëpërmjet reformave të Administrimit Publik;
- ii. bashkëpunim ndërkufitar ndërmjet shteteve pjesëtare të UE dhe vendeve të tjera të pranueshme në IPA (Maqedoni, Turqi, Shqipëri, Mal i Zi, Serbi, Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë);
- iii. zhvillim rajonal, në aspektin e zhvillimit ekonomik, të transportit dhe të mbrojtjes së mjedisit;
- iv. zhvillimi i burimeve njerëzore dhe luftë kundër përjashtimit dhe varfërisë;
- v. zhvillimi rural dhe i sistemeve bujqësore.

Në dhjetor të vitit 2014 Bashkimi Evropian ka lëshuar një dokument që përditëson udhëzimet për Analizat Kosto-Përfitim (CBA – Cost Benefit Analysis), të përcaktuara më parë nga BE në 2003 dhe në 2008 duke iu referuar IPA-s së parë, të cilat janë kërkesa për të hyrë në bashkë-financimin e Programeve Operative të Fondit Evropian për Zhvillim Rajonal (ERDF – European Regional Development Fund) dhe Fondin e Kohezionit.

(http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf)

Metodat e analizës financiare dhe ekonomike të Analizave Kosto-Përfitim (CBA) të përcaktuara në këto udhëzime, dhënë shkurtimisht më poshtë, janë ato të cilave në do t'u përmbahemi në analizën financiare dhe ekonomike të projekteve që do të jenë pjesë Planit të Veprimit të kësaj PPV-je.

3.2.2 Analiza financiare e politikave të përcaktuara në Planin e Veprimit

Qëllimi i analizës financiare të një projekti është që të vlerësojë karakteristikat e tij, si më poshtë:

- i. përfitimin nga projekti në tërësi;

- ii. përfitimin për pronarët dhe grupet e interesit;
- iii. sigurimin e qëndrueshmërisë financiare;
- iv. përcaktimin e flukseve të mjeteve monetare të krijuara nga projekti, me qëllim vlerësimin e kostove dhe përfitimeve socio-ekonomike, të cilat maten në analizën ekonomike.

Nga pikëpamja metodologjike, analiza financiare e një projekti fillon me vlerësimin e flukseve të të ardhurave monetare, hyrëse dhe dalëse, që ai gjeneron:

a) Fluksi i të ardhurave dalëse:

- i. shpenzimet totale të investimit: shpenzimet teknike (kostot fikse të prodhimit, të tilla si toka, ndërtesa, makineri etj.) dhe shpenzimet fillestare;
- ii. kostot operative: kostot e personelit, shpenzimet e energjisë, si dhe shpenzimet e tjera, shërbime dhe produkte të ndërmjetme, të lëndëve të para;
- iii. kosto të tjera: shlyerjen e kredive, interesi pasiv mbi borxhet, taksat.

b) Fluksi i të ardhurave hyrëse:

- i. të ardhurat operative;
- ii. burimet financimi;
- iii. kontribute publike;
- iv. kapitali social që vjen nga privatët;
- v. kreditë (huat) që vijnë nga privatët.

Analiza e flukseve të të ardhurave monetare mundëson vlerësimin e profilit financiar të projektit, dmth.:

- i. rendimenti financiar i investimeve, sa i përket vlerës aktuale dhe normës së rendimentit të brendshme;
- ii. rendimenti financiar e kapitalit kombëtar, që është vlera aktuale dhe norma e rendimentit të investimit pa përfshirë kontributet që vijnë nga BE-ja;

qëndrueshmëria financiare e projektit. Një projekt konsiderohet i qëndrueshëm nga pikëpamja financiare nëse rreziku për të mbetur në të ardhmen pa të ardhura monetare (cash), si gjatë fazës së investimit fillestar ashtu dhe gjatë fazës operacionale, është zero.

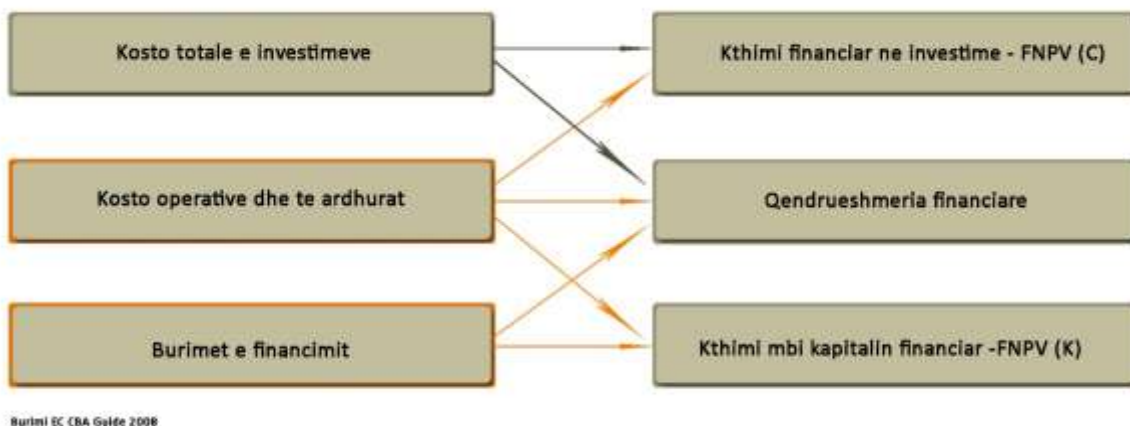

Figura 3.1 Qëndrueshmëria financiare e projektit

Nëse një projekt ka kthim financiar neto pozitiv ($FNPV > 0$), atëherë projekti nuk kërkon mbështetje publike financiare (*projekt i nxehtë*). Në të kundërt, një projekt që tregon

një kthim financiar neto negativ (FNPV <0), ka nevojë për mbështetje financiare (*projekt i ftohtë*).

3.2.3 Analiza ekonomike e politikave të përcaktuara në Planin e Veprimit

Qëllimi i analizës ekonomike është vlerësimi i efekteve socio-ekonomike të një projekti, gjegjësisht kontributin e saj në mirëqenien e zonës dhe të vendit. Për këtë qëllim duhen vlerësuar disa vlera që nuk janë drejtpërdrejt të dukshme:

- i. të ashtuquajturat “çmime hije” (*shadow prices*), të cilat pasqyrojnë kostot sociale të të mirave dhe shërbimeve të prodhuara, në vend të çmimeve të thjeshta të tregut;
- ii. "korrigitimet fiskale", dmth. eliminimi i shtrembërimeve të çmimeve të tregjeve shkaktuar nga subvencionet dhe taksat;
- iii. prania dhe madhësia e "efekteve anësore" të mundshme të projektit, të cilat janë efektet (pozitive dhe/ose negative) të projektit të cilat nuk janë reflektuar në çmimet e vëzhguara, dmth3 kostot dhe përfitimet e mundshme që rrjedhin nga projektet e subjekteve apo personave të tretë, kur për këta të fundit nuk ka një përfitim monetar (shembull tipik janë efektet në mjedis).

Pasi të gjitha kostot dhe përfitimet e një projekti (te vëzhguara ose të parashikuara) janë matur dhe vlerësuar në terma monetare, matet performanca ekonomike, duke përdorur treguesit e mëposhtëm:

- i. vlerën ekonomike aktuale neto, e barabartë me diferencën ndërmjet vlerës aktuale (dmth. e zbritur) të përfitimeve me kostot sociale të pritshme neto;
- ii. normën e rendimentit ekonomik, të barabartë me normën e zbritjes, e cila e aplikuar për llogaritjen e vlerës aktuale ekonomike, e bën zero vlerën e këtij të fundit;
- iii. raportin mes përfitimeve dhe shpenzimeve aktuale.

Sigurisht, projektet që tregojnë një vlerë ekonomike aktuale negative janë nuk janë projekte të përshtatshme për t'u realizuar, ndërkohë që është e përshtatshme për të zbatuar ato projekte me një vlerë ekonomike aktuale pozitive.

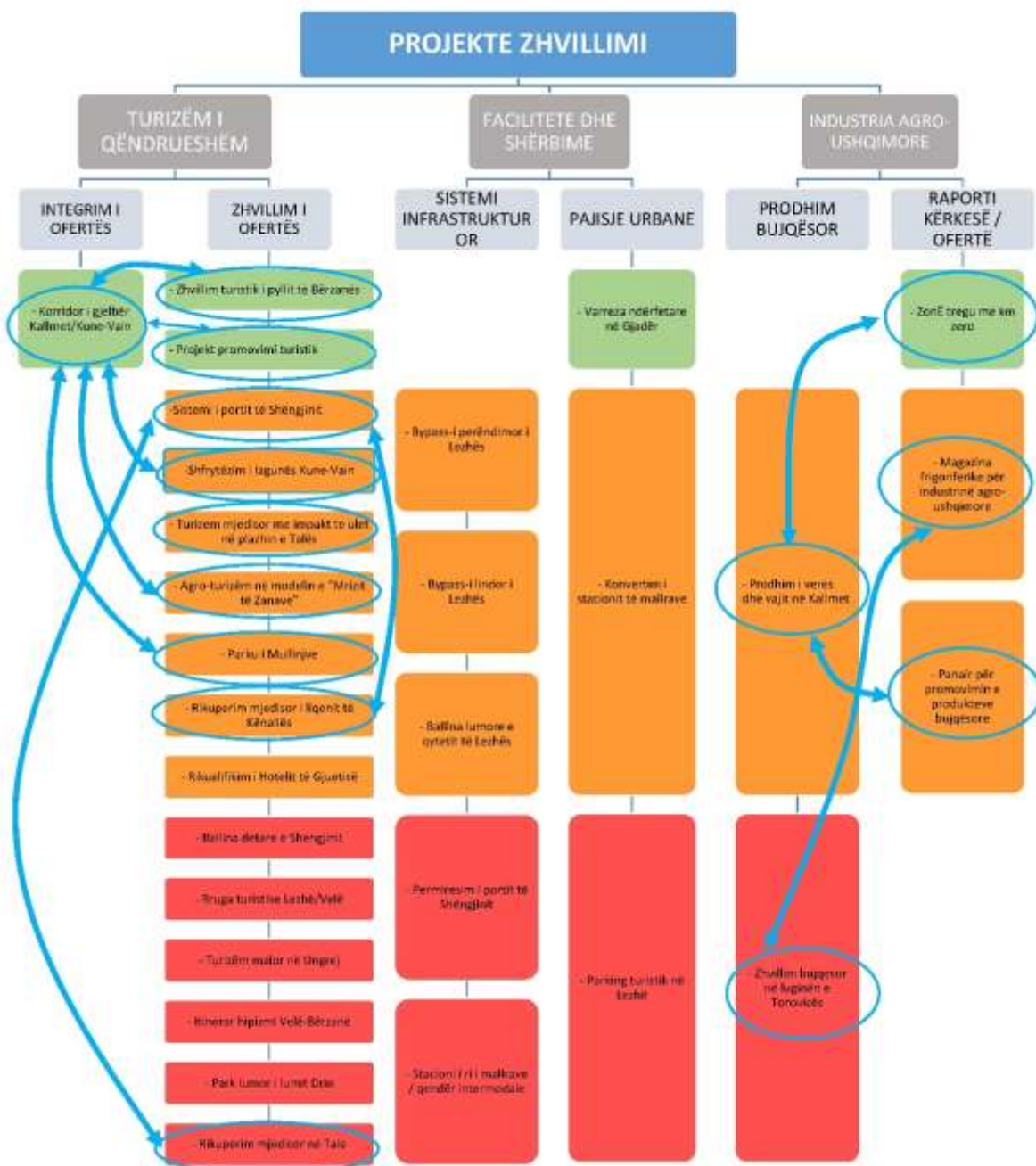
Së fundmi, analiza kompletohet me vlerësimin e rreziqeve, në mënyrë që të marrë parasysh pasigurinë që shoqëron çfarëdo projekt investimi, i cili përfshin edhe rreziqet e ndryshimeve të klimës. Analiza e rreziqeve që përshkrijnë një projekt, artikullohet në tri pika:

- i. analiza e ndjeshmërisë (*sensitivity analysis*), e cila çon në identifikimin e ndryshoreve 'kritike', ndryshimi i papritur e të cilave mund të ketë efekte rrënjësore në performancën ekonomike ose financiare të projektit;
- ii. analiza e cilësisë dhe analiza probabilistike e rreziqeve ndaj të cilave projekti është i ekspozuar;
- iii. ndërhyrjet që kanë për qëllim parandalimin ose zbutjen e këtyre rreziqeve.

3.2.4 Plani i Veprimit

Në vijim janë paraqitur Plani i Veprimit për Projektet Bazë dhe ai për Projektet e Zhvillimit të grupuara në objektiva strategjik të përcaktuar më sipër. Për secilin nga këto objektiva janë evidentuar disa programe strategjike sipas të cilave pastaj është bërë dhe grupimi i projekteve të zhvillimit. Nga analiza financiare e bashkisë Lezhë rezulton që mundësitë konkrete për financime janë mjaft të ulëta. Si rrjedhim mjaft prej projekteve të zhvillimit, pavarësisht se me një karakter të mirëfilltë lokal, kanë nevojë të mbështeten financiarisht nga qeveria qendrore ose donatorët e huaj.

Më poshtë është paraqitur skematikisht ndërvarësia e projekteve të zhvillimit të propozuara.

3.3 PROJEKTE ZHVILLIMI - HARTËZIMI

3.3.1 Identifikimi dhe hartëzimi i projekteve

Ne këtë plan projektet strategjike janë ndare ne dy kategori: projektet bazë dhe projektet e zhvillimit. “Projektet bazë” janë ato projekte të cilët janë të domosdoshëm për t’i krijuar sistemit lokal kushtet fillestare për zhvillimin e mëtejshëm dhe kanë të bëjnë me plotësimin e kushteve minimale për efikasitetin e sistemit territorial. Nga ana tjetër, “projektet e zhvillimit” janë ato projekte të cilëve plani u ngarkon detyrën për dhënien e shkëndijës së parë të proceseve të zhvillimit të sistemit territorial dhe social-ekonomik.

Ne kategorinë e projekteve bazë hyjnë ato ndërhyrje të cilat duhet të jenë pjesë e politikave rutinë të financimeve publike: pra bëhet fjalë për projekte të zakonshme dhe realizimi i tyre duhet të bazohet në fondet e zakonshme të financimit nga ana e qeverisë dhe bashkisë. Është e vështirë, si rrjedhojë e natyrës së tyre, që këto projekte të mund të paraqiten e në harte apo të mund të përlogaritet vlera e tyre.

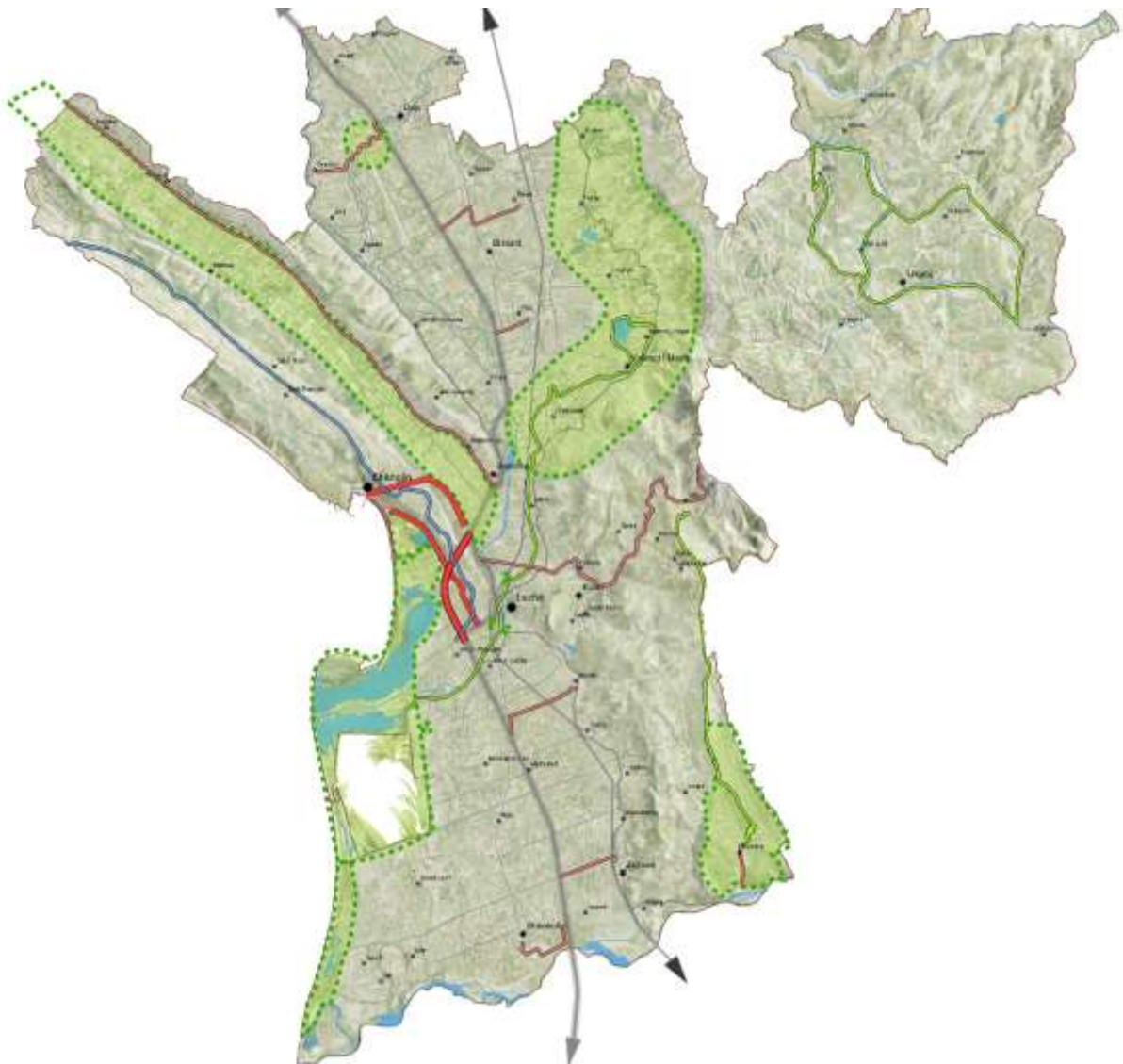

Figura 3.2 Identifikimi dhe hartëzimi i projekteve

Projektet e zhvillimit, nga ana tjetër, janë ato te cilët kanë një përmbajtje me te forte strategjike: ato duhet te konsiderohen si ndërhyrje te “jashtëzakonshme” dhe, për këtë, duhet te mbështeten ne politika “shtesë” te qeverise. Brenda kësaj kategorie projektesh duhet bërë një zgjedhje prioritetesh ne mënyrë qe te mund te vazhdohet me programimin e investimeve te nevojshme.

Hartëzimi i projekteve te zhvillimit është me i lehtë dhe i realizueshëm, pasi shpeshherë bëhet fjale për ndërhyrje te lokalizuara, edhe pse ne disa raste mund te parashikojnë ndërhyrje te shpërhapura qe nuk paraqiten dot ne harte. Vendosija ne harte e projekteve te zhvillimit, gjithsesi, duhet te konsiderohet thjesht si udhëzuese, duke qene se paraqesin një projekt qe është ne nivelin e projekt-idesë, aq me tepër ne një moment fillestar te fazës se konsultimit me entet lokale dhe grupet e interesit (*stakeholder*). Një përkufizim me i përpikte i projekteve strategjike te zhvillimit do te jetë i mundur vetëm pas përcaktimit te prioriteteve te programimit.

Për sa me sipër, paraqitja e një vlerësimi paraprak te prioriteteve teknike ne zbatimin e projekte bëhet nëpërmjet ndarjes se projekteve te zhvillimit ne tre fasha kohore:

1. Projekte te realizueshme ne një periudhe kohore te shkurtër (afat-shkurtër)
2. Projekte te realizueshme ne një periudhe kohore te mesme (afat-mesëm)
3. Projekte te realizueshme ne një periudhe kohore te gjatë (afat-gjatë)

Periudha “afat-shkurtër” nënkupton nga 1 deri ne 5 vite, “afat-mesëm” nga 6 nga ne 10 vite dhe “afat-gjatë” me shumë se 10 vite. Kriteret për klasifikimin e projekteve ne fashën afat-shkurtër janë:

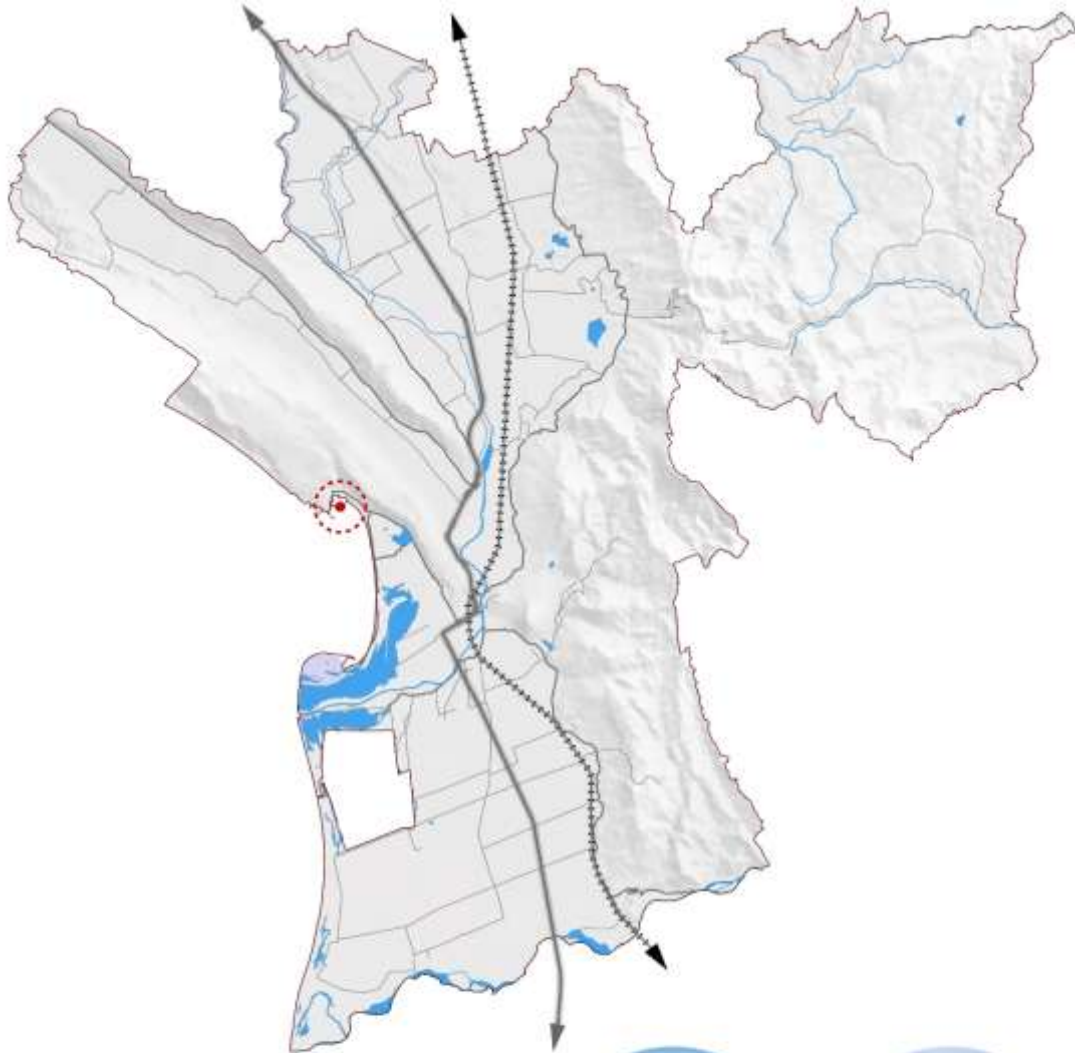
1. Mundësia e ndërhyrjes se menjëhershme (disponimi i tokës, disponimi i teknologjive, qartësia e procedurave etj.);
2. Mundësia e gjetjes se shpejte te burimeve financiare (te cilat mund te jene si publike ashtu edhe private, duke vlerësuar edhe marrëdhëniet PPP)
3. Mos-ekzistenca e kundërshtive ose arritja i shpejte e konsensusit (pra, përjashtohen te gjitha projektet për te cilat grupet e interesit kanë kundërshti)

Projekteve te zhvillimit afatshkurtër mund edhe t’iu jepet roli i “projekteve pilot” (përveç rolit “prioritar”). Në këtë rast bëhet fjale për projekte qe parashikojnë ndërhyrje shembullore qe kanë për qellim promovimin e ideoesë se zhvillimit: projekte qe janë te afta te tregojnë ne mënyrë te komunikueshme dhe bindëse efektin virtuoze te projekteve te zhvillimit.

3.3.2 Skedat e Projekteve të zhvillimit

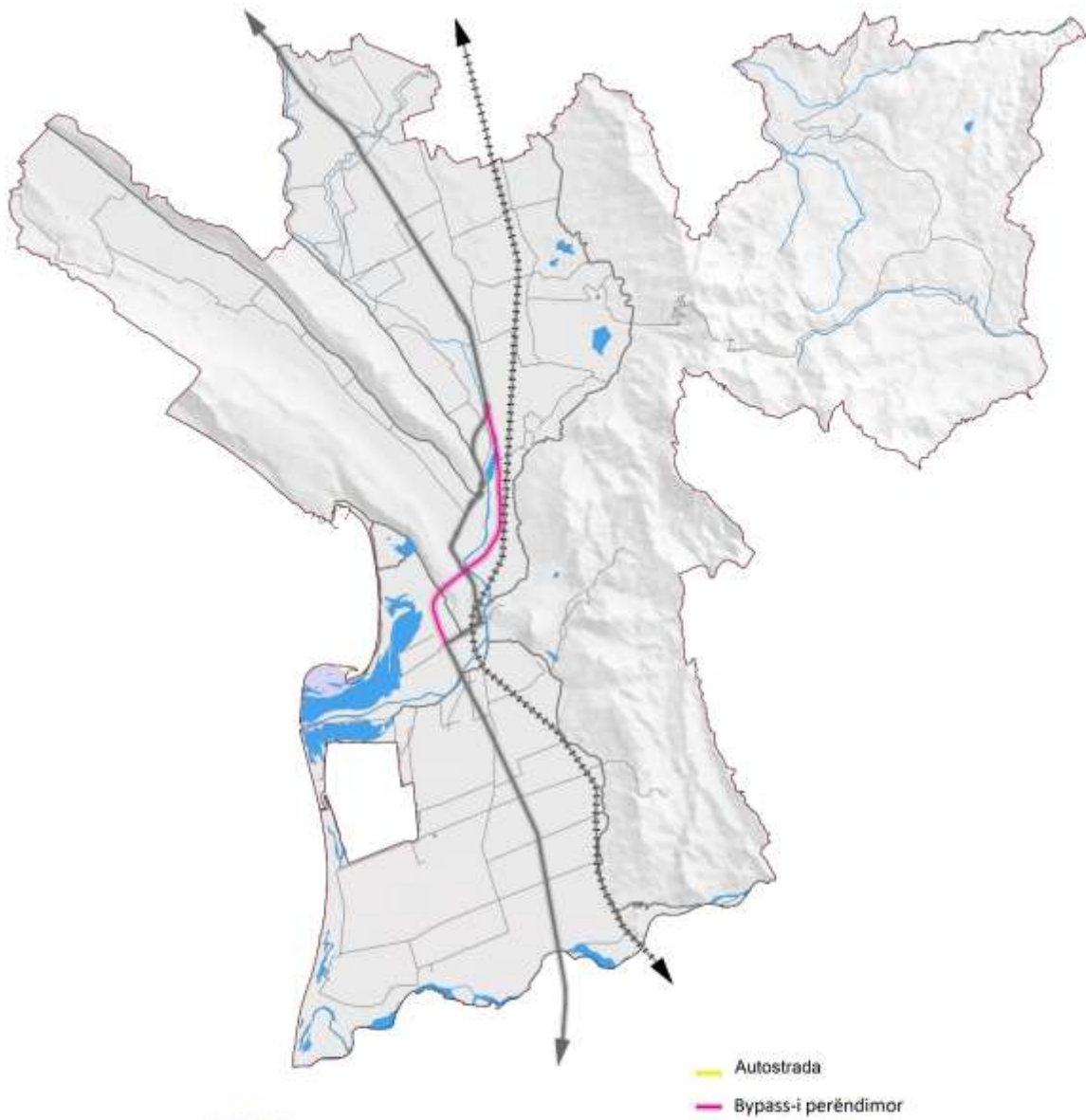
Sistemi i portit të Shëngjinit

Përdorim racional dhe zhvillim i të gjithë sistemit portual nëpërmjet realizimit të një porti të ri për barkat turistike dhe ripërcaktim i funksioneve të portit ekzistues në përputhje me parashikimet e planeve kombëtare.

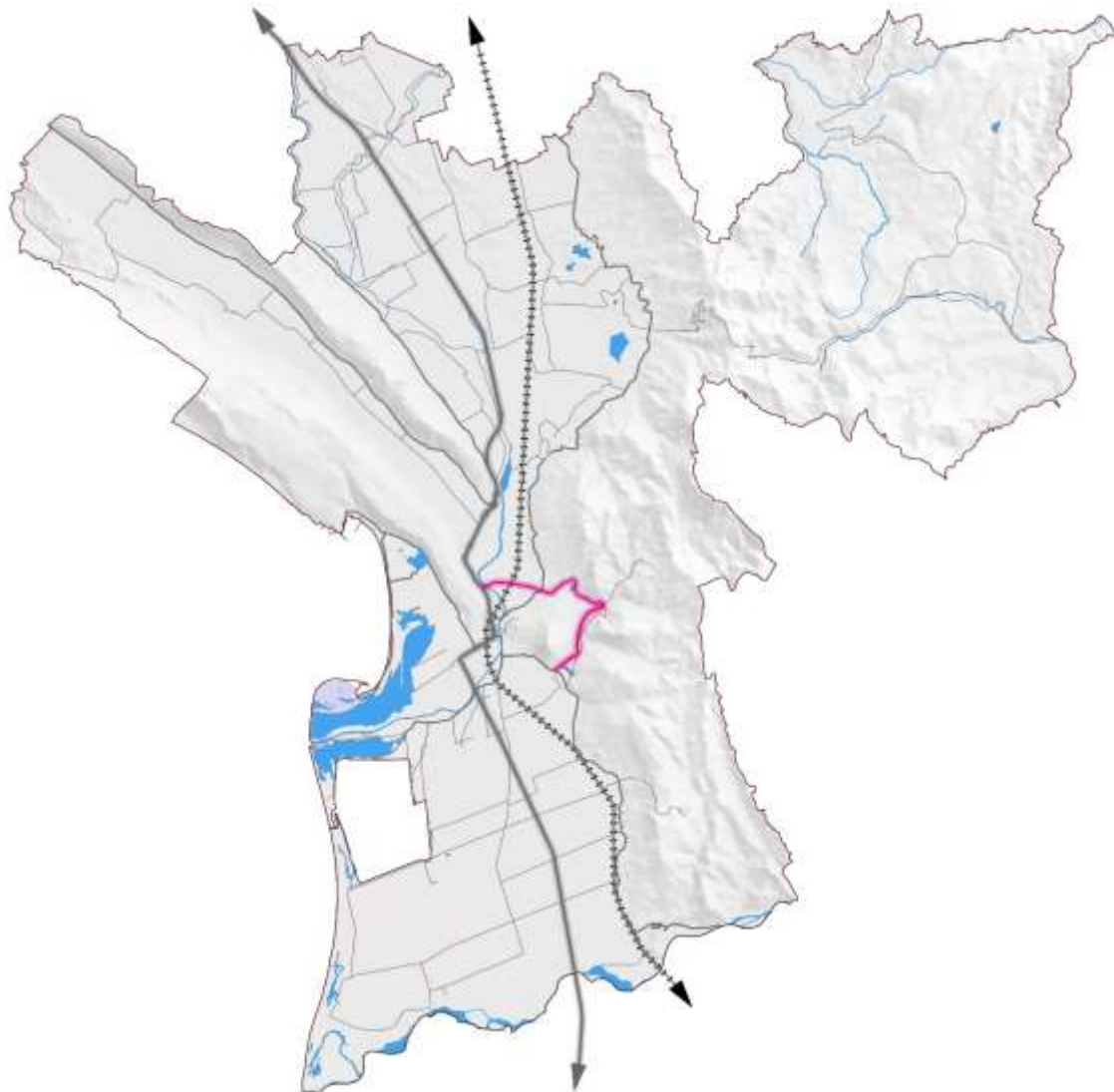
Bypass-i perëndimor i qytetit të Lezhës

Realizimi i një segmenti të ri rrugor në perëndim të qytetit të Lezhës për devijimin e trafikut të rrugës kombëtare nga qendra e qytetit.

Bypass-i lindor i qytetit të Lezhës

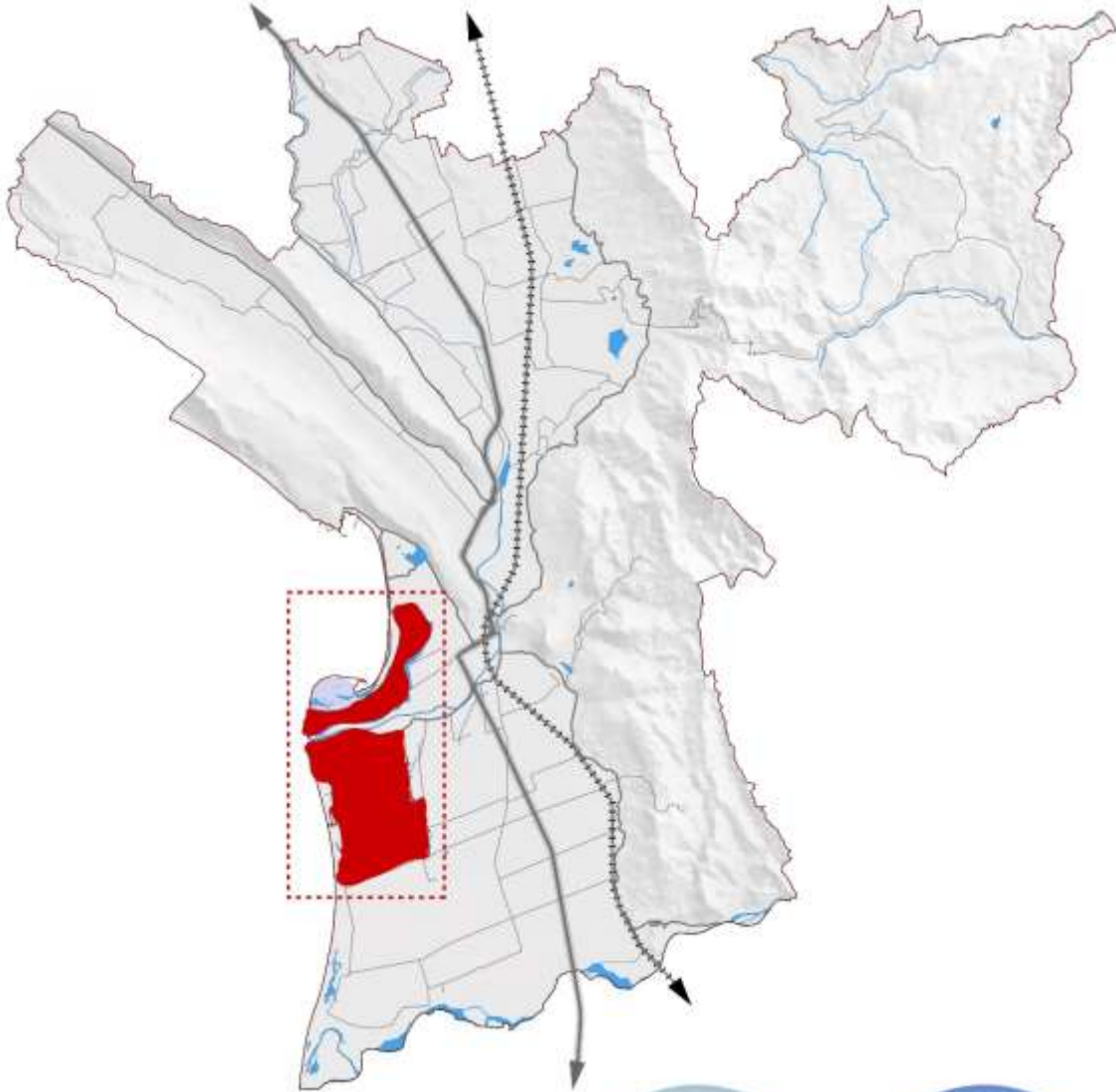
Rehabilitimi i segmentit ekzistues në lindje të qytetit të Lezhës për devijimin e trafikut të rrugës së vjetër kombëtare nga qendra e qytetit si dhe për të mundësuar lidhjen e disa fshatrave të cilat aktualisht kanë vështirësi lidhjeje me zonat e tjera.

- Autostrada
- Bypass-i lindor

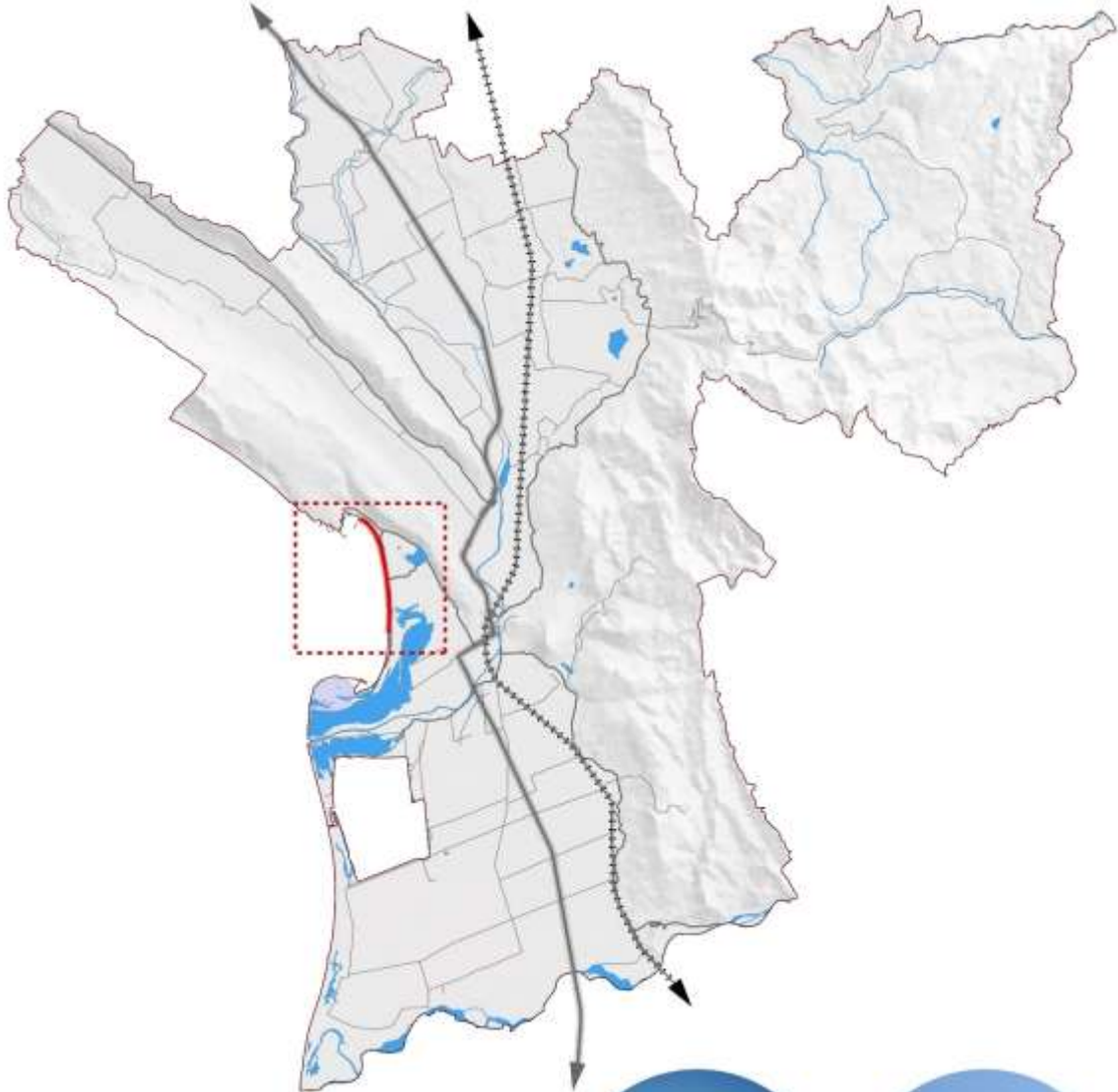
Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Kune-Vain

Realizim sistemesh ekologjikisht të përshtatshme, për shfrytëzim turistik të organizuar të mjedisit natyror të lagunës Kune-Vain (rrugë këmbësoresh, objekte të vogla shërbimesh, pika vrojtimi shpendësh etj.).

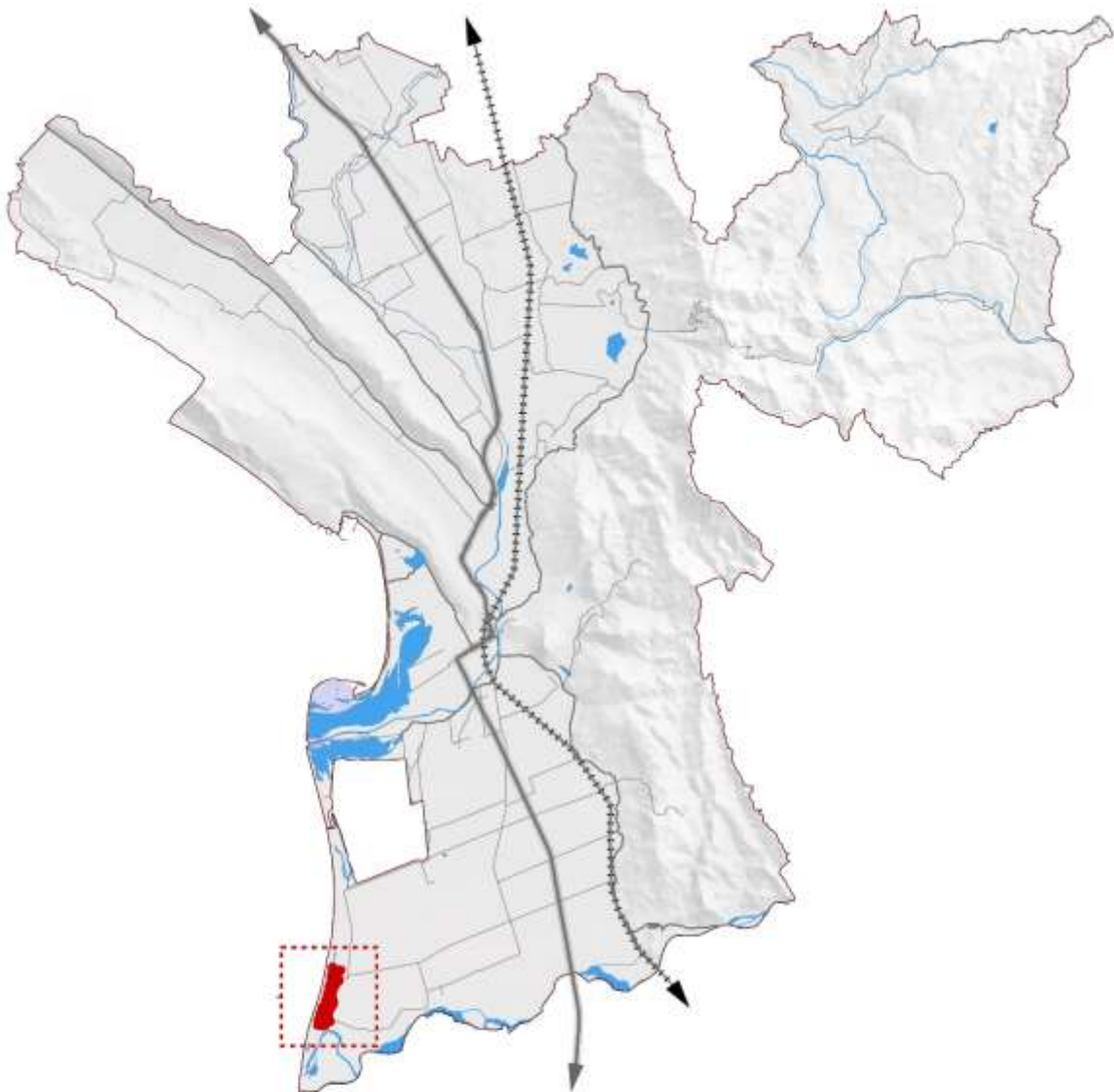
Shëtitorja përgjatë bregdetit të Shëngjinit

Propozim dhe realizim i ndërhyrjeve urbanistike dhe mjedisore për përmirësimin e bregdetit të qytetit të Shëngjinit (sistemim i shëtitores përgjatë detit, mobilim urban, sistemim i plazhit, etj.).

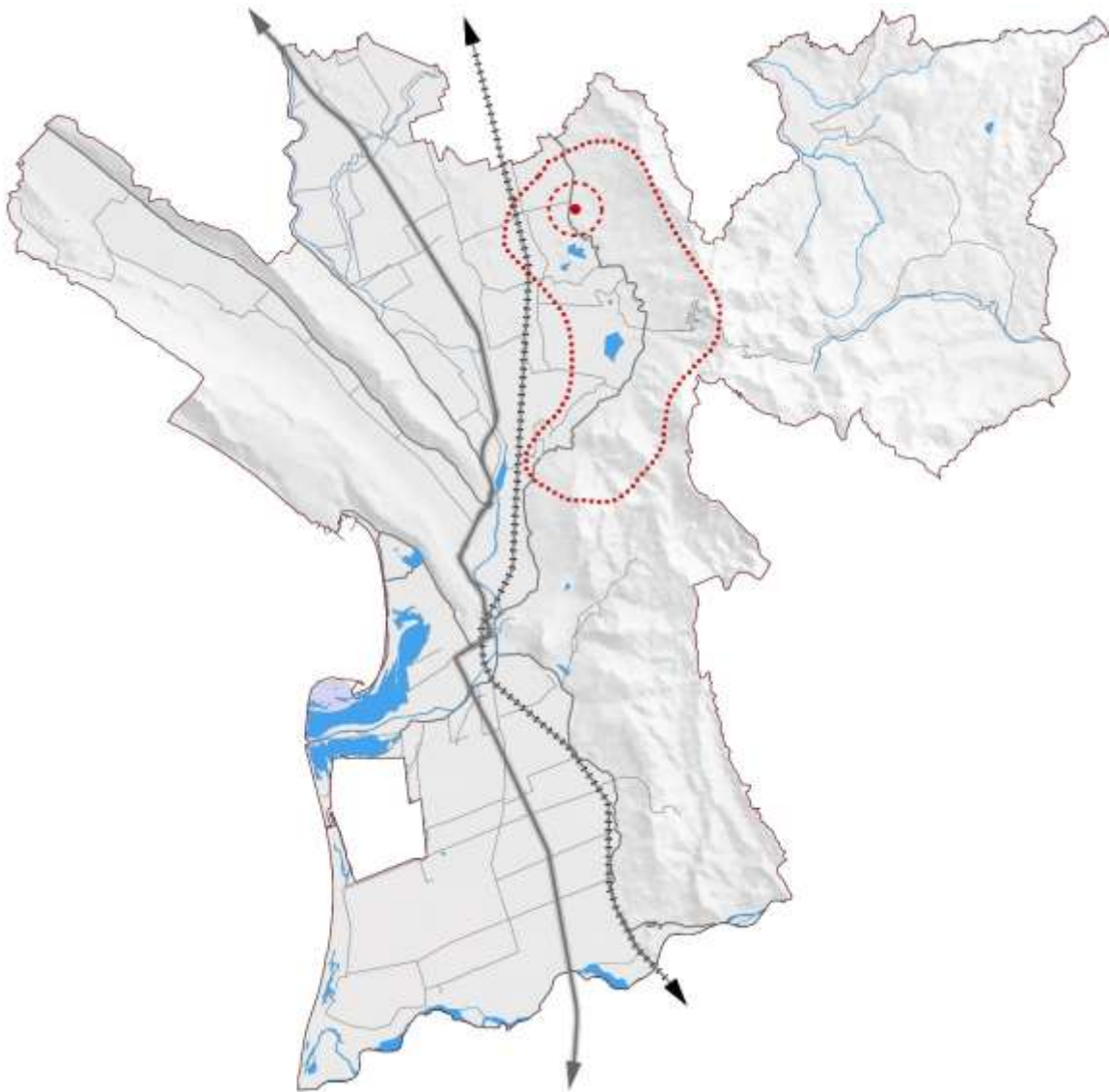
Turizëm mjedisor në plazhin e Tales

Planifikim urban me karakter turistik me ndikim të ulët mjedisor dhe arredim urban për shfrytëzim të organizuar të plazhit, duke pasur parasysh qëndrueshmërinë mjedisore.

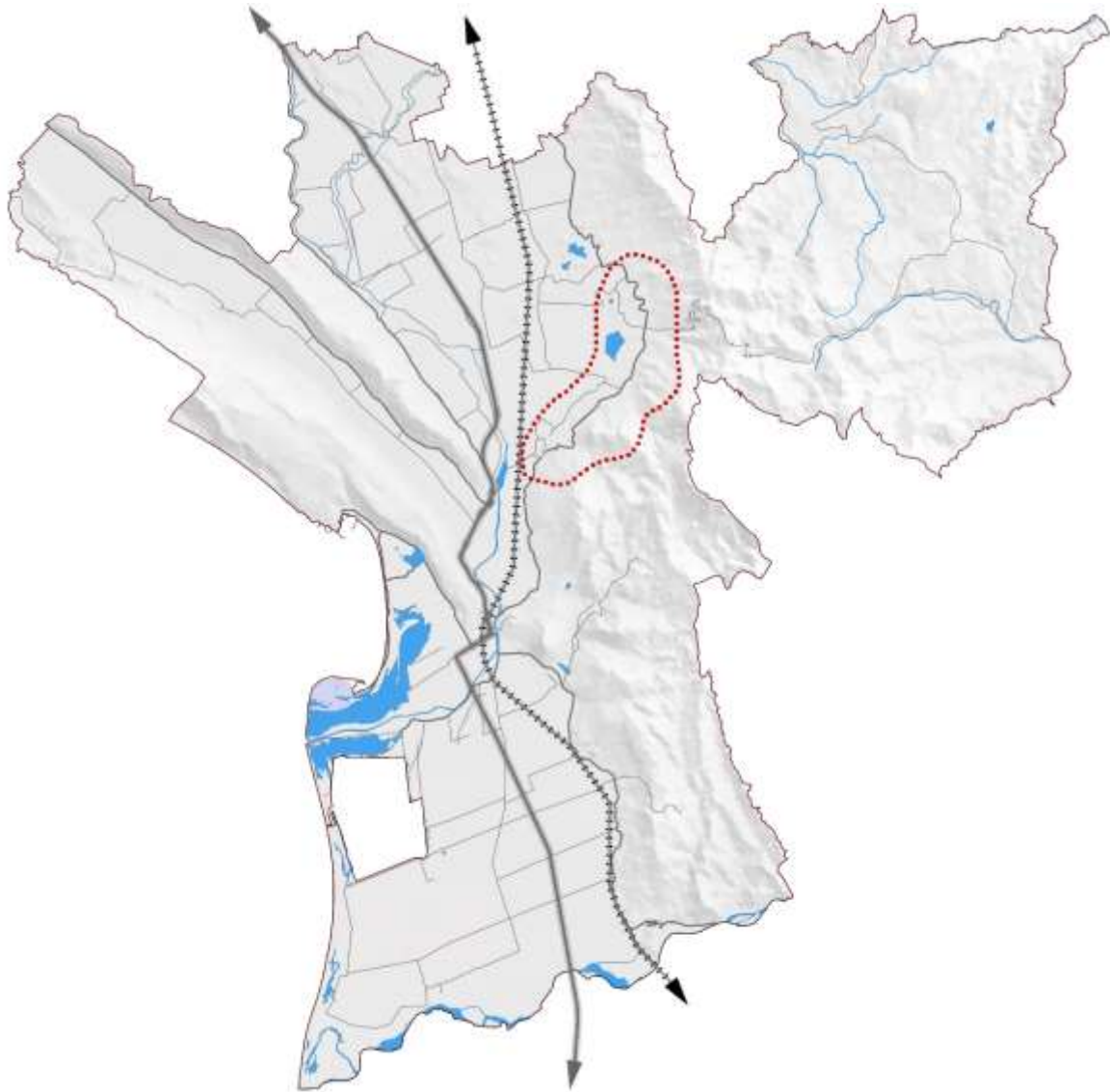
Zhvillimi i agro-turizmit duke u bazuar në modelin e “Mrizit të Zanave”

Projektim dhe realizim i objekteve të shërbimit për agro-turizmin, duke parashikuar edhe udhëzues dhe incentiva për zhvillimet e ardhshme.

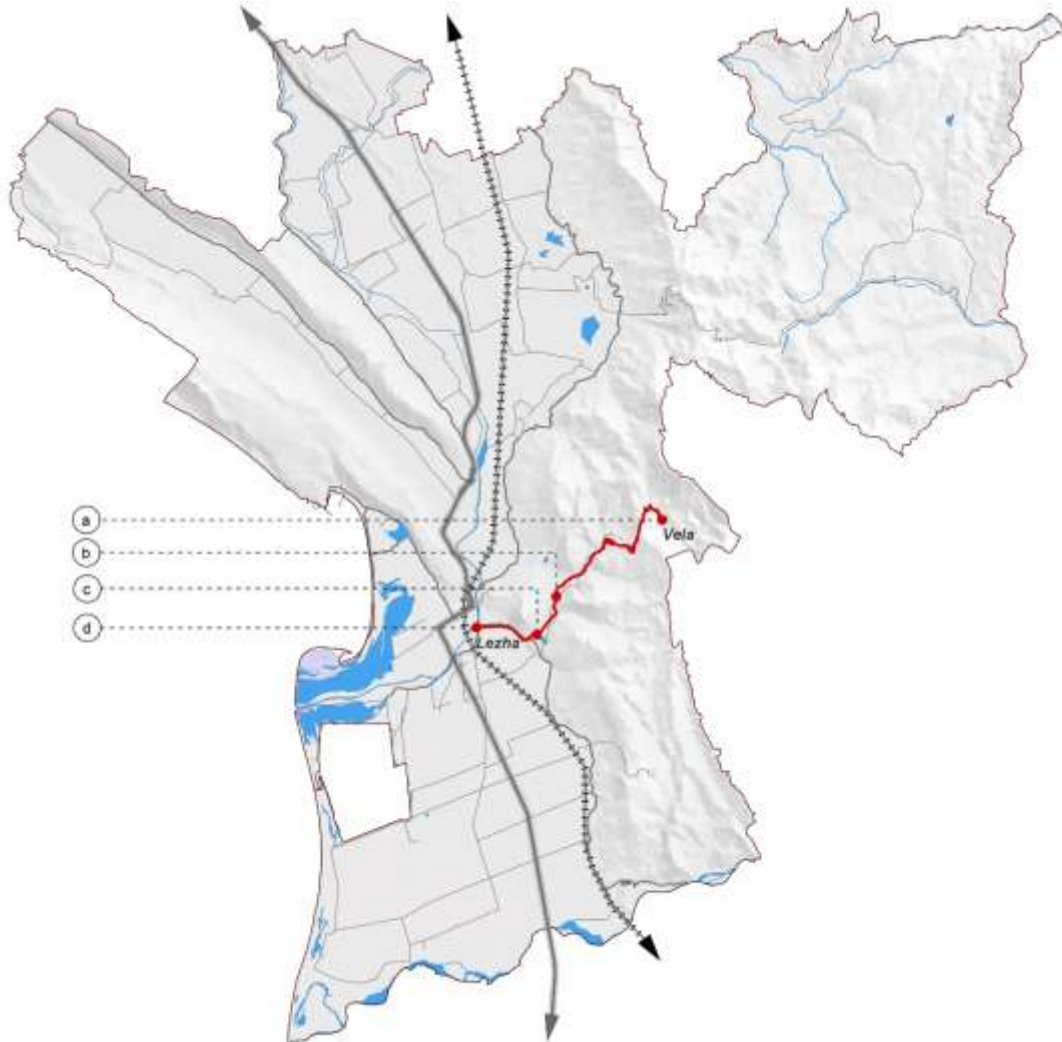
Prodhimi i verës dhe vajit të ullirit në Kallmet

Marrje masash incentivuese dhe promovim i prodhimeve bujqësore të specializuara në linjën e verës dhe të vajit të ullirit, edhe nëpërmjet krijimit të markave lokale.

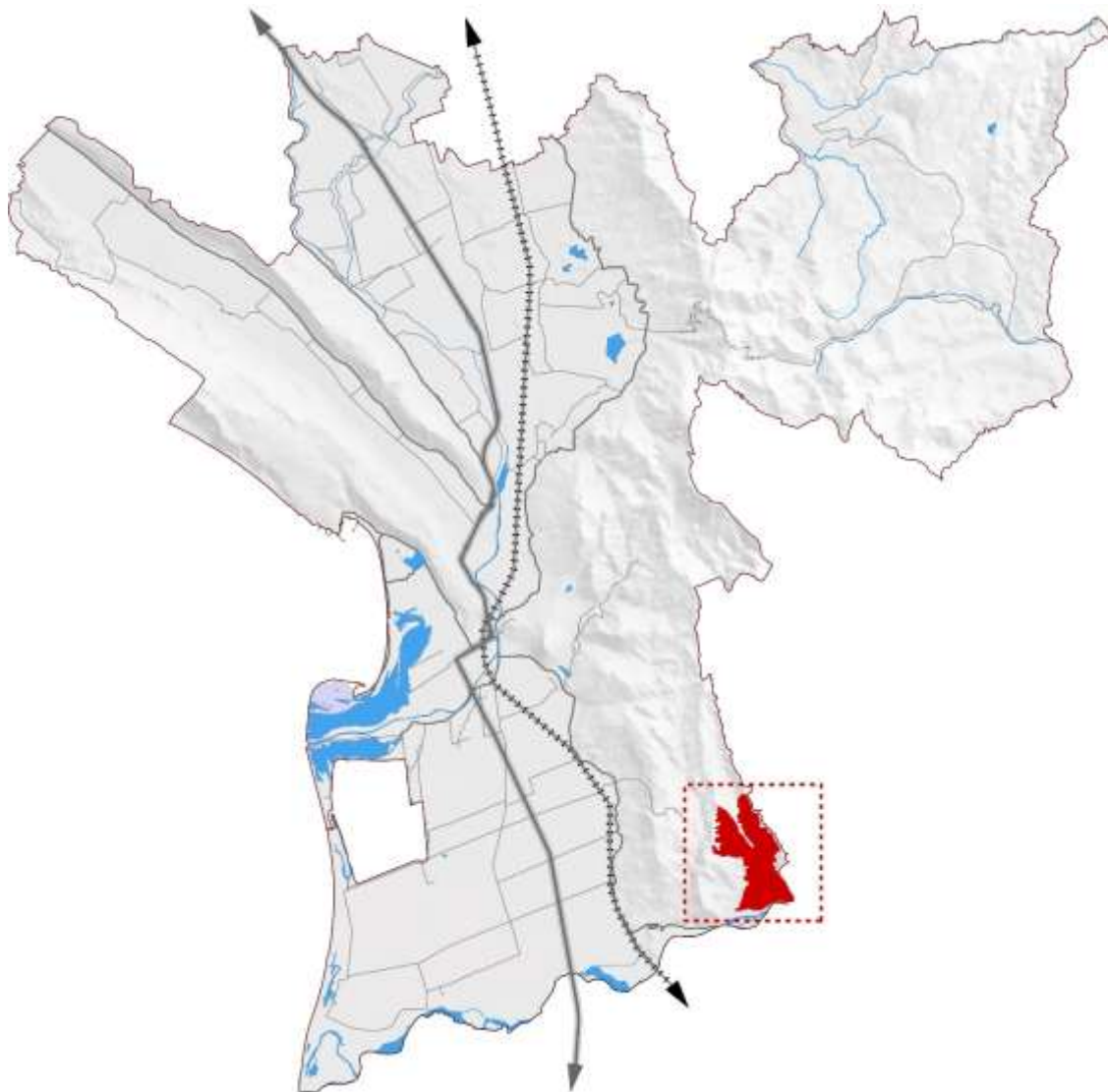
Rruga turistike Lezhë – Maja e Velës

Ndërtim dhe përmirësim i pjesëve ekzistuese të rrugës që ngjitet nga Lezha deri në pikën panoramike me interes turistik të Majës së Velës.

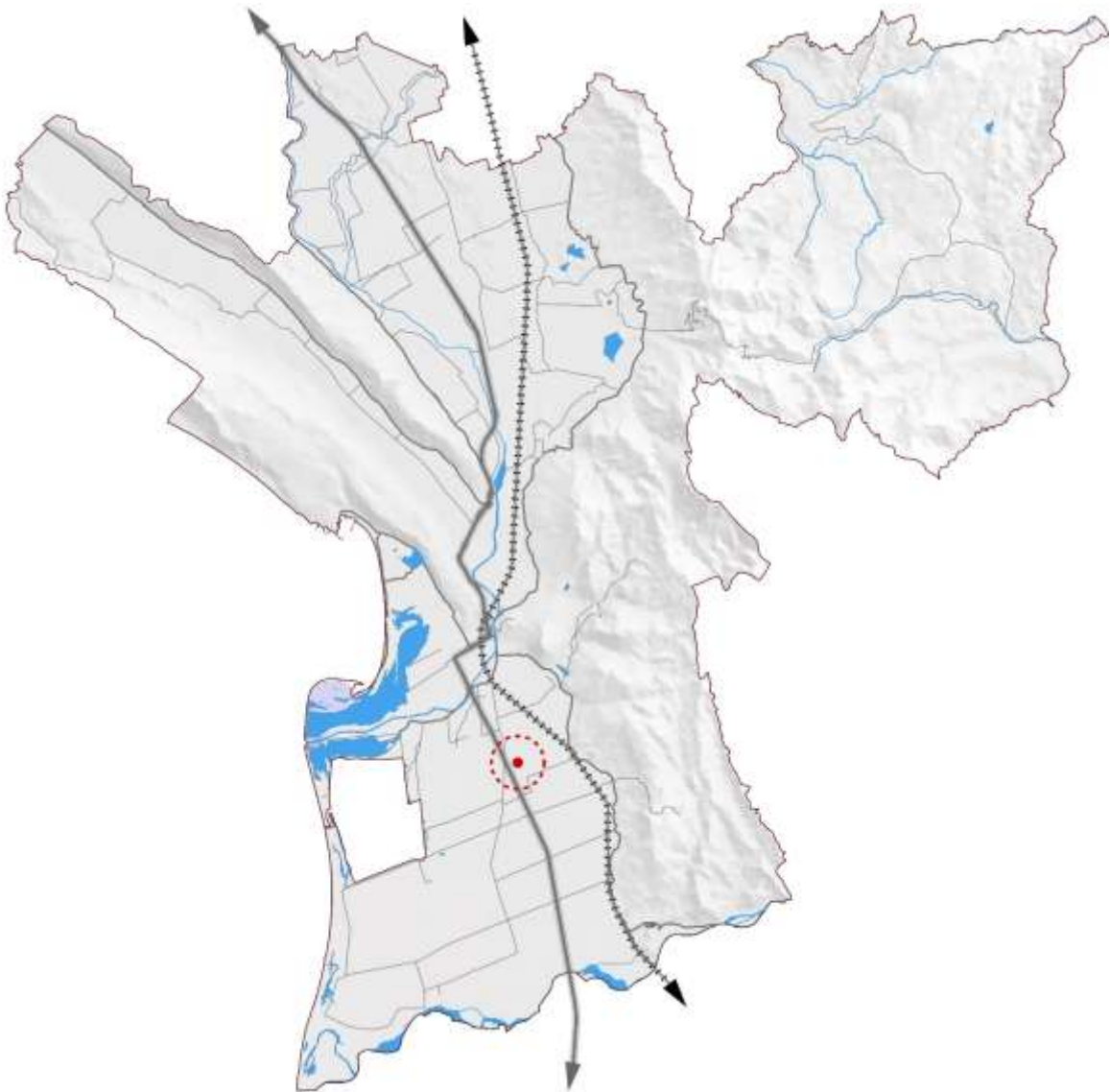
Zhvillim i turizmit në pyllin e Bërganës

Zhvillim i turizmit natyror malor në rezervatin natyror të pyllit të Bërganës, edhe nëpërmjet realizimit të rrugëkalimeve turistike dhe objekteve të vogla për rekreacion dhe shërbime.

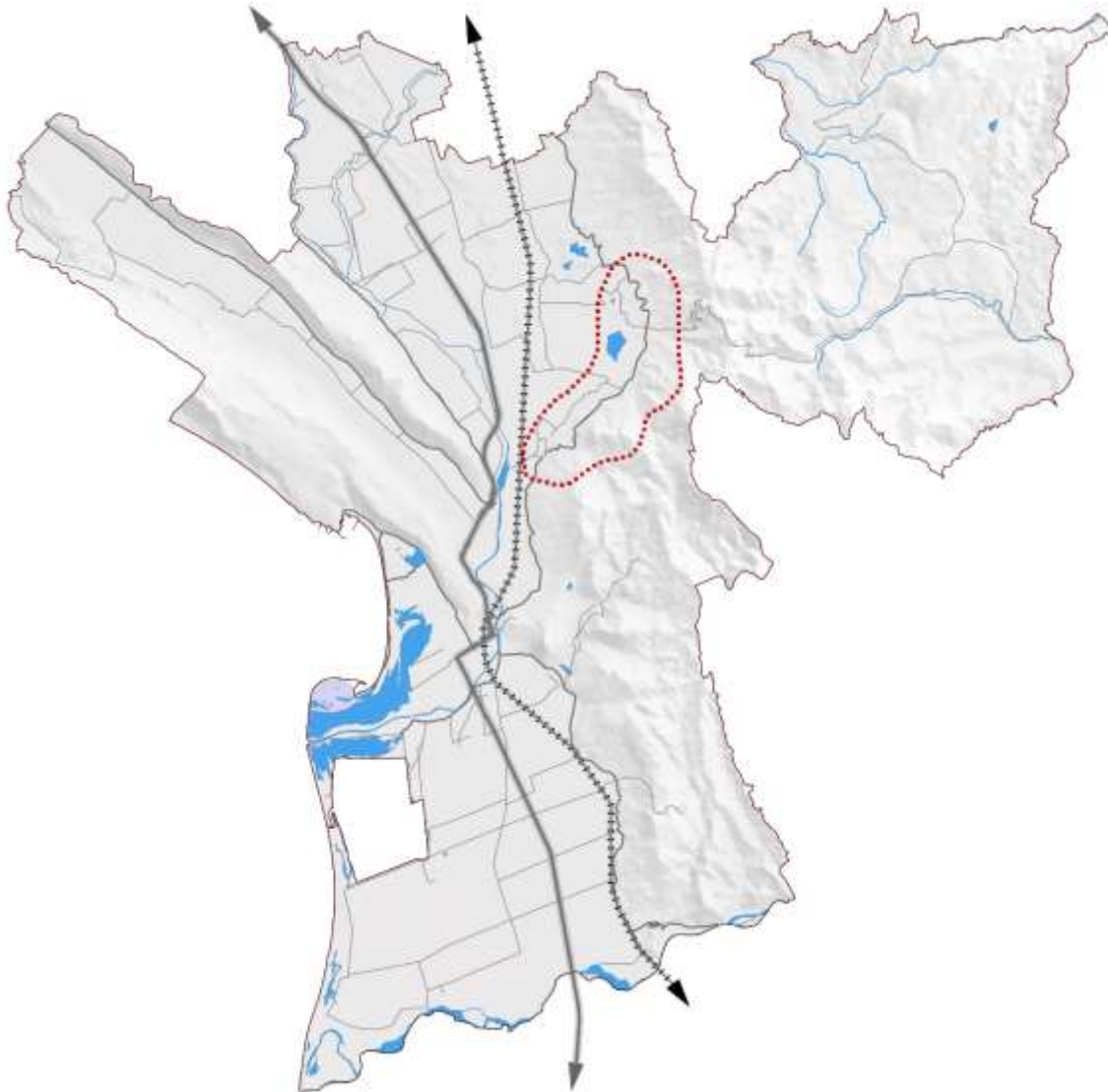
Magazina frigoriferike për industrinë agro-ushqimore

Realizim (dhe/ose subvencionim për nxitjen e realizimit) i magazinave frigoriferike në shërbim të aktivitetit prodhues dhe tregtim i produkteve agrare lokale.

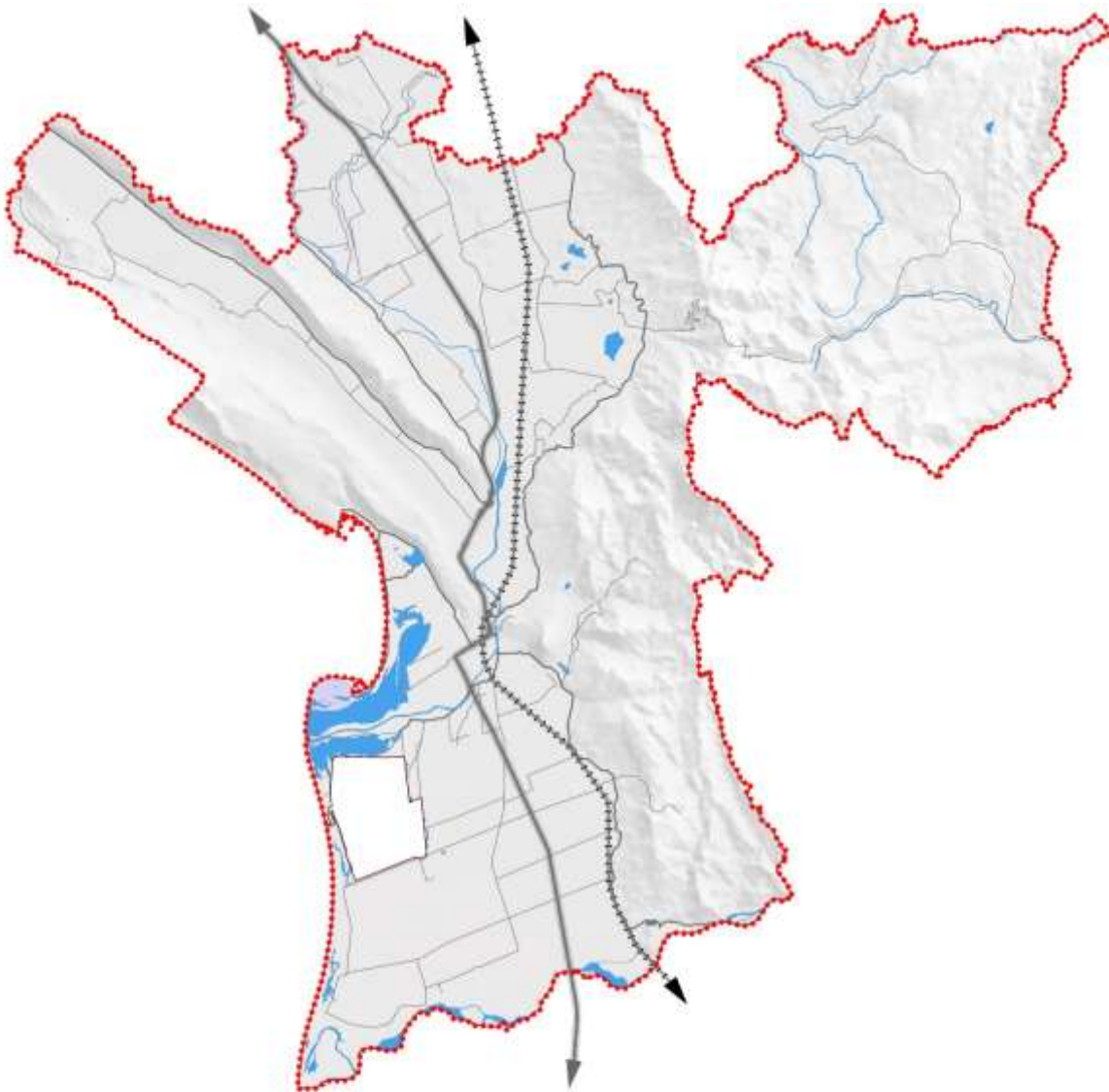
Parku i mullinjve Kallmet/Rraboshtë

Projektim dhe realizim i një sistemi të integruar për shfrytëzim turistik të organizuar për vizitimin e mullinjve ekzistues në zonën e brendshme të territorit të bashkisë Lezhë.

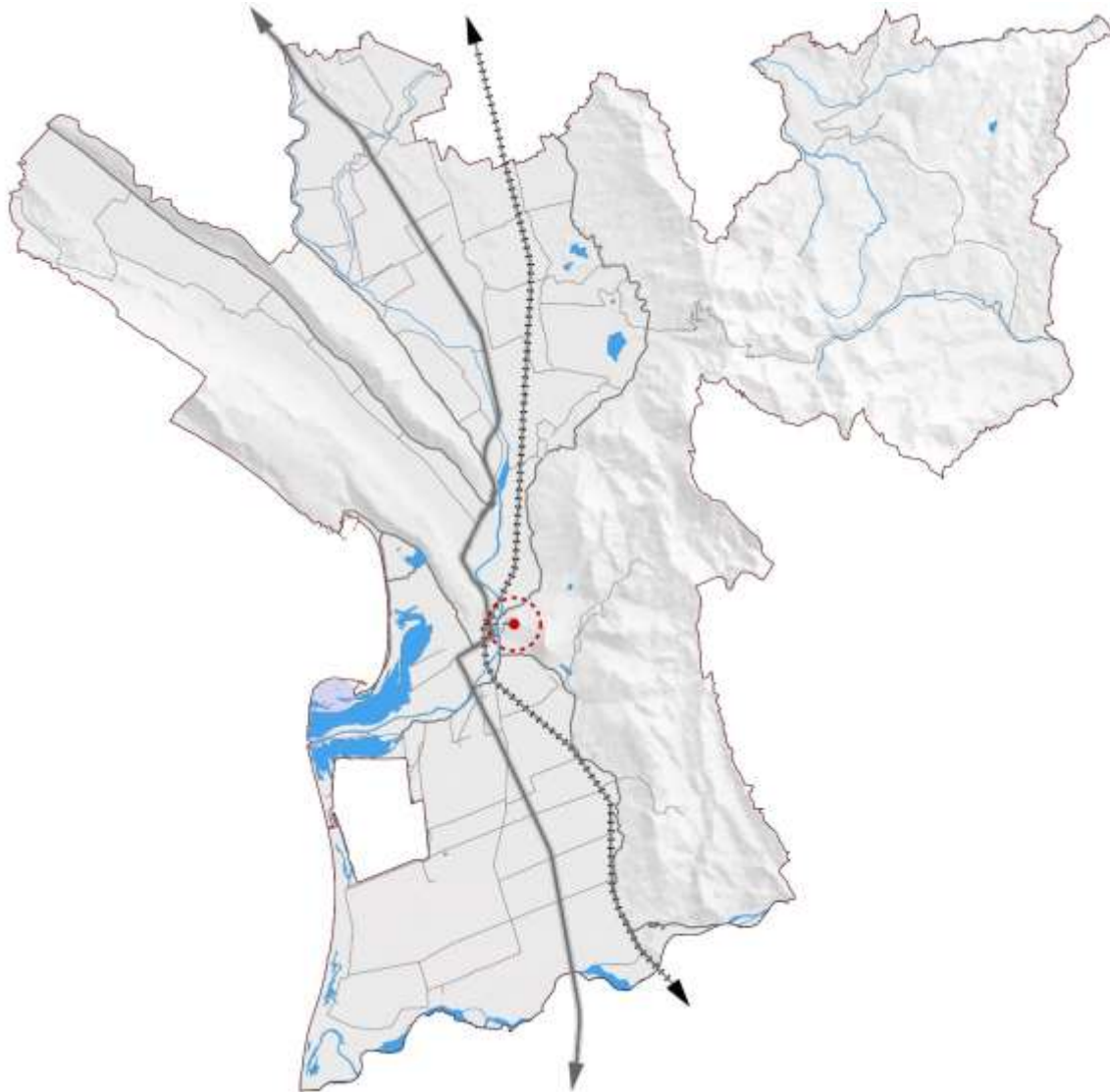
Projekte promovimi turistik

Projekt vlerësimi i ofertës turistike, ekzistuese dhe potenciale, nëpërmjet krijimit të një brand-i dhe parashikimin e një fushate të posaçme marketingu.

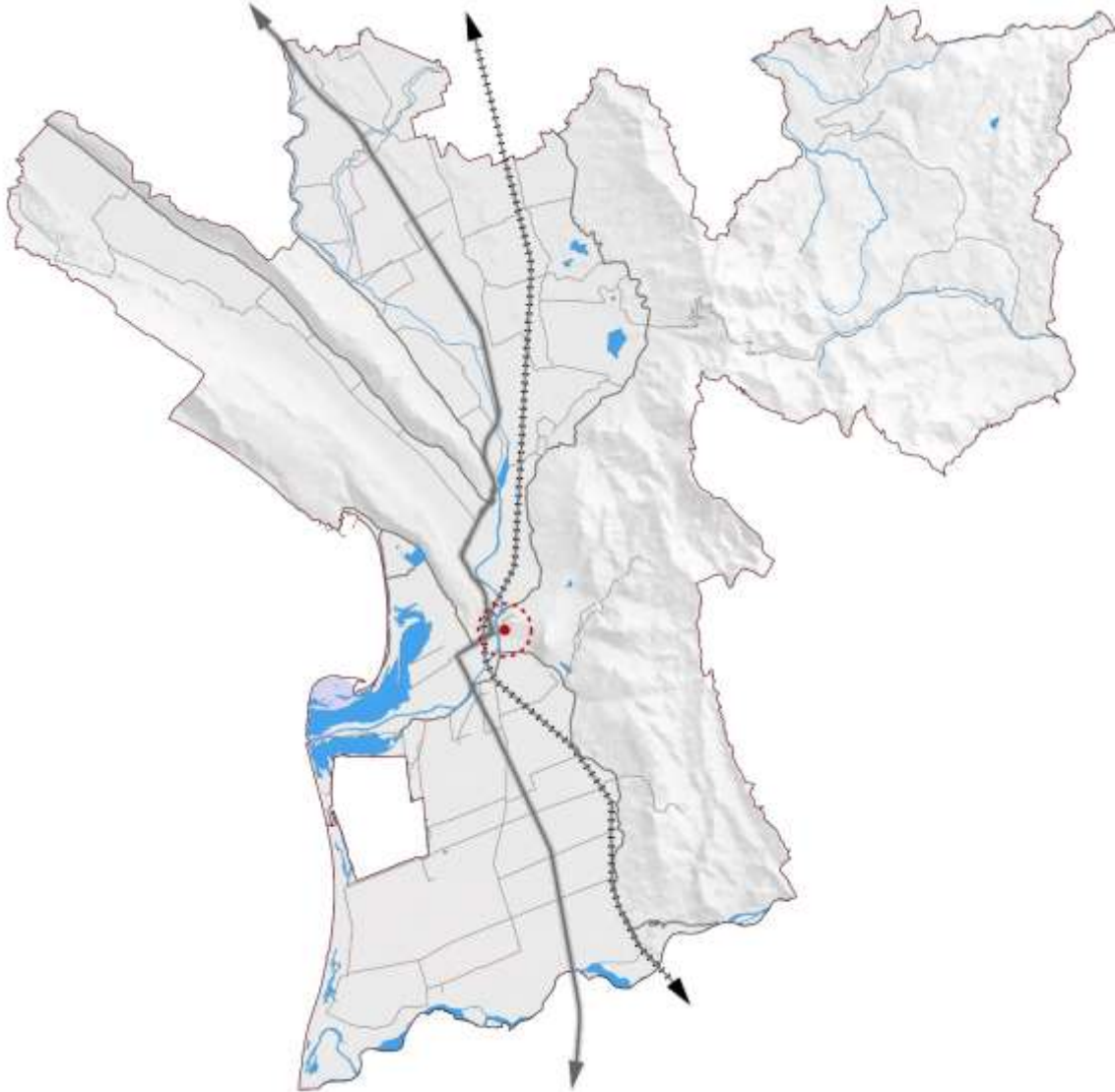
Parku arkeologjik i Kalasë dhe pyllëzim i kodrës përreth saj.

Realizim i një parku arkeologjik në zonën monumentale të kalasë së Lezhës dhe krijimi i një parku të pyllëzuar në kodrën përreth saj, në shërbim të qytetit.

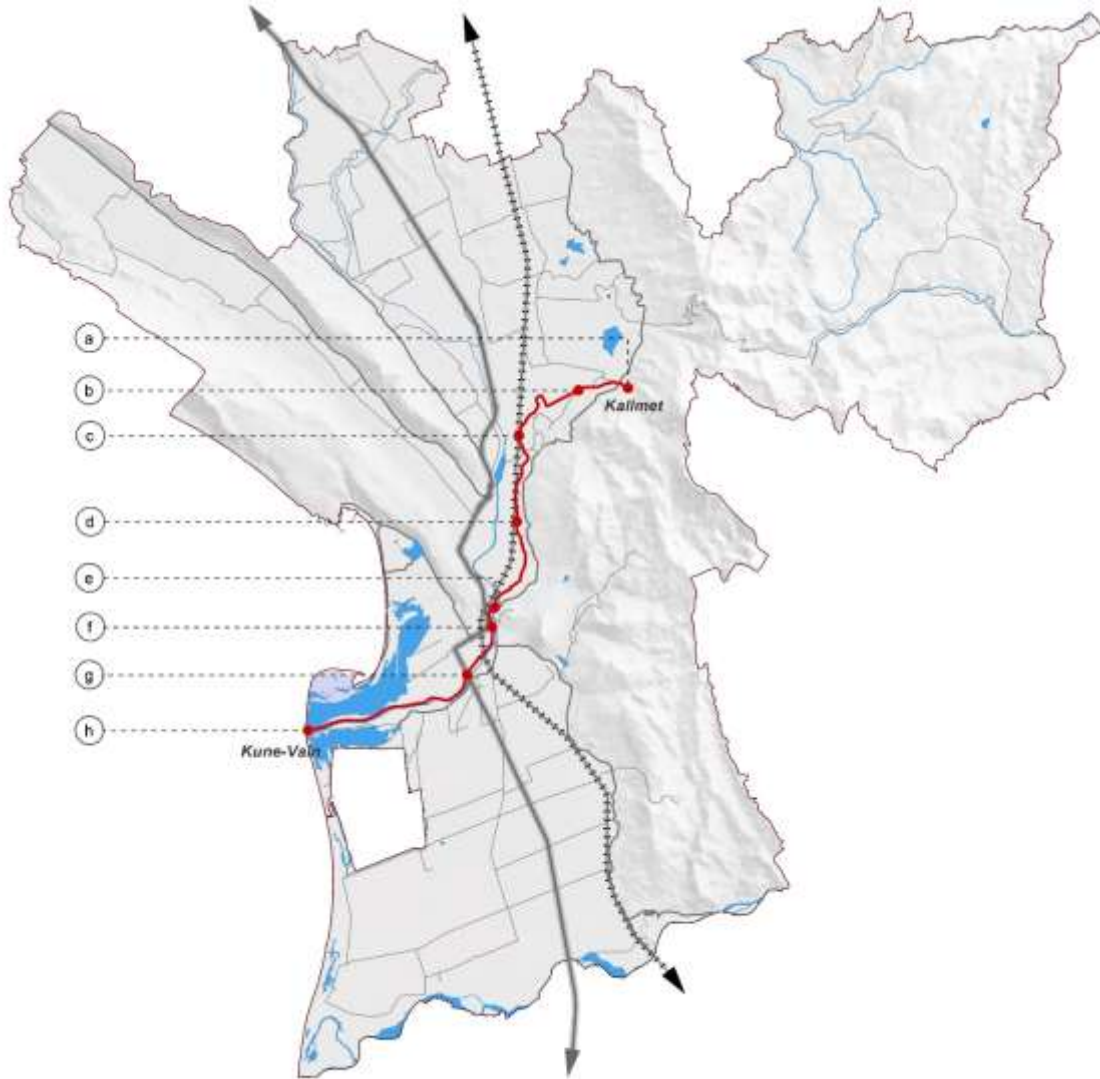
Panairi i prodhime bujqësore lokale

Realizimi i një hapësire fizike të pajisur posaçërisht (panair i produkteve agrare lokale) dhe organizimi i një ose më shumë eventeve vjetore për promovimin e produkteve (p.sh.: dita e verës)

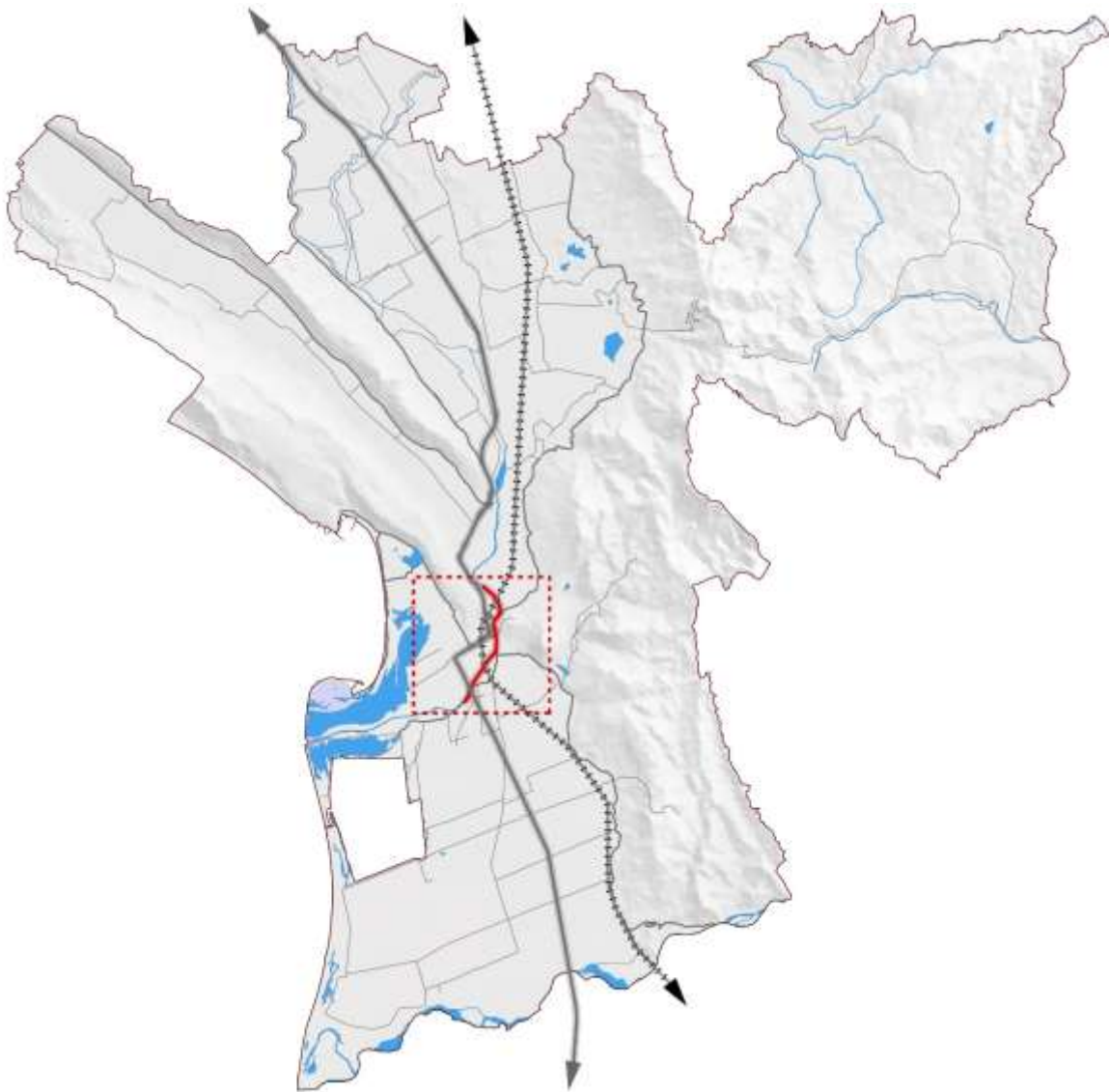
Itinerar turistik për biçikleta dhe këmbësore Kallmet/Kune-Vain

Projektimi dhe realizimi i një rruge biçikletash dhe këmbësorësh me karakter turistik që të lidhë zonën e brendshme të Kallmetit me bregdetin (laguna Kune-Vain).

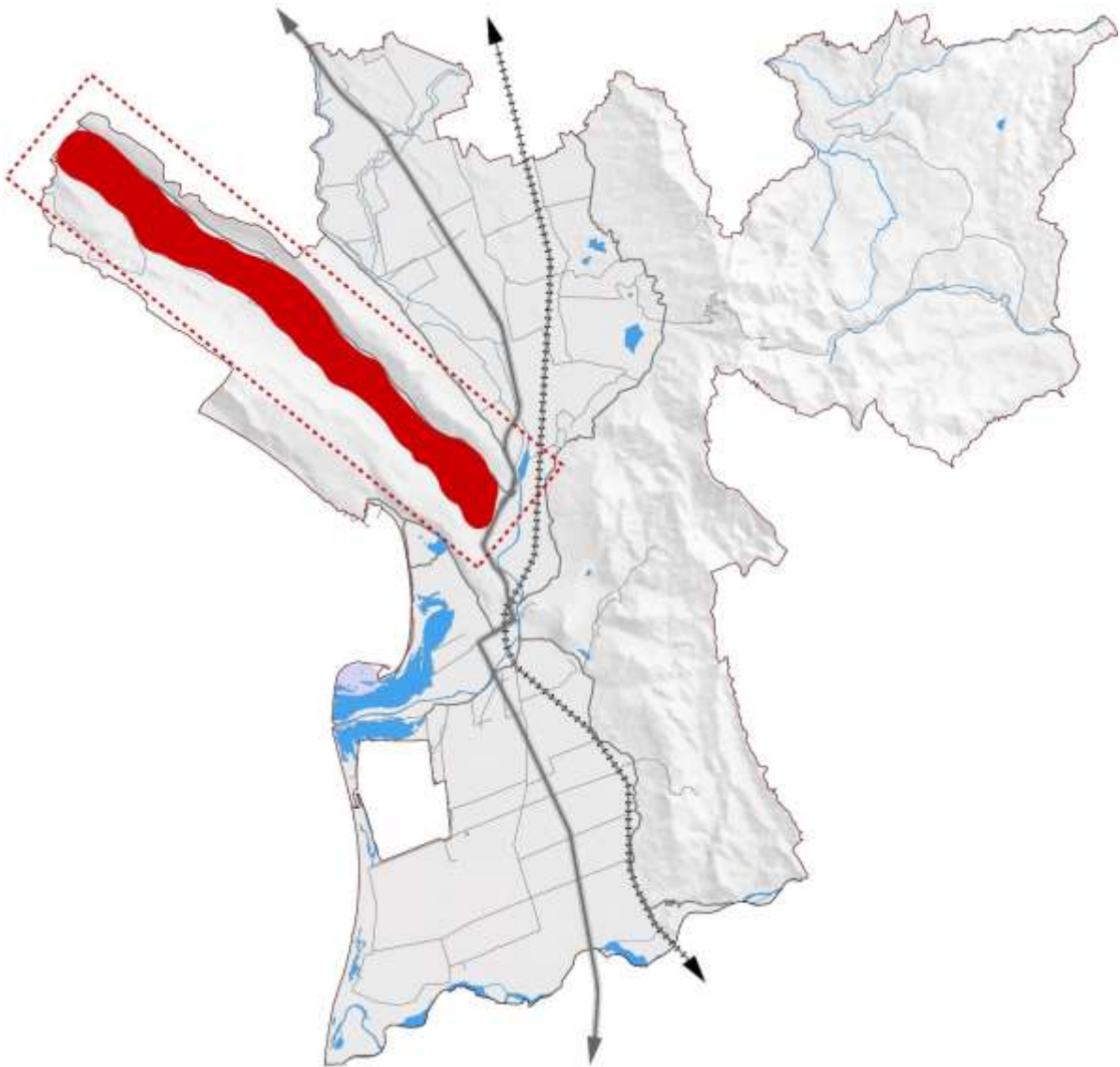
Ballina lumore përgjatë lumit Drin brenda qytetit të Lezhës

Sistemimi përfundimtar i të gjithë bregut të lumit Drin brenda qytetit të Lezhës për t'iu dhënë një rol urban qendror hapësirave dhe rrugëve përgjatë lumit.

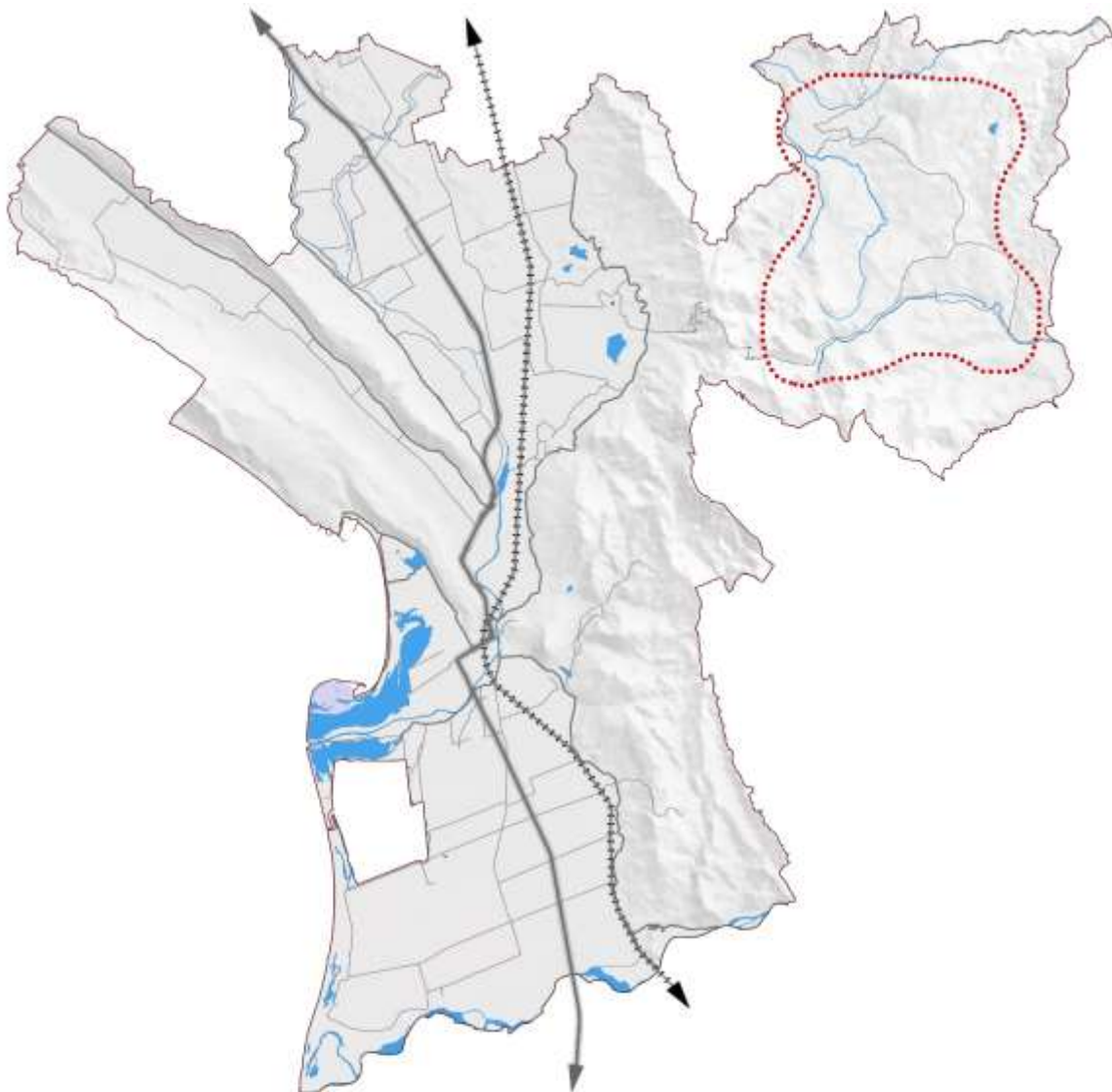
Vlerësimi i bujqësisë në Baldren (Torovicë)

Ndërhyrje për rivlerësimin dhe promovimin e kulturave agrare tipike dhe të produkteve të tjera lokale të luginës së Torovicës.

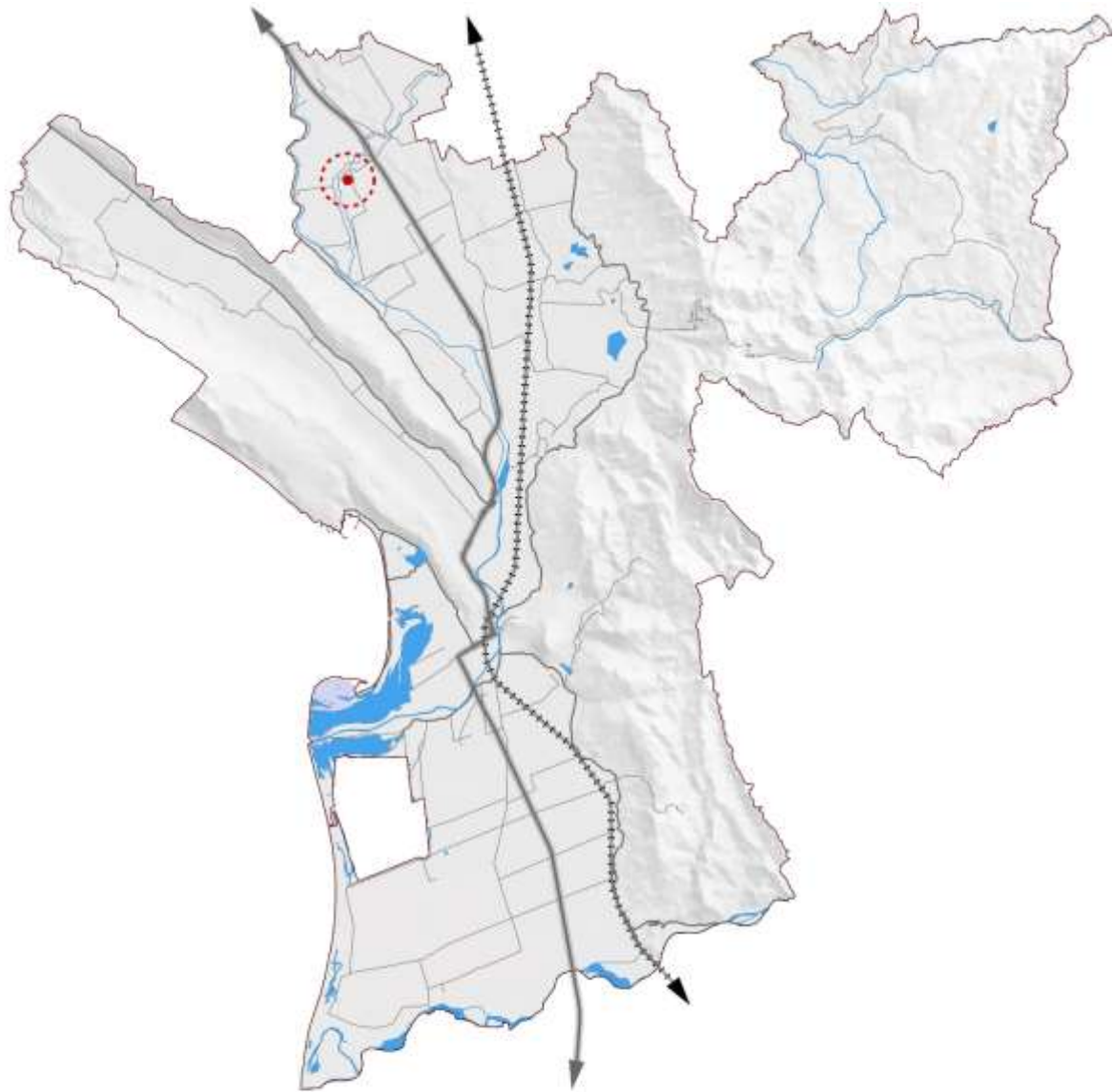
Turizëm malor në Ungrej

Projektim, sinjalizim dhe komunikim turistik i një rrjeti itinaresh për ekskursion në territorin malor të Ungrejt.

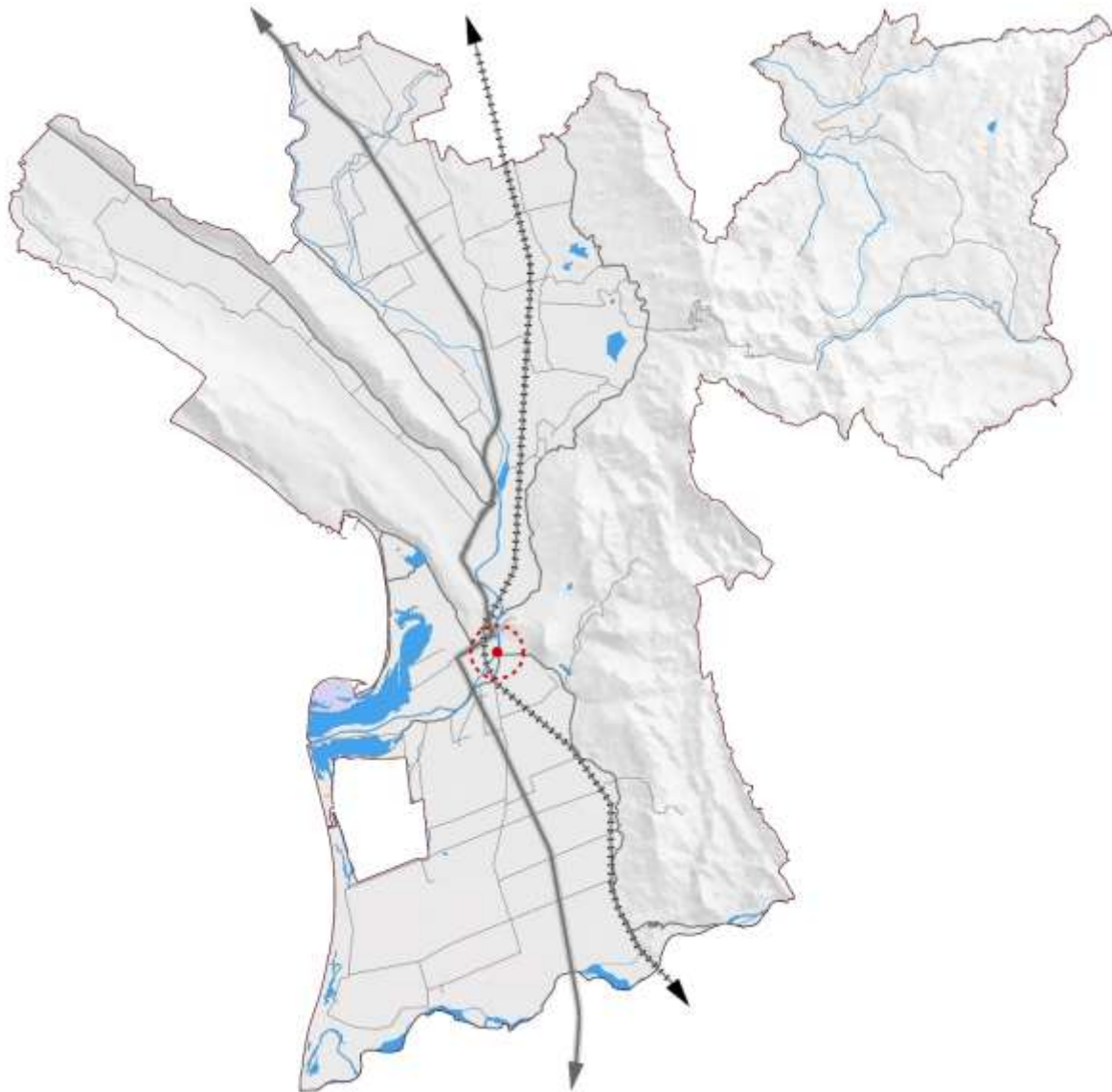
Varreza ndërfetare në Gjadër

Ndërtimi i një varreze të re ndërfetare në shërbim të të gjithë territorit të bashkisë.

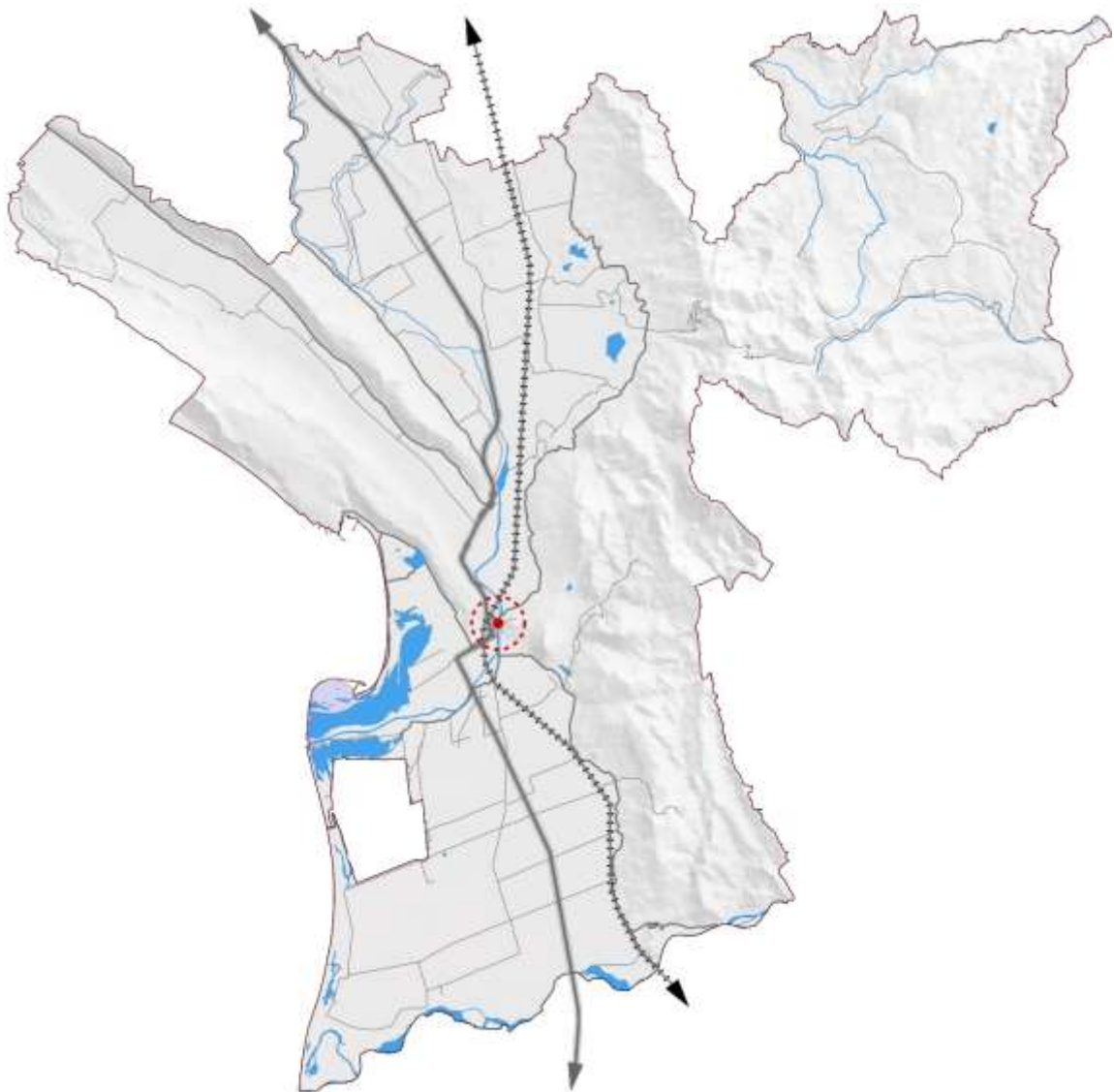
Zonë tregu lokal me km 0 (pranë zonës se prodhimit)

Krijimi i një zone tregut për prodhimet vendore.

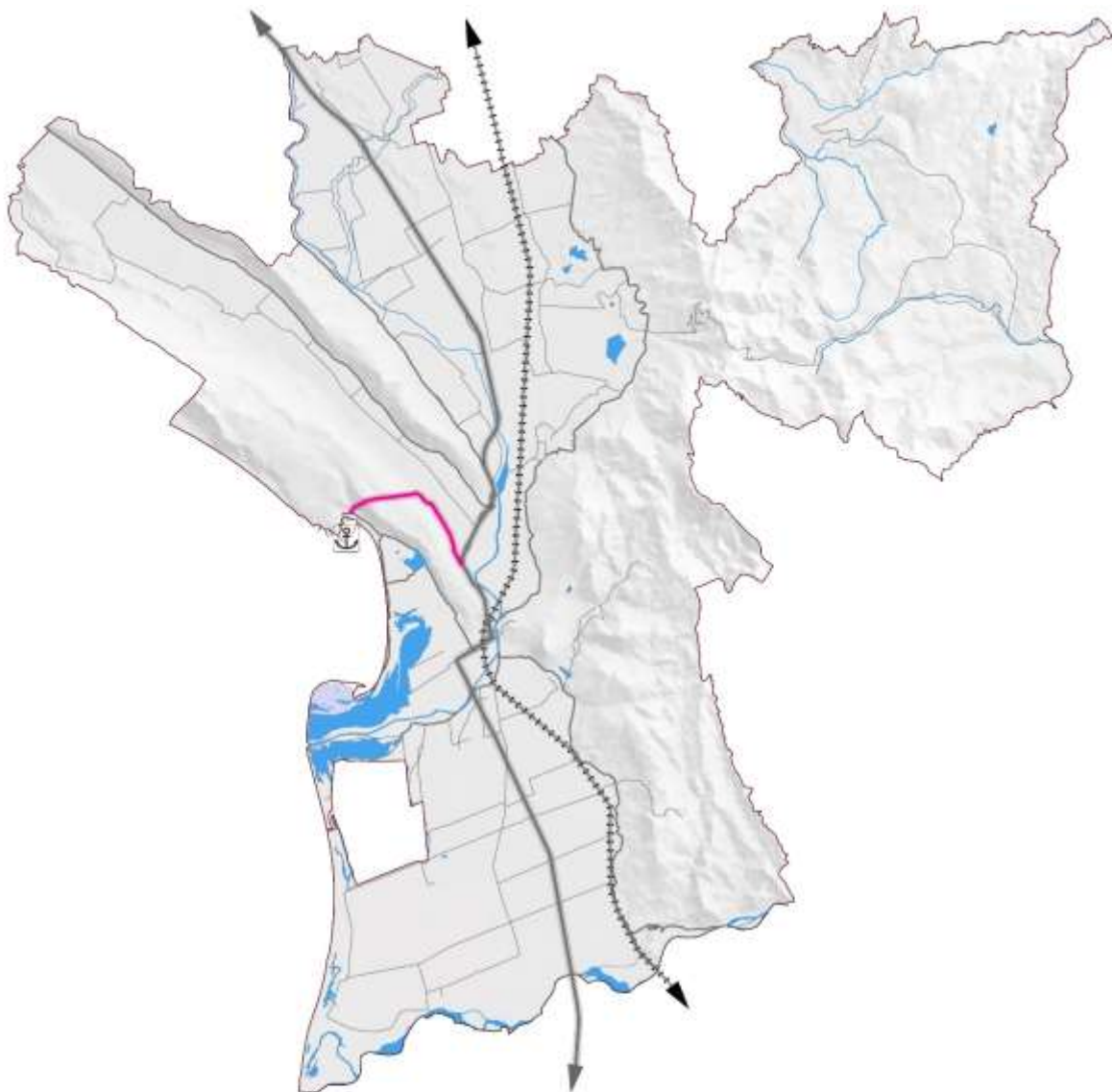
Parking për turistët në Lezhë

Ndërtimi i një zone parkimi për autobusët dhe makinat e vizitorëve pranë vendvarrimit të Gjergj Kastriotit (Skënderbeu).

Përmirësimi i aksesit në portin e Shëngjinit

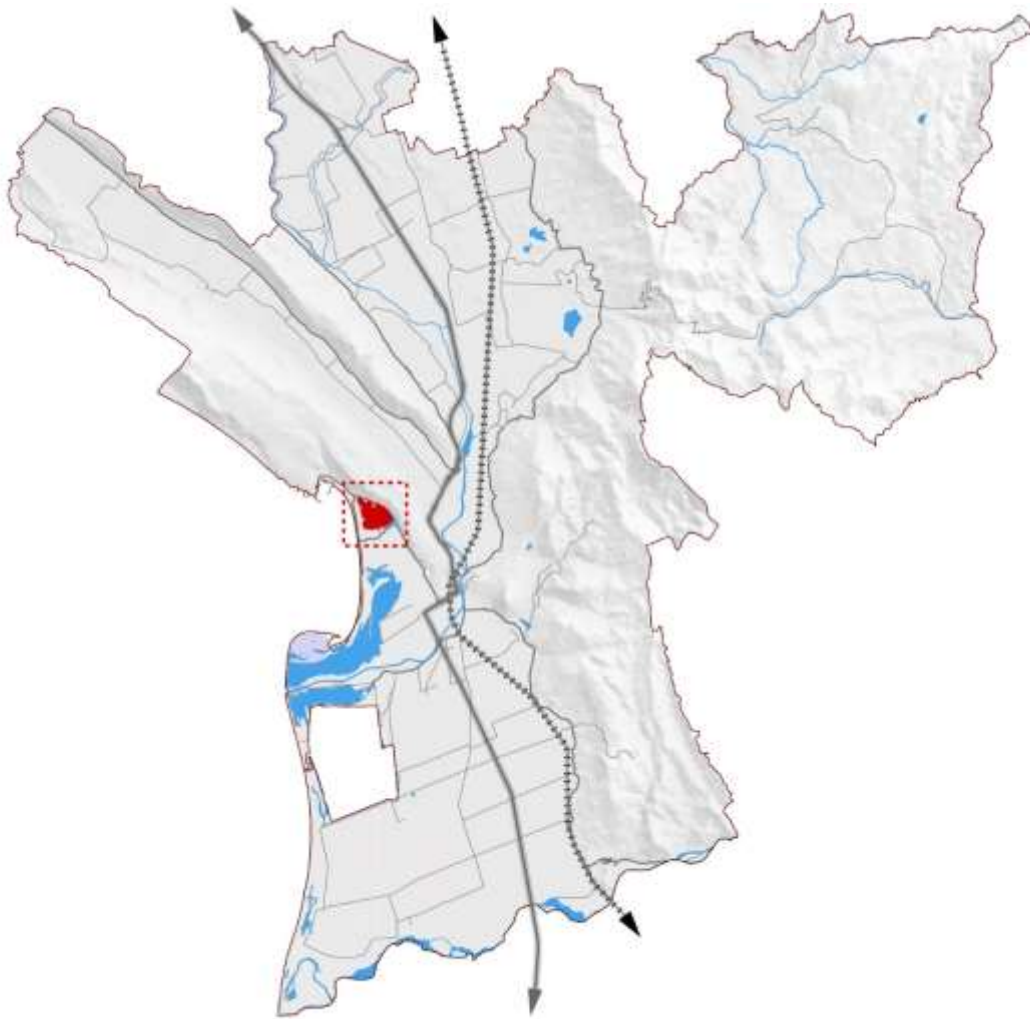
Krijimi i një rruge të veçantë aksesi, për transportin automobilistik drejt portit të Shëngjinit.

- Autostrada
- Rruge aksesi për në portin e Shëngjinit

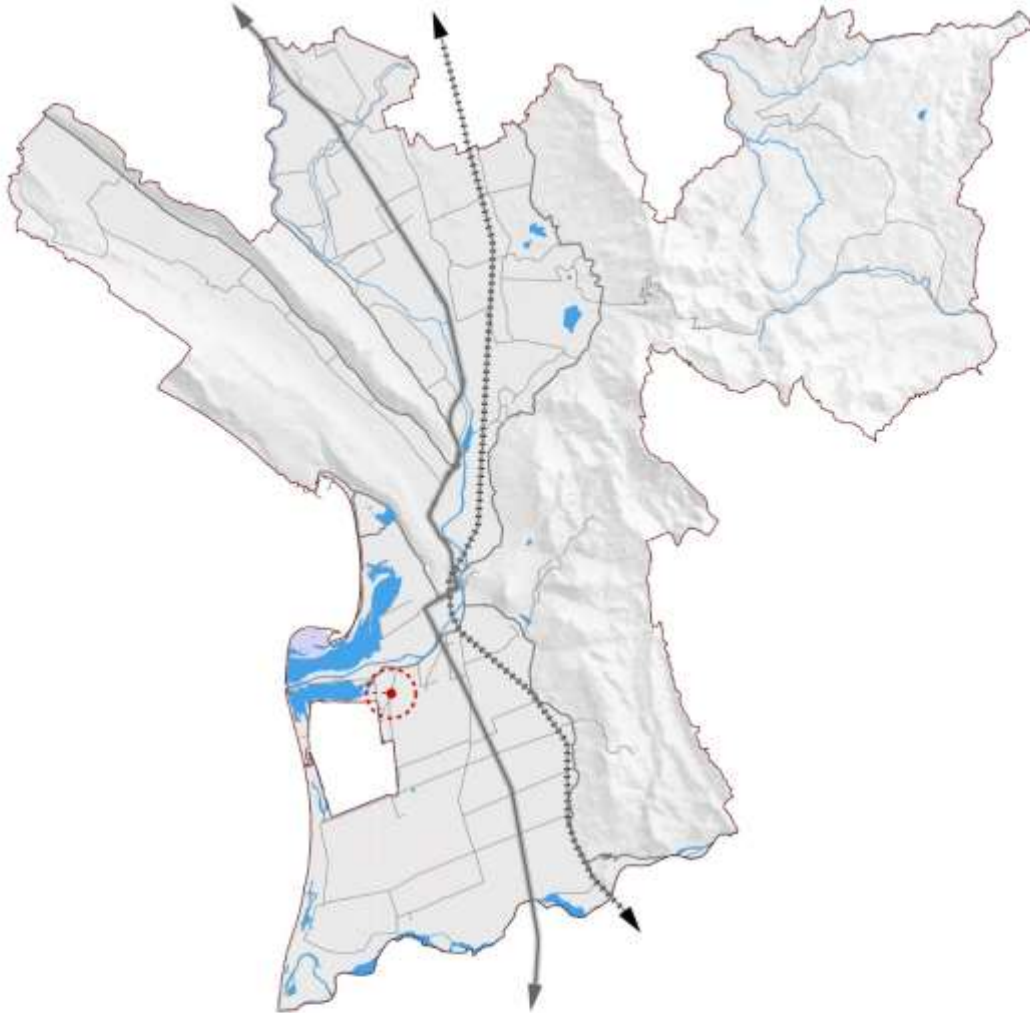
Plan për rikuperimin mjedisor dhe promovimin turistik të liqenit të Kënallës

Pastrimi, rivitalizimi dhe rigjenerim i liqenit të Kënallës, si dhe promovimi i turizmit natyror e liqenor në këtë zonë.

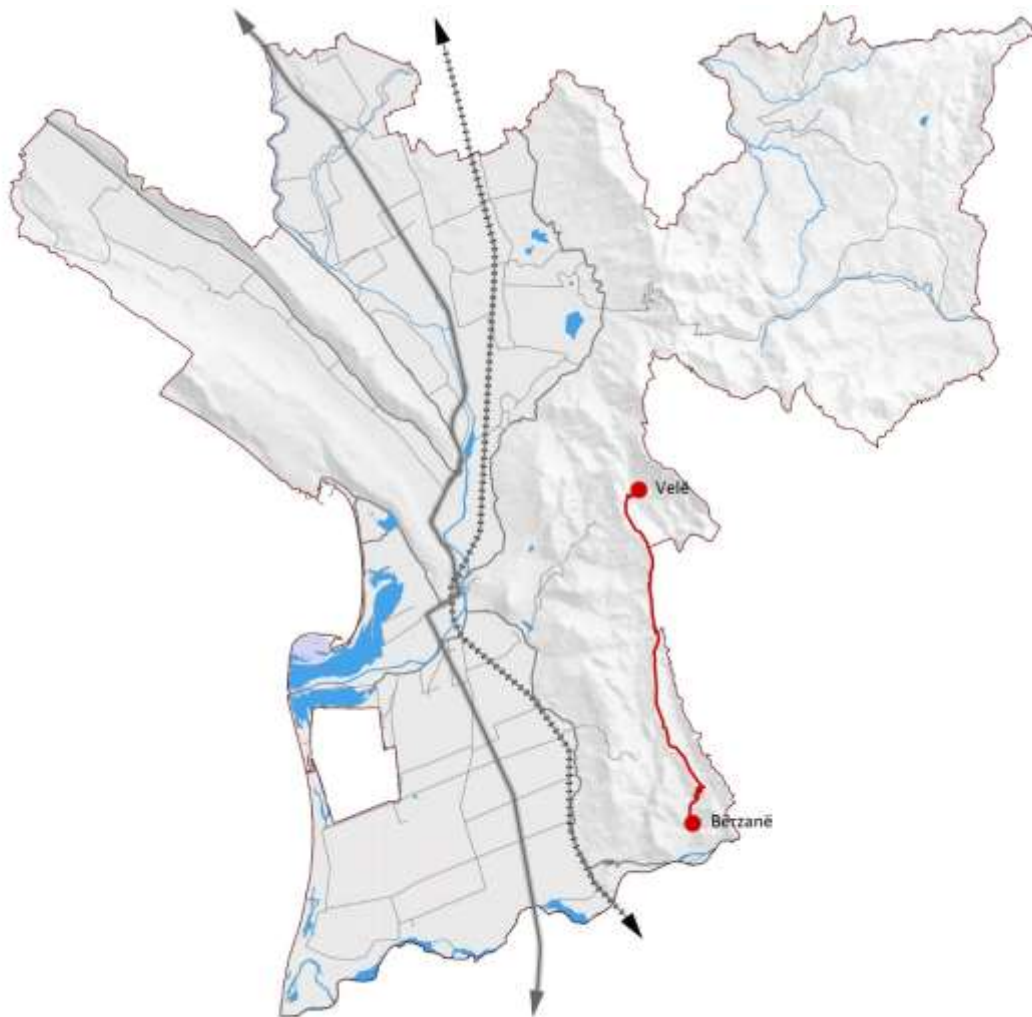
Projekt për rikualifikimin e Hotelit të Gjetisë

Hartimi i një projekti për restaurimin dhe promovimin e Hotelit të Gjetisë si një shembull në zonë, dhe jo vetëm, për vlerat historike dhe arkitektonike që mbart.

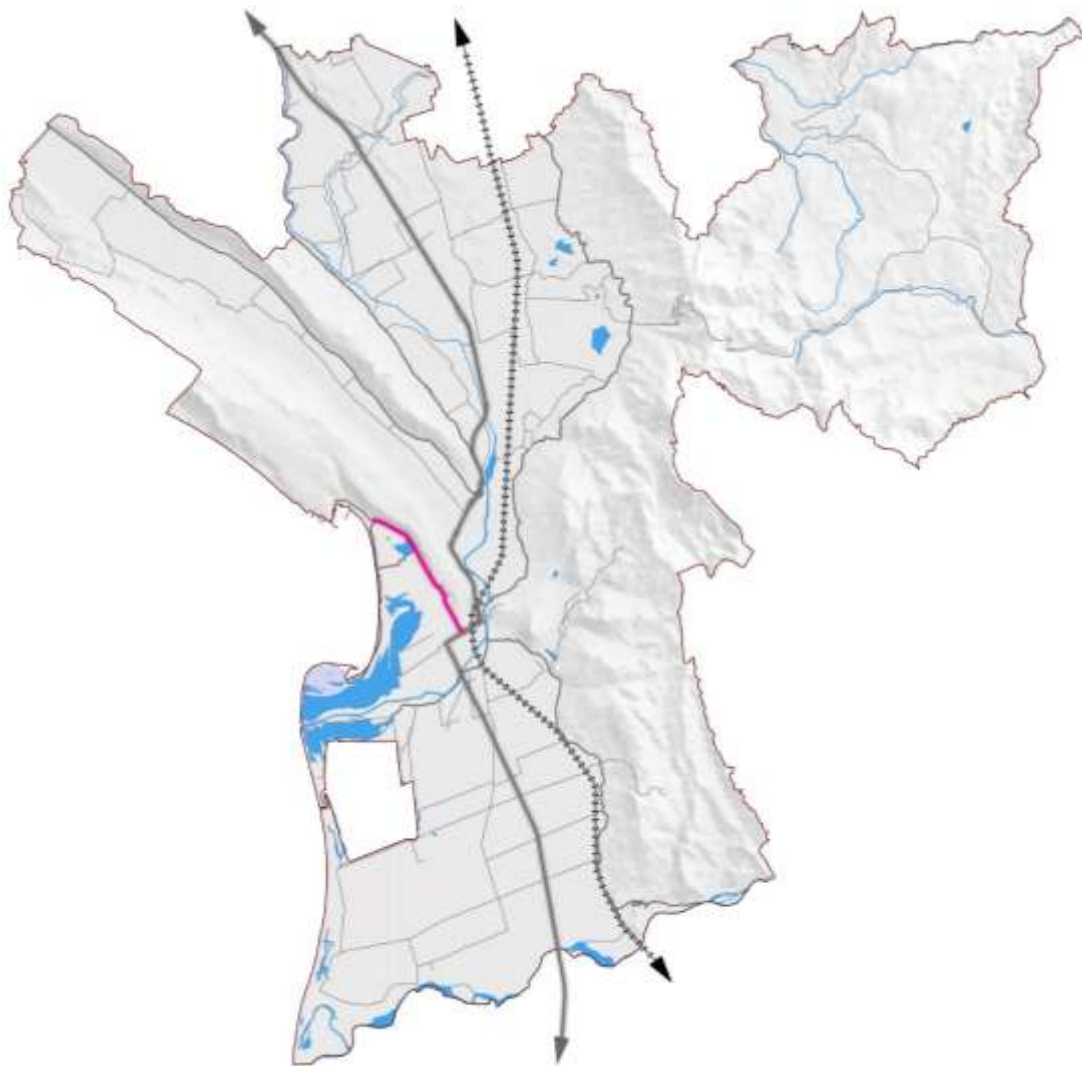
Itinerar hipizmi Velë- Bërzanë

Krijimi i një rruge të veçantë hipizmi përgjatë zonës Velë- Bërzanë, duke promovuar kështu edhe turizmin natyrorë e ekskursionistik në këtë zonë.

Projekt për zgjerimin e rrugës Shëngjin – Lezhë

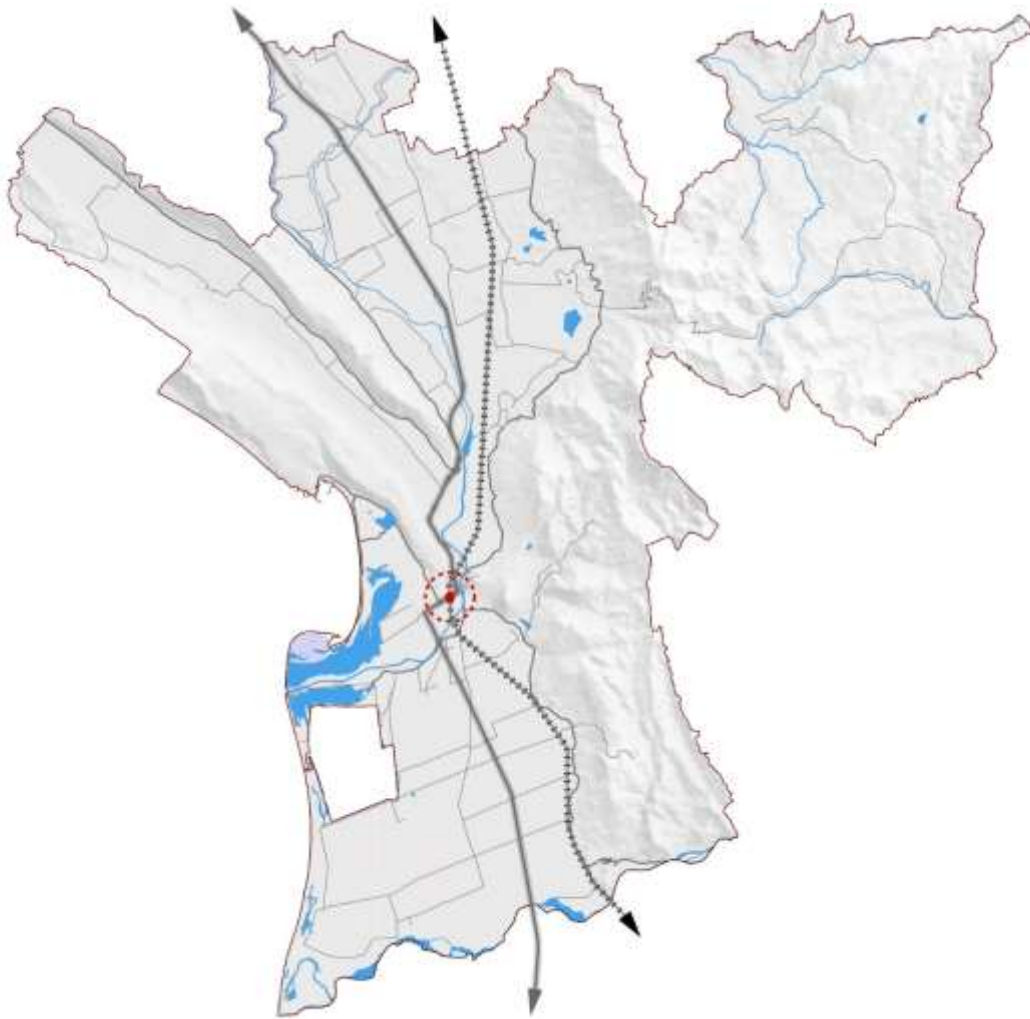
Hartimi i një projekti për zgjerimin e rrugës aktuale që lidh dy zonat urbane Shëngjin dhe Lezhë, duke përmirësuar kështu edhe fluksin e trafikut në zonë.

- Rruga kombëtare Tiranë - Shkodër
- Projekt për zgjerimin e rrugës Shëngjin - Lezhë

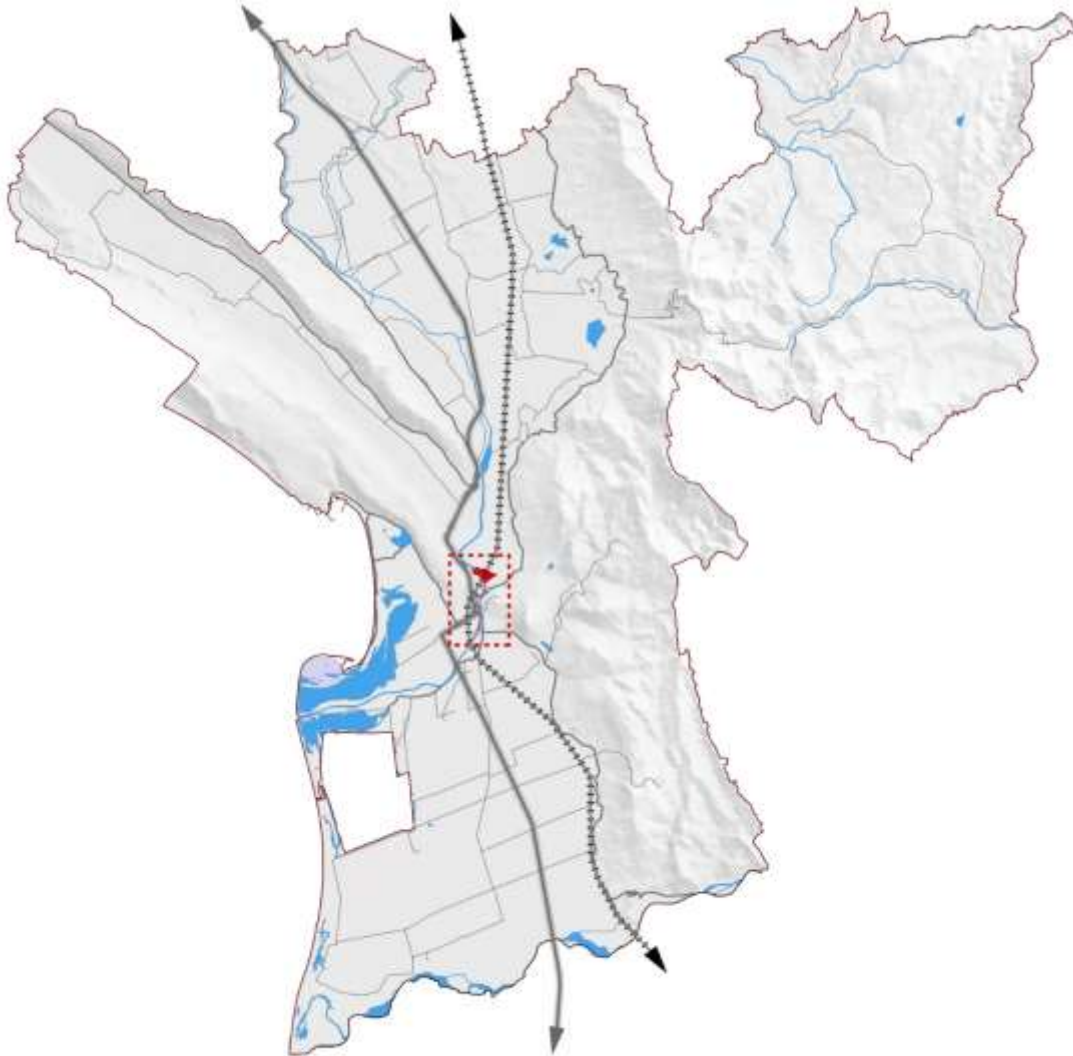
Spostim i stacionit të trenit të mallërave

Zhvendosja e stacionit ekzistues të mallrave, në largësi të zonave të banuara, për të lënë hapësirën e duhur ekspansionit urban.

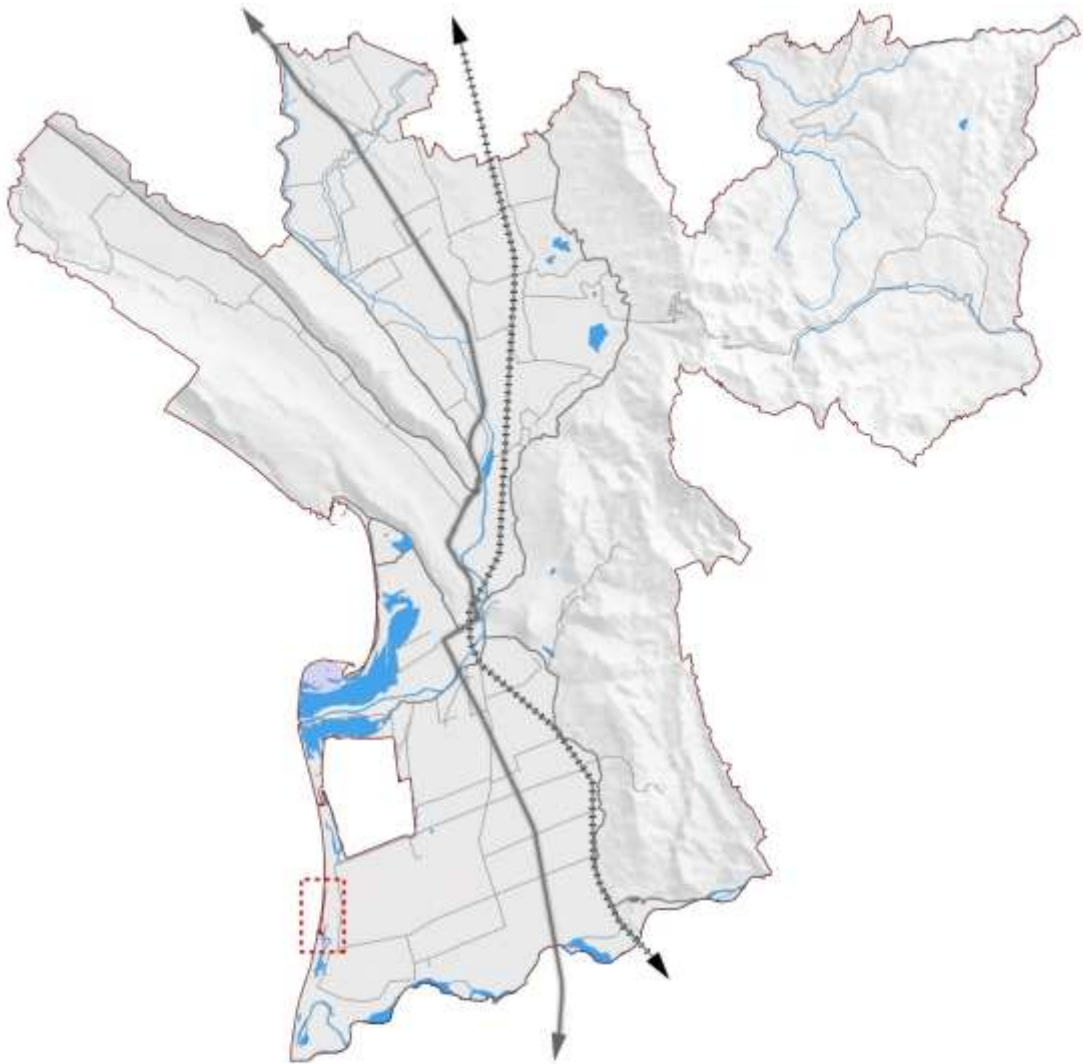
Park lumor urban i lumit Drin

Rehabilitimi i luginës së lumit Drin dhe ndërtimi i një parku lumor më hapësira çlodhëse dhe rekreative në shërbim të banorëve dhe turistëve.

Projekt rikualifikimi mjedisor në Tale

Rikualifikimi dhe vitalizimi i hapësirave mjedisore në Talë si dhe promovimi i turizmit mjedisor e bregdetar.

4 ANEKS

4.1 Konsultat publike gjatë hartimit të strategjisë territoriale

Gjatë hartimit të dokumentit të Planit të Përgjithshëm Vendor, është shumë e rëndësishme që gjatë fazave nëpër të cilat kalon procesi, të realizohet **përfshirja e grupeve të interesit dhe dëgjesa publike**.

Qëllimi kryesor i këtyre takimeve publike është, të krijojë transparencë dhe besim ndërmjet qytetarëve dhe autoriteteve publike, në mënyrë që vendimet e zhvillimit të territorit të jenë në përgjigje të kërkesave të këtyre aktorëve.

Gjatë kësaj periudhe të punës me PPV-në, pra gjatë hartimit të fazës së parë, “Analiza e thelluar e Territorit”, dhe gjatë procesit të punës për fazën e dytë, “Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike” janë realizuar disa dëgjesa publike, si dhe janë kryer takime të ngushta me administratorët, me ekspertë vendorë, përfaqësues të biznesit e aktorë të tjerë, që operojnë në këtë rajon, të cilët me aktivitetin e tyre, janë pjesë thelbësore e zhvillimit territorial.

4.1.1 Dëgjesë Publike datë 29.02.2016

Në datën 29.02.2016, në qytetin e Lezhës, u organizua një dëgjesë publike me përfaqësues të qeverive lokale, përfaqësues të Agjencisë së Planifikimit të Territorit, përfaqësues të sektorit privat, banorë të zonës etj. Gjatë prezantimit të Analizës dhe Vlerësimit të gjendjes ekzistuese (objekt i fazës së parë), u diskutua dhe u morën mjaft sugjerime në lidhje me problematikat dhe nevojat e zonës. Gjatë dëgjesës publike, në sallë, u shpërndanë dhe pyetësorë, më qëllim nxjerrjen në pah të problematikave kryesore dhe marrjen e opinionit të pranishmëve, në lidhje me atë që ata e mendonin si më të nevojshme për zonën e tyre.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
BASHKIA LEZHË

Bashkia Lezhë, L. Skenderbeg, Sheshi "Gjergj Kastrioti", 4501, Lezhë, e-mail: f.firokaj@lezha.gov.al, web: www.lezha.gov.al

LISTPREZENCE

Konsultim publik për hartimin e Planit të Përgjithshëm vendor të Bashkisë Lezhë

Data 29.02.2016

Nr	Emër Mbiemër	Institucioni	Pozicioni i punës	Email	Nr. tel
1.	Mdue Lushi	Bashkia Lezhë	Dr. sheta Ada	shetajnet@lezha.gov.al	0692388642
2.	Petrit Maska	Bashk. Lezhë	Oranitor PZM	petritmaska@hotmace.com	0682086707
3.	SORAL TOMA	" - - "	Dr. PL. Territ.	tomad@vodafone.com	
4.	Gaulin Marku	Lushilli Bashkia	Kl. pr. Lezhë	P. maca@bionet.com	0682040119
5.	Sipendi Balci	AKPT	Ekipi i punës	balcisi@akpt.gov.al	0686246163
6.	REGINA VATHI	AKPT	Specialist	vathirregina@gmail.com	0695768222
7.	BORANA LASTI	AKPT	JURISTE	borana.lasti@plandikim.gov.al	0694041042
8.	Quesha Lushe	AKPT	Specialist GIS	quesha.lushe@plandikim.gov.al	
9.	Donisa Haxhami	Private	Juriste	donisahaxhami@hotmail.com	0673451210
10.	Adriana Warkini	AKPT	Specialist GIS	adriana.warkini@hotmail.com	0692125469
11.	Xhona Gushi	AKPT	Specialist	xhona.gushi@akpt.com	0695656523
12.	DOD PJETRAJ	AKPT	Specialist	dod.pjetraj@akpt.com	0696140773
13.	Dus Çezmi	Bashkia Lezhë	Specialist	duscezmi@lezha.gov.al	0695718035

14.	Entelo Dedej	Bashku LP216			
15.	Lidhja e Bashkuve	Bashku Lezhë			
16.	Albania MARKU	Mjesia SHENESIN	ing. Identi	gjorarku@gmail.com	689059464
17.	AKSAMBER PRENGA	PRIVAT	ing. NDERTIMI	eng.sandri@gmail.com	692098121
18.	Fran Stenikaj	Privat	Shoqëria e Fitorisë	strenikaj@yahoo.com	089608611
19.	ERIN NURECA	KESMILTAR/BASHK.	K. Komisioneri/Identi	erin.n@yahoott	0693404149
20.	KRESUMIK ALCAPI	DEKOR / CH.	B. PUNA BASHKIA	kresumik.alcapi@gmail.com	086795703
21.	Alked Gjini	Ordni Kullimit	Ing. Mekanik	Alked.zell@live.com	0693585666
22.	NIKOLI MARI	Privat	Aut. Firm	nikolimari@gmail.com	0892076324
23.	Bledar Nikollaj	ALUZHME	Arkitet (Specialist)	Bledar.nikollaj@hotmail.com	068448288
24.	REDON GJELOSH	Ng. ADM. Bashkuve	ADM. INZHIENIER	redon.gjelosh@hotmail.com	0687084888
25.	RIZEDA NIKOLLA	Drejtoria Mjesit	Specialiste	rizedanikolla@yahoo.com	0694848215
26.	Jonida Lesaj	Drejtoria Mjesit	Shytor	jonida.lesaj@bluewin.ch	0693451199
27.	Edmond Ndrej	Mjesia Dajmen	Administrators	ndrej.edmond@gmail.com	069224533
28.	Ref Prataj	Mj. Admi. Uryje	Privat. - Art.		0682245227
29.	Arben Kuci	Privat			0682365938
30.	Jardin Hoda				0682344609
31.	Ndue Zeqir	Mj. Adm. Shkollor	Administrators		0682340741
32.	GJOVACIN KACELI	BASHKIA LEZHE	S. VETERIMER	gjovaci09@live.com	0688124195
33.	LINDA MACI	Kohilli i Bartut	Dr. Shkollimit	macilinda@gmail.com	068226015
34.	Arben Vukaj	Privat	Inzhinier	arben.vukaj@gmail.com	0672014821
35.	GJERË GJERA	Shoqëria civile	Inzhinier	gjergjerdica@live.com	0682054006
36.	Adalina Rica	Bashkia Kurbin	Inzhinier	adalina.rica@hotmail.com	0694818535
37.	Efton Suli	B. Kurbin	Inzhinier	eftonsuli@gmail.com	0682306112
38.	Albi Cera	B. Lezhë	Inzhinier		
39.	Juljan Zeqir	B. Lezhë	Arkitet	inadard@hotmail.com	0693692973
40.	Bjeshkë Ralpa	Postdakt. Lezhë	Sp. Shkollimit	koligjervatini@hotmail.com	068724910

Data 29 Shkurt 2016

Dëgjese publike për hartimin e Planit të Pëgjithshëm Vendor të Bashkisë Lezhë

Faza e parë: Analiza dhe Vlerësimi i gjëndjes ekzistuese

Emri	Mbiemri	Pozicioni/	Tel / Cel.	E-mail
Gjeter	Lebjonaj	ing. Ndrej / bashku	0682238972	gjeterson@shkollor.com
Mari	Dedej	ing. Mjesit / bashku	0692562816	mari.dedej@shkollor.com
Bashku	Bashku	Arkitet	094096069	bashku@shkollor.com
RODRIK	LUKAJ	Ing. - FSU 2H	-	rodrik@shkollor.com
Remonda Cera	Cera	Ing. Shkollimit	0692085176	remonda.cera@shkollor.com
Skënder Lezha	Keshillor	Keshillor Bashku	0672047539	skender.lezha@shkollor.com

4.1.2 Pyetësorët e realizuar gjatë dëgjësave publike dhe mbledhjes së informacionit në terren

PYETËSOR
PËR PJESËMARRJEN PUBLIKE

BASHKIA LEZHË UTS 01

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR – BASHKIA LEZHË

1. Për çfarë investimesh ka nevojë në zonën ku banoni ? (zgjidhni minimalisht 2)

rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) _____

2. Për çfarë shërbimi apo problemi, lidhur me sa më sipër, i drejtoheni më shpesh Bashkisë ?
Për problemet të mbledhjes së lufqësive me subvencione

3. Çfarë mendoni si më të rëndësishme për Qytetin/Fshatin ku banoni ?

industrinë dhe biznesin bujqësinë infrastrukturën (rrugë, ujësjellës, kanalizime)
 të tjera (specifiko) *krejtësi + aksesitë me varjetete ataktone*

4. Çfarë përdorimi do të preferoni për tokën tuaj?

bujqësi ndërtim biznes/ekonomi; turizëm
 të tjera (specifiko) _____

5. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë cilësinë e mjedisit në Bashkinë tuaj? (vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)

1 2 3 4 5
 Plotësisht kundra as dakord as kundra plotësisht dakord

6. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë jetën në komunitetin tuaj? (vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)

1 2 3 4 5
 Plotësisht kundra as dakord as kundra plotësisht dakord

7. Çfarë mendoni se mund të bëhet më shumë për Qytetin/Fshatin tuaj?

Për faktin dhe mendoj se duhet më shumë ndërtimi në sistemin e Kulturës - Madje, ndërtimi në zona malore që janë të demtara të kuratimit me ujë të pastër si dhe Bërgja e mendim ndërtimi në sistemin e ujërave të zeza

Vendbanimi: *Raliohito, Lezhë*

plani i përgjithshëm vendor - pyetësor për pjesëmarrjen publike - vlerësojmë mendimin Tuaj

PYETËSOR

BASHKIA LEZHË

PËR PJESËMARRJEN PUBLIKE

UTS 01

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR – BASHKIA LEZHË

1. Për çfarë investimesh ka nevojë në zonën ku banoni ? (zgjidhni minimalisht 2)

- rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) Trotuarat

2. Për çfarë shërbimi apo problemi, lidhur me sa më sipër, i drejtoheni më shpesh Bashkisë ?

Kanalizimi në zonën perurbane dhe në pjesë të sistemit të kanalizimit që kërkon të korrë përfitime të tilla

3. Çfarë mendoni si më të rëndësishme për Qytetin/Fshatin tuaj ?

- industrinë dhe biznesin bujqësinë infrastrukturën (rrugë, ujësjellës, kanalizime)
 të tjera (specifiko) _____

4. Çfarë përdorimi do të preferoni për tokën tuaj?

- bujqësi ndërtim biznes/ekonomi; turizëm
 të tjera (specifiko) _____

5. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë cilësinë e mjedisit në Bashkinë tuaj?
(vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)

1 2 3 4 5
Plotësisht kundra as dakord as kundra 4 plotësisht dakord

6. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë jetën në komunitetin tuaj?
(vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)

1 2 3 4 5
Plotësisht kundra as dakord as kundra 4 plotësisht dakord

7. Çfarë mendoni se mund të bëhet më shumë për Qytetin/Fshatin tuaj?

Udhëzimi i Loqjei Ish-ND + kështu
përmirësimi i rrjetit të ujërave, sistemit të kanalizimit
epizodues, lidhja me sistemin shtetëror, dhe përmirësimi
i mjedisit në zonën perurbane
Mbledhja e kështu, kështu me bashkëpunim të shtetit
kështu dhe kështu me bashkëpunim të shtetit
dhe kështu me bashkëpunim të shtetit
dhe kështu me bashkëpunim të shtetit

Vendbanimi: Loqjei Shtetëror, Ish-ND + kështu

PYETËSOR

BASHKIA LEZHË

PËR PJESËMARRJEN PUBLIKE

UTS 01

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR – BASHKIA LEZHË

1. Për çfarë investimesh ka nevojë në zonën ku banoni ? (zgjidhni minimalisht 2)

- rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) _____

2. Për çfarë shërbimi apo problemi, lidhur me sa më sipër, i drejtoheni më shpesh Bashkisë ?

3. Çfarë mendoni si më të rëndësishme për Qytetin/Fshatin ku banoni ?

- industrinë dhe biznesin bujqësinë infrastrukturën (rrugë, ujësjellës, kanalizime)
 të tjera (specifiko) _____

4. Çfarë përdorimi do të preferoni për tokën tuaj?

- bujqësi ndërtim biznes/ekonomi; turizëm
 të tjera (specifiko) NDËRTIME BANIMI QY-TREKATE

5. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë cilësinë e mjedisit në Bashkinë tuaj?
(vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)

1 2 3 4 5
Plotësisht kundra as dakord as kundra plotësisht dakord

6. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë jetën në komunitetin tuaj?
(vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)

1 2 3 4 5
Plotësisht kundra as dakord as kundra plotësisht dakord

7. Çfarë mendoni se mund të bëhet më shumë për Qytetin/Fshatin tuaj?

KRIJIMI I ZONAVE TE REJA TE NDËRTIMIT PER OBJEKTE
TRE DHE KATRKATE. PËRZULLIMI I NDËRTIMIT NË
ZONAT KU ESHTË NDËRTUAR MË INTENSIVET TE
LARTË. NDËRTIMI RRJETEVE INXHINIERIKE NE
ALLOQET E REJA, PARA NDËRTIMIT. ETJ

Vendbanimi: LEZHE

plani i përgjithshëm vendor – pyetësor për pjesëmarrjen publike – vlerësojmë mendimin Tuaj

Format i pyetësorit i plotësuar nga të pranishmit e kësaj dëgjese publike.

Për të krijuar një vizion sa më të qartë, në funksion të hartimit të strategjisë zhvillimore, u organizuan takime të vazhdueshme nga ana e grupit të punës me të palët e interesuara dhe më banorët.

Konsulenti vuri në dispozicion të të gjithë banorëve pyetësorë online, në faqen zyrtare të Bashkisë së Lezhës. Përveç kësaj, u shpërndanë dhe pyetësorë të plotësuar në terren nga banorë të të gjitha njësive administrative të Bashkisë së Lezhës.

BASHKIA LEZHE	PYETËSOR PËR PJESËMARRJEN PUBLIKE	UTS 01
---------------	--------------------------------------	--------

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR

- Çfarë investimesh janë bërë në zonën ku banoni ?**
 rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) _____
- Për çfarë investimesh ka nevojë në zonën ku banoni ? (zgjidhni të paktën 2)**
 rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) _____
- A ka pasur investime nga organizata jofitimprurëse, vendase apo të huaja, në zonën ku banoni?**
 rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) _____
- Çfarë investimesh mund të ndërmerren nga vetë komuniteti (banorët) në zonën ku banoni?**
 rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) _____
- Për çfarë shërbimi apo problemi, i drejtoheni më shpesh bashkisë apo njësisë administrative (ish komunës)?**
por shërbimet me të cilat jemi pajtuar nëpërmjet e rrugëve dhe hekurimit të bashkisë së Lezhës.
- Për çfarë shërbimi apo problemi, bashkia apo njësia administrative (ish komuna) ka reaguar pozitivisht?**
por shërbimet e kanalizimit të ujit të zejtë dhe mbledhjes së mbeturinave.
- Çfarë përdorimi ka toka tuaj?**
 bujqësi ndërtim biznes/ekonomi; turizëm
 të tjera (specifiko) _____
- Çfarë përdorimi do të preferoni për tokën tuaj?**
 bujqësi ndërtim biznes/ekonomi; turizëm
 të tjera (specifiko) _____
- Çfarë mendoni se është më e rëndësishme për qytetin/fshatin tuaj ?**
 industrinë dhe biznesin bujqësinë infrastrukturën (rrugë, ujësjellës, kanalizime)
 të tjera (specifiko) _____
- Çfarë mendoni se është përparësi zhvillimi në Qytetin/Fshatin tuaj?**
 industrinë dhe biznesin bujqësinë infrastrukturën (rrugë, ujësjellës, kanalizime)
 të tjera (specifiko) Turizmi Bregdetar
- A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë cilësinë e mjedisit në Bashkinë tuaj? (vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)**
 1 2 3 4 5
 Plotësisht kundra as dakord as kundra 4 plotësisht dakord
- A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë jetën në komunitetin tuaj? (vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)**
 1 2 3 4 5
 Plotësisht kundra as dakord as kundra 4 plotësisht dakord
- Çfarë mendoni se mund të bëhet më shumë për Qytetin/Fshatin tuaj?**
Mund të bëhet më shumë të infrastrukturës (rrugë) si dhe rrjeti energjetik i rrethit të tyre.

Vendbanimi: Lagja Xhejto - LEZHE. Selveton Shkollari

plani i përgjithshëm vendor - pyetësor për pjesëmarrjen publike - vlerësojmë mendimin tuaj

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR

1. Çfarë investimesh janë bërë në zonën ku banoni ?

- rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) Asgjë

2. Për çfarë investimesh ka nevojë në zonën ku banoni ? (zgjidhni të paktën 2)

- rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) Druga + Ujësjellës

3. A ka pasur investime nga organizata jofitimprurëse, vendase apo të huaja, në zonën ku banoni?

- rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) Jo

4. Çfarë investimesh mund të ndërmerren nga vetë komuniteti (banorët) në zonën ku banoni?

- rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) Hoterë në Bërgasi

5. Për çfarë shërbimi apo problemi, i drejtoheni më shpesh bashkisë apo njësisë administrative (ish komunë)?

Ënë rrugë, për ujësjellës Kanalizime, për rrjetin elektrik, Bërgasi

6. Për çfarë shërbimi apo problemi, bashkia apo njësia administrative (ish komuna) ka reaguar pozitivisht?

Asgjë

7. Çfarë përdorimi ka toka tuaj?

- bujqësi ndërtim biznes/ekonomi; turizëm
 të tjera (specifiko) Bërgasi

8. Çfarë përdorimi do të preferoni për tokën tuaj?

- bujqësi ndërtim biznes/ekonomi; turizëm
 të tjera (specifiko) Bërgasi, B. laktari, f. n. sh. t. a. r. i

9. Çfarë mendoni se është më e rëndësishme për qytetin/fshatin ku banoni ?

- industrinë dhe biznesin bujqësinë infrastrukturën (rrugë, ujësjellës, kanalizime)
 të tjera (specifiko) Bërgasi dhe rrugë n. a. s. j. e. l. l. e. s. k. a. n. a. l. i. z. i. m. e

10. Çfarë mendoni se është përparesi zhvillimi në Qytetin/Fshatin tuaj?

- industrinë dhe biznesin bujqësinë infrastrukturën (rrugë, ujësjellës, kanalizime)
 të tjera (specifiko) Bërgasi dhe rrugë e ujësjellës Kanalizime

11. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë cilësinë e mjedisit në Bashkinë tuaj? (vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)

1 2 3 4 5
 Plotësisht kundra as dakord as kundra plotësisht dakord

12. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë jetën në komunitetin tuaj? (vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)

1 2 3 4 5
 Plotësisht kundra as dakord as kundra plotësisht dakord

13. Çfarë mendoni se mund të bëhet më shumë për Qytetin/Fshatin tuaj?

Mendojmë se ka nevojë Druga, Ujësjellës Kanalizime Bërgasi, sheneti, rrjetin elektrik

Vendbanimi: Hoterë Bërgasi, Administratë e Bërgasi

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR

1. Çfarë investimesh janë bërë në zonën ku banoni ?

- rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) _____

2. Për çfarë investimesh ka nevojë në zonën ku banoni ? (zgjidhni të paktën 2)

- rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) _____

3. A ka pasur investime nga organizata jofitimprurëse, vendase apo të huaja, në zonën ku banoni?

- rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) _____

4. Çfarë investimesh mund të ndërmerren nga vetë komuniteti (banorët) në zonën ku banoni?

- rrugë; ujësjellës-kanalizime; rrjeti elektrik; bujqësi;
 shëndetësi gjelberim; mbledhja e mbeturinave shkolla/kopshte
 të tjera (specifiko) _____

5. Për çfarë shërbimi apo problemi, i drejtoheni më shpesh bashkisë apo njësisë administrative (ish komunës)?

Për rrugën e Bapit që ka më shumë gropë se në metropolitane.

6. Për çfarë shërbimi apo problemi, bashkia apo njësia administrative (ish komuna) ka reaguar pozitivisht?

7. Çfarë përdorimi ka toka tuaj?

- bujqësi ndërtim biznes/ekonomi; turizëm
 të tjera (specifiko) _____

8. Çfarë përdorimi do të preferonit për tokën tuaj?

- bujqësi ndërtim biznes/ekonomi; turizëm
 të tjera (specifiko) _____

9. Çfarë mendoni se është më e rëndësishme për qytetin/fshatin ku banoni ?

- industrinë dhe biznesin bujqësinë infrastrukturën (rrugë, ujësjellës, kanalizime)
 të tjera (specifiko) _____

10. Çfarë mendoni se është përparësi zhvillimi në Qytetin/Fshatin tuaj?

- industrinë dhe biznesin bujqësinë infrastrukturën (rrugë, ujësjellës, kanalizime)
 të tjera (specifiko) _____

11. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë cilësinë e mjedisit në Bashkinë tuaj? (vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)

1 2 3 4 5
 Plotësisht kundra as dakord as kundra plotësisht dakord

12. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë jetën në komunitetin tuaj? (vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)

1 2 3 4 5
 Plotësisht kundra as dakord as kundra plotësisht dakord

13. Çfarë mendoni se mund të bëhet më shumë për Qytetin/Fshatin tuaj?

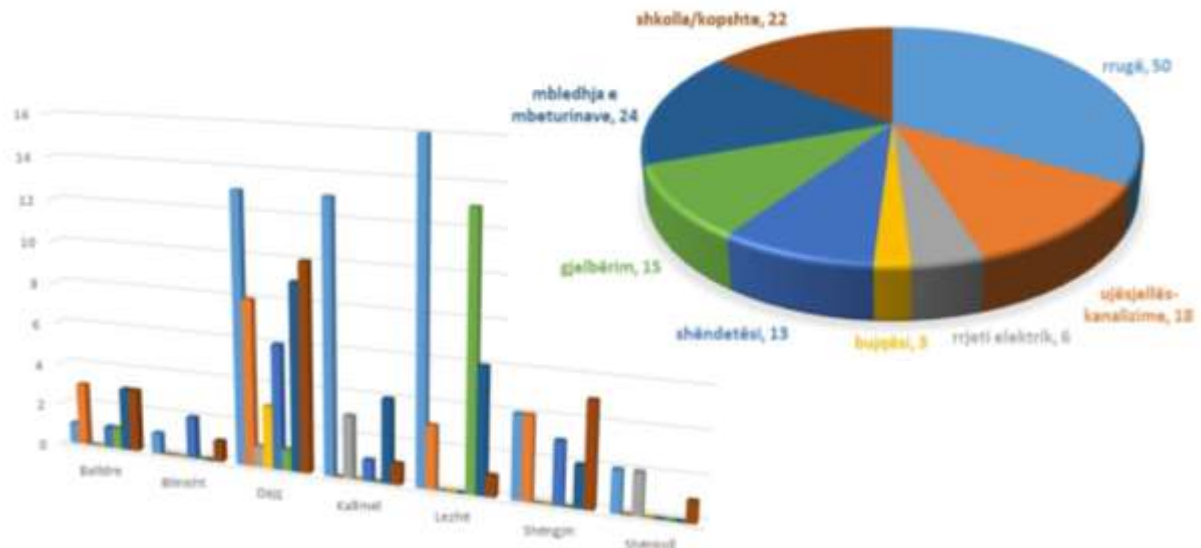
Të bëhet më shumë punë në fshatin Bap, të sillen karrirat e plekurave të hapen kanalët kulluese dhe të jetë me ujë të bollshëm kanalit irigacion

Vendbanimi: *19.03.2016, Bap, Viktor Galushaj*

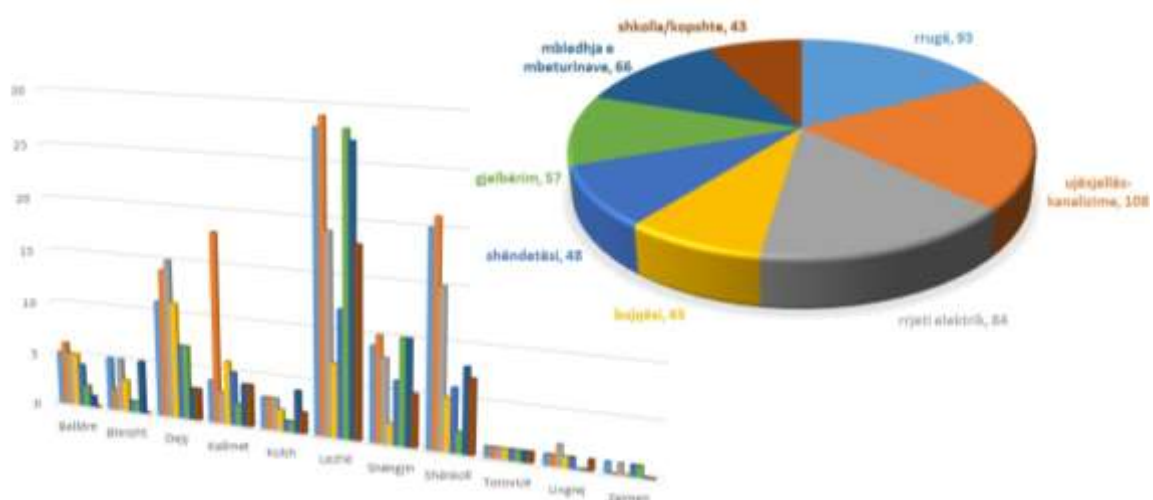
4.1.3 Përpunim i informacionit të mbledhur nga dëgjesa publike, terreni dhe online

Gjithë informacioni i marrë nga pyetësorët, është përpunuar nga grupi i punës për të pasur një pasqyrë të qartë të gjendjes ekzistuese, potencialeve dhe nevojave të banorëve në Bashkinë e Lezhës.

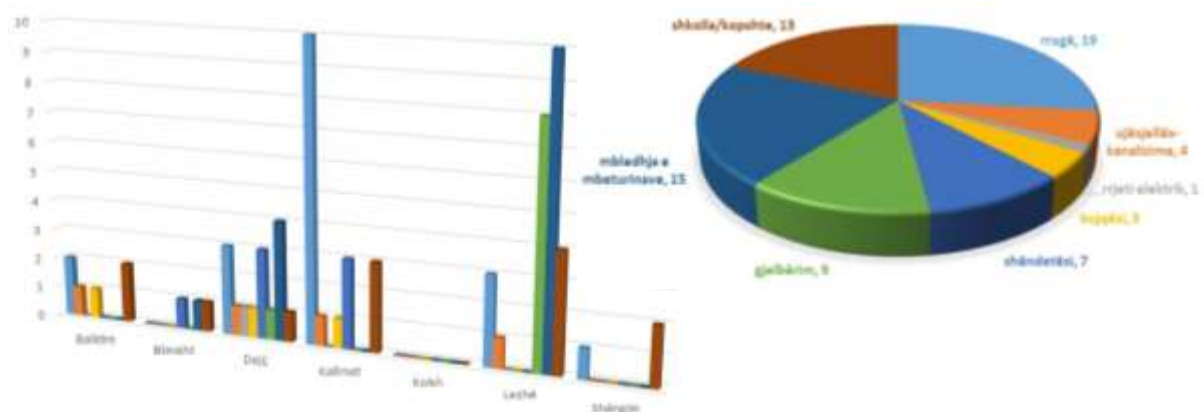
1. Çfarë investimesh janë bërë në zonën ku banoni?

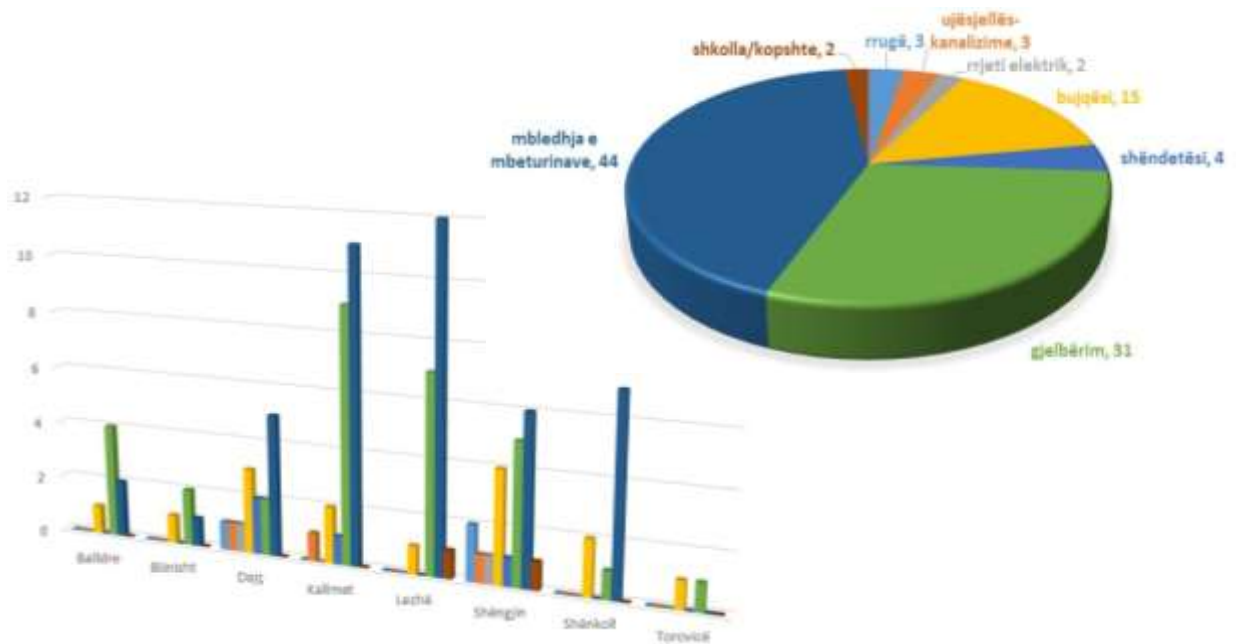
2. Për çfarë investimesh ka nevojë në zonën ku banoni?

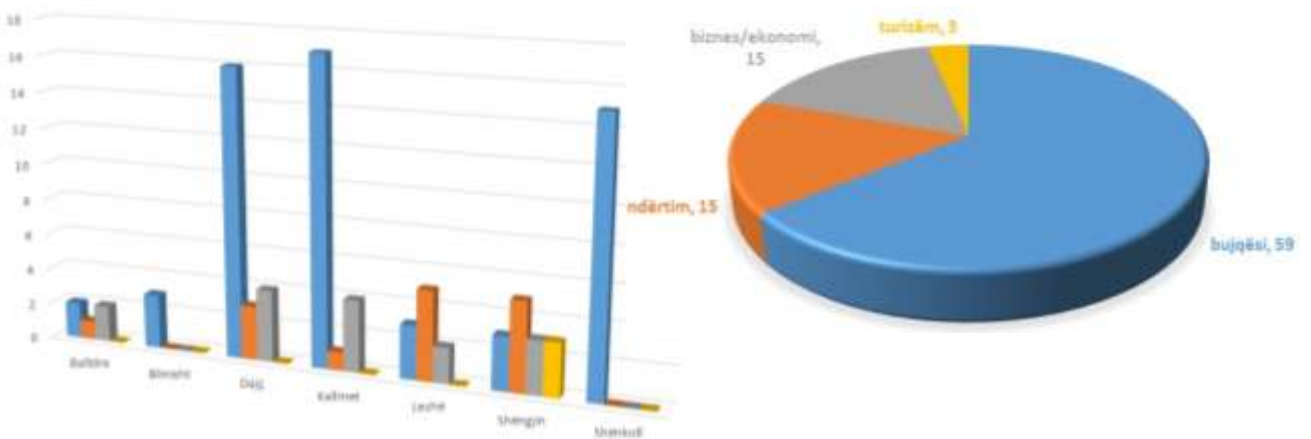
3. A ka pasur investime nga organizata jofitimprurëse, vendase apo të huaja, në zonën ku banoni?

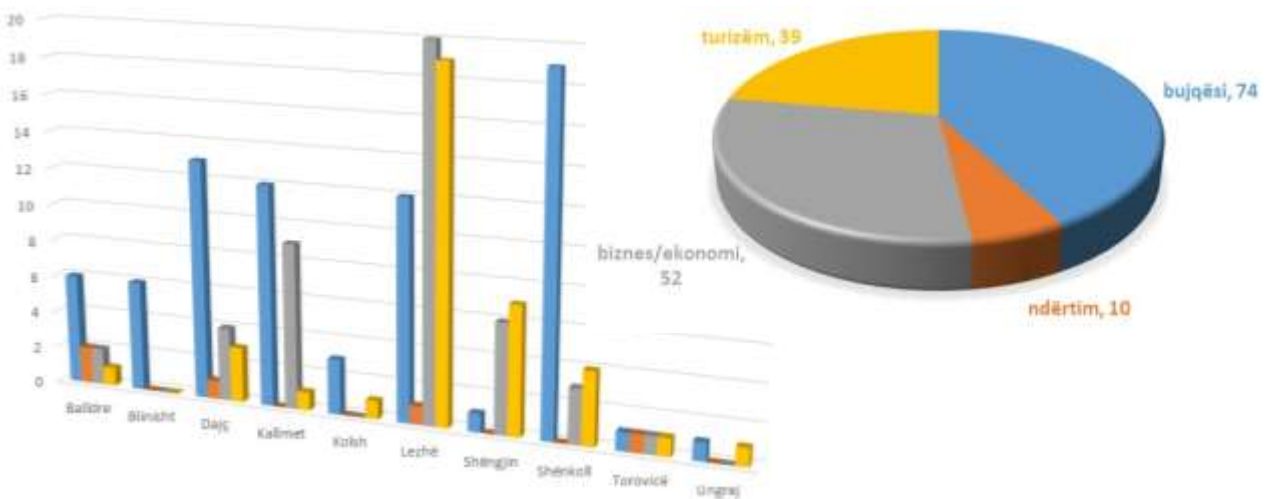
4. Çfarë investimesh mund të ndërmerren nga vetë komuniteti (banorët) në zonën ku banoni?

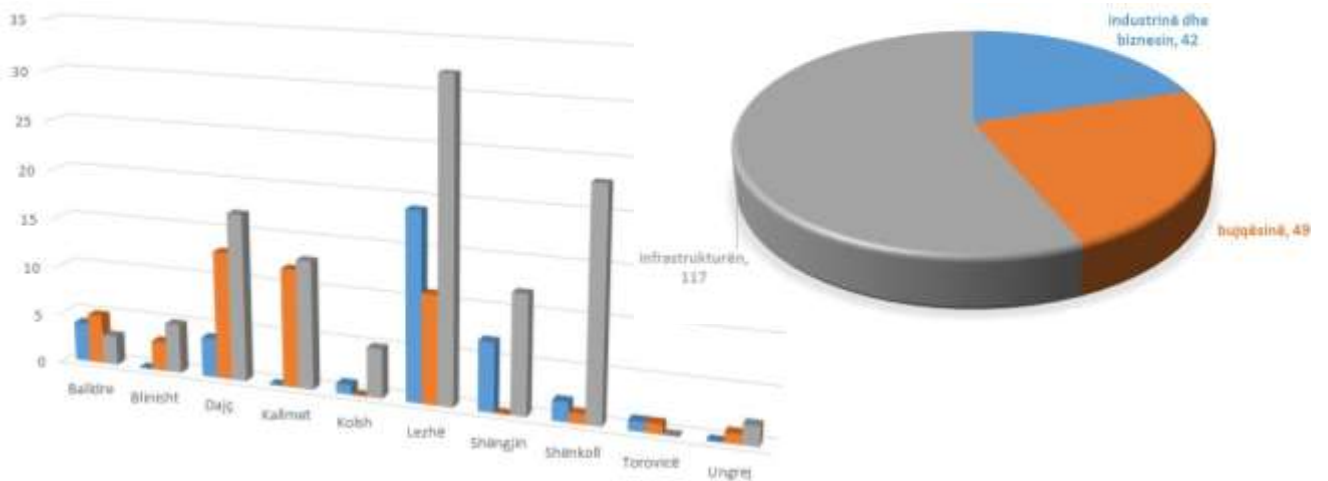
5. Çtore përdorimi ka toka juaj?

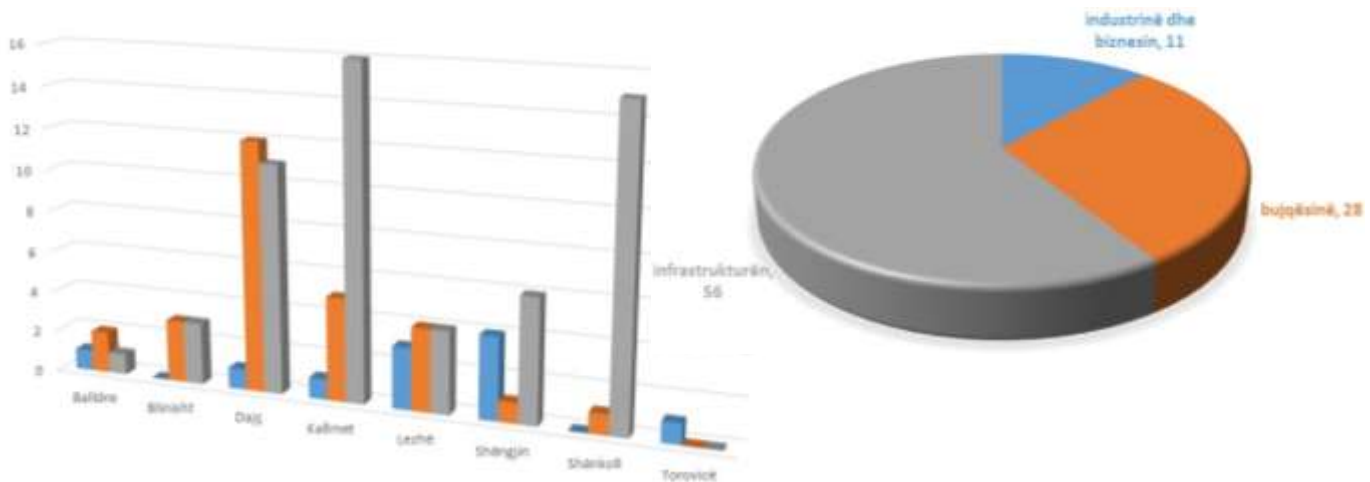
6. Çfarë përdorimi do të preferonit për tokën tuaj?

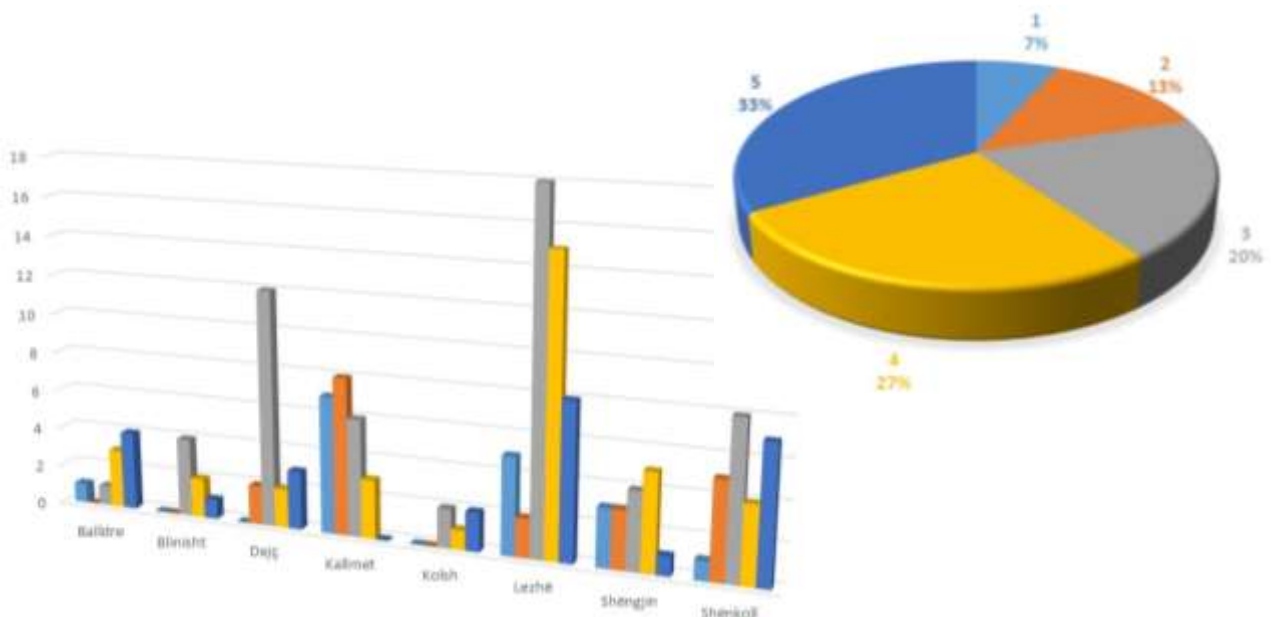
7. Çfarë mendoni se është më e rëndësishme për qytetin/fshatin ku banoni?

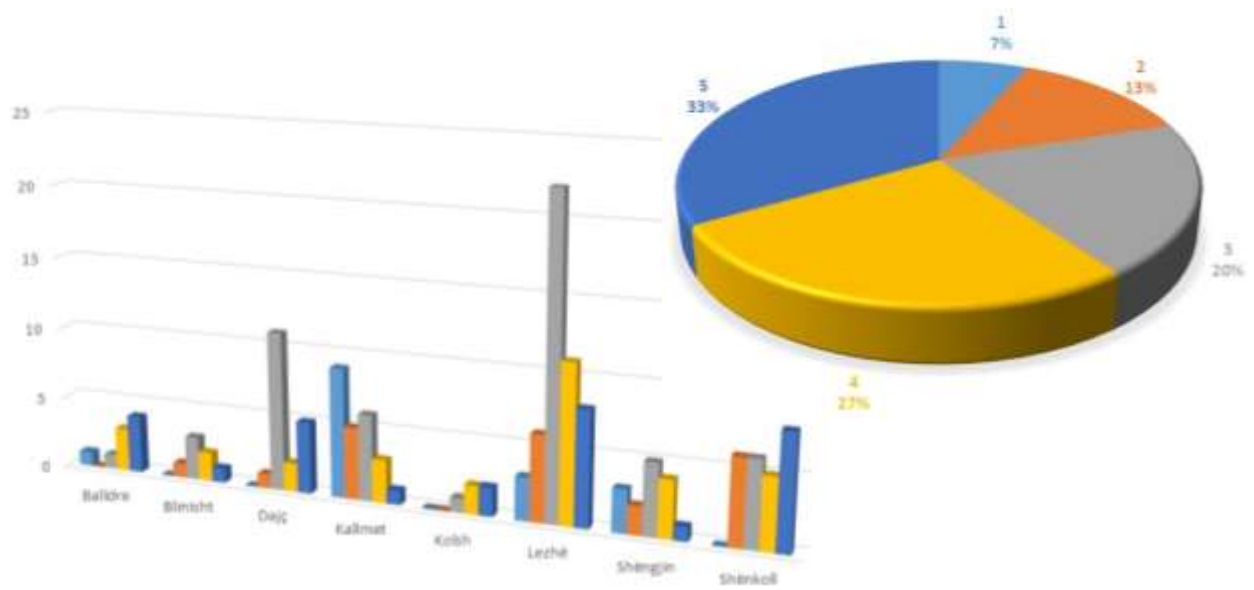
8. Çfarë mendoni se është përparësi zhvillimi në qytetin/fshatin tuaj?

9. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë cilësinë e mjedisit në Bashkinë tuaj?

10. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë jetën në komunitetin tuaj?

4.1.4 Proçes-verbal të mbajtura gjatë takimeve të punës

Gjatë procesit të hartimit të strategjisë, takimet me administratorët e njësive kanë qenë të vazhdueshme, për të parë me nga afër potencialet dhe problematikat e secilës njësi.

Proçes-verbal për takim pune Njësia administrative KOLSH

Në kuadër të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Lezhë, përfaqësues të kompanisë konsulente UTS-01.shpk, në datë 17 Mars 2016 bënë një vizitë pune në njësinë administrative Kolsh për evidentimin e sfidave të zhvillimit dhe problematikat kryesore me të cilat përballet komuniteti i kësaj njësie. Në vizitën në terren ishin të pranishëm:

Z. Aleks Ndoci	Administrator i njësisë administrative
Z. Dëfrim Prendi	Përfaqësues i njësisë administrative
Z. Bardhok Bardhi	Inxhinier gjeodet, topograf pranë njësisë administrative
Z. Rikard Luka	përfaqësues i UTS-01.shpk
Z. Edmond Përgega	përfaqësues i UTS-01.shpk

Takimi filloi me një mbledhje në zyrat e Njësisë Administrative Kolsh ku u evidentuan zhvillimet kryesore të viteve të fundit dhe nevojat prioritare që kanë një impakt direkt në përmirësimin e jetës së banorëve dhe zhvillimin e zonës në tërësi. Gjithashtu u shkëmbye edhe mjaft informacion teknik mbi investimet e viteve të fundit. Më pas vizita u zhvillua në terren, për të parë nga afër gjendjen e infrastrukturave kryesore:

- Infrastrukturën rrugore
- Kanalet e vaditjes
- Infrastrukturën arsimore (shkollore dhe parashkollore)
- Qendrat shëndetësore
- dhe zhvillime të tjera me impakt në zonë

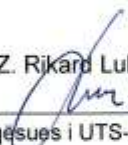
I gjithë informacioni i marrë mbi gjendjen ekzistuese të zhvillimit të njësisë administrative dhe propozimet konkrete për përmirësimin e infrastrukturave kryesore dhe zgjidhjen e problematikave të komunitetit janë përmbledhur në skedën informative bashkëlidhur këtij proçes-verbali.

Z. Aleks Ndoci

(Administrator Kolsh)

Z. Dëfrim Prendi

Z. Bardhok Bardhi

Z. Rikard Luka

(përfaqësues i UTS-01.shpk)

Z. Edmond Përgega

(përfaqësues i UTS-01.shpk)

Proçes-verbal për takim pune**Njësia administrative Shënkoll**

Në kuadër të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Lezhë, përfaqësues të kompanisë konsulente UTS-01.shpk, në datë 9 Mars 2016 bënë një vizitë pune në njësinë administrative Shënkoll për evidentimin e sfidave të zhvillimit dhe problematikat kryesore me të cilat përballet komuniteti i kësaj njësie. Në vizitën në terren ishin të pranishëm:

Z. Albert Rusti Administrator i njësisë administrative
 Znj. Lindita Cane ~~Inxhinjere pranë zyrës së Planifikimit të Territorit~~
 Z. Rikard Luka përfaqësues i UTS-01.shpk
 Z. Edmond Përgëga përfaqësues i UTS-01.shpk

Takimi filloj me një takim në zyrat e Njësise Administrative Shënkoll ku u evidentuan zhvillimet kryesore të viteve të fundit dhe nevojat prioritare që kanë një impakt direkt në përmirësimin e jetës së banorëve dhe zhvillimin e zonës në tërësi. Gjithashtu u shkëmbye edhe mjaft informacion teknik mbi investimet e viteve të fundit. Më pas vizita u zhvillua në terren, për të parë nga afër gjendjen e infrastrukturave kryesore:

- Infrastrukturën rrugore
- Kanalet e vaditjes
- Zonën e mbrojtur
- Zonën e plazhit
- Infrastrukturën arsimore (shkollore dhe parashkollore)
- Qendrat shëndetsore
- dhe zhvillime të tjera me impakt në zonë

I gjithë informacioni i marrë mbi gjendjen ekzistuese të zhvillimit të njësisë administrative dhe propozimet konkrete për përmirësimin e infrastrukturave kryesore dhe zgjidhjen e problematikave të komunitetit janë përmbledhur në skedën informative bashkëlidhur këtij këtij proçes-verbali.

Z. Albert Rusti
 (Administrator Shënkoll)
 Znj. Lindita Cane

Z. Rikard Luka
 (përfaqësues i UTS-01.shpk)
 Z. Edmond Përgëga
 (përfaqësues i UTS-01.shpk)

Proçes-verbal për takim pune Njësia administrative Kallmet

Në kuadër të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Lezhë, përfaqësues të kompanisë konsulente UTS-01.shpk, në datë 12 Prill 2016 bënë një vizitë pune në njësinë administrative Kallmet për evidentimin e sfidave të zhvillimit dhe problematikat kryesore me të cilat përballlet komuniteti i kësaj njësie. Në vizitën në terren ishin të pranishëm:

Z. Ndue Zefi Administrator i njësisë administrative
Z. Rikard Luka përfaqësues i UTS-01.shpk
Z. Edmond Përgega përfaqësues i UTS-01.shpk

Takimi filloj me një takim në zyrat e Njësisë Administrative Kallmet ku u evidentuan zhvillimet kryesore të viteve të fundit dhe nevojat prioritare që kanë një impakt direkt në përmirësimin e jetës së banorëve dhe zhvillimin e zonës në tërësi. Gjithashtu u shkëmbye edhe mjaft informacion teknik mbi investimet e viteve të fundit. Më pas vizita u zhvillua në terren, për të parë nga afër gjendjen e infrastrukturave kryesore:

- Infrastrukturën rrugore
- Kanalet e vaditjes
- Infrastrukturën arsimore (shkollore dhe parashkollore)
- Qendrat shëndetsore
- dhe zhvillime të tjera me impakt në zonë

I gjithë informacioni i marrë mbi gjendjen ekzistuese të zhvillimit të njësisë administrative dhe propozimet konkrete për përmirësimin e infrastrukturave kryesore dhe zgjidhjen e problematikave të komunitetit janë përmbledhur në skedën informative bashkëlidhur këtij këtij proçes-verbali.

Z. Ndue Zefi

(Administrator Kallmet)

Z. Rikard Luka

(përfaqësues i UTS-01.shpk)

Z. Edmond Përgega

(përfaqësues i UTS-01.shpk)

4.1.5 Pyetësor i detajuar për njësitë administrative

Përveç inspektimeve në terren, është bashkëpunuar ngushtë edhe me specialistet e njësive administrative për evidentimin e të gjitha nevojave dhe problemeve të secilës njësi. Konsulenti ka hartuar një pyetësor më të detajuar, të cilin ua ka shpërndarë të gjitha njësive administrative. Më poshtë tregohet një shembull i formatit të këtij pyetësori, plotësuar për njësinë administrative Zejmen, të Bashkisë së Lezhës.

PJESA I – PËRSHKRIMI I NJËSISË ADMINISTRATIVE

SKEDA INFORMATIVE PËR NJËSINË ADMINISTRATIVE: **ZEJMEN**

BASHKIA LEZHË

Skeda informative është e ndarë në dy pjesë kryesore:

Pjesa I – ku trajtohen gjendja ekzistuese e tematikave që mbulojnë gjithë territorin e njësive administrative

(si infrastruktura rrugore që lidh fshatrat, bujqësia, kanalet vaditëse, linjat e ujësjellës kanalizimeve, etj.)

Pjesa II – ku trajtohen gjendja ekzistuese dhe shërbimet për çdo zonë të banuar (qytet/fshat)

I.1 Infrastruktura rrugore		
<i>(në këtë seksion të formularit duhen plotësuar inventari i rrugëve rurale që lidh qendrat e banuara (njëra-tjetrën dhe me aksat kombëtare)</i>		
a. Inventari i rrugëve që lidhin qendrat e banuara me aksat kombëtare dhe njëra-tjetrën		
<i>Ta përshkruhet gjendja ekzistuese e rrugëve lokale kryesore (jo rrugët e brendshme të fshatrave)</i>		
Emertimi	Gjatesia	Gjendja
Rruga Tresh - Autostrade	2,2 km	Asfaltuar
" Spiten - Autostrade	2,5 km	Asfaltuar
" Zejmen - Autostrade	2 km	Asfaltuar
" Pllanë - Autostrade	2,8 km	Asfaltuar
Rruga Markatonaj - Autostrade	2,2 km	Jo e asfaltuar
" Berzqinë - Rruge nacionale	1 km	Jo e asfaltuar
Lezhë - Rreshën		
b. Propozime dhe nevoja për asfaltim, hapje rrugësh lokale të reja		
<i>Këtu të mos përfshihen rrugët e brendshme të fshatrave</i>		
Rruga Markatonaj - Autostrade	2,2 km	Asfaltim
" Zejmen & Rruga Pllanë	0,8 km	Asfaltim

PJESA I – PËRSHKRIMI I NJËSISË ADMINISTRATIVE

I.2 Situata kadastrale			
<i>(në këtë seksion duhen plotësuar të dhëna për territorin e Njesisë Administrative sipas zërave kadastral. Nëse ekziston, të vihet në dispozicion edhe ndonjë material hartografik. KUJDES Kufirin e njesisë)</i>			
Zëri kadastral	Sipërfaqe (ha)	Nën kategori	Sipërfaqe (ha)
Tokë Bujqësore	1011	Tokë arë	1602
		Pemëtore	116
		Vreshta	21
		Ullishte	72
Tokë jo - bujqësore	150	Truall (urbane)	80
		Pa fryt	70
Livadhe, kullota, pyje	3000	Livadhe	S'ka le dhena?
		Kullota natyrale	11
		Kullota të kultivuara	11
		Pyje	11
Total	<i>Aprovisht 5000?</i>	Totali të përputhet me sip. e Njesisë Administrative	
<i>Më poshtë Sipërfaqja e Tokës Bujqësore të detajohet në bazë të bonitetit</i>			
Boniteti	Sipërfaqja (ha)		
Boniteti I			
Boniteti II			
Boniteti III	<i>2450 ha ose 80% e totalit</i>		
Boniteti IV			
Boniteti V			
Boniteti VI			
Të dhëna të përgjithshme			
<i>Në këtë seksion të tregohen kulturat kryesore që kultivohen në njësinë tuaj administrative. Sasitë (në ton) dhe sipërfaqet (në ha) të mbjella me një kulturë të veçantë</i>			
<i>Në Njesisë administrative zëjmen kultivohen kryesisht qumësht, miser dhe foragjerë.</i>			

PJESA I – PËRSHKRIMI I NJËSISË ADMINISTRATIVE

I.3 Bonifikimi i tokave bujqësore

(në këtë seksion duhen plotësuar të dhëna për, hidrovoret, rezervuarët natyral ose artificial që janë të lidhur me sistemin e ujërës, kanalet vaditëse të kategorive I, II, dhe III)

I.3.a Sistemi i kanaleve

Kanale parësore (Administron Bordi i Kullimit)

Kanali *K-K-I* *2* me gjatësi *K* metër është funksional (ose i bllokuar) lidhet me lum/rezervuar
 Kanali *K-K-II* *3* me gjatësi *K* metër është funksional (ose i bllokuar)
 Kanali me gjatësi metër është funksional (ose i bllokuar)
 Kanali me gjatësi metër është funksional (ose i bllokuar)

shënim gjatësia e këtyre kanaleve është vetë për H. Ad. Zejmen

Kanale dytësore (Administron Bordi i Kullimit apo Bashkia?)

Të bëhet përshkrimi i kanaleve dytësore, funksionaliteti, përdorimi i tyre, mirëmbajtja etj.

Kanalet e dyta përdoren për pletje ujë nga kanalet e treta dhe e shpërndaje në punë porë me përveçet.

Kanale tretësore (Administron Bashkia bazuar në ligjin "Për vetëqeverisjen vendore")

Të bëhet përshkrimi i kanaleve tretësore, gjatësia e tyre, funksionaliteti, përdorimi, mirëmbajtja etj.

Kanalet e treta kullojnë ujin drejt fermerëve.

Problematikat dhe prioritetet që rezultojnë nga gjendja ekzistuese e kanaleve

Kanalet parësore

Listoni problematikat e kanaleve kryesore Psh: Bllokimi nga deti, bllokime nga ndërtime informale, etj.
 Propozoni zgjidhje, buxheti i nevojshëm (i përafërt)

Kanale parësori në përgjithësi funksionojnë normalisht. K-K-I kullon me vërejtje të livit. Gryke bllokime në ndonjë rast bllokohet nga deti.

Kanalet dytësore

Listoni problematikat e kanaleve kryesore Psh: Bllokimi nga deti, bllokime nga ndërtime informale, etj.
 Propozoni zgjidhje, buxheti i nevojshëm (i përafërt)

Rajeti i komunave dytësori nuk funksionon normalisht porë ato nuk pastrojnë mënyrë ciklike.

Kanalet tretësore

Listoni problematikat e kanaleve kryesore Psh: Bllokimi nga deti, bllokime nga ndërtime informale, etj.
 Propozoni zgjidhje, buxheti i nevojshëm (i përafërt)

Rajeti i komunave të treta është shumë i fragmentuar në pjesë nuk funksionon fare. Kome' dorjet janë postuar.

I.3.b Hidrovoret

Hidrovori 1 shërben për kanalit kryesor

Të bëhet përshkrimi i hidrovorit, kapaciteti, funksionaliteti, lidhja me kanalet kryesore etj.

Hidrovori 2 shërben për kanalit kryesor

Të bëhet përshkrimi i hidrovorit, kapaciteti, funksionaliteti, lidhja me kanalet kryesore etj.

Problematikat dhe prioritetet që rezultojnë nga gjendja ekzistuese e hidrovoreve

Të listohen problematikat e hidrovoreve ekzistues dhe nevojat për hidrovore të reja ose nderhyrje për shtim kapacitetit tek ato ekzistues

PJESA I – PËRSHKRIMI I NJËSISË ADMINISTRATIVE

I.3.c Rezervuarët

Rezervuari shërben për

Të bëhet përshkrimi i rezervuarit, kapaciteti, si mbushet me ujë, funksionaliteti, lidhja me kanalet kryesore etj.

Rezervuari shërben për

Të bëhet përshkrimi i rezervuarit, kapaciteti, si mbushet me ujë, funksionaliteti, lidhja me kanalet kryesore etj.

Problematikat dhe prioritetet që rezultojnë nga gjendja ekzistuese e rezervuarëve

Të listohen problematikat e rezervuarëve ekzistues dhe nevojat ndërhyrje mirëmbajtje.

I.4 Transferimi dhe regjistrimi i pronave publike

(në këtë seksion të përshkruhet procesi i regjistrimit të pronave publike bazuar në Ligjin nr.8744, dt. 22.02.2001 "Për transferimin e pronave të paluajtshme publike të shtetit në njësitë e qeverisjes vendore" i ndryshuar dhe

VKM Nr.518, datë 23.4.2008 Për miratimin e listës përfundimtare të pronave, pyje dhe kullota, që do të transferohen në pronësi të njësisë së qeverisjes vendore, Komuna Zejmen, të Qarkut të Lezhës)

He Hjesinë Ad. Zejmen regjistrimi dhe
gertifikimi i pronave publike është tepër
i ulët me krahosim me sipërfaqen. Jemi
gertifikuar afër shtet 30 ha të cilat jemi në
përdorim për mirëmbajtje pyjorë.

I.5 Procesi i legalizimit

(në këtë seksion të përshkruhet procesi i legalizimit)

He Hjesinë Ad. Zejmen jemi bërë pjesë
e procesit të legalizimit afersisht
700 familje pjesa me madhë ndërtoce në
toka bujqesore. He pjesë tepër e vogël
konë marrë tejat e legalizimit.

PJESA II – PËRSHKRIM I QENDRAVE TË BANUARA

SKEDA INFORMATIVE PËR QENDRAT E BANUARA:

ZEJMEN

<p>Popullsia aktuale e qendrës së banuar: _____ banorë</p>
<p>II.1 Infrastruktura rrugore e brendshme e fshatit <small>(në këtë seksion të paraqitet një listë me rrugët kryesore të qendrës së banuar dhe të përshkruhet gjendja e tyre. Propozime për rrugë të reja dhe ndërrime në ato aktuale)</small></p> <p>Ne fshatin Zejmen rrugët mbrendshme janë në gjendje të dobët pjesërisht shkruara me dhovë shëndojme se dohet asfaltuar u moza e fshatit me gjatësi 750 m.</p>
<p>II.2 Rrjeti i Ujësjetës <small>(në këtë seksion të përshkruhet furnizimi me ujë i banorëve)</small></p> <p>Ne fshatin Zejmen 50% e familjeve furnizohen nga Ujësjetësi i cili është me ngjitje metalike (stacion pompaj) 50% furnizim ujë nga shtëpi me veltake</p>
<p>II.3 Rrjeti i Kanalizimeve <small>(në këtë seksion të përshkruhet trajtimi i ujërave të zeza - me kanalizim, gropa septike etj. ? Të bëhen propozime)</small></p> <p>Rrjeti i kanalizimit të ujërave të zeza nuk ekziston përderishe gropa septike. Duhet bërë rrjeti i kanalizimit të ujërave të zeza</p>
<p>II.4 Furnizimi me energji elektrike <small>(në këtë seksion të përshkruhet rrjeti i furnizimit me energji elektrike)</small></p> <p>Furnizimi me energji bëhet nga L. uja 10 kV Lezbe - Uro Matit i cili është gjendja tepër e dobët</p>
<p>II.5 Arsimi <small>(në këtë seksion të përshkruhet sistemi shkollor dhe para-shkollor - privat dhe publik - në qendër e banuar. Qëndrë: kopshte, shkollë 9-vjeçare, shkollë të masme. Nëse nuk ka objekte arimore të tregohet vendi më i afërt ku shkonin)</small></p> <p>Fshati Zejmen ka kopshtet fëmijesh shkollë 9 te vjeçore dhe te mesme, nuk ka qendër</p>
<p>II.6 Menaxhimi i mbetjeve <small>(në këtë seksion të përshkruhet menaxhimi i mbetjeve të qendrës së banuar - ku depozitohen, a ka menaxhim apo transportohen në landfill)</small></p> <p>Mbetje urbane transportohen në landfill</p>
<p>II.7 Punësimi <small>(në këtë seksion të përshkruhet punësimi i komunitetit me çfarë siguron punën?)</small></p> <p>Banorët e fshatit kryesisht janë të vetpunësuar në bujqësi ka edhe të punësuar në sektor të tjerë</p>
<p>II.8 Varrezat <small>(në këtë seksion të përshkruhet pozicioni i varrezave të fshatit)</small></p> <p>Varret janë një kodër sipër fshatit, por rrugës për të ngjitur deri atje është shumë e dobët.</p>

PJESA II – PËRSHKRIM I QENDRAVE TË BANUARA

SKEDA INFORMATIVE PËR QENDRAT E BANUARA:

TRESH

<p>Popullsia aktuale e qendrës së banuar: _____ banorë</p>
<p>II.1 Infrastruktura rrugore e brendshme e fshatit <small>(në këtë seksion të përshkruhet një listë me rrugët kryesore të qendrës së banuar dhe të përshkruhet gjendja e tyre. Propozime për rrugë të reja dhe ndërrhyrje në ato aktuale)</small></p> <p>Rrugët e mbroreshme të fshatit janë kryesisht në gjendje ndryshore një rrugë me kalldrëm duhet asfaltuar minimumisht gjatësia e fshatit.</p>
<p>II.2 Rrjeti i Ujësjetësit <small>(në këtë seksion të përshkruhet furnizimi me ujë i banorëve)</small></p> <p>Furnizimi me ujë bëhet me vjeshtës, ngarkim mekanikë gjendja shumë e dobët, një pjesë e fshatit furnizohet nga vjeshtës me rrjedhje të lirë, pjesë tjetër me shpina vepore.</p>
<p>II.3 Rrjeti i Kanalizimeve <small>(në këtë seksion të përshkruhet trajtimi i ujërave të zeza – me kanalizime, grapa septike etj. ? të bëhen propozime)</small></p> <p>Trajtimi i ujërave të zeza është me mjete komunalitë pjesa tjetër grapa septike</p>
<p>II.4 Furnizimi me energji elektrike <small>(në këtë seksion të përshkruhet rrjeti i furnizimit me energji elektrike)</small></p> <p>Furnizimi me energji nga linja 10 kV Lehtë- Ujë Matit</p>
<p>II.5 Arsimi <small>(në këtë seksion të përshkruhet sistemi shkollor dhe parashkollor – privat dhe publik - në qendrën e banuar. Qendrat hapësinë: shkollë 9-vjeçare, shkollë të mëdha. Nëse nuk ka objekte arsimore të tregohet vendi më i afërt ku shkonin)</small></p> <p>Fshati ka shkollë 9 të vjeçorë publike</p>
<p>II.6 Menaxhimi i mbetjeve <small>(në këtë seksion të përshkruhet menaxhimi i mbetjeve të qendrës së banuar - ku depozitohen, si ka menaxhim apo transportohen në landfill)</small></p> <p>Mbetje transportohen në landfill</p>
<p>II.7 Punësimi <small>(në këtë seksion të përshkruhet punësimi i komunitetit me çfarë sigurohen punë)</small></p> <p>Zemëra e fshatit kryesisht janë të vetpunësuar në bujqësi, ka të punësuar në shpirtërore bujqësore.</p>
<p>II.8 Varrezat <small>(në këtë seksion të përshkruhet pozicioni i varrezave të fshatit)</small></p> <p>Varrezat janë të pozicionuara në veri të fshatit janë rrethuar me mure</p>

PJESA II – PËRSHKRIM I QENDRAVE TË BANUARA

SKEDA INFORMATIVE PËR QENDRAT E BANUARA:

SPITEN

<p>Popullsia aktuale e qendrës së banuar: _____ banorë</p>
<p>II.1 Infrastruktura rrugore e brendshme e fshatit <small>(në këtë seksion të paraqitet lista me rrugët kryesore të qendrës së banuar dhe të përshkruhet gjendja e tyre. Propozime për rrugë të reja dhe ndërtimje në ato aktuale)</small></p> <p><i>Rruge e mbretshme të fshatit janë në gjendje natyrore. Duhen shtruar të pakten në qendër</i></p>
<p>II.2 Rrjeti i Ujësjetës <small>(në këtë seksion të përshkruhet furnizimi me ujë i banorëve)</small></p> <p><i>Banorët furnizohen me ujë nga rrjeti i ujësjetës ngritje mekanike. Një pjesë në shpinë vëljeke</i></p>
<p>II.3 Rrjeti i Kanalizimeve <small>(në këtë seksion të përshkruhet trajtimi i ujave të zeza – me kanalizime, grupë septike etj. ? To bëhen propozime)</small></p> <p><i>Trajtimi i ujave të zeza bëhet me grupë septike. Duhen rrjeti i kanalizimeve për qendren e fshatit</i></p>
<p>II.4 Furnizimi me energji elektrike <small>(në këtë seksion të përshkruhet rrjeti i furnizimit me energji elektrike)</small></p> <p><i>Furnizimi me energji bëhet nga linja 10KV Lehtë Ura e Matit</i></p>
<p>II.5 Arsimi <small>(në këtë seksion të përshkruhet sistemi shkollor dhe para-shkollor – privat dhe publik - në qendren e banuar. Qëndra, kopshte, shkola 3-vjeçare, shkola të mesme. Nëse nuk ka objekte arsimore të tregjtarëve me afërsi të shkollës)</small></p> <p><i>Ka shkollë 9 të vjeçore dhe para-shkollore (kopshte)</i></p>
<p>II.6 Menaxhimi i mbetjeve <small>(në këtë seksion të përshkruhet menaxhimi i mbetjeve të qendrës së banuar – si disponohen, si i menaxhin apo transportohen në fshat)</small></p> <p><i>Një pjesë e mbetjeve transportohet në landfill</i></p>
<p>II.7 Punësimi <small>(në këtë seksion të përshkruhet punësimi i komunitetit me çfarë sive janë pjesëmarrës)</small></p> <p><i>Kryesisht të vetpunësuar, ka edhe punësuar në sektorë dhe emigrant.</i></p>
<p>II.8 Varrezat <small>(në këtë seksion të përshkruhet sistemi i varrezave të fshatit)</small></p> <p><i>Varrezat janë pozicionuar jo larg qendrës/stati në ujë kështu.</i></p>

PJESA II – PËRSHKRIM I QENDRAVE TË BANUARA

SKEDA INFORMATIVE PËR QENDRAT E BANUARA:

MARKATOMAJ

<p>Popullsia aktuale e qendrës së banuar: _____ banorë</p>
<p>II.1 Infrastruktura rrugore e brendshme e fshatit <small>(në këtë seksion të përshkruhet një listë me rrugët kryesore të qendrës së banuar dhe të përshkruhet gjendja e tyre. Propozime për rrugë të reja dhe ndërhyrje në ato aktuale)</small></p> <p>Rrugët e mbroreshme të fshatit janë kryesisht të gjendje natyrore pjesërisht të shtruaros me lokell</p>
<p>II.2 Rrjeti i Ujësjetës <small>(në këtë seksion të përshkruhet furnizimi me ujë / banorëve)</small></p> <p>Afërsisht 60% e familjeve furnizohet me ujë nga rrjeti ujësjetës stacion pompash pjesërisht shpirtë veltore</p>
<p>II.3 Rrjeti i Kanalizimeve <small>(në këtë seksion të përshkruhet trajtimi i ujrave të zeza – me kanalizime, grapa septike etj.? Të bëhen propozime)</small></p> <p>Trajtimi i ujrave të zeza bëhet me grapa septike</p>
<p>II.4 Furnizimi me energji elektrike <small>(në këtë seksion të përshkruhet rrjeti i furnizimit me energji elektrike)</small></p> <p>Furnizimi me energji bëhet nga Linja 10 KV Lezhe – Ura Matit</p>
<p>II.5 Arsimi <small>(në këtë seksion të përshkruhet sistemi shkollor dhe parashkollor – privat dhe publik - në qendrën e banuar. Çerdhe, kopshte, shkollë 3-vjeçare, shkollë të mesme. Nëse nuk ka objekte arsimore të negohet vendi më i afër ku shkollë)</small></p> <p>Fshati ka vetëm sistem parashkollorë (kopësht.) Nivenerit arsimorë në shkollën e Zjmenit.</p>
<p>II.6 Menaxhimi i mbetjeve <small>(në këtë seksion të përshkruhet menaxhimi i mbetjeve të qendrës së banuar - ky dispozicion, si ka menaxhim apo transportohen në fshat?)</small></p> <p>Një pjesë e mbetjeve transportohen në lëndëfill</p>
<p>II.7 Punësimi <small>(në këtë seksion të përshkruhet problemi i komunitetit me çfarë siguresi pëson?)</small></p> <p>Të vetëpunësuar në bujqësi dhe emigrant</p>
<p>II.8 Varrezat <small>(në këtë seksion të përshkruhet pozicioni i varrezave të fshatit)</small></p> <p>Varrezat janë pozicionuar dhe janë të fshatit afër rrugës Lezhe - Tiranë</p>

PJESA II – PËRSHKRIM I QENDRAVE TË BANUARA

SKEDA INFORMATIVE PËR QENDRA TË BANUARA:

BERZANË

Popullsia aktuale e qendrës së banuar: _____ banorë
II.1 Infrastruktura rrugore e brendshme e fshatit <i>(në këtë seksion të paraqitet një listë me rrugët kryesore të qendrës së banuar dhe të përshkruhet gjendja e tyre. Propozime për rrugë të reja dhe ndërrime në ato aktuale)</i> <i>Rruge e mbreshtme jone në gjendje natyrore</i>
II.2 Rrjeti i Ujësjetësit <i>(në këtë seksion të përshkruhet furnizimi me ujë i banorëve)</i> <i>Një pjesë furnizohen nga ujëtese me vajet dhe të lire, një pjesë burime natyrore ose shpime vetjake</i>
II.3 Rrjeti i Kanalizimeve <i>(në këtë seksion të përshkruhet trajtimi i ujrave të zeza – me kanalizime, gropa septike etj.? Të bëhen propozimet)</i> <i>Trajtimi i ujrave të zeza me gropa septike</i>
II.4 Furnizimi me energji elektrike <i>(në këtë seksion të përshkruhet rrjeti i furnizimit me energji elektrike)</i> <i>Furnizim me energji nga linja 10 kV Lezhe – Ujq e Mëtit.</i>
II.5 Arsimi <i>(në këtë seksion të përshkruhet sistemi shkollor dhe parashkollor – privat dhe publik – në qendrën e banuar. Qëndre, kopërtje, shkollë 9-vjeçare, shkollë të mesme. Nëse nuk ka, objektet arsimore të bregdetit vendi më i afër ku shkon)</i> <i>shkollë nuk funksionon paqi numri i nxënësve është i ulët, për shkak të transferimit të popullsisë</i>
II.6 Menaxhimi i mbetjeve <i>(në këtë seksion të përshkruhet menaxhimi i mbetjeve të qendrës së banuar – ku depozitohen, si ka menaxhim, apo transportohen në fshat)</i> <i>Mbetjet osjetoohen nga banorët</i>
II.7 Punësimi <i>(në këtë seksion të përshkruhet punësimi i komunitetit me çfarë sigurohet puna?)</i> <i>Të vetpunësuar në bujqësi dhe emigrant</i>
II.8 Varrezat <i>(në këtë seksion të përshkruhet pozicioni i varrezave të fshatit)</i> <i>Varrezat jone në një kodër në jug të fshatit</i>

PJESA II – PËRSHKRIM I QENDRAVE TË BANUARA

SKEDA INFORMATIVE PËR QENDRAT E BANUARA:

PLLANË

<p>Popullsia aktuale e qendrës së banuar: _____ banorë</p>
<p>II.1 Infrastruktura rrugore e brendshme e fshatit <small>(në këtë seksion të paraqitet një listë me rrugët kryesore të qendrës së banuar dhe të përshkruhet gjendja e tyre. Propozime për rrugë të reja dhe ndërhyrje në ato aktuale)</small></p> <p><i>pozicioni i fshatit PLLANË është i tillë që për shkaket nga ob rrugë natyrore porë ka rrugë në gjendje natyrore, ka të shtruar me shpat. Duke asfaltuar rrugë kompiut.</i></p>
<p>II.2 Rrjeti i Ujësjetës <small>(në këtë seksion të përshkruhet furnizimi me ujë i banorëve)</small></p> <p><i>Banorët furnizohen me ujë nga 2 (dy) ujë ujësjellës. Një pjesë me shpat me rrjetë</i></p>
<p>II.3 Rrjeti i Kanalizimeve <small>(në këtë seksion të përshkruhet trajtimi i ujrave të zeza – me kanalizime, grupe septike etj. ? Të bëhen propozime)</small></p> <p><i>Trajtimi i ajrosë të zeza bëhet me grupe septike. Duket bere rrjeti i kanalizime për qendren e fshatit</i></p>
<p>II.4 Furnizimi me energji elektrike <small>(në këtë seksion të përshkruhet rrjeti i furnizimi me energji elektrike)</small></p> <p><i>Furnizimi me energji bëhet nga linja 10KV Lezhe-Vra e Matit.</i></p>
<p>II.5 Arsimi <small>(në këtë seksion të përshkruhet sistemi shkollor dhe parashkollor – privat dhe publik - në qendrën e banuar. Çfarë, kuqshë, shkollë 9-vjeçare, shkollë të mesme. Nëse nuk ka, objektet arimore të tregohet vartësi me objektet ku shkon)</small></p> <p><i>Fshati ka shkollë 9 të vjeçare publike njëkohësisht 9 të vjeçare private.</i></p>
<p>II.6 Menaxhimi i mbetjeve <small>(në këtë seksion të përshkruhet menaxhimi i mbetjeve të qendrës së banuar – në dispozicion, si në menaxhim apo transportohen në land)</small></p> <p><i>Një pjesë e mbetjeve transportohen në land.</i></p>
<p>II.7 Punësimi <small>(në këtë seksion të përshkruhet punësimi i komunitetit, me çfarë sgrorje shtrani?)</small></p> <p><i>Të votepunësuar në bujqësi dhe emigrante</i></p>
<p>II.8 Varrezat <small>(në këtë seksion të përshkruhet pozicioni i varrësive të fshatit)</small></p> <p><i>Varrezat janë në Koster afër Kishës së Shën Venerandes në lindje të fshatit</i></p>

PJESA II – PËRSHKRIM I QENDRAVE TË BANUARA

SKEDA INFORMATIVE PËR QENDRAT E BANUARA:

PRULL

Popullsia aktuale e qendrës së banuar: _____ banorë

II.1 Infrastruktura rrugore e brendshme e fshatit

(në këtë seksion të paraqitet një listë me rrugët kryesore të qendrës së banuar dhe të përshkruhet gjendja e tyre. Propozime për rrugë të reja dhe ndërrime në ato ekzistuese)

Rrugët e mbroreshme të fshatit Prull janë tërësisht në gjendje natyrore

II.2 Rrjeti i Ujësjetës

(në këtë seksion të përshkruhet furnizimi me ujë i banorëve)

Banorët furnizohen me ujë nga burime natyrore në pjesë të pjesë me matje mjetësime vetë

II.3 Rrjeti i Kanalizimeve

(në këtë seksion të përshkruhet trajtimi i ujrave të zeza – me kanalizime, grupe septike etj. ? Të bëhen propozime)

Trajtimi i ujrave të zeza me grupe septike

II.4 Furnizimi me energji elektrike

(në këtë seksion të përshkruhet rrjeti i furnizimit me energji elektrike)

Furnizimi me energji nga linja 10KV Jezhe - Zllacë Matit

II.5 Arsimi

(në këtë seksion të përshkruhet sistemi shkollor dhe parashkollor - privat dhe publik - në qendrën e banuar. Çështje: kapacitete, shkolla 9-vjeçare, shkolla të mesme. Nëse nuk ka, objekte arsimore të përgjeshme me afërsi të shkolle)

Atak ka shkolle: Niventi arsimor në Spiten pasi familjet e fshatit janë shpërngulur në fshatin Spite

II.6 Menaxhimi i mbetjeve

(në këtë seksion të përshkruhet menaxhimi i mbetjeve të qendrës së banuar – ku depozitohen, si të menaxhohen, apo transportohen në qendër)

Mbetjet orgjesohen me dëgjje ose grupeposje

II.7 Punësimi

(në këtë seksion të përshkruhet punësimi i komunitetit me çfarë organesh jolesor?)

Të vetëpunësuar në bujqësi, blegtori, emigron

II.8 Varrezat

(në këtë seksion të përshkruhet pozicioni i varrezave të fshatit)

Varrezat e fshatit janë pozicionuar në jug të fshatit, në lartësi 350m mbi nivelin e detit.

PJESA II - PËRSHKRIM I QENDRAVE TË BANUARA

Qendrat e banuara të Hjesise Administrative
Zejmen shtrihen në jug të Mj. Ad. Kolsh deri
në lumtim e Matit. Treshi fshati me në veri të Mj. Ad
shtrihet në të majte rruges Lezhë-Tironë dhe përbehet
nga tre lagje ku me kryesoreja Qendra e fshatit e paktën
Lagja Banifikim.

Spiteni ndodhet në jug të fshatit tresh në të majte të rrugës
nacionale një pjesë e madhe popullsi së këtij fshati
është përgjendruar në qender afër shkollës hapësitit
dhe disa pjesë tregtare.

Qendra e fshatit Markatomoj ndodhet në majte të
rrugës. Thaksojmë se ky fshat është i përbeur nga 2
lagje kryesore, nuk ka një qender të mirfilltë
pori një pjesë familjere i kanë ndërtuar shtëpitë
në tokat bujqësore dhe zorrera shumë të shpërndara.

Fshati Zejmen që është edhe qendra Hjesise Administrative
është një fshat pjesërisht i grupuar kështu ndodhet
edhe shkolla e mesme që frekventohet nga të gjithë
e fshatrat e rrethit (nyerësit) dhe fshat është ndërtuar
trotuar me gjatësi 650m aka i jep një pamje me të
bukur krahu saar me fshatrat e tjere.

Plloua ndodhet në veri të lartit Matit përshkohet në
mes nga rruga komtare Lezhë-Tironë dhe pjesë nga
deqsim i rrugës Lezhë-Rreshen. Është fshat shumë
shpërndarë, ka një kishë që frekventohet nga shumë
pellegrinë të zonave përreth këtij fshati.

4.1.6 Prezantim i Strategjive Territoriale të 26 PPV-ve, 3-4-5 Maj 2016

Në datat 3-4-5 Maj 2016, u realizua një work-shop, ndërmjet përfaqësuesve të **stafeve teknike të bashkive, ekipeve konsulentë dhe AKPT**, për prezantimin e **Strategjive Territoriale të 26 PPV-ve**. Prezantimet, të grupuara në bazë të bashkive fqinje me njëra-tjetrën, kishin për qëllim shkëmbimin e eksperiencave dhe bashkërendimin e të gjitha vendimeve strategjike që po merren për territoret e këtyre bashkive, dhe nxitjen e diskutimit konstruktiv ndërmjet grupeve të punës, për të arritur në një përfundim sa më sintetik në shkallë kombëtare.

Drafti i Strategjisë Territoriale, për Bashkitë Lezhë-Kurbin-Krujë, u prezantua nga konsulenti më 4 Maj dhe Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit së bashku me pjesëmarrësit, diskutuan mbi çështjet e mëposhtme:

- Paraqitja dhe rëndësia e Ionian Adriatic Pipeline dhe korridoreve të tjera energjetike;
- Lidhja me strategjitë e bashkive fqinje, përkatësisht Shkodrën dhe Durrësin e Tiranën (Durana);
- Si është konsideruar turizmi që vjen nga Kosova dhe Maqedonia;
- Mundësia e parqeve eolike dhe shfrytëzimi i qëndrueshëm i energjisë;
- Ndikimi i cluster-ave strategjike kombëtare, si aeroporti dhe portet;
- Parashikimet për hekurudhën dhe stacionet hekurudhore ekzistuese;
- Përputhshmëria me planet kombëtare (PPK, PINS Bregdeti, Durana);
- Specializimi i qendrave urbane sipas karakterit;
- Strategjia për bujqësinë;
- Konsolidimi i zonave urbane dhe shmangia e shpërhapjes urbane (efekti sprawl);
- Qasja strategjike ndaj bregdetit;
- Disiplinimi i korridoreve të tërthortë Portokalli (infrastruktura hard);
- Integrimi i korridorit Blu dhe korridoreve të Gjelbër (infrastruktura soft);
- Përcaktimi i hierarkisë së projekteve strategjike sipas prioriteteve.

4.1.7 Takim me Forumin Këshillimor Vendor, datë 17 Maj 2016

Në vijimësi të përgatitjes së raportit përfundimtarë të fazës së dytë, “Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike”, janë realizuar takime dhe dëgjesa publike.

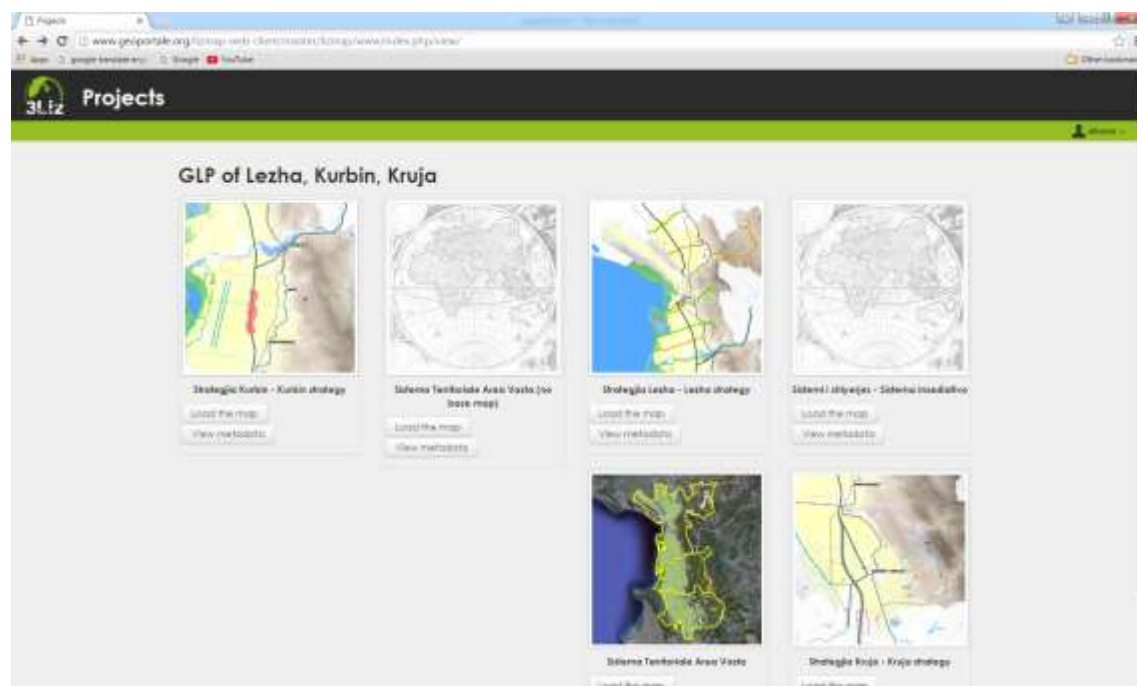
Në datën 17.05.2016, në bashkinë Lezhë, u organizua një takim me Forumin Këshillimor Vendor, i përbërë nga specialistë e profesionistë të bashkisë, përfaqësues të komunitetit, etj.

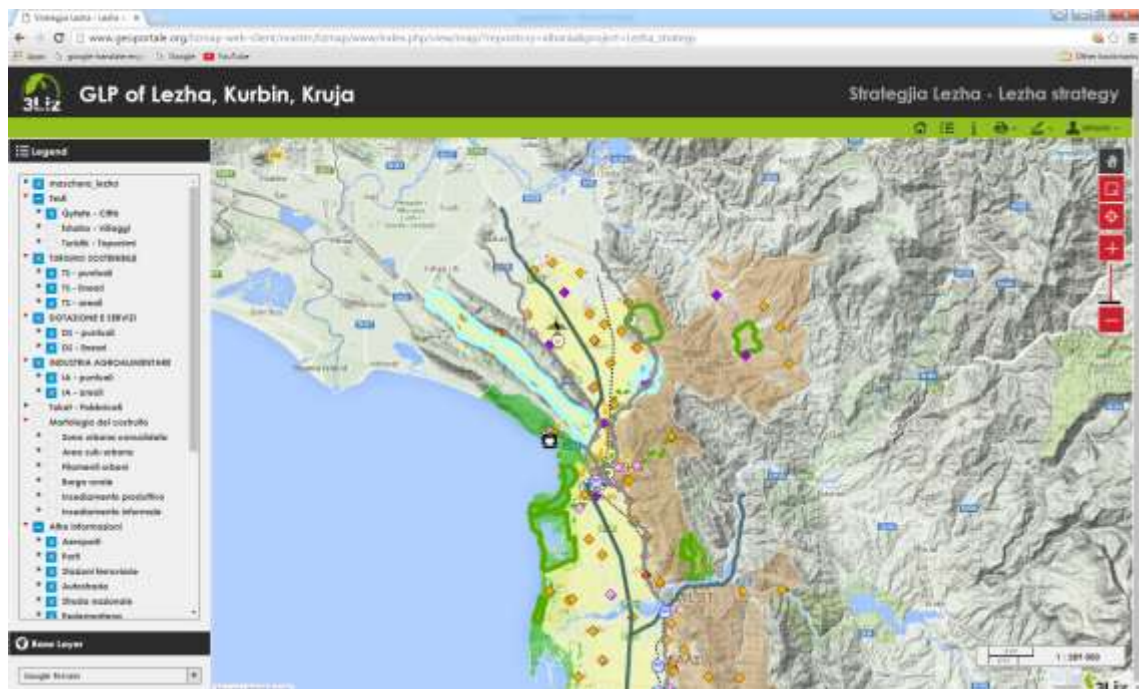
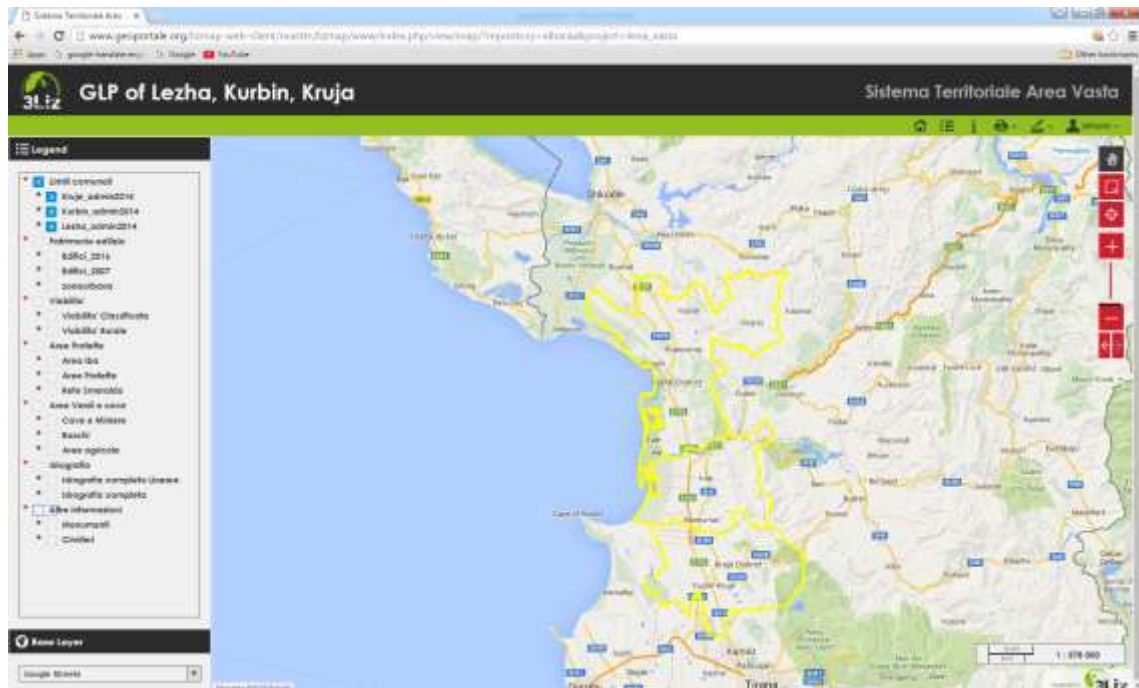
Gjatë takimit konsulenti bëri prezantimi e Strategjisë territoriale për këtë bashki, ku shpjegoi në mënyrë të detajuar analizat SWOT për secilin sistem dhe paraqiti objektivat e zhvillimit bazuar në nevojat e mëdha infrastrukturore dhe ato social-ekonomike. Prezantoi gjithashtu projektet e propozuara strategjike: projekte Sistemi, Zhvillimi dhe Pilotë të ndara sipas periudhave kohore.

Mbas prezantimit u morën opinionet nga specialistët dhe profesionistët prezentë dhe u diskutua dhe u morën propozime lidhur me çështjet e mëposhtme:

- propozime konkrete për Korridorin Blu;
- specifikimi i Korridoreve Portokalli;
- propozimi i rrugëve që lidhin fshatrat në njësinë administrative Ungrej;
- zhvendosje e stacionit hekurudhor të mallrave më në veri të territorit në funksion të zhvillimit urban;
- trajtimi i lumit Drin duke e kthyer në një aset për Lezhën;
- ngritja e një qendre hipizmi;
- shfrytëzimi dhe mbrojtja e sistemit ujore, natyrorë dhe bujqësor;

Gjatë takimit u bë edhe prezantimi i geoportal-it web ku mund të konsultohen në mënyrë interaktive të gjithë informacionet lidhur me gjendjen ekzistuese dhe strategjinë e bashkisë Lezhë.

TAKIM ME FORUMIN KËSHILLIMOR VENDOR

Faza e dytë: Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike/prioritare,

Investimeve kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

Emri Mbiemri	Institucioni	Pozicioni	Tel. / Cel.	E-mail
Albilda, Oskur	Bashkia Lezhë	Zv. Kryedem.	0686941925	albiladokidjngaj@gmail.com
Sokol Shkupi	Njësia Adm. Blinë	Administratar	0673027599	
Sita Gjushi	Nj. Adm. Shës	Administratar	0682307292	
Adrian Rofsi	Nj. Adm. Kallmet	Administratar	0682440741	adrian.rofsi@yohoo.com
Artan Yfilla	Privat	Artiklet	0672226785	artan.yfilla@gmail.com
Albert Dmoch	Një shenkopë	Administratar	0673077770	
Lidon J. Gashi	Nj. Adm. Buzë	Administratar	0682029778	vidangj@ohotmail.com
Aleks Ndjani	Nj. Adm. Jaleh	Administratar	068-3743474	
Zef Gjigj	Nj. Adm. Ungrej	Smot - Art.	068-2285723	
Shpeta Lela	Bashkia + K.B.L.		0672052539	shpeta.lela@yahoo.com
Shkëlqim Jale	shkëlqim Jale		0686052770	a.archidea@ohotmail.com
Erjola Kola	Bashkia Lezhë	stabs. Publike	0682299580	kolajana@ohotmail.com
Edon Dëshmoraj	Bashkia Lezhë	ad. shërb. publik	0682238972	edon.deshmoraj@ohotmail.com
Enver Hafizi	Bashkia Lezhë	Zv. Kryedem. Bashk.	0682026877	ehafizi@ohotmail.com
Leviz Marku	Bashkia Lezhë	Orjefor Pr. 24	0682086702	peccitmarku@ohotmail.com
Zef Mazi	Ofisjell-komun. Lezhë	Dirjtor.	0692022341	zefm@ohotmail.com
Entela Noli	Bashkia Lezhë	sp. urbanistik		entelanolio2@yahoo.com
Enis Haxhi	4/Bashkia	Konstr./kon./lezhë	0693404149	enisi.5@ohotmail.com
Sokol Tona	BASHKIA LEZHE	DR. RREMBIMT TON	0682024986	toni95subi@ohotmail.com
Mirela Pali	BASHKIA LEZHE	SPECIALISTE/URBANIS	0697414584	mirela.pali@ohotmail.com
Enis Jaku	Bashkia Lezhë	Specialist/urbanistik	0693934644	enijaku@ohotmail.com
Adiona Martini	Bashkia Lezhë	specialiste/urbanistik	0682125469	adionamartini@ohotmail.com

4.1.8 Dëgjesë publike, datë 25 Maj 2016

Në vijimësi të dëgjesave, në datë 25.05.2016 u zhvillua një seancë konsultimi, në ambjentet e bibliotekës, Lezhë, me palët e interesuara (përfaqësues nga bashkia Lezhë dhe njesitë administrative, biznesmen, specialist, profesionist, banorë, etj.). Mbas prezantimit u diskutuan dhe u shkëmbyen mendime mbi strategjinë territoriale të kësaj bashkie:

- Masat e marra në lidhje me mjedisin;
- Marrja në konsideratë e planeve ekzistuese (Studimi I lumit Drin, plani I Shëngjinit, rregullorja e përdorimit të tokës që zotëron bashkia);
- Porti i Shëngjinit;
- Urbanizimi dhe zonat informale;
- Shtimi i zonave të gjelbëruara;
- Sistemi I furnizimit me ujë dhe kanlizimet. Masat e marra;
- Promovimi I turizmit kulturor, historik dhe natyror
- Integrimi i PINS bregdetit dhe PPK në strategji;
- Zhvillimi i infrastrukturës rrugore dhe hekurudhore
- Zhvillimi i Lezhë në drejtimin Turizëm-Bujqësi-Transport

Datë 25 Maj 2016

Dëgjesë publike për hartimin e Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Lezhë

Faza e dytë: Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike/prioritare,

investimeve kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

Emri Mbiemri	Institucioni	Pozicioni	Tel. / Cel.	E-mail
Mirela Pali	Bashkia Lezhë	Specialiste Ndertimi	0697414584	mirelapali@hotmail.com
Adriana Martin	Bashkia Lezhë	specialiste, lëvizëse	0682125469	adrianamartin@hotmail.com
AGOSILIN LUKAF	RDF	Imp. tekori		alukaf@albanianrdf.org
Edmon Kola	Colacem Albania	responsible	0686604131	e.kola@colacem.it
fron Starckaj	'Starckaj', Yp/s	Praner	0682029611	starckaj.f@yaho.com
Vangjush Iqica	"Guest House Iqica"	Ronar	0694281565	vgjush25@gmail.com
Petrit Marku	Bashkia Lezhë	Dr.atar Pr.20	0682086707	petritmarku@hotmail.com
Bashkë Tërëse	Ukoma Tërëse	Kryetari	0662057733	dhtu-lezhe@yahoo.com
Alkida Ekosta	Bashkia Lezhë	20. Kryetari	0686941925	alkidadekosta@gmail.com
Gjovani Kola	Idi. Shih. Publik Lezhë	Spesialist	0682249580	kolagjovani@hotmail.com
Madue Lushi	Bashkia Lezhë	Dr. shetit Publike	0652388648	shetitinat@lezha.gov.al
JAK GJINI	BASHKIA LEZHE	Specialist mjeksi	0672274771	jagjini@yemil.com
LIRIM TORBA	BASHKIA LEZHE	KESHJUTAX	0682056702	LIRIMTORBA@gmail.com

Dëgjese publike për hartimin e Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Lezhë
 Faza e dytë: Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike/prioritare,
 investimeve kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

Emri Mbledhri	Institucioni	Pozicioni	Tel. / Cel.	E-mail
Margareta Trashaj		deputete	0682022583	margaretatrashaj@hotmail.com
Olivia Progre	H. Gëll/Proshtruar	deputet fjalor	0682099284	olivia.progre@yahoo.com
Art Vlatula	"Juni" shkollë	Arzimes Gjor	0676020601	artvlatula@gmail.com
Arben Kodaj	"Juni" shkollë	Asistent	0682086729	arbenkodaj@gmail.com
Renald Bekthamej	Shoqata Mjedisore FSD	Drejto. Fyktiv	0696267623	renaldbekthamej@gmail.com
Bardet Nalica	Keshilltar Bashkisë Lezhë	Lezhë	0682147716	
Yvan Shaku	Biznes me.		0662055044	
Gerard Shciri	Arbër këmbë bashkisë	Lezhë	0897447172	gerardshciri@yahoo.com
Delira Gilaj	Per. Promocion Shengjiu	Shengjiu	0692180774	DeliraGilaj@gmail.com
Edmond Nalica	Administratore	Njësia Zyrtare	0692294555	
Emet Hafizi	Bashkia Lezhë	Zv. KESHILLTAR	0682026871	emethafizi@outlook.com
Gerard Blun	Bashkia Lezhë	Specialist	0693324173	gerardblun@hotmail.com

Dëgjese publike për hartimin e Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Lezhë
 Faza e dytë: Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike/prioritare,
 investimeve kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

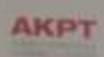
Emri Mbledhri	Institucioni	Pozicioni	Tel. / Cel.	E-mail
Gjyljana Prenga	Komiteti Rinor	Asistent Kordinatore	—	gjyljana.prenga@Hotmail.com
Luiza Gjoka	Komiteti Rinor	Kordinatore	0697990531	gjokaluiza@Hotmail.com
Artmir Maxhuni	ALUZIONI	Shefi i Hartegrafise	0695828604	artmir.maxhuni@gmail.com
Doc PETRAJ	ALUZIONI - Lezhë	Shefi i hartegrafise	0696140793	docpetraj@yahoo.com
Gjerta Dekshej	Bashkia Lezhë	perfaqesues	0682238972	gjertadekshej@yahoo.com
Sokol Toraj	Bashkia Lezhë	Dr. Planif. Terr	0682828986	sokolatoraj@yahoo.com
Evo Baruti	AKPT	Specialist	062405200	evo.baruti@planifikimi.gov.al
Suela Meta	AKPT	Juriste		suelameta@planifikimi.gov.al
Eva Tupa	AKPT	Specialist	0697872300	evatupa@planifikimi.gov.al
Sapirsa Jaha (Tep)	KESHILLTAR E ARRIKIMIT TE BASHKISE		067269539	sapirsajaha@yahoo.com

4.1.9 Takim me Forumin e Bashkëndimit të Planifikimit Vendor (FBPV) 30 Maj 2016

Në kuadër të hartimit të **Planeve të Përgjithshme Vendore të Bashkive Lezhë, Kurbin, Krujë**, do të mbahet takimi i dytë i **Forumit të Bashkëndimit të Planifikimit Vendor (FBPV)**. Mbas prezantimit të strategjisë, konsulentët së bashku me Agjencinë Kombëtare të Planifikimit të Territorit dhe me pjesëmarrësit, diskutuan mbi çështjet e mëposhtme:

- U diskutua rreth zonave të mbrojtura. U dhanë sugjerime për ti kushtuar një rëndësi të veçantë mbrojtjes dhe zgjerimit të këtyre zonave, dhe për të kufizuar ndërtimet në to. U fol për vlerat e lagunës së Kune-Vainit, për praninë e shpendëve të veçantë në këtë zonë. U përmend rëndësia e gjithë zonës duke filluar nga Kune, Vaini, Patoku, Fushëkuqe. U fol për zgjerimin e zonës së mbrojtur të Bërzanës, Qafështamës. U fol për dhënien e një statusi të veçantë të kodrave të Krastës.
- U fol për zgjerimin e infrastrukturës në funksion dhe të zonave konkrete, p.sh. zhvillimi i portit të Shënginit do të kërkojë një zgjidhje alternative të nyjes së Balldrenit. Rikualifikimi i rrjetit rrugor që të jetë në funksion të zonave të identifikuar si të rëndësishme për zonën.
- Përfaqësuesit e PPK sugjeruan që plan i përgjithshëm vendor të parashikoi se ku do të zhvillohen infrastrukturat dhe facilitet plotësuese që do të shoqërojnë korridoret kryesorë që kalojnë në këto zona mjedisore të fashës perëndimore të rajonit duke pasur parasysh mbi të gjitha korridore e gazit.
- U sugjerua grupimi i projekteve të zhvillimit për të bërë të mundur që në të ardhmen gjatë fazave të ndryshme të implementimit të kenë një plan të lidhur të investimeve dhe të zhvillohen zinxhir me njëri tjetrin në kohë.
- Çfarë do të bëhet me ndërtimet informale, si mund ta integrojmë dhe ta urbanizojmë këtë zona që janë të shumta. Plani I merr në konsideratë si zona urbane ndërtime formale apo informale dhe përpiqet të gjejë potenciale në të gjitha këto zona.
- Problemet ekonomike, çfarë drejtimi do të marrin këto zona në drejtim të hapjes së vendeve të punës dhe zhvillimit të ekonomisë. Rëndësia që i jepet turizmit shihet edhe si një motor që do të sjelli zhvillime ekonomike dhe nuk duhet parë vetëm si sezonal. U diskutua menaxhimi i zonave industrial dhe ndikimi i tyre në mjedis dhe ekonomi në zhvillim kombëtar.
- Grupi i punës u përgëzua për përputhjen e strategjisë me PPK dhe PINS Bregdetin, mbi të gjitha për detimin e kësaj filozofie të fashave horizontale të cilat lidhen me ato vertikale dhe u sugjerua të merren në konsideratë një plan i menaxhimit të detit të fashës së 12 Miljeve detare.
- U diskutua mbi korridoret kryesorë vertikale, Korridori Veri Jug dhe Korridori Blu, gjatë takimit u fol për parashikimet që ka për këto korridore PPK dhe PINS Bregdeti, ministria e Transportit dhe Infrastrukturës, ARRSH si dhe parashikimet që është aktualisht duke bërë Mali i Zi.
- U fol për gjetjen e një zgjidhje në rang rajoni për trajtimin e mbetjeve.

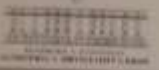
Data 30 Maj 2016

Takim me Forumin e Bashkërendimit të Planifikimit Vendor (FBPV)

Faza e dytë: Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike/prioritare,

investimeve kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

Emri Mbledhjes	Institucioni	Positioni	Tel./Cel.	E-mail
Albana Kavallari	AKPT	Asistent	07799499	albana.kavallari@akpt.gov.al
Deni Keci	AKPT	Asistent	06993333	deni.keci@akpt.gov.al
Edi Kushi	AKPT	Asistent	06993333	edi.kushi@akpt.gov.al
Esra Teci	AKPT	Asistent	06993333	esra.teci@akpt.gov.al
Julia Keta	AKPT	Asistent	06993333	julia.keta@akpt.gov.al
Shpend Beqiri	AKPT	Specialist	06993333	shpend.beqiri@akpt.gov.al
Ferit Beqiri	AKPT	Specialist	06993333	ferit.beqiri@akpt.gov.al
Adriana Shkedi	MINTES	Asistent	06993333	adriana.shkedi@mintes.gov.al
Deni Agaj	Banca Tiranë	Asistent	0674096617	deni.agaj@banca.com
Armando Koka	Banka MAT	Asistent	069443321	armando.koka@mat.com
Eduard Sokoli	Banka Pubë	Pergj. Urbanistike	0692000888	eduard.sokoli@banka.com
Armando Paço	UTS-01	Asistent	0692324952	armando.paco@uts.com
Elton Suli	Banka Kombi	Asistent	0692324952	elton.suli@banka.com
Edvin Hoxha	DLOT	Asistent	0694022412	edvin.hoxha@dlot.com
Leonida Dajç	AKPT	Asistent	0692324952	leonida.dajc@akpt.gov.al

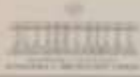
Data 30 Maj 2016

Takim me Forumin e Bashkërendimit të Planifikimit Vendor (FBPV)

Faza e dytë: Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike/prioritare,

investimeve kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

Emri Mbledhjes	Institucioni	Positioni	Tel./Cel.	E-mail
Flora Plati	AKPT	Koordinator	0674007443	floraplati@akpt.gov.al
Alfred Lala	UTS-01	Asistent	0692147343	alfred.lala@uts.com
Edvin Beqiri	UTS-01	URBANOT/PM	0692075953	edvin.beqiri@uts.com
Edvin Mulla	UTS-01	Asistent	0694006084	edvin.mulla@uts.com
Rikard Leka	UTS-01	Asistent	0682055742	rikard.leka@uts.com
Morgjesta Letaj	MASHRAU	Specialist	0992 20 288	morgjesta.leta@masht.gov.al
Alim Heli	Asistent	Asistent	0692147343	alim.heli@uts.com
Shpend Xhepa	AKPT	Asistent	0665334133	shpend.xhepa@akpt.gov.al
Edvin Beqiri	D.P.Z.M. URBAN	Asistent	0682160111	edvin.beqiri@dpzm.gov.al
Kristina KASHANI	UTS-01	Asistent	0692709854	kristina.kashani@uts.com
JNA BAJCOSI	UTS-01	Asistent	0633819602	jna.bajcosi@uts.com
Deni Memoci	UTS-01	Asistent	0695863175	deni.memoci@uts.com
Indri Gjudeci	Banka Van Dejës	Urbanist	0692043034	indri.gjudeci@banka.com
Josua Markulaj	B. Van Dejës	Arhitekt	0693498711	josua.markulaj@banka.com
Leonida Dajç	AKPT	Asistent	04222222	leonida.dajc@akpt.gov.al

AKPT

Dum 30 Mei 2018

Takim me Forum e Bashkërendimit të Planifikimit Vendor (FBPV)

Faza e dytë: Strategjia territoriale dhe Plani i veprimëve strategjike/prioritare,

investimeve kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

Emri Mësonit	Institucioni	Profesioni	Tel / Cel	E-mail
LEZIANI ARDAGADI	Universiteti POLIS	Project Manager	0846264956	leidian.ardagadi@polis.ac.id
LERIDA GURKO	UTS-01	URDANISISTE	0894741006	kerida.lerida92@gmail.com
LIHDIRINO DAMURU	IMK	Arkitekt	0895670737	lihidirino@imk.com
ELIKA PANGUMADENI	IMK	ARHITEKT	080 92 92 260	elika.pangumadeni@gmail.com
ALBANI TOREBI	ALU/2N1	PERDA/PLANNING	0822001	planifkasi@outlook.com
Faridul Bahalla	UTS-01	Administrative	0894056839	faridulbahalla@gmail.com
EOP KASIM	BABAKA LERDA	Plan Urbanistik	089943021	eop.kasim@ptj.go.id
Andriyanto	UTS-02	ARHITEKT	0835582052	andriyanto@ptj.go.id
ROBERTO HERNANDEZ	UTS-02	URBANIST	+39 305 318519	roberto.hernandez@ptj.go.id
PERO KUSUMATI	UTS-02	URBANIST	+85 555 452476	pero.kusumati@ptj.go.id

4.2 Materiali hartografik:

HARTAT E STRATEGJISË (US)

US – 00	Vizioni hapësinor territorial
US – 01	Strategjia e sistemit natyror (N)
US – 02	Strategjia e sistemit ujqor (U)
US – 03	Strategjia e sistemit bujqësor (B)
US – 04	Strategjia e sistemit urban (UB)
US – 05	Strategjia e sistemit infrastrukturor (IN)
US – 06	Vizioni lokal i përgjithshëm
US – 07/1	Identifikimi dhe hartëzimi i projekteve
US – 07/2	Identifikimi dhe hartëzimi i projekteve

HARTAT E METABOLIZMIT (UM)

UM – 01/1	Harta e fluksit të energjisë
UM – 01/2	Harta e potencialit energjetik
UM – 02	Harta e konsumit të ujit
UM – 03	Harta e fluksit të ujit
UM – 04	Harta e fluksit të ushqimit
UM – 05	Harta e flukseve
UM – 06	Harta e turizmit

HARTA PLOTËSUESE (UP)

UP – 01/1	Harta e trashëgimisë historiko-kulturore-natyrore
UP – 01/2	Harta e trashëgimisë historiko-kulturore-natyrore
UP – 02/1	Harta e degradimit dhe braktisjes
UP – 02/2	Harta e degradimit dhe braktisjes

UP – 03/1	Harta e riskut hidrologjik dhe të rrëshqitjeve
UP – 03/2	Harta e riskut hidrologjik dhe të rrëshqitjeve
UP – 04/1	Harta e elementëve përjashtues
UP – 04/2	Harta e elementëve përjashtues
UP – 05/1	Harta e projekteve të realizuara në vitet e fundit, projekteve në zbatim dhe projekteve të miratuara për zbatim
UP – 05/2	Harta e projekteve të realizuara në vitet e fundit, projekteve në zbatim dhe projekteve të miratuara për zbatim